

TATA



MAGYARKANIZSA



SZOVÁTA



SZÓGYÉN



# Összetartozunk

TATA ÉS KÁRPÁT-MEDENCEI PARTNEREI

## 2017



VÉRVÁROSOK KÖNYVE

# TESTVÉR VÁROSOK KÖNYVE

## IMPRESSZUM

Készült a Magyar Kormány támogatásával.  
Kiadó: Michl József polgármester, Tata Város Önkormányzata  
Szerkesztő: Osgyáni Zsuzsanna  
Tervezte: Magyarpolányi Katalin, Görözdí Géza

Fényképek: Ábrahám Ágnes Barbara, Domokos Attila, Izsáki Zsuzsanna, Mészáros T. László,  
Osgyáni Zsuzsanna, Zantleitner Ingrid, valamint Tata, Szőgyén, Szováta és Magyarkanizsa fotografusai  
A „Történelmünk lapjairól” fejezet illusztrációinak egy része az internetről származik.

*Köszönetünket fejezzük ki a kiadvány összeállításához nyújtott segítségükért  
Berényi Kornéliának és Méri Szabolcsnak (Szőgyén), Molnos Ferencnek és Kiss Jánosnak (Szováta), valamint  
Vranić Váradi Líviának és Nyilas Leonov Anitának (Magyarkanizsa).*



# TARTALOMJEGYZÉK

## KÖSZÖNTŐK

- Németh Zsolt, az Országgyűlés Külügyi Bizottságának elnöke ... 4  
Szász Jenő, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnöke ... 4  
Bencsik János, országgyűlési képviselő ... 5  
Michl József, Tata polgármestere ... 6  
Vígh Gábor, Szőgyén polgármestere ... 7  
Fülöp László Zsolt, Szováta polgármestere ... 8  
Fejlesztő Róbert, Magyarkanizsa polgármestere ... 9

## TÖRTÉNELMÜNK LAPJAI RÓL

- A trianoni békediktátum ... 10  
A csehszlovák-magyar lakosságcsere és Szőgyén ... 12  
A székelyek és az autonómia ... 14  
Délvidéki vérengzések – a magyarok izsai események... 16

## NEMZETI ÜNNEPEINK ÉS EMLÉKNAPJAINK

- Március 15. ... 18  
Április 12. ... 20  
Június 4. ... 21  
Augusztus 20. ... 22  
Október 23. ... 24

## SZERVEZETEK HATÁROK NÉLKÜL

- Pons Danubii EGTC ... 26  
Rákóczi Szövetség ... 28

## TATA ÉS TESTVÉRTÉLEPÜLÉSEI

### TATA

- Tata városa ... 30  
Tatai Városkapu Közhasznú Zrt. ... 33  
Kuny Domokos Múzeum ... 34  
Móricz Zsigmond Városi Könyvtár ... 35  
Vaszary villa, Nagy János szobrászművész alkotóháza ... 36  
Vaszary János Általános Iskola ... 37  
Kőkúti Általános Iskola ... 38  
Bláthy Ottó Szakgimnázium ... 39  
Jávorka Sándor Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakképző Iskola ... 40  
Eötvös József Gimnázium ... 41  
Tatai Református Gimnázium ... 42  
Menner Bernát Alapfokú Művészeti Iskola ... 43  
Kenderke Református Alapfokú Művészeti Iskola ... 44  
Tatai Patara ... 45  
Tatai Sokadalom ... 46  
Víz, Zene, Virág Fesztivál ... 47  
Tatai Minimaraton utcai futóverseny ... 48  
Öreg-tavi Nagy Halászat ... 49  
Tatai Vadlúd Sokadalom ... 50

## A TESTVÉRVÁROSI KAPCSOLATOKRÓL

- Tata, Szőgyén, Szováta, Magyarkanizsa – a kezdetek ... 78  
Kapcsolataink kaleidoszkópja ... 81  
A szőgyéni Csongrády Lajos Alapiskola tatai kapcsolatai ... 84  
Lassan nagykorú... – Anyanyelvi vetélkedők Szőgyénben ... 86  
Vaszary – Zmaj testvériskolai kapcsolat ... 88  
A Domokos Kázmér Iskolacsoport és a Bláthy Ottó Szakgimnázium kapcsolata ... 89  
Tata – Szőgyén kerékpártúra, avagy összetartás két keréken ... 90  
Szőgyéni cserkészek Tatán, tatai cserkészek Szőgyénben ... 91  
Emlékkereszt Tatán és Szőgyénben ... 92  
A futók közötti kapcsolat nem „futó kapcsolat” ... 93  
Tatai Tehetséggyógyító Művészeti Tábor ... 94  
„Végletek” – „TASZŐSZOMA” ... 97  
Nem holt rög, hanem élő lélek ... 98



## SZŐGYÉN

- Szőgyén község ... 51  
Csongrády Lajos Alapiskola ... 54  
Civil szervezetek ... 55  
Rendezvények ... 58

## SZOVÁTA

- Szováta város ... 60  
Intézmények, szervezetek ... 63  
Rendezvények ... 65

## MAGYARKANIZSA

- Magyarkanizsa község ... 66  
Intézmények, szervezetek ... 70  
Rendezvények ... 74





Fotó: Véssey Endre

## KÖSZÖNTŐ

A Szógyén – Szováta – Kanizsa választás nem véletlen. Nagy háromszöget zárnak be. Az, hogy az itt élő magyarok nem Magyarországon laknak nem is rajtuk múltott és bizonyos tekintetben a véletlen határozta meg. Akik itt születtek, azoknak az lett az adottság, hogy román, jugoszláv, csehszlovák vagy szlovák, szerb állampolgárok és ezeken a nyelveken beszélnek körülöttük. Nekünk, anyaországbelieknek pedig az, hogy magyar állampolgárok vagyunk. Ezen a tényen mára a hátról két országban tudtunk változtatni: Romániában és Szerbiában is természetes lett, hogy a magyarok mára magyar állampolgárok is. Szlovákiában nem. A törvényi akadályt nem teszi félre a szlovák tör-

vényhozás, bár belső, alkotmányos ellentmondásokhoz vezet. De a jövőre százalékos széttagoltságunkat csak részben enyhíti a jogi megoldás.

A nemzetegyesítésnek sokféle más módja van. Kodály Zoltán – Bartókkal és Vikár Bélával – felgyűjtötte az egész Kárpát-medence népzenei kincsét és a Székely fonóban vagy a Hány Jánosban átöleli a saját zenei nyelvén az egész magyarságot. Ők így tettek érte. Nekünk is megvan a magunk személyes része, feladata, küldetése a nemzetegyesítésben. Ugyanis a személyes kapcsolatok keltik életre a magyar egységet. Olyan a személyes kapcsolat, mint a népmesében a forrasztófű. A levágott fejét azzal vissza tudja forrasztani szerelmesének a lány és a legény újra életre kel. Életet ad és ez jó és

nemes dolog. Nincsen benne semmi riasztó vagy fenyegető.

A kormánynak is megvan a maga része, feladata a nemzetrészek összeforrasztásában. Magyarország gazdasági megerősödésének egyik nyertese a határon túli magyarság. Őket a 2016-os évtől kezdve gazdaságélénkítő programokkal erősítjük. Ezek célzott támogatások a magyar vállalkozók számára, kisebb részben vissza nem térítendő támogatás, nagyobb részben olcsó hitel, aminek a segítségével fenn tud maradni és a szülőföldön tud maradni egy-egy délvidéki vagy kárpátaljai vállalkozó, azaz magyar család. Hatalmas segítség ez a nehéz gazdasági helyzetben vergődő, kivándorláson gondolkozó kárpátaljai magyaroknak. Minket pedig elégedettséggel tölthet el, hogy az erősödő



## ÖSSZETARTOZUNK!

Úgy gondolom, hogy a szándék, ami húsz, tizenöt, illetve öt éve létrehozta Tata és Szógyén, Szováta, valamint Magyar-Kanizsa testvéri kapcsolatát nem volt más, mint erőt, reményt és szeretetet méríteni a távol élő testvérek összetartozásából, a találkozások és együttlétek örömeiből.

Ha a nemzet, illetve az ország határai nem esnek egybe, mint esetünkben, magyar emberek esetében, ha a testvérek sokáig kénytelenek egymástól elszakítva élni, akkor a találkozások még különlegesebb, még lélekmelengetőbb és lélekemelőbb érzéseket közvetítenek. Mindez pedig megerősít bennünket abbéli hitünkben, hogy tévednek, akik azt állítják: a nemzeti összetartozás divatjamúlt, ősdi fogalom.

A nemzeti összetartozás éppúgy nem divatjamúlt, mint a testvéri szeretet!

Minden nemzet egyszeri és megismételhetetlen érték-gazdagság. Magyarnak lenni, a magyar nemzethez tartozni ugyanakkor nagy adománya a Gondviselésnek. Történelmünk ugyan sok próbatételnek vetett alá, idegen hatalmak határoztak sorsunk fölött, külhonba kényszerültünk vagy szét-szórattunk, de mégis megmaradtunk.

A magyar emberek által kétharmados többséggel felhatalmazott Országgyűlés hét éve törvényt alkotott a Nemzeti Összetartozás Napjáról és a Nemzeti Összetartozás Melletti Tanúságtételről. Hét éve vált intézményesítetté a következő gondolat: „Az Országgyűlés kinyilvánítja, hogy a több állam fennhatósága alá vetett magyarság minden tagja és közössége része az egységes magyar nemzetnek, melynek államhatárok feletti összetartozása valóság, s egyúttal a magyarok személyes és közösségi önazonosságának meghatározó eleme.”



anyaország már képes az egzisztenciális gondjain is segíteni a kisebbségben élő nemzetársainak. A visszajelzések és a kutatásaink is azt igazolják, hogy jókor, jó helyre érkezett ez a pénz, mert a magyar vállalkozók más magyarokkal kerülnek legszívesebben bizalmi, partneri kapcsolatba családi és iskolai ismeretségük alapján.

A családok támogatását is magunkra tudtuk ettől az évtől kezdődően vállalni, ami a születendő magyar gyermekek jövőjének a támogatását célozza meg. A határon túli támogatások mára olyan természetesek és szerteágazóak lettek, hogy nem lehet mindet felsorolni, Bőjte Csaba atya otthonaitól kezdve, a kultúrán át, a diákcseraprogramokig. A fontos ebből az, hogy a kapcsolatok hátterét segít a kormány kialakítani, és élő, személyes kapcsolatokkal a Tatához hasonló városok lakói töltik meg. Aki már járt a határon túl, érti, hogy miért fontos erről tudnunk, ezért személyesen tennünk. És aki belegendol abba, hogy mit fog jelenteni a közeljövőben a trianoni békeszerződés százéves évfordulójának „megünneplése” a szomszédos országokban, az, ha teheti, valószínűleg maga is fel fog szállni arra a buszra, ami elviszi őt Szőgyénbe, Szovátára vagy Kanizsára, mert nagy szükség van most arra, hogy lélekben erősek és összetartók legyünk.

Szeretettel üdvözlöm Tata lakosait ezúton is, akikkel már részben személyesen is találkoztam a szógyéni keresztnél a megemlékezéseken és megtapasztaltam, hogy mennyire áldozatkészek, ha a határon túli magyarokról van szó. Tartsunk össze, ahogyan ez a mostani kiadvány is sugallja!

*Budapest, 2017. június 8.*

**Németh Zsolt**

*az Országgyűlés Külügyi Bizottságának elnöke*

Hét évvel ezelőtt törvénybe foglaltuk összetartozásunkat, a honosítás által pedig nemzetársakból honfitársakká minősültünk.

A határok felett immáron közjogilag is egygyé vált a nemzet.

Az ünnepnapok után következtek/következnek azonban a vasárnapoknak értelmet adó hétköznapiak. A 2017-es Víz, Zene, Virág Fesztivál alkalmából tartott tatabányai találkozó, amikor ez a kiadvány megjelenik – bár hétvégre esik – azoknak a dolgozó hétköznapiaknak a sorába illeszkedik, amikor szorgos kezek ezer és ezer szállal szövik újjá a Kárpát-medencei magyarság kelméjét.

Kitartást, erőt és jó egészséget kívánok Önöknek ehhez a mindannyiunk számára kirótt, ugyanakkor felelősséggel és hűséggel vállalt feladat elvégzéséhez, és a Jóisten gazdag áldását kérem életükre!

**Szász Jenő**

*a Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnöke*



## A SZERETETET KELL ORVOSSÁGKÉNT ADAGOLNI

A kettős állampolgárságról szóló népszavazás előtt néhány nappal megszólított egy hetven év körüli idősödő ember, és megkérdezte, hogy ha ennyire nem érzik jól magukat azok a magyarok, akik kettős állampolgárok akarnak lenni, miért költöztek egyáltalán oda, ahol most élnek. Ő annak az első felnövekvő nemzedéknek a tagja, akik nem kapták meg a nemzet közösségébe történő beavatást. Az akkori kormányzat negatív kampánya tehát jó táptalajra lelt az identitásukban elbizonytalanodottak körében, és az meg is hozta az eredményét. Ez a látélet azt mutatja, hogy súlyos betegségben szenved a magyar nemzet.

Az a harminc nap, amit a következő esztendőben gyalogosan töltöttem el Tatabányától Csíksomlyóig, arra a meglátásra juttatott, hogy ez a betegség nem halálos. A gyógymód pedig végtelenül egyszerű. Mivel szeretethiányban szenved a nemzet, ezért a szeretetet kell orvosságként adagolni. Leginkább a hétköznapi emberi kapcsolatokban. Megértéssel kell fordulnunk a másik ember felé, és ha egyre többen megérik a feljűk áradó bizalmat, akkor oldódni fognak a régi rossz beidegződések, a diktatúra által ránk örökölt félelmek. Hiszem azt, hogy az a méreg, melyet 2004 decemberében kaptunk népünk vezetőitől, nem fog bennünket elveszejteni. Sőt, ezzel szemben, nemzeti immunrendszerünk meg fogja termelni a megfelelő ellenanyagot és megerősödünk.

Sokak számára ugyanis addig ismeretlen volt, hogy a jelenlegi országhatáron kívül, de a Kárpát-medencén belül, vannak még olyan ősi szállásterületek, ahol mind a mai napig magyarul becézi gyermekét az édesanya. A negatív kampánnyal viszont az érdeklődést odairányították feljűk. A népszavazás felhozta a mélyből mindazt a szépséget és nyomorúságot, amely összeköt és szétválaszt minket immáron közel száz esztendeje. Akik pedig egyéni és közösségi szintű önismeretre tesznek szert, azok előbb-utóbb önmagukért is felelősséget vállalnak. Attól a pillanattól kezdve, hogy saját boldogulásuk alakítását önmön kezükbe veszik, képesek lesznek arra, hogy a közösség jövőjét is tevékenyen formálják. Ezek a közösségek pedig újabb és újabb kapcsolódási pontokat fognak találni a határon túli testvéreikkel. Feltáruznak közös értékeink és érdekeink, melynek következtében két-három nemzedék alatt újra felépíthető lesz az az egység, amelyet száz esztendővel ezelőtt erőszakkal szaggattak szét.

Tata Város Önkormányzata és a település polgársága példás módon veszi ki részét a gyógyulást elősegítő körülmények megteremtéséből. A Szőgyénnel, Szovátával és Magyarokánizsával megkötött testvértelepülési megállapodások jó keretet biztosítanak arra, hogy a szétszaggatott felvetőszálak összecsomózásra kerüljenek, s az egymásra találó iskolai, gazdasági, felekezeti közösségeink egymással összefogva, színes mintákkal gazdagítsák nemzetünk történelmét. Csak is így verhet gyökeret a felnövekvő nemzedékben az egységes Kárpát-medencei tudat, és csak is így jöhet létre a szoros, és fiú szerettől átítatott kapcsolat a régi szállásterületekkel.

**Bencsik János**

*országgyűlési képviselő*



## KEMÉNY, KITARTÓ, ÁLLHATATOS, BÁTOR CSELEKEDETRE VAN SZÜKSÉG

Kilenc testvérvárosa van Tatának, benne három határon túli magyar település. Most annak kellene jönnie, hogy bizony már sok tíz esztendeje van ez így, de ez nem igaz. Szőgyénnel 20 éve, Szováttával 15 éve és Magyarkanizsával 5 éve van hivatalos kapcsolatunk. Természetes lehetne az is, hogy nincs magyar testvértelepülése Tatának, merthogy minden magyar város testvére a másik magyar városnak, településnek és ahol csak lehet, együttműködnek és segítik egymást. De hogy mégis a legtermészetesebb, hogy lett és van magyar testvértelepülése, és több is Tatának, az annak köszönhető, hogy erőszakkal közénk álltak, elszakítottak bennünket egymástól és mindent megtettek, hogy el is felejtjük egymást. A súlyos globális történelmi csorbát kell tehát nekünk lokálisan gyógyítanunk, s ha már a nagy rendszereken mi egyedül települések nem tudunk változtatni, hát változtassunk azon, amin lehet, mondjuk ki, hogy igenis a magyar a magyart szereti, és testvéri kapcsolatát ragaszkodással újraépíti, elhalványuló összetartozását feléleszti és megerősíti. Hiányos még ez a sor, hiszen Kárpátalja még nincs a körben, családunk így még nem teljes. Talán ez az év megadhatja, hogy egy újabb testvérrel gazdagodjunk.

Sokaknak tartozunk köszönettel az elmúlt esztendőkért: az előző településvezetőknek, a hivatalból is a barátságokat szervező munkatársainknak, a civil szervezeteknek, az egyházi közösségvezetőknek, az intézményvezetőknek, sportvezetőknek, de legfőképpen a testvérbarátságot kereső, újjáélesztő és azt ápoló szőgyéni, szováttai, magyarkanizsai és tatai embereknek.

Semmi kötelező nincs ebben a barátságban. Csak a lelkiismeretünk, az örökös belső nyughatatlan akaratumk, a mások által ejtett csorbát kiköszörölni vágyó tenni akarásunk mondatja velünk, hogy ez is a dolgunk! Nem várhatunk itt sem másra. Ha szeretnénk, hogy gyermekeink megértsék nagyszüleink, őseink végtelen szomorúságát a tragikus trianoni szétszakítottság miatt, akkor ezzel dolgozunk van, míg ez a seb be nem gyógyul és a forradás is el nem tűnik. Munka van vele, kemény, kitartó, állhatatos, bátor cselekedetre van folyamatosan szüksége minden betegnek a gyógyuláshoz. Ez adatott nekünk, ma élőknek, ez már a gyógyulás időszaka, de még itt van nagy szükség a türelemre, a megértésre, a megújulásra, az újabb és újabb ápolási ötletekre.

Ez a kiadványunk is ezt szolgálja! Lássuk magunkat egy tükörben, honnan indultunk, hol tartunk, merre menjünk tovább? Menjünk tovább!!!

**Michl József**  
Tata polgármestere



## A GONDVISELÉS A SZENVEDÉST ÜDVÖSSÉGGÉ VÁLTOZTATJA

Szógyén és Tata húsz éves testvértelepülési kapcsolatra tekint vissza a 2017-es évben. Ám a kapcsolat nem húsz esztendeje vette kezdetét. Összefonódik a felvidéki magyarság hetven évvel ezelőtt kezdődő megpróbáltatásaival, mely a Beneš dekrétumok alapján Szógyént is érintette. A jogfosztás értelmében Szógyénból 135 család kényszerült elhagyni szülőföldjét. Sokan közülük Tatán és környékén leltek új otthonra. Már akkor rokon és baráti szálak láthatatlan sokasága kötötte össze az anyaország és az elszakított Felvidék települését, Szógyént és Tatát.

A Gondviselés azonban a szenvedést üdvösséggé változtatja. Ez történt a két település hivatalos testvéri kapcsolat rangra emelésével, melyre 1997. május 9-én került sor, Nágel Dezső szógyéni és Kerti Katalin tatai polgármesterek aláírásával. Húsz év nagy idő az ember életében. Húsz év szálfává növeli a fiút és virágzóvá a leányt. Húsz év alatt a települések kapcsolata is erős gyökereket eresztett, szárbá szökkent és virágzóvá nemesült.

Az évek során a két önkormányzat számtalan lehetőséget biztosított a találkozásra, a kultúra, az oktatás, a sport területein. Tanintézmények, egyesületek, polgári társulások tagjai találkoztak Szógyénben és Tatán, rendezvények, kirándulások, táborozások alkalmával, melynek a töredékét felsorolni is hosszú volna. Ez a kiadvány bizonyára megkísérli visszatükrözni a közös programokat és együttléteket, a megannyi baráti szál összefonódásainak helyszíneit az elmúlt húsz év fényében. A testvériség jegyében végzett munkánk egyik legnagyobb elismerése az Európai Diploma, melyet a partnerkapcsolat építésében elért eredményeként tudhat magáénak Szógyén.

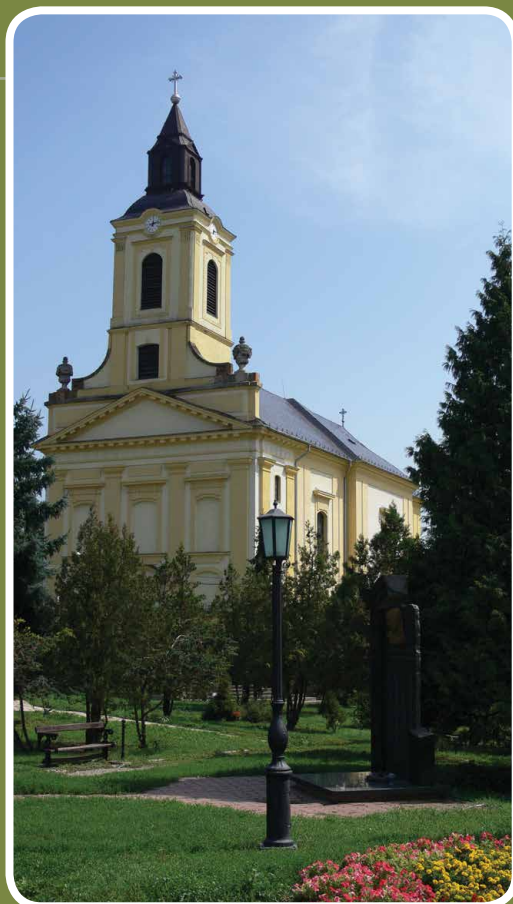
A történelmi és nemzeti megemlékezések során megtapasztalhattuk az összetartozás érzését, nem csak az anyaország vonzásában, de a többi elszakított országrész tatai testvértelepüléseivel közösen. Így bővült az évek során a testvéri kapcsolat az egyazon nemzethez tartozó, közös anyanyelvet, kultúrát és keresztény értékeket őrzők között, melynek középpontjában Tata áll, mint összekötő kapocs, erős kötelék. Szovátai és magyarkanizsai nemzettestvéreinkkel nemcsak Tatán, de saját településeinken is találkozunk, ezzel is erősítve nemzeti egységünket.

Mindezek mellett a Visegrádi Négyek országainak munkája is jelentőséggel bír immár 12 éve, mely a magasrendű eszme szellemiségében, a szilárd és egységes Európa létrehozásáért vívott küzdelemben fejez ki közös törekvést. Örömmel tapasztaltuk, hogy az Európai Díjjal kitüntetett Tata városa, helyi és kistérségi vonzerején túl országos, sőt nemzetközi hatókörrel rendelkezik. Ennek köszönhetően volt alkalmunk más európai városok képviselőivel találkozni Tatán, a közös testvérvárosban.

Mégis, talán nem tűnik önzésnek, ha úgy érezzük, Szógyén és Tata kapcsolatát mindezeneken túl Istentől elhivatottnak véljük. Ennek bizonyítékai a Testvériség Keresztjei, melyeken át maga az Úr Jézus üzen számunkra. A két kereszt, mely egy tölgyfa törzséből hasított, egy mester keze nyomán, egyazon Korpusz története alapján. A két kereszt, mely Tatán és Szógyénben magasra emelkedve hirdeti a Megváltó szeretetét, a Gondviselés nyomán létrejött együvé tartozásunkat.

Végezetül kívánom, hogy még hosszú éveken át nemesedjék és erősödjék kapcsolatunk, melynek megtartása és bővítése vállalt feladatunk Isten dicsőségére, nemzetünk és településeink javára. Kívánom, hogy miként az elmúlt húsz év alatt, a jövőben is legyenek elhivatott, értékeket őrző, nemeslelkű emberek életünk minden területén. Isten áldja meg a tataiakat, a szógyénieket, és a Kárpát-medencében élő nemzettestvéreinket!

**Vígh Gábor**  
Szógyén polgármestere





## A KINYÚJTOTT KÉZ EGY MÁSIK KÉZRE TALÁLT

Hányszor megesik, hogy pontosan nem is emlékszünk egy első találkozásra, az ismerkedés pillanataira akkor sem, ha számunkra igazán fontosá lett azóta az a kapcsolat. Ilyenkor restelkedünk is miatta, pedig csak úgy adódott, hogy az események a maguk természetes folyamatában csorogtak, és semmi reakciókat kiváltó különös, semmi meghökkentően rendkívüli, semmi zavart keltően disszonáns nem hívta fel magára a figyelmet, úgy történtek, ahogyan történniük kellett. És ami úgy történik, ahogyan történnie kell, az a helyén van, azt nyugtázzuk, hogy rendben van, azt nem szoktuk újra meg újra boncolgatni, kiértékelni, elemezni, annál nem keressük a „miért”-eket, gondolatban nem járjuk végig ezerszer a „történhetett volna-e másképpen”-eket, egyszerűen csak örülünk neki. S ha felkérnek, mondjunk erről a kapcsolatról valamit, gondban vagyunk, mert a világ legtermészetesebb dolgairól a legnehezebb beszélünk. Mit is mondhatnánk? Hogyan is kezdhetnők? Szeretnénk azzal a természetességgel szólni, amellyel az együtt megélt pillanatok történtek.

Két település kapcsolatában sincs ez másképpen, hiszen ez is emberi kötődésekből alakul, amelyeknek ugyan intézményes kereteket adnak, de a személyi érintettség a meghatározó. A személyes érdeklődés, a másakra való figyelés, a felek között kialakuló bizalom, egymásra hangoltság ad töltetet neki. Mert lehet érdekes közös programokat kitalálni, lehet a protokollszabályoknak megfelelően oda-vissza rendszeres látogatásokat szervezni, lehet egymásnak és egymásról folyamatosan jelzéseket küldeni, de az még nem elég. Lélek kell hozzá.

Nemrég kaptam a lehetőséget és a bizalmat, hogy eröm szerint tegyek Szováta fejlődéséért, a szovátaiak emberek helyben boldogulásáért. Mindebben, de a testvérvárosi együttműködésben is egy örökséget vettem át. Egy örökséget, amelyre illő tisztelettel tekinteni, s amelynek tovább fejlődését kötelességem segíteni.

Emberi kötődésekről, személyi érintettségéről beszéltem. Mégsem csupán két – vagy néhány – ember egymáshoz viszonyulásáról, hanem annak kiterjesztéséről, folyamatos változásban lévő emberi közösségek kapcsolódási pontjainak újra meg újra megtalálásáról. De szükség van mindig legalább néhány embernek a lelkesedésére, akaratára, kreativitására, munkájára, aki olykor a háttérben cselekszik, és finomhangolással működésben tartja a rendszert.

Tata és Szováta együttműködése immár másfél évtizede tart, és ez idő alatt – hála istennek! – mindig lélek volt benne. A kinyújtott kéz egy másik kézre talált.

Ha a kerek évfordulók kapcsán soroljuk, mi mindent éltünk át, mi mindent tettünk együtt, milyen programokban vettünk részt mi, tataiak és szovátaiak sokasága, milyen ismeretekkel, élményekkel, tapasztalatokkal lettünk gazdagabbak, ha leltárazzuk a közös múltat, azt ne felejtjük ki a számadásból, hogy valóban úgy tudunk tekinteni egymásra, mint akiknek közük van a másik életéhez, a másik gondolataihoz és örömeihez, amint ez egy családban, testvérek között lenni szokott.

Mindig is jól éreztük magunkat együtt. Semmi kétség, értettük, értjük egymást. Hála érte, hogy ez nekünk megadatott!

**Fülöp László Zsolt**  
Szováta polgármestere







## EZ AZ IGAZI TESTVÉR- VÁROSI KAPCSOLAT!

Magyarkanizsa és Tata testvérvárosi kapcsolata hosszú évtizedekre nyúlik vissza, még a hivatalos dokumentum megfogalmazása és kétoldalú megerősítése előtti időre. Történt ugyanis, hogy magyarkanizsai és tatai sportemberek barátságot kötöttek és kölcsönösen látogatták egymás rendezvényeit, elsősorban a futó maratonokat. Egy ilyen magyarkanizsai rendezvényen az egyik tatai dobogóstól a színpadon hangzott el a mondat: „Tatáról érkeztem, Magyarkanizsa testvérvárosából!”. Pedig akkor még hivatalos, az önkormányzatainkat összekötő kapcsolat nem is volt. De ez sem váratott magára sokáig, hiszen ki tudta volna gátját vetni egy ennyire természetes, a polgárok köréből érkező kezdeményezésnek?

2010. október 20-án testvérvárosi alapokmányt írtunk alá, 2012. július 4-én pedig megkötöttük a testvérvárosi szerződést: akkor Tatán volt a hivatalos aláírási ceremónia, majd Magyarkanizsán is megerősítésre került 2014. március 15-én, nemzeti ünnepünkön.

Azért akkor, mert ez az ünnep évről évre az újrakezdés, a cselekvési vágy, a nemzeti összefogás lehetőségét is magában hordozza. Ennek szellemében mi is, magyarkanizsaiak és tataiak, egy ma már magától értetődő összetartozást építünk, fejlesztünk. Közös vállalás ez részünkről, mely érdekközösségen, kölcsönös megértésen és feltétlen bizalmon alapul.

Tamási Áron így fogalmazott: „Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne.” Ennek az otthonnak a megélése azonban nem helyhez kötött. Emberi kapcsolatokra épül, a kölcsönös elfogadás teszi valódivá, megélhetővé. Remélem, hogy egyre több magyarkanizsai és tatai polgár éli majd meg otthonának a testvértelepülést, és hazatérve honvágy keríti hatalmába.

Mert összetartozunk!

Összetartozunk a közös történelmünkben, anyanyelvünkben, kultúránkban, nemzeti ünnepeinkben, hagyományainkban, mentalitásunkban. Összetartozunk, és ezt az érzést mindannyiszor meg tudjuk élni, amikor találkozunk. És azt kell, hogy mondjam: ez az igazi testvérvárosi kapcsolat! Amikor már nemcsak a hivatali viszonyok és protokolláris látogatások keretében valósul meg, hanem kiterjed az intézményi, civil szervezeti együttműködésre, sőt a személyes kapcsolatokra is, melyekről – így öt év távlatából – bátran mondhatjuk, barátsággá fejlődtek.

A Nemzeti Összetartozás Napját a határon túli magyarság a saját ünnepeként éli meg. És nem csak úgy a sajátunk ez az ünnep, mint ahogyan március 15-e vagy augusztus 20-a, hanem olyan ünnep ez, amely rólunk szól. Megtisztelő Magyarország figyelme, mely ilyenkor (és nemcsak ezen a napon, hanem egyre inkább a vajdasági magyarság hétköznapjait is meghatározóan) ránk irányul! Az ünnep kapcsán elfogadott törvény biztosságot, kiszámíthatóságot, bátorítást jelent az év minden napján – nekünk, akiknek 2010 előtt a sehova sem tartozás érzésével, a „mi” és a „ti” kettősségével kellett megküzdenünk. Évről évre Tatán ünnepelni a Nemzeti Összetartozás Napját egyet jelent ezeknek a körülményeknek a feloldásával!

Polgármesterként éppen ezért nagy öröömre szolgál ennek a kiadványnak a megjelenése. Tudom, hogy megannyi érdeklődő olvasója lesz, akik számára hasznos, eddig nem ismert információkkal szolgál majd.

Bízom benne, hogy sokan lesznek olyanok is, akik e kiadvány hatására döntenek úgy, hogy – akár személyes szervezésben, turistaként – meglátogatják városunkat, községünket. Azt a 13 települést számláló területi önkormányzatot, melynek minden helysége tartogat érdekes, egyedi látnivalót; mely a gyógy- és falusi turizmusa, a szabadterei rendezvényei, folyamatosan zajló kulturális élete és természeti értékei révén ideális helyszíne lehet a pihenésnek, feltöltődésnek, a minőségi szabadidő eltöltésének.



**Fejstámer Róbert**  
Magyarkanizsa polgármestere

## A TRIANONI BÉKEDIKTÁTUM

Magyarország az 1867-es kiegyezés óta jogilag az Osztrák-Magyar Monarchia társállama volt. Önállósága mellett Ausztriával közös volt az államfő személye, a külügy és a hadügy. Ebből adódóan külpolitikai kérdésekben korlátozott szuverenitással rendelkezett a Magyar Királyság. A török kiűzése után az ország népessége jelentősen csökkent. A probléma megoldására különböző szomszédos területekről, illetve német tartományokból érkezőket telepítettek le, főként az ország elnéptelenedett részein. Ez a lépés az országban egyébként is meglévő nemzetiségi sokszínűséget tovább fokozta, de Magyarország érdemben csak jóval később, a kiegyezés után tudott a nemzetiségi kérdéssel foglalkozni. A horvátokkal kötött külön kiegyezésen túl azonban a többi nemzetiséggel nem sikerült hosszú távon rendezni a magyar államon belüli helyzetüket.



Ellentétes folyamatok kezdődtek el ezen a téren. Az önállóvá váló szerb és román állam segítette, támogatta a magyarországi szerbek és románok nemzetiségi törekvéseit. A cseh, és kisebb részben a szlovák területeken pedig a pánszláv törekvések nyertek teret, hiszen nem volt közvetlen anyaországi kapcsolatuk. A magyar kormányzat egyszerre engedte a nemzetiségi nyelv használatát, de törekedett a kisebbségek asszimilálására, legalább annyira, hogy a hivatalos magyar nyelvet minden nemzetiség használja. Ebben eredményre leginkább a német és zsidó közösségekkel jutott. 1910-ben a többi nemzetiség esetében a többség továbbra sem használta a magyar nyelvet.

Az Osztrák-Magyar Monarchia külpolitikailag Németország mellett kötelezte el magát, az első világháború is ennek megfelelően alakult Magyarország számára. A Monarchia vezetésében már korábban felmerült, hogy a nemzetiségi feszültségeket csökkenteni kellene. Több terv is volt erre vonatkozóan, azonban egységes, a két tagállam számára elfogadható megoldás nem született. A háború első felében voltak arra irányuló törekvések, hogy a Monarchia külön békét kössön az Antanttal. Ennek sikere esetén a teljes szétesés elkerülhetőnek tűnt. Mindez azonban nem valósult meg, a háború elvesztett, az Osztrák-Magyar Monarchia közigazgatása pillanatok alatt szétesett. 1918. november 3-án Padovában még a Monarchia kért fegyverszünetet, azonban az addig csak diplomáciai úton tevékenykedő nemzetiségek elérkezettnek látták az időt az önállósodáshoz, és fegyveres erővel léptek fel. Közben Budapesten lezajlott a Károlyi Mihály vezette forradalom, az ország jogilag teljesen függetlenné vált. A Károlyi-kormány, mint a Monarchia egykori ellenzéke bízott az Antant hatalmak jóindulatában ezért semmilyen katonai ellenállást nem szervezett. Minden érkező követelésnek eleget tett. Román, délszláv és cseh(-szlovák) csapatok szállták meg az ország egyre nagyobb részét. A magyar vezetés csak 1919 elején látta be, hogy katonai lépésekre van szükség. Hiszen hiába törekedett együttműködésre, 1919 márciusában újabb követelésekkel álltak elő (Vix-jegyzék), további területek átengedését követelve. Világossá vált, hogy hiú remény a folyamatos engedmény politikája.

Ekkor azonban már sokkal kisebb mozgásteret volt a magyar kormánynak, mint 1918 őszén a frissen hazatért magyar hadsereggel lehetett volna. 1919 márciusában ezzel eldőlt az addigi politika bukása, a hatalmat a kommunisták vették át, akik megkezdték a proletárdiktatúra kiépítését. Mindez idő alatt Párizsban megkezdődött a béketárgyalások folyamata, ahol az addig is rossz pozícióban lévő magyar fél a kommunisták hatalomátvételével még nehezebb helyzetbe került diplomáciailag. A Tanácsköztársaság látva, hogy nincs tárgyalási helyzetben, katonai lépéseket tett. Sikerült eredményeket elérnie elsősorban a Felvidéken, azonban a formálódó kisantant (szerbek, románok, csehszlovákok) ellentámadása a fél ország román megszállásával és a kommunisták bukásával járt. A tarthatatlan állapotnak a Horthy Miklós vezetésével megjelent Nemzeti Hadsereg vetett véget. Legalább azt sikerült elérni, hogy nyugaton elfogadott kormány alakult és 1919 végén Magyarország végre ténylegesen is megjelenhetett a békekonferencián. A gróf Apponyi Albert által vezetett magyar fél etnikai, néprajzi, történelmi érvekkel érkezett meg 1920 januárjában Párizsba. A magyar érveket azonban elutasították, a hamis tényközléseket – román, délszláv, csehszlovák részről – nem vizsgálták. Magyarországtól csupán a vesztes fél aláírását várták. A versailles-i Trianon palotában 1920. június 4-én meg is történt ez, a magyar fél aláírta a békediktátumot.





A súlyos következmények ismertek. Magyarország, a horvát részekkel együtt elveszítette területének és lakosságának mintegy kétharmadát. A középhatalmi befolyással rendelkező 320 ezer négyzetkilométer területű ország 90 ezer négyzetkilométeres kisállam lett. A 20 milliós összlakosságból 7 millió lakos maradt Magyarországon.

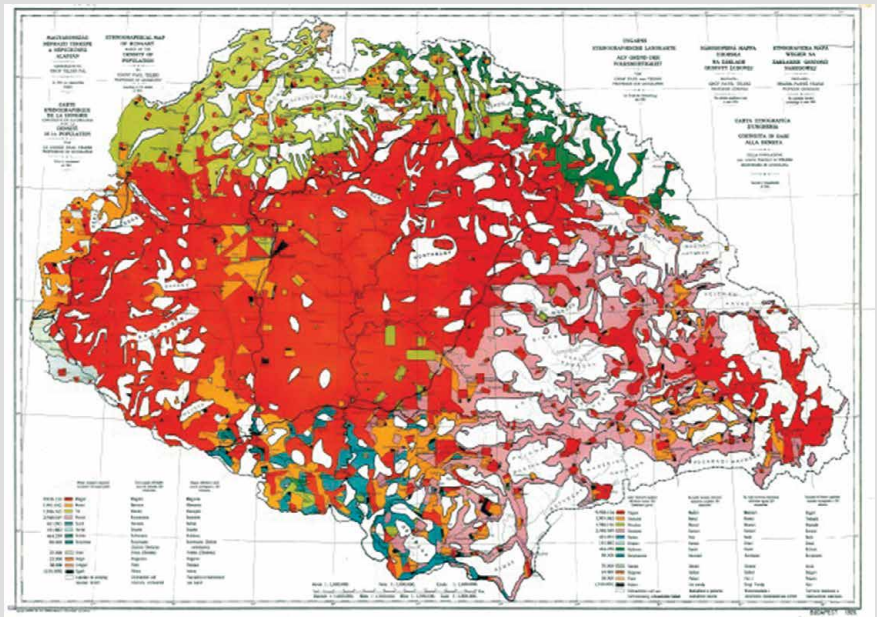
Románia része lett a Partium és Erdély, benne a magyar nyelvű Székelyfölddel. Erdély északi a részein, a nagy városokban magyar többség élt. A relatív román többség mellett magyar és német többségű területek kerültek elcsatolásra. A román állam évtizedek óta támogatta az erdélyi románok gazdasági, kulturális életét. Több erdélyi magyar gondolkodó hívta fel erre a folyamatra már korábban a figyelmet. Állami szinten annyi történt, hogy az erdélyi románok nem kapták meg a különleges politikai jogokat, de gazdasági önállóságukat nem akadályozták.

Az új délszláv állam része lett a Délvidék. Létrejött egy etnikailag, kulturálisan rendkívül kevert állam, Szerb-Horvát-Szlovén Királyság néven, majd Jugoszláviaként. A jelentős magyar és német kisebbség mellett a jugoszlávok szlovénekből, macedónokból, ortodox szerbekből, katolikus horvátokból, muszlim bosnyákokból, albán kisebbségből tevődtek össze. Ennek az államnak a működése évtizedekig fenntartható volt, igaz már a második világháború is megmutatta a töréseket, azonban a végét egy borzasztó háború hozta el a kilencvenes években.

A másik új országhoz, Csehszlovákiához került a Felvidék és Kárpátalja. Mindegyik területen jelentős számú magyar tömb élt, a felvidéki Csallóköz esetében szintén magyar nyelvű területekkel. Habár a csehek és a szlovákok egyenlőként jelentek meg ebben az államban, a cseh fél államszervező, irányító szerepe nem volt kérdéses, miközben a német és magyar kisebbségek ebben az új államban is megtapasztalták a kisebbségi lét nehézségeit.

A fájó nemzetiségi igazságtalanságok mellett az ország gazdaságilag is óriásit veszített. Az iparilag, bányászatiilag fejlett területek nagy része elveszett, miközben hatalmas jóvátétel fizetését kellett fizetni, hadsereget pedig gyakorlatilag csak formálisan lehetett fenntartani.

A győztes hatalmak kimondott célja a nemzeti önrendelkezés biztosítása és nemzetállamok létrehozása volt Közép-Európában. A valóságban soknemzetiségű országok alakultak, a határok meghúzásában másodlagossá váltak az etnikai viszonyok. Mindez előre vetítette az együttélés feszültségeit, a hosszú távú béke helyett pedig új konfliktusok megalapozását. A magyar kisebbségek ugyanabba a diszkriminatív életformába kényszerültek, ami ellen elvileg fellépett a békekonferencia. A közös európai lét helyett a győztes-vesztes felállás évtizedei következtek, a Trianonnal megindult folyamatok pedig a második világháború poklába torkolltak.



Gróf Teleki Pál miniszterelnök, földrajztudós híres „vörös térképe”, Magyarország 1910-es népességének nemzetiség szerinti eloszlásáról. A vörös szín a magyarságot jelöli.

## Szabó Péter

a Kuny Domokos Múzeum munkatársa

## A CSEHSZLOVÁK-MAGYAR LAKOSSÁGCSERE ÉS SZŐGYÉN

Európában 1945 májusában fejeződött be a II. világháború. Magyarország a vesztes államok sorába került. Az 1938-as határmódosítások semmivé váltak, ezért a felvidéki területek, így Szőgyén is ismét a Csehszlovák Köztársaság fennhatósága alá kerültek. Az 1945. április 5-i kassai kormányprogram a magyarokat és a németeket kollektív bűnösökké nyilvánította. Edvard Beneš, Csehszlovákia államelnöke deportálás útján akart megszabadulni a nemzeti kisebbségektől, ám az 1945 nyarán tartott potsdami konferencia ezt csak a németek esetében engedélyezte. A csehszlovák elnök célja egyértelműen a felvidéki magyarság eltávolítása, felszámolása volt bármi áron. Az 1945. augusztus 2-án kihirdetett elnöki rendelete (a 33. Beneš-dekrétum) automatikusan megfosztotta az ország területén élő magyarokat nem csak állampolgárságuktól, de szülőföldjükről elúzva közösségüktől, vagyonuktól is.

Szőgyénben ekkor az újjászervezett csehszlovák állam képviselői vették át a falu irányítását. Megszűnt a szőgyéni magyarság minden gazdasági, vallási és kulturális intézménye. 1946 júniusában kihirdették a hírhedt reszlovakizációs törvényt, amelyet sok szőgyéni, akiket a szlovákok megpróbáltak úgymond „visszaolvasztani” a maguk nemzetébe, a helyben hagyás ígéretébe vetett hittel aláírt. Olyan emberekkel tették mindezt, akiknek az ősei sosem voltak szlovákok.

1946. augusztus 9-én a község neve hivatalosan is Svodín lett. Az állampolgárságuktól megfosztott magyarokat közmunkára kötelezték, melyet hivatalosan „munkaerő-toborzásnak” neveztek és így kerültek az elnéptelenedett csehországi Szudéta-vidékre, a már kitelepített németek helyére. A deportálás 120 szőgyéni személyt érintett, akiket a cseh telepesek cselédként, kényszermunkában dolgoztattak.

Végül a prágai kormánynak sikerült a magyar kormányt megegyezésre kényszerítenie a határmódosítás nélküli lakosságcsereéről. A Magyarországgal megkötött lakosságcsere-egyezmény lebonyolítása 1947 áprilisában kezdődött. Szőgyénre 1948-ban került sor. E megállapodás szerint a Magyarországon élő szlovák nemzetiségű lakosok önkéntes jelentkezéssel kérhették Csehszlovákiába való áttelepülésüket. Ahány szlovák család az áttelepülés mellett döntött, annyi Csehszlovákiában élő magyar nemzetiségű jelöltek ki a szlovák hatóságok a Magyarországra való áttelepítésre. Az erre kijelölt családok úgynevezett „fehér lapot” kaptak, mely az áttelepítésig mentesítette őket a zaklatástól. Ez az „áttelepítési lista” 240 családot érintett az eredeti terv szerint. Az érintett személyek száma 400 körül mozgott.

A fokozódó nemzetközi nyomás és Magyarország közbenjárásának hatására az áttelepített családok száma végül nem érte el az eredeti terveket. A csehszlovák-magyar lakosságcsere folyamán Szőgyénből mintegy 135 magyar családot telepítettek át a mai Komárom-Esztergom megye területére.

Tragédiájukat tovább fokozta, hogy a szlovákok által hátrahagyott magyarországi föld nehéz és agyagos volt, messze nem volt olyan termékeny, mint a felvidéki szülőföld.

A kitelepített felvidéki magyarok még évtizedekig gyökértelesen érezték magukat az új helyen, miközben mély fájdalommal élték mindennapjaikat: a beilleszkedést, a helyenkénti megvetést és lenézést, azt, ahogy az anyaországiak egy része tekintett rájuk.

A Szőgyénből kitelepített családok jelentős része Tata környékére került. Később közülük sokan költöztek be a városba, az Újhegyre. Kezdeményezésükre ezt a zömében általuk lakott újhegyi utcát nevezték el 1992-ben Szőgyéni utcának.

A csehszlovák-magyar lakosságcsere szomorú és értelmetlen epizódja volt a két nemzet közös történelmének. Az embertelen kitelepítés többgenerációs együttélést, barátságokat szakított meg. Az így széthullott családok gyakran évekig, évtizedekig nem találkozhattak, és szeretett szülőfalujukat is hosszú ideig nem láthatták.

Tata és Szőgyén önkormányzata a kitelepítettek első, majd második „Hazahív a harangszó” címmel meghirdetett találkozójának (1995, 1996) megszervezésekor lépett egymással kapcsolatba, mely végül a hivatalos testvértelepülési megállapodás 1997. május 9-i aláírásához vezetett.

A csehszlovákiai magyarok kálváriája 1989-ig tabutéma volt, pedig a Felvidéken talán nincs is olyan család, amelyet a kitelepítés borzalmai és annak máig ható fájdalmai ne érintenének. Mára azonban ezek a családok és leszármazottaik szülőföldjükön közösen emlékezhetnek a helyiakkal, felidézhetik az őket ért igazságtalanságokat, kibeszélhetik a magukba fojtott gyötrelmeket. A könnybe lábadt, múltba révedő tekintetek az ilyen alkalmakkor minden szónál beszédesebbek, hiszen:

*„Magszakad a szívem.  
Könny fut a szemembe.  
Ha hazáról szólnak,  
mi juthat eszembe?”  
(Patyi Károly: Hontalanok dala)*

Bízunk benne, hogy a szörnyű időkre való visszatekintés után egy biztatóbb jövőbe tekinthetünk előre!

**Smidt Veronika**  
szőgyéni könyvtáros - kultúros







## A SZÉKELYEK ÉS AZ AUTONÓMIA

Bár a névszerinti főváros továbbra is Párizs maradt, 1682-től XIV. Lajos francia király a királyi udvart és a kormányt a nem hivatalos fővárosba, Versailles-ba költöztette, ahonnan ténylegesen a kormányzati ügyeket irányították. Ez afféle vidékre menekülés volt Párizsból, jobb levegőre, szebb természeti környezetbe. De a Napkirály innen is tovább menekült a maga teremtette pompa és felhajtás, no meg a királyi udvart betöltő intrikák elől: a versailles-i palotából a nagyobb csendet, több nyugalmat ígérő Nagy-Trianon palotába. Később építettett egy Kis-Trianon palotát is. Ez utóbbit szeretője számára, ahová tovább menekülhetett még nagyobb nyugalomba. Mindkét kastély a nevét arról az aprócska településről kapta, amelynek helyén a Nagy-Trianont építették.

A franciának nagyjából ezt jelenti Trianon.

Lehet, hogy mellét büszkén kidüleszti, vagy megértő cinkossággal elmosolyodik, ha róla hall. Nekünk nem a büszkeségtől, hanem a fájdalomtól feszül a mellünk, és mosolyogni sem tudunk ilyenkor, mert számunkra Trianon nem pásztorórákkal szépített csendes menedéket jelent, hanem államiságunkban szemérmetlen kifosztást, megcsonkítást, emberségünkben kíméletlen megalázást.

A falhoz feszítettek minket az úgynevezett Főhatalmak (Északamerikai Egyesült Államok, Brit Birodalom, Franciaország, Olaszország és Japán), hogy a Társult Főhatalmaknak nevezett kicsik (Belgium, Kína, Kuba, Görögország, Nikaragua, Panama, Lengyelország, Portugália, Románia, Szerb-Horvát-Szlóven Állam, Cseh-Szlovákország) kiéhezett hiénákként annyit harapjanak ki belőlünk, amennyihez hozzáfértek. (Az előzőekben a korabeli megnevezéseket használtam.)

Ha az ember veszi a fáradságot és elolvassa a békeszerződésnek csúfolt diktátumot, döbbenettel értesül elképesztő mohóságukról, s arról, hogy még a távoli Kína és Sziám is kapott egy-egy morzsányit az ingyen-lakomából.

Benyújtották a számlát, amellyel a háború minden terhét megpróbálták átruházni és csak picinységünk, a teljes számla kiegyenlítésére való alkalmatlanságunk fékezte valamelyest a könnyen elfutó ceruzát, amikor a tartozásunk összegét rákanyarította. Mintha nekünk kellett volna megfizetnünk több évszázados történelmi bűnökért: a dél-amerikai és észak-amerikai indián-irtásokért, Afrika, Ázsia, Latin-Amerika kirablásáért, a belga-kongói népirtásért, ahol a lakosság mintegy felét ölték meg az európai gyarmatosítók.



Molnos Ferenc



Szovátai futók a Székely himnuszot éneklik Tatán

Az elkövetők törvényt ültek fölöttünk. Igazságosságról, jóvátételről beszéltek. Ha anyagiakban nem is, minden másban nekünk kellett fizetnünk.

Azóta sem fogták be a szájukat. Ma demokráciát mondanak, de az sem több, mint az általunk már oly nagyon megtapasztalt igazságosságuk.

Aztán mindig is más gondjuk volt, mint-hogy számon kérjék az őshonos nemzeti kisebbségek jogait. De minden másét igen. Ha valamilyen aberrációt látnának bennünk, bizonyára szót emelnének értünk is. Ultimátumokat intéznének a kormányzat-hoz, európaiságra és gyermekszobára hivatkoznának. De hát így? Ha legalább most törtünk volna be a zöld határon, felforgatnók mindenki életét, akkor igen, akkor keresnék, hogy mit lehet, mit kell értünk tenni. Akkor az Európai Parlamentben erről folyrna a diskurzus, s az Unió biztosai – ki-ki a maga szakterületén – biztosítana, hogy megkapunk minden olyan jogot, ami az európai demokráciákban létezik.

Szabadságszerető nép vagyunk. A székelység egész története a folyton megnyirbált, a visszaszerzett és újból elveszített szabadságért vívott harc története. Mindig is úgy éreztük, hogy jussunk van hozzá, mint a földhöz, amelyen generációk hosszú során élünk. Különleges státusunk volt. Katona



népként az uralkodónak nyújtott fegyveres szolgálattal fizettünk adómentességünkért, és széleskörű önrendelkezést élveztünk. Nem volt ez egyedül álló Erdélyben, hiszen a szászok is rendelkeztek – ugyan más alapokon nyugvó – hasonló autonómiával. Különben a szászokkal és a magyarokkal együtt kialakított „Három Nemzet Szövetsége” (Unio Trium Nationum), olyan politikai megoldás volt, amelyben a székelyek mellett a szász székek és a magyar nemesség vett részt. Bár ma lenne hasonló megoldás tájaink az együttélésre! Ma európainak mondanák, de volt-e akkor Európa-szerte hasonló? Európában volt-e „európai” megoldás a nemzetek együttélésére?

Persze, többen felrötták, s ma még inkább felróják, hogy ebből a szövetségből a hármak kihagyták a románságot, hogy nekik nem adtak egyenlő jogot a többivel, de arról elfeledkeznek, s ha mondjuk, tagadják, hogy ők akkoriban szállingóztak vagy özönlöttek be Erdélybe, és nem csak egyenlő jogok, de egyenlő kötelezettségek sem várták őket. Mert nem csupán a jogok, de a kötelezettségek pontos körülírása is része volt annak a társadalmi megegyezésnek. A székely bármikor hadba hívható volt. Hadkötelessége egyenlővé tette a magyar nemessel. Maga is nemes volt. Még földbirtokok nélkül is.

Székely őseink vezetőiket maguk választották. A sajátos székely autonómia elemei közül megemlíthető, hogy a székelység saját önálló jogalkotásra volt képes, melyeket elsősorban a székely nemzetgyűléseken elfogadott törvények, rendeletek alapoztak meg. A jogszabályalkotáson kívül, közigazgatási, bírósági és önálló katonapolitikai jogosítványokkal is rendelkeztek. Osztatlan vagyont őríztek közbirtokossági szervezeteikben, amelyek eredete az ősfoglalásig nyúlik vissza. A közbirtokosságok ősi jogi személyek. Fél évezred után is léteznek, de a mai modern társadalom nehezen tudja kategorizálni őket.

Örökölni csak egyenes ágon lehetett. Szokás szerint a fiú utód volt az örökös, ha fiú nem volt, akkor a lány kapta az örökséget. Amennyiben nem volt egyenes ági örökös, a föld a székelyek közös használatú földterületét gyarapította (ellentétben a feudális szokásjoggal, ami szerint a korona, vagy a helyi földesúr kapta volna meg). Az éppen szabadon levő területekből bárki birtokba vehetett magának földet, de csak annyit, amennyit maga képes volt megművelni. Ha egy terület több, mint három évig nem műveltek, vagy kiderült róla, hogy bérben műveltetik, akkor automatikusan a többi székely által birtokba vehetővé közös terület részévé vált.

Amíg csak tehetette, a székely megőrizte szabadságát. De ez a szabadság nem azt jelentette, hogy azt tehet, amit akar, nem adott mentelmet a közösségért való felelősség alól.

Így értjük-e ma még a szabadságot? Ha öngazgatásról beszélünk ma, érzünk-e még egymás iránt felelősséget? Meg tudunk-e állapodni egymás közt abban, hogy pontosan mit akarunk? Autonómia tervezeteinket össze tudjuk-e hangolni? És egységbe tudunk-e állni azért? Akarjuk-e, vagy csak vágyunk rá? Mástól várjuk-e, vagy próbáljuk magunk megteremteni? Ezek a kérdések felmerülnek, ahányszor csak halljuk e témáról a közbeszédet.

Az autonómia nem csodaszer, amitől majd elmúlnak bajaink, hanem egy közmegállapodás arról, hogy hogyan lehet együtt méltósággal élni.

A szabadság pedig végső soron bennünk van, és szabadok vagyunk, ha azt nem adjuk fel, amit magunkban érzünk, ha azt megőrizzük bármilyen külső körülmények ellenére. Közös szabadságunknak is csak ez lehet a forrása. Ha tudjuk a belső szabadságunkkal és az egymáshoz való felelősséggel élni az életünket, akkor van esély rá, hogy valójában szabadok legyünk. De mindennek az egyénből kell kiindulnia, és a közösség felé kell hatnia, mert az én szabadságom a mások szabadsága nélkül nem csupán teljes nem lehet, de egyáltalán nem is létezhet. – Hát ez a székelyek szabadsága. Ez volt mindenkoron, és ez lehet ezután is. Megváltoztak az idők, de a közösségi lét alaptörvényei nem változnak az időben.

Az egyéni útkeresés csak látszatokat kínál, ugyanakkor a közös út, a közös hit, a közös cél elvesztését veszélyezteti, mert szétszór a világba és gyökeretelenné tesz.

Végső soron nem az a lényeg, hogy mi kerül egy autonómia-státútumba, hanem az, hogy mit érzünk a szívünkben, és az magatartásunkban, cselekedeteinkben kivétel-e.

**Molnos Ferenc**  
szovátai tanácsos



Szovátai furulyások egy tatai testvérvárosi ünnepségen 2012-ben



Szovátai gyerekek egy tatai testvérvárosi rendezvényen, 2012-ben



## DÉLVIDÉKI VÉRENGZÉSEK – A MAGYARKANIZSAI ESEMÉNYEK

A mai történettudomány számára már ismert, hogy 1944 végén és 1945 elején az OZNA (Népvédelmi Osztály) egységei, partiznalakulatok és néhány helybéli szerb nemzetiségű polgár népiirtást hajtott végre a magyarok között a Délvidéken. Történt mindez a főparancsnok, Tito tudtával és beleegyezésével. Fontosnak tartom elmondani, hogy a partizánhatalom törvénytelen likvidálásai magyarok mellett nem kímélték a Jugoszláviában élő vélt, vagy valós politikai ellenfeleket – szerbeket, horvátokat, szlovéneket, németeket, albánokat – sem. Mivel a megtorlás központilag irányított volt, ezért sok helységben a helyi szláv lakosság felbátorodva a helyzetben bekapcsolódott a leszámolásokba. A kisebbségek elleni közhangulat olyannyira felerősödött, hogy ez még a jobb érzésű szláv polgárokat is – akik esetleg megpróbálták volna segíteni a bajba jutottakon – passzivitásba taszította.

Magyarkanizsa község a többi délvidéki magyarlakta településsel együtt megszenvedte a partizán hatalomátvételt. A magyarok elleni atrocitások Magyarkanizsát, illetve a községhez tartozó Adorjánt és Martonost érintették a legsúlyosabban.

Magyarkanizsán 1944. október 8-án, a szovjet és a partizán bevonulást követően nem volt legális Népfelzabardító Bizottság, a Jugoszláv Kommunista Pártnak sem volt helyi szervezete. Szélsőséges elemek kerültek hatalomra. A kanizsai magyarok sorsáról egy helyi szerbekből alakult „Tízes Tanács” döntött. A kutatások során a visszaemlékezők főleg olyan személyeket neveztek meg a gyilkosságok kitervelőiként, illetve aktív résztvevőiként, akik 1941 előtt Kanizsán laktak.

A bűnösnek vélt helyi magyarokat a városháza pincéjében gyűjtötték össze, ahol módszeresen kínozták őket. A foglyok egy részét már a pincében agyongyötörték. Őket éjszakánként hordták ki a Tisza menti erdőbe és tetemeiket tömegsírokba dobálták. Az ilyen szállítmányok mindennaposak voltak, ezért a sírt be sem temették, csak mésszel öntötték le a hullákat. Voltak olyan áldozatok is, akiket élve hajtottak az erdőbe és ott lőtték őket agyon.

A kegyetlenkedésből a nők is kivették a részüket. Persida Preradović Szabó Dénes, tóthfalusi plébánost gyötörte napokon keresztül, Momčilo Sekulić suszter azzal szórakozott, hogy tekzs szögeket vert az áldozatok körme alá, Milutin Preradović pedig a gyerekeivel együtt vett részt a gyilkosságokban.

1944. december 1-jén a bácskai, bánáti és baranyai katonai közigazgatás parancsnoka rendeletet adott ki a magyarok elleni kegyetlenségek megszüntetésére. A község katonai parancsnoka akkor berendelte a kanizsai népőrség tagjait, lefegyverezte őket, helyükre új embereket állítottak a sebesült partizánok közül.

Mivel a hullákat nem hantolták el rendszeresen, Krizsán erdész ott turkáló disznói és kutyaí széthordták a tetemeiket. Néhányat a hozzátartozók elloptak és ismeretlen helyen eltemették őket. Majd amikor tavasszal felengedett a fagy, a kutyák újból kikaparták a tetemeiket. Ilija Bašta, járási OZNA-tiszt a lakosság felháborodása miatt elrendelte az újratemetést. Szabályos exhumáló bizottságot rendeltek ki. Dobó Antal akkori pártember szerint mintegy hatvan tetemet ástak ki, s három kivételével a hozzátartozók azonosították őket. Minden tetem valami módon meg volt csonkítva, az említett három annyira, hogy azokat nem lehetett felismerni. Dobó az áldozatok azonosításáról meglehetősen pontos adatokat rögzített.

Elmondása szerint a névsort tartalmazó kéziratos később írászta fiókjából valakik eltüntették.

Magyarkanizsán, mint sok más délvidéki helységben, a likvidálásokat követően, december folyamán alakult meg a helyi háborús bűnöket vizsgáló bizottság. A likvidálásokat a későbbiek során részben „lepapírozta” a partizánhatalom: a háborús bűnt igazoló iratok a likvidálásokat követően készültek el. Az iratok átvizsgálása egyértelművé teszi, hogy szinte kizárólag ártatlanokat ért a retorzió. Az impériumváltást követően a szerb lakosság elleni fizikai bántalmazásban részt vevő helyi magyarok szinte kivétel nélkül elmenekültek a kivonuló magyar csapatokkal. Helyettük bűnhődtek az ártatlanok.

A magyarkanizsai likvidálásoknak az eddigi kutatások szerint 72 áldozata volt. Ebből 52 helybéli, 14 oromhegyesi, 3 tóthfalusi, 2 pedig oromi illetőségű, egy 16 hónapos kislány pedig a járeki tábor áldozata. A községben még két helyen történt tömeges, brutális likvidálás a magyar lakosság körében. A gyilkosságoknak Adorjánon 57, Martonoson 37 áldozata volt.

A partizán impériumváltást követően, október 31-én délelőtt Magyarkanizsáról tizenheten érkeztek Adorjánra. A magyarkanizsai különítmény azzal a céllal érkezett, hogy a Tiszába lövik a magyar férfilakosságot.

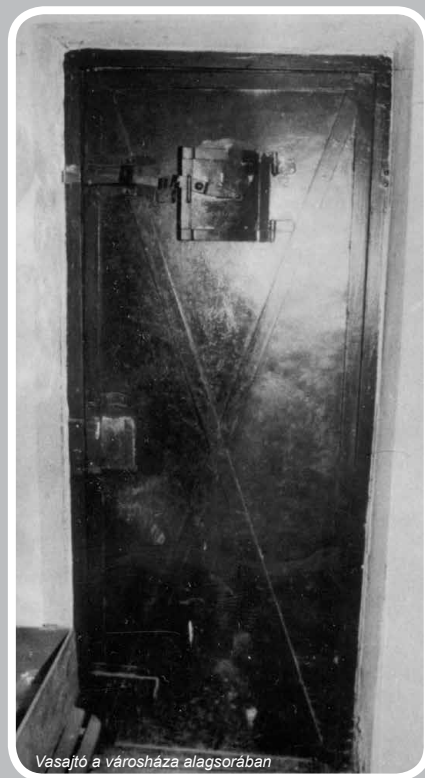
A magukat partizánnak nevező martalócok – valójában a Magyarkanizsai Népeőrség tagjai – házról házra jártak, így szedték össze az embereket. A templom előtti téren körülbelül kétszáz férfit gyűjtöttek össze. Mivel sok nőt és gyermeket is idetereltek, a szerbek elálltak szándékuktól, miszerint az egész falut likvidálják. Megkezdődött a válogatás: először a papot, tanítókat, tanárokat választották ki, majd találomra jelölték ki áldozataikat. A kiválasztott ötven magyart lehajtották a Tisza-partra és a folyóba lőtték őket.

Az 50 helyi magyar mellett még hat adorjánt likvidáltak. Öt személyt később vittek el vagy rendeltek be kihallgatásra Magyarkanizsára, ahol nyomuk veszett. Szecsei Jakabot pedig október 31-én a háza előtt, gyermekei és felesége szemé láttára lőtték fejbe.

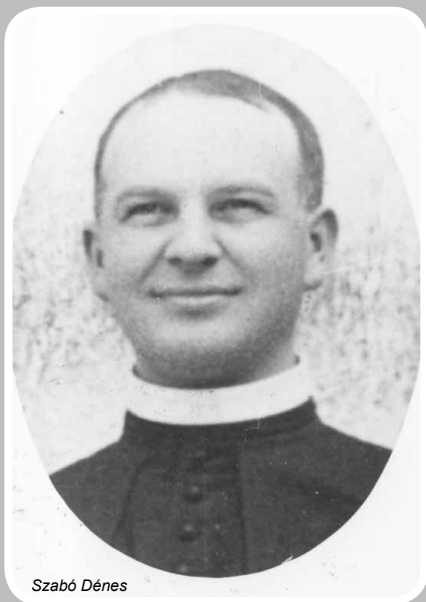
Az adorjánti likvidálásokat maga a partizánhatalom is túlzónak minősítette. Az 1945. március 12-én megtartott tárgyaláson a helyi népiirtást végzők közül három személyt elítéltek. Egyet halálra, kettőt pedig kényszermunkára (egy évre, illetve 6 hónapra).

A magyarok elleni megtorlás Martonoson október 11-én vette kezdetét, amikor néhány helybéli szerb fiatal brutális módon agyonverte Németh József katonai eloadót, illetve leventeoktatót.

Gaztetteiket a katolikus plébánián folytatták, ahol tönkretették az irattárat és a könyvtárat. A bútorokat összetörték, a pénztárból eltulajdonítottak 17 840 pengőt. Magukkal hurcolták Werner Mihály apátplébánost is. Rövidesen összefogdostak még néhány magyar polgárt és a városháza pincéjébe zárták őket.

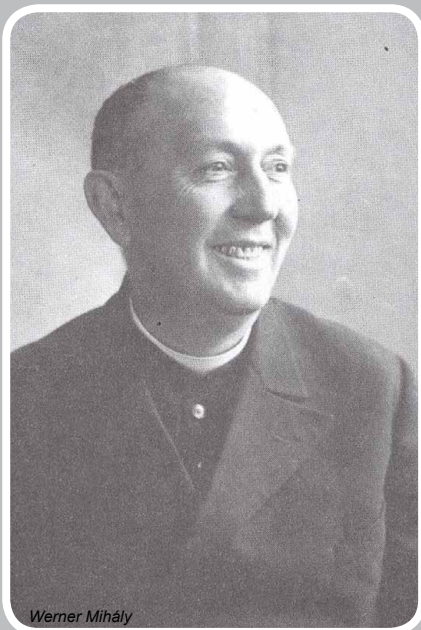


Vasajtó a városháza alagsorában



Szabó Dénes





Werner Mihály

A pincében fogva tartott magyarokat több mint egy hónapig állandóan kínozták. Mindennapos dolog volt a magyarverés. A legkegyetlenebb kínzásokat Werner Mihály, Sörös Sándor és Forró Lajos szenvedték el.

November 21-én hajnalban a huszonnégy fogvatartott magyart a levették által ásott lövészárók egyik bunkerébe, valahol a Kistrét farkánál, a Csurgónál (valahol Martonos és Kanizsa között a Tisza-parton), egy jelöletlen tömegsírba géppuskázták. A likvidálásban a 13. proletár brigád I. és II. szakasza mellett néhány helyi szerb fegyveres is részt vett.

**Dr. Forró Lajos**  
történész

*Források:*

1. Vajdasági Levéltár, F 183 – A megszállók és bűncselekményeiket vizsgáló Haborús Bűnöket Vizsgáló Bizottság
2. Történelmi Levéltár Zenta, F 096 – Városi Katonai Parancsnokság, Magyarkanizsa (1941–), F 101 – Magyarkanizsa Város, Magyarkanizsa (1941–1944), F 104 – Martonos Község (1941 – 1944), F 115 – Községi Népbizottság – Magyarkanizsa (1944–1970)
3. Forró Lajos – Molnár Tibor: *Tragikus emberi sorsok 1944-ből a partizániratok tükrében.* Szeged–Zenta, 2013.
4. Forró Lajos: *Jelöletlen tömegsírok.* Szeged, 2007.
5. Klamár Balázs: *Impériumváltások Magyarkanizsán (Ókanizsán) 1918–1944.* In: *Bácsország 2005/2., 4–17.*
6. Mészáros Sándor: *Holttá nyilvánítva. Délvidéki magyar fátum 1944–45. I. Bácska.* Budapest, 1995.
7. Molnár Tibor: *Zenta és Magyarkanizsa községek II. világháborús hősi halottjai.* 2003.
8. Molnár Tibor: *A zentai Városparancsnokság válogatott iratai 1944–1945 – Odabranispisi Komandegra-da Senta 1944–1945.* Szeged–Zenta, 2011.
9. Urbán János: *Parázsföld.* Novi Sad, 1988.



A magyarkanizsai városháza



A délvidéki vérengzések áldozatainak emlékműve Magyarkanizsán



## MÁRCIUS 15.

A kora-újkortól a magyar királyok a Habsburg-ház tagjai voltak. Ők a jogilag önálló Magyarországot birodalmuk szerves részévé szerették volna tenni. A 19. század első felében Európa többi országához hasonlóan végbement a magyar nemzeti öntudatra ébredés, amikor reformországgyűlések során a magyar nemesség egy modern nemzetállam megteremtésére törekedett.

Az 1847-ben kezdődő utolsó rendi országgyűlésen, Pozsonyban a liberális nemesség nagyszabású programot fogalmaztak meg az önállóság és a polgári fejlődés érdekében: többek között jobbágyfelszabadítást, közteherviselést, független kormányt, honvédséget és nemzeti bankot kívántak. A követelések azonban a konzervatív szárny ellenállása miatt nem kerültek a király, V. Ferdinánd elé.

A patthelyzetben az 1848-ban Európán végigsöprő forradalmi hullám hozott döntő változást. Párizs után március 13-án a birodalom fővárosában, Bécsben is kitört a forradalom, amelynek híre gyorsan eljutott Magyarországra is. Ez a radikális fiatal értelmiséget (melynek jeles tagjai voltak Petőfi Sándor, Vasvári Pál, Jókai Mór) cselekvésre ösztönözte. Az egyetemista ifjúsággal kivívták a sajtószabadságot, lefoglalták a Landerer nyomdát, kinyomtatták programjukat, a kiáltvány formába átfogalmazott Tizenkét pontot, és Petőfi versét, a Nemzeti dalt. Délután 3-kor a Nemzeti Múzeumnál nagygyűlést tartottak. Ezt követően a városi tanáccsal is elfogadtatták követeléseiket, Budán pedig kiszabadították börtönéből Táncsics Mihályt. Megalakították a Közbátorsági Választmányt és a Nemzetőrséget. A vértelen forradalom a magyarság, az összefogás, a félelem nélküli kiállás és a nemzet egységének szimbólumává vált.

A pesti események hírére Kossuth Lajos felirati javaslatát Pozsonyban a főrendek is elfogadták és küldöttség indult Bécsbe. A császárvárosban rémhírek terjengtek Petőfi parasztseregéről, valamint a bécsi forradalmárok és a magyarok összefogásáról. Az uralkodó megrettent a forradalom hírére, ezért március 17-én megalakulhatott az első független magyar kormány. Az 1848. március 15-én Pesten kitört forradalom végleges győzelmét az április törvények szentesítése jelentette. A nyáron választásokat írtak ki és az első szabadon választott országgyűlés is megkezdte tevékenységét.

Az európai forradalmak lanyhulását követően az uralkodó környezetében levő, nem hivatalos, titkos kör, a kamarilla a törvények nagy részét szerette volna visszavonni, Magyarország önállóságából jelentősen visszavenni. Az erős központosítás elérése érdekében a határ védelmével megbízott nemzetiségeket a magyar kormánnyal szembeállították. Ők könnyen hajlottak a magyar kormány elleni fellépésre, mivel a feudális kiváltságait elveszítették az áprilisi törvények hatására. Végül szeptemberben Jellasics horvát bán csapataival indult a kormány megdöntésére. 1848. szeptember 29-én a Fejér megyei Pákozdnál vereséget szenvedett a frissen felállított honvédséggel szemben, így Bécsbe menekült. A magyar szabadságharc tulajdonképpen ezzel az ütközettel vette kezdetét.

1848 decemberében V. Ferdinánd lemondott uralkodói címéről unokaöccse, Ferenc József javára, amelyet azonban a magyar országgyűlés nem ismert el. Ferenc József 1849 márciusában új alkotmányt adott ki a Habsburg Birodalom számára, amely megfosztotta volna Magyarországot korábbi jogaitól. A magyar országgyűlés válaszul kimondta áprilisban a Habsburg-ház trónfosztását, az osztrákok azonban orosz segítséggel a nyár végére leverték a szabadságharcot.

A márciusi ifjak egyike, a tatai születésű Hamary Dániel tűzértisztként a szabadságharc több csatájában is kitüntette magát, annak leverése után pedig orvosi diplomát szerzett és a tatai közélet fontos alakjává vált. A szintén tatai születésű Mansbarth Antal fiatal plébánosként csakberényi templomában kihirdette a trónfosztást, ezért a "bűnéért" később az osztrákok kivégeztették.

### Kuny Domokos Múzeum

A tatai március 15-i megemlékezések Mansbarth Antal egykori szülőházának helyén, az Ady Endre úton kezdődnek. A tragikus sorsú fiatal plébános emlékkövének megkoszorúzása után az ünneplő sokaságot zászlós fiatalok vezetik fel és hagyományörző lovas huszárok kísérik a következő helyszínre, Hamary Dániel tóparti szülőházához. A megemlékezés virágainak elhelyezését követően a váruddal, az 1848-as emlékműnél fejeződik be az ünnep. A nemzeti színű szalaggal körülölelt emlékoszlop a Szövetség Tatáért Alapítvány kezdeményezésére közadakozásból állíttatott 2010-ben.

2016-ban még egy helyszíne volt a március 15-i megemlékezésnek. Ekkor történt ugyanis az országzászló felavatása a Kossuth téren, a városháza előtt. Az országzászló mozgalom életre hívója Urmánczy Nándor örmény származású erdélyi politikus, országgyűlési képviselő volt, aki 1925-ben hirdette meg a mozgalmat. A két világháború közötti Magyarországon alig másfél évtized alatt mintegy ezer helyen avattak országzászlót, így fejezve ki a trianoni döntés elleni tiltakozást és a nemzeti gyászt.



Mansbarth Antal emlékkövével

A második világháború után megpecsétlődött az Országzászlók sorsa is. Legtöbbjüket 1949-ig lerombolták, a kisszámú megmaradtak 1956 vetett véget. Az országzászlók visszaállításának folyamata az 1990-es évektől kezdve azonban újra fel erősödött, 1990 után több száz országzászlót állítottak vissza az anyaországban és Erdélyben is. Napjainkban az országzászló az aktuális országhatároktól független nemzeti összetartozást hivatott kifejezni.

A 2016. március 15-i tatai országzászló avatási ünnepséget megtisztelte jelenlétével Szógyén közseg küldöttsége is.



Országzászló avatás Tatán, 2016. március 15-én



A rendszerváltozást követő években **Szögyénben** a Csemadok kulturális szervezete berkeiben működő csoportok közös műsorral emlékeztek nemzeti ünnepekre, jeles évfordulókra, köztük az 1848-49-es forradalom és szabadságharc eseményeire a kultúrház színháztermében. 1999-ben a Magyarok Világszövetsége Görgey szobrot ajándékozott a községnek, mely a Magyar Szakmunkásképző Középiskola udvarán kapott helyet. 2012-ig ez volt a megemlékezések helyszíne, majd az iskola Párkányba való áthelyezése után 2013-ban Görgey Artúr szobra átkerült a Csongrády Lajos Alapiskola udvarára, mely szintén méltó színhelye lett az emlékezőeknek.

A Magyar Közösség Pártja helyi szervezete és a Szögyén Öröksége Társulás rendezésében kerül sor évente a március 15-i történelmi megemlékezésre, melyhez társul a Csongrády Lajos Alapiskola. 2015-ig a Csemadok alapszervezete társrendezőként volt jelen az ünnepségen.

A nemzeti ünnepről Szlovákiában munkanapon tudnak csak megemlékezni, az iskola tanulóival közösen, vagy a hétfői napon, amikor tágabb közönséget is vonz az ünnep. A dicső történelmi pillanat koszorúzással egybekötött visszaidézése az iskola tanulóival, a civil szervezetek szereplőinek közreműködésével történik. A nap szónokája ismert közéleti vagy a magyarságot képviselő



Hősök Napja Szögyénben



Görgey Artúr szobra Szögyénben

politikai személy. Minden esetben jelen van Magyarország nagykövetségének munkatársa, aki átadja a miniszterelnök üzenetét.

Az 1848-49-es Forradalom és Szabadságharc eseményeihez kapcsolódik a Felvidéki Tavasz Hadjárat emlékünnepség, amikor szintén Görgey tábornok szobránál tisztelegnek a hazai és anyaországi katonai hagyományőrök, köztük a szögyéni 9. Vörössipkás Zászlóalj felvidéki hagyományőrjei, egyházi és közéleti szereplők, tanítzmények, civil szervezetek, és a falu lakossága. Sor kerül élő történelemóra gyanánt csatajelenetre, a hagyományőrök csapatok felvonulására, történelmi előadásra, verses- zenés megemlékezésre.

2003-tól 2012-ig a Tavasz Hadjárat alkalmával emlékeztek a magyarszögyéni temetőben Trombitás Sándor sírjánál, aki a Magyar Arany Vitézségi Érem Hőse címet érdemelte ki a II. világháborúban. A községi önkormányzat 2003-ban emléktáblát állított a sírjánál. 2013-tól a Hősök Napja ünnepségen emlékeznek a Történelmi Vi-

tézi Rend szervezésében rendezett ünnepségen, ekkor tisztelegnek a háborús hősök emléke előtt a katonai történelmi jeleknél és emlékműveknél.

**Szovátán** több helyszínen tartott szabadtéri ünnepségekkel tisztelegnek március 15. emléke előtt. A városi felvonulás a fürdőtelepre vezet a Petőfi szoborhoz. A menetet huszárok és fúvószenekar kíséri.

**Magyarkanizsa** önkormányzata minden évben megemlékezik az 1848-49-es forradalomról és szabadságharcról annak kitörésének évfordulóján, és ezt teszi néhány községi település is. A központi községi rendezvény rendszerint a magyarkanizsai nagytemetőben tartott megemlékezéssel veszi



Megemlékezés Szovátán



kezdetét. A katolikus temető kápolnájának falán álló emléktáblán, amelyet 1998-ban, a magyar forradalom és szabadságharc 150. évfordulóján a község polgárai és az önkormányzat állított fel, tíz magyarkanizsai forradalmár neve áll. Id. Ápró Mózés, Bálint Mózés, Dobó Pál, Kafga Gyula, Kávai Ferenc, Mészáros Ignác, Mihály Sándor, Ozoray Árpád alias Ninchich Tóbiás, Remete Lukács és Tóth Miklós mellett azonban – a tábla tanúsága szerint – nemcsak ennyien, hanem jóval többen voltak a Tisza-parti hősök, akik előtt a megemlékezésen minden évben tisztelegnek a magyarkanizsaiak.

A temetői megemlékezés és koszorúzás után általában kiállítás megnyitó következik és ünnepi műsor, melyeknek a Dobó Tihamér Galéria és a Művészetek Háza, ill. a városháza díszterme szolgál helyszínül. 2014-ben és 2015-ben különösen jelentős, tatai kötődéssel bíró rendezvények házigazdája volt Magyarkanizsa. Három évvel ezelőtt a testvérvárosi szerződés megerősítésére került sor az ünnepi műsor előtt, míg két éve a magyarkanizsai képtár adott otthont a Végletek című kiállításnak, melynek alkotói anyagát a Tatai Tehetséggondozó Művészeti Táborban megismerkedő négy fiatal (Németh Attila Levente szögyéni, Vámos János szovátai, Bagi Anita magyarkanizsai és Sárkány Balázs horgosi képzőművész) művei adták.



Magyarkanizsai megemlékezés





## ÁPRILIS 12.

A „csehszlovák-magyar lakosságcsere” keretében 70 éve, 1947. április 12-én indultak el Felvidékről az első vasúti szerelvények Magyarország felé. Kezdetét vette a szlovákiai magyarok elűzése szülőföldjükről.

2012 decemberében a magyar országgyűlés április 12-ét országgyűlési emléknapként nyilvánította, hogy méltó módon emlékezzen meg a Beneš-dekrétumok következtében a Csehszlovák Köztársaságból kizárt, Magyarországra telepített mintegy százazres magyarságról.

Az emléknapra rendezvények megszervezésével Tata Város Önkormányzata tisztelettel adózik nekik, és rajtuk keresztül azoknak a felvidéki magyaroknak, akik állampolgárságuktól, közösségüktől, vagyonuktól megfosztva, szülőföldjükről elűzve, kemény akarással intohnt teremtettek maguknak, és nagyrabecsülését fejezi ki mindazoknak, akiket az adott időszakban csehországi kényszer-munkára deportáltak, és ebben a szenvedésekkel teli helyzetben is igyekeztek megőrizni magyarságukat.

A kitelepítettek emléknapján Tatán közösen emlékeznek a mai és az egykori szőgyéniak, és azok leszármazottai, valamint a tataiak a jogfosztottság éveire, a Szőgyénből való kitoloncolásra, és annak következményeire. Tata Város Önkormányzata a Szőgyénből kitelepítettek emlékére 2007-ben emléktáblát helyezett el a Szőgyéni utcában, mely az első színhelye volt a közös emlékezésnek. 2016. április 12-én került felavatásra a Mindszenty téren az Emlékkereszt, melyet a kitelepítettek emlékére emelt a tatai önkormányzat. A kereszt pontos mását ugyanez év júliusában avatták fel Szőgyénben. A szőgyéni tölgyfából hasított két kereszt, egyazon mester munkája nyomán készült, a Szőgyénből vagonba vitt korpuzs pontos másával, melyet tardosi kő tart és emel a magasba, azok emlékére, akiket elűztek szülőföldjükről és új hazát találtak Tatán és környékén. Azóta a testvériség keresztjeként az emlékezések színhelyévé vált mindkét településen.

Tata és Szőgyén 2017. április 12-én emlékezett meg a két település testvértelepülési kapcsolatkozásának 20. évfordulójáról is. Azzal a szándékkal kötötték össze a felvidéki kitelepítésekről és a testvérvárosi évfordulóról szóló megemlékezést, hogy ezzel is felhívják a figyelmet rá: Tata és Szőgyén kapcsolata valójában nem húsz éve, hanem a „csehszlovák-magyar lakosságcsere” szomorú időszakában kezdődött. 1997-ben, amikor a hivatalos testvértelepülési együttműködést megkötötték, erre a tragikus történelmi eseményre adtak választ – a mai kor nyújtotta lehetőséget megragadva, összetartozásuk hivatalos formában történt nyilvánításával.

A nap ünnepi szentmisével kezdődött a Kossuth téri Szent Kereszt-templomban. A misét Havassy Bálint tatai plébános és Farkas Zsolt szőgyéni plébános közösen celebrálta. Ezt a Tatai Református Gimnáziumban tartott megemlékezés követte. A délelőtti események zárásaként Smidt Róbert szőgyéni fafaragó bemutatta „Himnusz” című monumentális alkotását, melyet a városháza dísztermében állítottak ki. Délután koszorúzási ünnepséget tartottak a Mindszenty téri szőgyéni emlékkeresztnél, majd a Magyar Zoltán Művelődési Központban Szőgyén Község Önkormányzata bemutatta a Lapratettek című dokumentumfilmet, mely a Szőgyéni Televízió gondozásában készült, a községből kitelepített családok tagjainak közreműködésével. Ezt követően diavetítésre került sor Képek Szőgyén és Tata testvértelepülési kapcsolatának 20 évéből címmel. A napot egy megzenésített versekből összeállított koncert zárta, melyet Szőgyén Község ajándékba hozott a tataiaknak.

Tata és Szőgyén testvértelepülési kapcsolatának eddigi húsz évét felidézve a háttérben mindig felsejlik azoknak a tatai polgároknak az alakja, akiknek az életútja Szőgyénből indult. És amikor a kitelepítések tragikus időszakáról beszélünk, arra is gondolunk kell, hogy Tata és Szőgyén testvértársaságukkal a nemzet határon átvéló újraegyesítéséért tesznek.

**Berényi Kornélia  
Osgyáni Zsuzsanna**



Blahovics László szőgyéni alpolgármester és Vigh Gábor polgármester, 2017



Megemlékezés Tatán, a szőgyéni emlékkeresztnél, 2017



A kitelepítettek emléktáblája, 2007



Megemlékezés a Tatai Református Gimnáziumban, 2017



A Nemzeti Összetartozás Napjának helyi rendezvényeit Tata Város Önkormányzata 2012 óta kárpát-medencei testvérvárosai: Szőgyén, Szováta és Magyarkanizsa küldöttségeinek részvételével és közreműködésével tartja meg. A nap délelőttjén a delegációk legfiatalabb tagjai a tatai iskolákban rendezett megemlékezéseken vesznek részt, utána rendhagyó órákat tartanak, amelyeknek keretében bemutatják mindennapi életüket tatai társaiknak. A délutáni városi megemlékezések a Mindszenty téri Szőgyéni emlékkeresztnél kezdődnek, majd a Nemzeti összetartozás terén található emlékmű megkoszorúzásával folytatódnak. A nap programja rendszerint valamilyen kulturális eseménnyel zárul.

## A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ORSZÁGGYŰLÉSÉNEK 2010. ÉVI XLV. TÖRVÉNYE A NEMZETI ÖSSZETARTOZÁS MELLETTI TANÚSÁGTÉTELRŐL

Mi, a Magyar Köztársaság Országgyűlésének tagjai, azok, akik hiszünk abban, hogy Isten a történelem ura, s azok, akik a történelem menetét más forrásokból igyekszünk megérteni, hazánkért és a magyar nemzet egészségéért, az Alkotmányban rögzített felelősségünk jegyében, a magyarság egyik legnagyobb történelmi tragédiájára, a történelmi Magyarországot szétdaraboló, s a magyar nemzetet több állam fennhatósága alá szorító, 1920. június 4-én aláírt békediktátumra emlékezve, számot vetve e békediktátum által okozott politikai, gazdasági, jogi és lélektani problémák máig tartó megoldatlanságával, egyaránt tiszteletben tartva a magyar nemzet érdekeit és más nemzetek jogát arra, hogy a magyarság számára fontos kérdésekről másként gondolkodjanak, attól a céltól vezetettve, hogy e cselekedettel hozzájárulunk a Kárpát-medencében együtt élő népek és nemzetek kölcsönös megértésen és együttműködésen alapuló békés jövőjéhez, s egyúttal a XX. század tragédiái által szétdarabolt Európa újraegyesítéséhez, a következő törvényt alkotjuk:

**1.§** A Magyar Köztársaság Országgyűlése tisztelettel adózik mindazon emberek, közösségek és azok vezetői, illetve az ő emlékük előtt, akik 1920. június 4., a magyar nemzet külső hatalmak által előidézett igazságtalan és méltánytalan szétszaggatása után áldozatvállalással és teljesítményükkel lehetővé tették, hogy e tragédiát követően a magyarság mind szellemi, mind gazdasági értelemben képes volt újra megerősödni, s képes volt túlélni az ezt követő újabb történelmi tragédiákat is. Az Országgyűlés fejet hajt mindazon nők

és férfiak, illetve az ő emlékük előtt, akik e küzdelemben az elmúlt kilencven év során magyarságukért hátrányt, sérelmet szenvedtek, külön megemlékezve azokról, akik az életüket kényszerültek áldozni nemzeti önazonosságuk vállalásáért. Az Országgyűlés elismeréssel emlékezik meg mindazokról, akik nem magyar emberként vállaltak szolidaritást a magyarsággal.

**2.§** A Magyar Köztársaság Országgyűlése megállapítja, hogy a trianoni békediktátum által felvetett kérdések történelemből ismert eddigi megoldási kísérletei – mind az idegen hatalmak segítségével végrehajtott újabb hátrámódosítások, mind a nemzeti önazonosságnak a nemzetköziség ideológiája jegyében történt felszámolására irányuló törekvések – kudarcot vallottak. Ebből kiindulva az Országgyűlés kinyilvánítja, hogy a fenti problémák megoldását csak a nemzetközi jogi szabályok által kijelölt keretek között, demokratikus berendezkedésű, szuverenitásuk birtokában lévő, polgáraik és közösségeik számára gyarapodó jóléttel, jobbiztonsággal és a gyakorlatban is érvényesülő jogegyenlőséget biztosító, egyenrangú országok kölcsönös tiszteleten alapuló együttműködése eredményezheti, melynek kiindulópontja csak az egyének – a nemzeti önazonosság megválasztását is magában foglaló – szabadsága, s a nemzeti közösségek belső önrendelkezéshez való joga lehet. Az Országgyűlés ugyanakkor elítél minden olyan törekvést, amely az adott állam területén kisebbségben élő nemzetrészek asszimilációjának előidézésére irányul.

**3.§** A Magyar Köztársaság Országgyűlése kinyilvánítja, hogy a több állam fennhatósága alá vetett magyarság minden tagja és közössége része az egységes magyar nemzetnek, melynek államhatárok feletti összetartozása valóság, s egyúttal a magyarok személyes és közösségi önazonosságának meghatározó eleme. Ebből kiindulva az Országgyűlés megerősíti Magyarország elkötelezettségét a magyar nemzet tagjainak és közösségeinek egymással való kapcsolatuk fenntartására és ápolására, és az Európában elfogadott gyakorlatot alapul vevő közösségi autonómia különböző formáira irányuló természetes igényének támogatására.

**4.§** A Magyar Köztársaság Országgyűlése kötelességének tekinti arra inteni a nemzet ma élő tagjait és a jövőndő nemzedékeket, hogy a trianoni békediktátum okozta nemzeti tragédiára mindörökké emlékezve, más nemzetek tagjaiban okkal sérelmeket keltő hibáinkat is számon tartva, s ezekből okulva, az elmúlt kilencven esztendő küzdelmeiben az összefogás példáiból, a nemzeti megújulás eredményeiből erőt merítve, a nemzeti összetartozás erősítésén munkálkodjanak. Ennek érdekében az Országgyűlés június 4-ét, az 1920. évi trianoni békediktátum napját a Nemzeti Összetartozás Napjává nyilvánítja.

**5.§** Jelen törvény 2010. június 4-én lép hatályba.

Sólyom László s. k., Dr. Schmitt Pál

(A törvényt az Országgyűlés a 2010. május 31-i ülésnapján fogadta el.)





## AUGUSZTUS 20.

Augusztus 20-án a keresztény magyar királyság születését ünnepeljük. Egy olyan államszervezet alapjainak a lerakását, amely képes volt befolyásolni saját és a következő évszázadok Európájának sorsát. Ebben az időszakban még egyáltalán nem volt biztos a közép-európai népek jövője. A kontinens meghatározó ereje volt a Német-római Császárság, amely igyekezett minél nagyobb befolyással bírni a kialakuló államokban, így hazánkban is. A német-római császárral való változatos viszony is azt jelezte, hogy erős kézre van szükség az önállósághoz. Az időnként felerősödő császári és pápai ellentétek is azt mutatják, hogy egyáltalán nem volt könnyű feladat a szuverenitás kialakítása és főként megőrzése. Az ekkor alakuló közép-európai államok közül a Magyar Királyság volt az egyike azoknak, amelyek függetlenségüket legtovább tudták fenntartani, a folyamatosan változó viszonyok között is több száz évig biztos pont maradni.

Szent István királynak két nagy építő feladata volt. Egyrészt a már régóta keresztény gondolkodás mellé az egyházi szervezet kialakítása is, másrészt az államszervezet felépítése. Előbbinek feltétele volt a római kereszténység hivatalos megszervezése és elterjesztése. István 10 püspökséget és két érsekséget hozott létre, törvényekkel erősítette meg az egyház hatalmát. Elrendelte a vasárnap megszentelését, és azt, hogy minden tíz falu építsen templomot. Letelepítette Magyarországon a bencéseket, sok kolostort alapított, a templomokat, székesegyházakat adományokkal látta el, megnyitotta a Magyarországon keresztül vezető zarándokutat. Ahhoz, hogy ma ki lehessen mondani azt, hogy Magyarország ezer éve a keresztény Európa egyik bástyája, ezen előzmények nélkülözhetetlenek voltak.

A másik máig meghatározó feladat, az államszervezés volt. A központ hatalmi területét fokozatosan kiterjesztette az egész országra. Létrehozta a vármegyerendszert, és bevezette a feudális adózást. A vármegye, mint közigazgatási terület gyakorlatilag meghatározta a következő ezer esztendő államszervezését. Kezdetben, mint királyi vármegye az uralkodó hatalmát segítette. Később a kialakuló nemesi vármegye egyfajta decentralizált hatalmi egységet képezett, akár az uralkodóval szemben. Még később a nemesi ellenállás fontos bástyái voltak a vármegyék, az önkormányzatiság alapjai. A megyerendszer túlélte a 20. század váltakozó politikai rezsimeit és ma is a közigazgatás szerves része, kiegészülve a szintén több száz éves járásokkal, a megyék területi egységeivel.

Szent István királyunk öröksége még az Intelmek, amelyet a fiához, a trónörököséhez, Imre herceghez írt. Azon túl, hogy a korszak meghatározó irodalmi műve, fontos része az európai magyar államiság kezdeteinek. Végigveszi azokat a küzdelmeket és eredményeket, amelyekkel sikerült megalapozni az egyházi és az állami szervezetet. Vagyis magát az életművét kívánta fiának átadni, hogy az el ne vesszen.

1083-ban I. László király idején Istvánt szentté avatták. Ezzel azt jelezték, hogy a szent életű király öröksége, az általa alapított erős, keresztény királyság tovább élt, ő maga pedig példaként szolgál minden uralkodónak, aki őutána a magyar trónra ül. A Szent Jobb-körmenet fontos része az augusztus 20-ai ünnepnek, hiszen egyszerre él tovább az egyházi és állami emlékezete Szent Istvánnak.

Sokszor felmerülő vita az államalakítással kapcsolatban István cselekedetei rivalisaival szemben, vagy az akkori magyar társadalmi viszonyok valós helyzete Európában. Ebben előre lépni, vitákat eldönteni nehezen lehetne. Bizonyosan egy valamit azonban le lehet írni, ki lehet mondani. A magyar állam kiállta az idő próbáit, megmaradt Európában, függetlenségét megőrizte. Sokszor harcba szállt érte, amikor úgy tűnt, hogy végleg elveszett, vagy amikor eljött a megújulás pillanata, a szuverenitás visszaszerzésének lehetősége. A magyar állam a jogfolytonosságát néhány megszakítással újra és újra felvette, miközben minden évszázadban, nagyobb korszakban képes volt a megújulásra.

**Szabó Péter**

*a Kuny Domokos Múzeum munkatársa*

**Tatán** Szent István király ünnepének hagyományos helyszíne – a Kossuth tér 2015 végére befejeződött felújításáig – a váruvar volt, de a városközpont megszerépülése lehetővé tette, hogy 2016-ban már új helyen, a tér kör alakú részén, a Szent Kereszt-templom előtt kerüljön megrendezésre az ünnepség. Az augusztus 20-i megemlékezést Tatán mindig ünnepi szentmise vezet be. A Himnusz közös eléneklése után az új kenyér ökumenikus megáldása, majd a kenyérszítés következik. Az ünnepi megemlékezés részeként elhangzó polgármesteri beszédet követően történik a városi kitüntetések átadása. A kitüntetések adományozásáról a tatai önkormányzati képviselő-testület dönt a júniusi ülésén, zárt ülés keretében. Tata kárpát-medencei testvérvárosainak polgárai közül eddig a következők részesültek városi kitüntetésben:

**Nágel Dezső (Szőgyén) - Tata Városáért Díj (2001)**  
**Berényi Kornélia (Szőgyén) - Tata díszpolgára (2012)**  
**Konterman László (Szőgyén) - Tata díszpolgára (2012)**  
**Smídt Róbert (Szőgyén) - Tata díszpolgára (2012)**  
**Molnos Ferenc (Szováta) - Tata díszpolgára (2012).**

A tatai augusztus 20-i ünnepségek rendszeres szereplői a messze földről, Pusztinából érkező csángó gyerekek, akik az Európai Polgári Díjjal kitüntetett népdalénekes, Nyisztor Ilona vezetésével érkeznek



Tata, Kossuth tér, 2016. augusztus 20.



Nyisztor Ilona és tanítványai Pesty-Nagy Katalin rendezővel, 2016





Farkas Zsolt plébános a Szent István ereklyével



Augusztus 20., Szőgyén, Nagyboldogasszony-templom

**Szőgyénben** augusztus 20-án Szent István királyunkra szentmise keretében emlékeznek, 2016-tól a Szőgyén Öröksége Társulás által szervezett Nyitott templom napja rendezvény alkalmából, amikor jelen van a Szent István ereklye, mely az egyházközségük tulajdona.

Noha Szerbiában augusztus 20-a nem állami ünnepnap, **Magyarkezis** minden évben megrendezésre kerül a Szent István-nap és Új kenyér-ünnep egy augusztus 20-ához közel eső hétfőjén. Az évtizedek óta önkormányzati szervezésben megvalósuló rendezvényen mindenki jó hangulatban, méltósággal ünnepelhet. Ez a rendezvény a község egyik legszebb, egész napos színvonalas családi kikapcsolódást biztosító eseménye.

Szent István napján, augusztus 20-án minden évben katolikus ünnepi szentmise van a Szent Őrangyalok templomban, majd a rendezvény napján először a katolikus, ezt követően pedig a pravoszláv templomban is megszentelésre kerül az új kenyér. A város főutcáján és főterén gyermekfoglalkozások és érdekesnél érdekesebb programok egész sora várja a polgárokat. A legkisebbeket ölbéli játékok, bábszínház és gyermekzenei koncert is szórakoztatja.

Amíg a gyerekek a zenekarral énekelnek, vagy a pónilovakon lovagolnak, netán a vidámparkban ütik el éppen az időt, a felnőttek a főutca egész hosszában húzódó, elsősorban hagyományos technikákkal készült kézműves portékákat kínáló kirakodóvásár gazdag kínálatából válogathatnak. Ebédidő alatt sem ürül ki a város központja, hiszen sokan az otthoni főzés helyett a főtéren sátrakat állító helyi éttermek kínálata mellett döntenek.

Délután hagyományosan a község művelődési egyesületei lépnek színpadra, majd kiosztásra kerülnek a Legszebb kenyér verseny díjai, amelyekért magánszemélyek, civil szervezetek és hivatásos pékségek versenyezhetnek.

A délutáni koncert után következik az ünnepélyes kenyérszegés és a polgármesteri köszöntő. A rendezvény hagyományos eleme a kenyérszétosztás. A község pékjai minden évben cipókkal járulnak hozzá a tradíció megtartásához: a közönség soraiban több száz, már az új lisztből sült zsemle kerül szétosztásra. A rendezvényt nagykoncert és tűzijáték, néha utcabál zárja.

A magyarkezisai Szent István-nap és Új kenyér-ünnep amellet, hogy színvonalas szórakoztatásra törekszik és valódi közösségi élményt nyújt, ugyanakkor szimbolikus főhajtás is I. István király ezeréves alkotása előtt. A rendezvény évek óta széleskörű szintézisre törekszik: célja méltóan megemlékezni a Szent Istváni értékrendről, a hagyományokat őrizve megszentelni az új kenyéret, és nem utolsó sorban olyan nép-ünnepélyt ülni, amely továbbépíti a helyi közösséget.



Augusztus 20., Magyarkezisa, Fejlesztő Róbert polgármester



A magyarkezisai ünnepi színpadon



## OKTÓBER 23.

A második világháborút követően egy rövid ideig úgy tűnt, hogy Magyarországon kialakulhat egy, a korábbi viszonyokhoz képest demokratikusabb jogi-politikai-társadalmi berendezkedés. Soha nem látott számban és lelkesedéssel szervezték magukat a különböző társadalmi csoportok. Ennek a folyamatnak az árnyékában tevékenykedett a szovjet irányítású kommunista párt. A kezdeti eredmények után 2-3 év alatt fokozatosan építették le a magyar társadalom többségét képviselő politikai szervezeteket. Az ötvenes évek az egyik legsötétebb időszaka Magyarországnak. A szovjet rendszeren azonban Sztálin halála után rögtön törések keletkeztek. Ezek a párton belüli viszályok elérték a közép-kelet európai szatellit országokat, illetve a lengyelországi események is lökést adtak a magyar társadalomban érlelődő cselekvésváagnak.

Az októberi szikrát az egyetemi ifjúság gyűlései, felvonulása adta. Ezt követően az események felgyorsultak, a magyar társadalom egésze megmozdult. Kint volt az utcákon a diákság mellett az idősebb értelmiség és a munkásosztály színe java. Békés, de határozott utcai események történtek, ledöntötték a budapesti Sztálin szobrot és sok más kommunista jelképet, amelyek híre idővel a vidéki városokba is elért, lökést adva a helyi eseményeknek. Az utcai felvonulások először a Rádiónál torkoltak véres eseményekbe, az ezt követő napokban Budapesten több helyszínen is összecsapások zajlottak. Ezzel együtt néhány nap alatt a semmiből újra elkezdett kinőni az a társadalmi aktivitás, amit 1947-49 folyamán fokozatosan elfojtottak. Az alapvető célokban teljes az egyetértés a forradalom résztvevői között: függetlenség és semlegesség, többpártrendszer, politikai szabadságjogok. Minden más a jövő részletkérdései voltak, amikre majd a szabad Magyarország új rendszerének kell választ adnia.

A tataiak a rádión keresztül kaptak hivatalos híreket, amiket a Budapestről hazaérkező szemtanúk élményei egészítenek ki. Október 26-án a város nagy része megmozdult. Gyűlések kezdődtek, ledöntötték a szovjet emlékműveket és jelképeket, majd elfoglalták a jelentősebb közintézményeket. Tata határában két katonai létesítmény is volt, amelyek eleinte árnyékot vetettek a forradalmi város tevékenységére. Október 26-án este a felkelők által ellenőrzött tatai rendőrség épületét egy katonai csoport próbálta visszafoglalni. Sajnálatos módon az események sodrában a katonák vezetője tűzparancsot adott, amelynek következtében több forradalmár életét veszítette, illetve súlyosan megebesült.

A másik véres esemény nem sokkal ezután történt a Tata közelében lévő baji laktanyánál. Itt tatabányai bányász fiatalok akartak fegyvert szerezni. Miután próbálkozásuk sikertelenül zárult, haza indultak. Májig tisztázatlan okból a laktanyából tüzet nyitottak rájuk, aminek következtében a teherautón lévő többsége életét veszítette, mások súlyosan megebesültek. Ezen szomorú események után a katonaság többsége is a forradalom mellé állt, köszönhetően a bátor kiállásnak a politikai tisztekkel szemben.

Október végén létrejönnek a tatai és járási forradalmi szervek is, a tatai társadalom a demokratikus változásokban aktívan részt vett. A forradalom tatai vezetői cselekvő szerepet vállaltak a megyében és a dunántúli, regionális forradalmi szerv létrejöttében és irányításában is. Országosan két hét alatt létrejöttek a forradalmi igazgatási szervek, a sajtó szabad lett, a pártok újjáalakulni készültek. Ezeket az eredményeket felszámolni csak idegen, katonai befolyás tudta. A szovjetek taktikai megfontolásból lebegtették és eljátszották a kivonulást, majd amikor a kibontakozó szabad Magyarország alapjai már álltak, november 4-én félelmetes katonai erő alkalmazásával megszállták az országot. Budapesten harcok kezdődtek, amelynek rengeteg áldozata lett. Tatán a szovjetek gyorsan elfoglalták a katonai létesítményeket. A forradalom vezetőit együttműködésre szólították fel, hogy az időközben előbújó pártállami funkcionáriusok munkáját segítsék és - leginkább - legitimálják. A tatai forradalmárok, köztük katonai vezetők is erre nem voltak hajlandók, amiért később súlyos árat fizettek börtön és társadalmi megbélyegzés formájában. A városban élők részéről passzív ellenállás alakult ki a szovjetekkel és az állampárttal szemben. November, december folyamán még több tüntetés, sztrájk zajlott le a városban, csatlakozva az országos eseményekhez.

Az 1956-os forradalom igazi jelentősége abban állt, hogy a társadalom aktívan, önszerveződő módon vett részt benne. Minden magyar forradalomnak és szabadságharcnak megvan a maga szépsége és a jövőt befolyásolni képes eredménye, de ez a fajta társadalmi önszerveződés egyedülálló a maga nemében. Ahogy 1956-nak is volt kiindulási alapja, három évtized múltán maga tudott példát adni az 1989-es rendszerváltozás folyamatának.

Habár a társadalom jelentősen átalakult és már nem volt meg a közvetlen kapcsolat és élmény sokak számára, az ellenzéki politika szinte egyetlen közös alapját az 56-os követelések és célok megvalósítása adta. A szabadságharc elbukott ugyan, de három évtizeden át a lelkek mélyén reményt adott, hogy lehet még újra magyar szabadság.

Kuny Domokos Múzeum



Tüntetés a Hősök terein. Tata, 1956. október 26-án



1956-os emlékmű a fővárosi körforgalomnál



Fasching Sándor és Kiss Béla, 1956-os forradalmárok a rendőrségnél koszorúznak



Főhajlás dr. Némethi László emléktáblájánál (Dr. Beró Henrietta, Michl József és Wittner Mária 1956-os szabadságharcos)



**Tata** Város Önkormányzata minden évben október 23-a előestéjén a rendszerváltozás idején közadakozásból emelt tóparti kopjafánál kezdi meg az 1956-os forradalom és szabadságharc hősei előtt tisztelegő rendezvényei sorát.

Október 23-án a tóvárosi körforgalmú csomópontnál található '56-os emlékműnél tartanak koszorúzási ünnepséget. Ennek közreműködői középiskolás diákok és az egyik ünnepi szónok hagyományosan Tata diákpolgármestere.

A tatai forradalmárok felelősség- és áldozatvállalása előtt október 26-án felvonulással tiszteleg a város. A tatai lövészdandár zenekara által vezetett menet dr. Némethi László, a tatai Nemzeti Tanács elnöke egykori lakóházától, a Tatai Református Gimnáziumtól indul, érinti a tatai forradalmi események legjelentősebb szervező egyéniségének, dr. Mészáros Gábornak az emléktábláját a Rákóczi utcában, majd a kommunizmus áldozatainak emléktáblája következik a Hősök terén, azután a tóparti kopjafa, majd a Hősök emlékműve a Kodály téren, és a Rendőrség épülete az Ady Endre úton. Innen a megemlékezők autóbusszal szállnak, amely elviszi őket a Baji úton található 1956-os emlékkőig. A végállomás Baj község határában, a volt szovjet laktanyánál felállított emlékműnél van.

A felvonulás tatai állomásain az adott helyszínekhez kötődő történeteket idézik fel az emlékezők – tatai polgárok, vagy a diákság képviselői. Nincsenek szónokok, ünnepi beszédek, a koszorúzókat nevet sem sorolják fel, az ünneplők ezen a rendezvényen szerényen a háttérbe húzódnak, így tisztelegnek 1956 tatai hősei előtt.

A forradalom 60. évfordulóján, 2016-ban szőgyéni és magyarkanizsai delegáció is részt vett ezen a felvonuláson és megtekintette a tatai 1956-os eseményeket felidéző új zenés mű ősbemutatóját a művelődési központban.

**Szőgyénben** az 1956-os forradalom és szabadságharc emlékét a cserkészek idézik fel, forgószínpad vagy határi portya keretében, megjelenítve a történelmi helyszíneket és a forradalom jeles alakjait.

2015 óta hivatalos helyszíne is van a **magyarkanizsai** '56-os megemlékezésnek. Mégpedig Horgoson, ahol abban az évben került leleplezésre az ötödik vajdasági emléktábla. Horgos központjában, a Művelődési Ház előtt azoknak az eseményeknek állítottak örök, kőbe vésett emléket, amelyek során mintegy 20 ezer magyarországi menekült érkezett az akkori Jugoszlávia területére. 1956 kőbe vésett emlékezete szerint a falubeliek és a magyarkanizsaiak éppen azon a helyen, a falu legszűkebb központjában fogadták és látták el azt a sok embert, akik a forradalom és szabadságharc leverését követően kénytelenek voltak elmenekülni a szovjet bérenc magyar kormány megtorló intézkedései elől.

Az emléktáblát Kalmár Ferenc, Magyarország szomszédságpolitikájának fejlesztéséért felelős miniszteri biztos leplezte le. Az emléktábla felavatása óta Horgos Helyi Közössége szervez minden évben megemlékezést, melynek keretében fejet hajtanak az 1956-os forradalmi események és azok résztvevői előtt.



A közadakozásból emelt tóparti kopjafa



Kép a „Tata 1956” című új zenés mű előadásából



## PONS DANUBII

A Pons Danubii Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együttműködési Csoportosulást (Pons Danubii EGTC) három szlovákiai és négy magyarországi önkormányzat hozta létre (Észak-Komárom, Ógyalla, Gúta, valamint Komárom, Tata, Kislér, Oroszlány). A csoportosulás hivatalos bejegyzésére 2010. december 15-én került sor, majd 2011. október 12-én csatlakozott hozzá Oroszlány városa is. A Csoportosulás 7 város hozzávetőleg 270 000 lakosának az érdekeit képviseli. A Pons Danubii elnöke Michl József, Tata polgármestere, ügyvezető igazgatója pedig Bara Zoltán.

A Pons Danubii a 15. hivatalosan bejegyzett EGTC az Európai Unióban. Célja a megkülönböztetés mentesség, annak érdekében, hogy a helyi szereplők a határon belül és a határ mindkét oldalán ugyanazon lehetőségekkel bírjanak. Az Európai Unió társfinanszírozásában, területi együttműködésben megvalósuló programok végrehajtása révén, a társulás jogi személyiségének előnyeit kiaknázva, a meghatározott települések közigazgatási határain belül kívánja lehetővé tenni és erősíteni a gazdasági és társadalmi kohéziót.

Tata fontos szerepet tölt be a Pons Danubii EGTC tevékenységében.

Tatán működik a Pons Danubii Fejlesztési Ügynökség Közhasznú Nonprofit Kft., melyet a Pons Danubii EGTC alapította. A két szervezet tevékenysége szorosan összefonódik. A Kft. az EGTC munkáját segíti, és kapcsolatban áll az EGTC tagjaival, önkormányzataival, rendszeres találkozókra és kapcsolattartáson keresztül vesz részt a projektek megvalósításában.



Ülés a tatai városháza dísztermében

### A Pons Danubii EGTC megvalósult, nyertes pályázatai:

- Europe for Citizens - Danube Days
- Információval a határon át a Pons Danubii határtérségben
- Komárom – Észak-Komárom – Gúta kerékpárút és rákötése a meglévő kerékpárútra
- A munkaerő-piacok határon átnyúló együttműködésének támogatása munkaerő-piaci hálózatok fejlesztésével és képzésekkel: WORKMARKET

### A Pons Danubii folyamatban lévő, nyertes pályázatai:

- Kerékpárutak fejlesztése: A Komárom – Ógyalla – Érsekújvár városokat összekötő kerékpárút tervezése
- Interreg Europe 2014-2020: A víziutak régióinak fenntartható örökségmenedzsmentje
- Interreg Duna Transznacionális Program: Integrált, lassú és zöld egészségközpontú turizmus stratégiák - INSIGHTS



Kerékpárút-avató



A már megvalósult pályázatok közül az „Információval a határon át a Pons Danubii határtérségben” projektben a Tatai TV fontos partnerként vett részt a regionális hang és képtár létrehozásában.

A folyamatban lévő nemzetközi INSIGHTS (Integrált, lassú, zöld és egészségközpontú turizmus stratégiák) projektben tizennégy partner vesz részt kilenc országból, melyek a következők: Ausztria, Bulgária, Horvátország, Németország, Magyarország, Románia, Szerbia, Szlovákia és Szlovénia. A Pons Danubii EGTC a projektvezető partnere. Az INSIGHTS projekt zártkörű projektindító találkozója és a hivatalos nyitókonferenciájára szintén Tatán került sor a Pons Danubii EGTC szervezésében 2017. február 27-28-án. A zártkörű projektindító találkozón az Új Kajaház Ökoturisztikai Központban a projekt partnerek vettek részt, a hivatalos nyitókonferenciára a ferencmajori Pikant Pajtába pedig több mint száz résztvevő érkezett. Utóbbin Michl József Tata polgármestere (egyben a Pons Danubii EGTC elnöke) köszöntötte a jelenlévőket, majd a fenntartható turisztikai fejlesztés fontosságáról beszélt Tata és Komárom-Esztergom megyében. Az INSIGHTS projektben olyan turizmus stratégiák kidolgozására kerül sor, melyek a régiókat a turisták számára vonzóbbá teszik, egyben megóvják a természeti és kulturális erőforrásokat. Az INSIGHTS projektben résztvevő régiók mind kimagasló természeti és kulturális adottságokkal rendelkeznek. Ezen felül nagyszerű lehetőség rejlik számukra a lassú, zöld és egészségközpontú turizmusban, mely egy gyorsan fejlődő rekreációs trend. A projekt keretén belül kidolgozott stratégiai dokumentumok adaptálhatók lesznek a Tatai régióra is.

Tata minden projektben részt vesz a stakeholder találkozók, különböző gyűléseken, rendezvényeken és szakmai workshopokon. Tatai szakemberek a Pons Danubii segítségével hazai és nemzetközi szakmai fórumokon vesznek részt, az ezeken megszerzett információkkal, javaslatokkal Tata és környékének fejlődését segíthetik.

Az EGTC által már benyújtott, de még nem elbíralt projektek közül a CULTPLAY projekt részeként Tatán a tervek szerint a gútai vízimalom ihlette tematikus park épül meg, melyet a gyerekek játszótérként használhatnak. Ez tartalmaz kiterjesztett valóság fejlesztést is, amely három nyelven (magyar, szlovák, angol) lesz elérhető. A CULTPLAY park kilenc városban fog épülni: Érsekújvárbán, Észak-Komáromban, Ógyallán, Gútán, Vágsellyén, Komáromban, Tatán, Oroszlányban, és Kisbéren, annak érdekében, hogy bemutassák a kulturális örökséget a Duna mindkét oldalán. A CULTPLAY parkokat minden településen egy, a partnerségben szereplő másik település jelentős épített örökségét – vár, erőd, vízimalom, bánya – középpontba állítva alakítják ki. Ezek a motívumok az egyes városok között felcserélődnek: míg a szlovákiai oldal kulturális örökségeit (a komáromi erőd, a gútai vízimalom, a vágsellyei Pázmány kastély) a magyarországi partnereknél, addig a magyarországi oldal kulturális örökségeit (a tatai vár, a komáromi erőd, az oroszlányi szénbányák) a szlovákiai partnereknél építik majd meg.

A KOMBI (Határon átnyúló integrált kerékpáros kölcsönző rendszer) projekten belül két kerékpár megállóhelyet, valamint a tatai Építők parkjában parkolót építenek. Ez utóbbi kitűnő hely a közlekedési módok váltására, illetve a biciklitúrák alkalmas kiindulópontja.

A PD GREENWAY (Határon átnyúló zöldutas fejlesztések a Pons Danubii régióban) projekten belül Tatán a Baji út mentén 1,3 km hosszú újjépítésű bicikliút kiépítése, valamint a belvárosban 3,68 km hosszú kerékpárút kijelölés, ezen kívül a Komárom-Kisbér kerékpárút és a Tata-Almásfűzitő bicikliút teljes tervdokumentációjának elkészítése van tervben. Elektronikus térképalapú adatbázis létrehozása, mobilalkalmazás és digitális kijelzővel ellátott információs oszlopok szintén a projekt részét képezik.



Ülés a tatai városházán

#### **Pons Danubii EGTC**

[www.ponsdanubii.eu](http://www.ponsdanubii.eu)

[www.facebook.com/PonsDanubiiEGTC](https://www.facebook.com/PonsDanubiiEGTC)

Cím: Náместie gen. Klapku 1., 945 01 Komárno, P.O.Box 106

Iroda: Františkánov 22, Komárno

Tel: +421 35 3811327

Igazgató: Bara Zoltán [director@ponsdanubii.eu](mailto:director@ponsdanubii.eu)

Irodavezető: Bogár Valéria [office@ponsdanubii.eu](mailto:office@ponsdanubii.eu)

Kommunikációs menedzser: Tóth Emőke [kommunikacia@ponsdanubii.eu](mailto:kommunikacia@ponsdanubii.eu)



## A RÁKÓCZI SZÖVETSÉG ÉS TATA

A Rákóczi Szövetség 1989-es megalakulása óta elkötelezetten segíti a határon túli magyarság életét és magyarságtudatának fenntartását sokrétű tevékenységével. Ebben a munkában rendkívül nagy segítséget jelent Magyarország önkormányzatainak aktív hozzájárulása különböző programjaink megvalósulásához. A Rákóczi Szövetség és Tata városának együttműködése nagy múltra tekint vissza, hiszen 1999 óta van itt a Szövetségnek helyi szervezete. A város közvetlenül érintett a határon túli magyarság kérdésében, hiszen jelentős számú felvidéki magyar él a városban, akiket Szőgyénből telepítettek ki. A város önkormányzata 2004-ben csatlakozott a Szövetség Beiratkozási Programjához, melynek keretén belül támogatják testvérvárosuk, Szőgyén magyar diákjait.

A Szövetség kiemelten fontosnak tartja, hogy a határon túli magyar anyanyelvű diákoknak a magyar nyelvű alapiskolát válasszák a szülők. A program létrejöttének hátterében az a tény áll, hogy az iskolakezdő magyarul beszélő gyermekek közel 20%-a szlovák nyelvű iskolában kezdi tanulmányait, ami szoros összefüggésben áll az asszimilációval. A Rákóczi Szövetség azt a célt tűzte ki, hogy beiratkozási programját a magyarországi civil társadalom és önkormányzatok adományaira alapozva, beiratkozási ösztöndíjban részesíti a magyar iskolát kezdő kisdíjakat. A beiratkozási program egyik fő eleme a magyar nyelvű óvodások karácsony előtti megajándékozása és szüleik megszólítása a magyar iskolaválasztás mellett érvelő levéllel. A program másik fő eleme a beiratkozási ösztöndíjak személyes átadása a magyar iskolakezdést követően. Az ösztöndíjak átadására – évente több mint 50 helyszínen – ünnepélyes keretek között kerül sor: az iskolai ünnepségen a Rákóczi Szövetség képviselői mellett az adományozók, valamint a programot támogató közéleti személyiségek is személyesen vesznek részt, kézfogásukkal kifejezve az anyaország szolidaritását, cselekvő együttérzését a felvidéki magyarság szülőföldjén való megmaradásáért. A program eredményessége számszerű adatokkal is igazolható, hiszen évek óta azokban a régiókban, ahol a program teljes körűen megvalósul, az iskolakezdők számának csökkenése kisebb, mint ott, ahol a program forráshiány miatt nem érvényesül. Ehhez az eredményességhez Tata Város Önkormányzata is nagymértékben hozzájárult, hiszen a Rákóczi Szövetség és a Tatai Önkormányzat együttműködése a beiratkozási program kapcsán évek óta nagyon szoros, Michl József polgármester úr rendszeresen részt vesz az ösztöndíjak átadásában.



Tatai anyanyelvi tábor



A Beiratkozási Programon túl Tata városa harmadik éve ad otthont a Szövetség nagy múltra visszatekintő anyanyelvi táborának, amelynek korábban Szentendre és Esztergom volt a helyszíne. A Tábor célja, hogy a szomszédos országokban élő, magyar származású gyerekek számára lehetőséget nyújtson a magyar anyanyelv, kultúra ápolására, felébressze a magyar történelem iránti érdeklődést. Különösen fontos lehet ez a szórványban, földrajzilag elzárt falvakban élők számára, akikhez alig-alig jut el magyar nyelvű irodalom. A tábor lakói 8-15 éves korú magyar gyerekek Kárpátaljáról és Felvidékről. A tábor szakmai részének lebonyolítását a nyitrai Juhász Gyula Ifjúsági Klub pedagógus növendékei végzik. A Rákóczi Szövetség célja – hogy a hét nap alatt megerősödjön a résztvevőkben az anyanyelv, a magyar kultúra iránti fogékonyság – megvalósulni látszik.

Tata városa és Michl József polgármester úr nem csak anyagilag, de a város által fenntartott intézmények esetében különböző kedvezményekkel is segítséget biztosít egy színvonalas tábor megvalósításához. Osgyáni Zsuzsanna, a Tatai Közös Önkormányzati Hivatal nemzetközi referense ajánlása alapján került összeállításra a rendezvény programja, valamint ő segítette, hogy a Tatán táborozó művészeti iskolások és tanáraik, továbbá anyanyelvi foglalkozást tartó pedagógusok foglalkozást tartsanak a gyerekeknek.

Tata történelmi városa, a Hunyadiak korára visszavezethető gazdag kulturális örökséggel, aminek megismerése gazdagítja a gyerekek ismereteit, és megmozgatja fantáziájukat. A tábor azon célkitűzése, hogy összehozza a különböző szórványokban élő magyar gyerekeket, és életre szóló barátságok, kapcsolatok kialakulását segítse elő, teljes mértékben megvalósult. Ezt támasztja alá, hogy a közösségi hálón tovább folytatódik a „tábor élete”.

A Rákóczi szövetség 2016 szeptemberében kezdődött diaszpóra- és szórvány programjának keretében több száz magyar fiatal érkezik a világ minden részéről hazánkba. Tata városa gyakori állomása a szervezett programoknak. A város történelmi örökségeinek megismerése és bemutatása fontos élményt nyújt az ideérkező fiataloknak, akiket városban élők meleg szívvel köszöntenek.

A Rákóczi Szövetség köszönettel tartozik a városnak, amely sokrétű tevékenységével nagymértékben hozzájárul a nemzettudat ápolásához és a magyar kultúra megőrzéséhez a határon túli magyar lakta régiókban, amellyel fontos részét képezi a nemzetstratégiának.



A diaszpóra program résztvevői Tatán

Beiratkozási díjazás átadás Szőgyénben

### Rákóczi Szövetség

Székhely: 1027 Budapest, Szász Károly utca 1. IV/1.

Postacím: 1255 Budapest, Pf. 23.

Telefon: +36 1 201 3067

Fax: +36 1 212 8891

web: [www.rakocziszovetseg.org](http://www.rakocziszovetseg.org)

E-mail: [info@rakocziszovetseg.hu](mailto:info@rakocziszovetseg.hu)



# TATA



Vár



Keresztelő Szent János szobra



Országgyűlés tér



Kiskastély



Kossuth tér

Tata városa Magyarországon, Komárom-Esztergom megyében, a Bécs Budapesttel összekötő M1-es autópálya mellett fekszik, a Gerecse hegység nyugati előterében, a Tatai járás központjaként. A 24 ezer lakosú város gazdag múltra tekint vissza, hiszen melegvízű forrásainak és kedvező természeti adottságainak köszönhetően már az őskorban is lakott hely volt.

A város középpontjában fekvő Öreg-tó partjára Zsigmond király építtet reneszánsz várat a 14. században. Akkor már nemzetközileg is elismerték a települést, amely uralkodók, fejedelmek kedvelt állomása volt. Mátyás király is évente járt ide vadászni.

1727-ben érkezett a városba az Esterházy család, amely 200 éven keresztül hozzájárult fejlődéséhez, épüléséhez. Az Esterházy-korszakban fellendült Tata gazdasága, pezsgett a társadalmi és kulturális élet, lecsapolták a mocsaras vidékeket és nagyszabású településfejlesztési terveket valósítottak meg, melyek máig meghatározzák a város arculatát. A kiegyezés után újabb gyárak, üzemek létesültek. Tata bekapcsolódott az országos vasúti közlekedés hálózatába, s egyre jelentősebbé vált az idegenforgalom is, amely a 20. század első évtizedeiben látványosan fellendült.

1954-ben Tata hivatalosan is városi rangot kapott, s ezt követően tovább gyarapodott az itt élők száma, melynek nyomán mára újabb vállalkozások, gyárak és üzemek létesültek. Napjainkban a Tatai Ipari és Logisztikai Park évről évre újabb nagyvállalatoknak ad helyet.

Komárom-Esztergom Megyéének nemcsak gazdasági, hanem kulturális-szellemi központja is lett a város, amely négy általános, hat közép-fokú, és három művészeti iskolában ad lehetőséget a térség diákjainak képzésére.

A város vezetése kiemelt figyelmet fordít a jövő nemzedékére, így 2008-ban csatlakozott az UNICEF „Gyermekbarát város” nevű kezdeményezéséhez. Tata elismerésekben is bővelkedik. Ezek között szerepel a Biológiai sokszínűség magyar fővárosa, a Marketing fővárosa, a Kerékpárbarát és a Magyar-táj díj, valamint a 2013-ban elnyert Európa-díj is, amit az Európa Tanács minden évben egy településnek ítél oda. Ilyen kitüntetéssel Magyarországon csak két település büszkélkedhet. Ezt a kiemelkedő elismerést többek között azért is kapta, mert példaértékű – kultúrára, oktatásra és sportra kiterjedő – aktív kapcsolatot alakított ki 9 testvérvárosával. Ezek a következők: Alkmaar, Gerlingen, Dammariès-Lys, Arenzano, Szőgyén, Montebelluna, Szováta, Pińczów és Magyarkanizsa.

A városba látogatók nagy számban találhatnak látnivalót Tatán, ahol az egyedülálló természeti adottságok harmonikusan forrnak egybe a gazdag művészeti és kulturális örökséggel. Mindehhez pedig napjainkban is változatos fesztiválmenetrend, sport és társadalmi események kapcsolódnak évről-évre. A város fejlődési tervét a 2008-ban elkészült Magyary-terv határozza meg, amely Tata hosszútávú fejlesztési koncepcióját tartalmazza, s melynek nyomán a közelmúltban felépült az Ökoturisztikai Központ, megújult a város központjában fekvő Kossuth-tér, egy tó-rehabilitáció során létrejött egy új, rekreációt, kikapcsolódást szolgáló vízfelület, s átadták a város sportcsarnokát is.

A folyamatosan fejlődő település hagyományait sem feleli, évről-évre emléket állít jelentős történelmi eseményeinek, tisztelettel fordul gazdag épített és szellemi öröksége felé. Ezt tükrözik Tata nagyrendezvényei is, melyek kistérségi vonzerejükön túl országos, és nemzetközi hatókörrel is bírnak.

A város természeti értékei nemcsak az idelátogatóknak kínálnak felejthetetlen élményeket, de az itt élők számára is nagy jelentőséggel bírnak a szabadidős tevékenység, a sport és rekreáció szempontjából. Ezek között van az 1955-ben létrehozott Agostyáni Arborétum, melyet eredetileg erdészeti kutatások és kísérletek céljából alapítottak, mára azonban már kedvelt turisztikai látványosság is lett. A 31 hektáros területen mintegy 380 örökzöld és 40 lomblevelű fa- és cserjefaj él, melyek köré a túlevelűek gyantáinak illóolajai különleges légkört varázsolnak.



A város egyik büszkesége az Angolpark, a Cseke-tó partja körül. A tó egy 25 hektáros mesterséges vízfelület, amely nevét egy Cseke nevű birtokosról kapta. A parkot Magyarország első angol típusú kertjeként Böhöm Ferenc uradalmi mérnök tervezte és telepítette a tó mellé 1783-tól. Akkoriban itt még nagy vízhozamú források bugyogtak, különleges klímát, állandóan nedves, szinte mocsaras talajt biztosítva, ezért lehetett igen sok, más földrészről származó vízkedvelő növénykülönlegességet is ide ültetni.

Szintén a forrásoknak köszönhető a tatai Fényes-fürdő, melynek eredete, hogy a Fényes-forrásokból enyhén szénsavas, magas hőmérsékletű víz tört a felszínre. Közülük háromnak megkülönböztető nevet is adtak a tataiak. A nádpadlóval elkerített felső forrást használták egykor fürdésre, míg a kerítésen belül kis ház szolgált az öltözésre, és homokföveny a napozásra. A terület mára nem csak Tata, hanem a környező vidék egyik kedvenc strandjává vált.

A város természeti értékeit csodálva számos nevezetességgel is találkozhat az ide utazó. Ilyen a Fellner Jakab Kilátó a Kálvária dombon, ahol a kápolna és kilátótorony a barokk hangulatú városkép kialakításában nagy szerepet játszó Fellner Jakab emlékét őrzi. A kápolnát, az egykor Keresztelő Szent János tiszteletére épült, majd később megsemmisült templom alapköveire építették, a kilátótorony pedig régen sörétöntő toronyként funkcionált. 40 méter magas, és tetejére közel 200 lépcsőfok vezet. A kápolnától keletre található az 1968-ban épített, a város vízellátását szolgáló 500 m<sup>3</sup>-es víztorony, mely jellegzetesen tömbszerű, sokszögű, vakolatlan téglafalazatú építmény, 30 méteres magassággal. Napjainkban a torony műemléki védeltséget kapott, és az üzemeltető vízmű nemcsak műszaki létesítményként használja, hanem a torony belső nagy terében alkalmanként kiállításokat, sőt – az épület kiváló akusztikájának köszönhetően – hangversenyeket is rendeznek.

A Kálvária-domb tövében található a különleges Geológiai Múzeumot. Európában egyedülálló, hogy ilyen kis területen 60 millió év megkövesedett üledékét tanulmányozhatjuk.

Ugyancsak különleges látványosság a Kiskastély. Az Angolpark legkorábbi épülete eredetileg nyári laknak épült, copf stílusban. Érdekessége a terasz lépcsője, mely a vízbe dobott kavics keltette koncentrikus körcsöket idézi.

Az Angolparkban időzve tárul szemünk elé a Török mecset. A szabályos nyolcszög alaprajzú, csúcsíves kis épület érdekessége, hogy a hiedelmek szerint helyén egykor egy szentéletű török remete kunyhója állt.

A város egyik közkedvelt látványossága, a számos kulturális programnak is helyet adó Esterházy-kastély. A két saroktoronnyal szegélyezett épület kétoldalt kapukkal csatlakozik a szabálytalan udvart körülvevő udvarrészekhez. A kastély történeti múltjához tartozik, hogy a Napóleon előli visszavonuláskor 1809. augusztus 22. és november 21. között Ferenc magyar király és Ludovika királyné az épület lakója volt, 1848-49-ben pedig a kastélyban éjszakázott Windischgrätz és Haynau.

A kastély szomszédságában található a város egyik jelképe, a tatai vár, mely a Lackffy család kezdeményezésére az 1300-as évek végétől folyamatosan épült és átépült. Fénykorát Luxemburgi Zsigmond és Hunyadi Mátyás idején élte, mint királyi nyaralókastély. A vár falai a romantikus építészet stílusjegyeit tükrözik, melyet az egykor itt élt Esterházy családnak köszönhetünk. Az Öreg-tó partján álló építmény ma is szemet gyönyörködtető látvány.

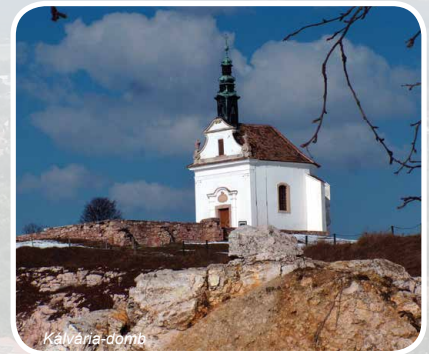
Tata belvárosának egyik jellegzetes épülete a Harangláb. Az Óratoronynak is nevezett építmény különlegessége, hogy faácsolata vasszögek nélkül épült. Falán emléktábla őrzi az egykor itt tartott országgyűlés emléklét, s 2004. augusztusa óta az idő múlását minden órában harangjátékkal jelzi.

Tata gazdag örökségén, különleges természeti adottságain és programjain keresztül minden évszakban más arcát mutatja. A helyiek büszkék értékeikre, s hagyományaikra építve egy folyamatosan fejlődő-változó várost építettek, melyben minden fejlesztés elsősorban a tataiaknak szól, de kapui mindig nyitva állnak a látogatók előtt.

**Ábrahám Ágnes Barbara**



Fényes-fürdő



Kálvária-domb



Fellner kilátó



Esterházy-kastély



Harangláb





Tata. Kossúth tér



## TATAI VÁROSKAPU KÖZHASZNÚ ZRT.

Tata nem véletlenül nyerte el 2010-ben a „Biológiai sokféleség Fővárosa” megtisztelő címet. A település természeti és épített környezetét tekintve is különleges helyet foglal el a magyar kisvárosok között.

Már a kőkorszaki ember is itt hagyta nyomain. (Az úgynevezett Porhanyóbányában feltárt leletek szerint Tata a leggazdagabb hazai ősköri lelőhely). A mélyről feltörő karsztvíz-forrás rendszer paradicsomi körülményeket teremtett, amelyben olyan természeti csodák születhettek meg többek között, mint a Fényes-fürdő területén kialakult láperdő, amely soha be nem fagyó vizeivel sajátos flóra és fauna otthona.

A természeti értékekben rejlő lehetőséget már eleink is felismerték. Tata a királyok pihenőhelye lett az évszázadok során, és az 1700-as évektől itt letelepedő Esterházy grófi családnak köszönhetően egységes barokk arculatot kapott a város. A birtokközponton alakították ki például Magyarország első Angol-kertjét.

A „mesevilág” megőrzése azonban óriási kihívás az utódok számára. Hiszen a 21. században már nem csupán az értékőrzés a feladat, hanem az értékeknek a „működtetése” is. Továbbá már a „mindent a szemnek – semmit a kéznek” múzeumi szabály! A szakemberek felismerték, hogy a természeti és épített környezet megbecsülését és óvását nem a passzív látogatói, hanem az aktív, „résztevői” szemlélet segíti.

Ezért 2007-ben úgy döntött Tata város önkormányzata, hogy létrehoz egy olyan kreatív, dinamikus munkatársi közösséget, amely korszerű módszerekkel, agilis szervezői képességekkel a meglévő értékek, valamint a leendő látogatók felé megfelelő érzékenységgel fordulva élményeken keresztül alakítja ki az értékmegőrzéshez nélkülözhetetlen patrióta szemléletet.

A feladat és a felelősség óriási. A kreatív csapat, amely a Tatai Városkapu Közhasznú Zrt. nevet kapta – vállalta ezt.

Az utóbbi néhány évben a pályázati rendszereknek köszönhetően teljesen megújult az Angolkert, és kiépülhetett a Fényes forrásvidék felett az 1350 méter cölöpsétány, bővült a várost más településekkel összekötő kerékpárútrendszer, és megépülhetett a tatai Öreg-tó partján az Ökoturisztikai Központ, amely funkcióit tekintve már a 21. század igényeit is kielégíti.

A Városkapu csapata pedig hagyományos feladatai (a közművelődési programok szervezése, a nagyhírű Eötvös József Gimnázium és a Magyar Zoltán Művelődési Központ működtetése) mellett az új programok sorát dolgozta ki, hogy valamennyi városi csoda birtokba vehető legyen, kicsik nagyok, helyiek és turisták számára is.

A felújított Angolkert kínálta lehetőségek között szerepel például a szabadtéri színpad látványos, nagyszabású produkcióinak szervezése. A különleges aurával rendelkező Fényes tanösvényhez kapcsolódó túrák a laikus természetkedvelőket és a szakmai közönséget is egyaránt ismeretkkel, élménnyel gazdagítják. A tóparti Ökoturisztikai központ pedig nem csupán rendezvényhelyszínként kínálható a legkülönbözőbb programok számára, hanem kidolgozott útvonaltervekkel várja a szelíd turizmus kedvelőit, akik helyben bérelhetnek vízi járműveket, kerékpárokat, még mozgáskorlátozott vendégek számára is.

A kreatív csapat folyamatosan megújuló tartalommal tölti meg a turisztikai attrakciókat, és emellett természetesen nagy körültekintéssel látja el hagyományos feladatát, egy 24 ezer fős történelmi kisváros közművelődésének szervezését, a rábízott intézmények működtetését.

A helyiek számára jelentős kedvezményt biztosító Tata kártyával sok családnak teszik könnyebbé, hogy a programokon részt vehessenek. A tatai civil szervezetek működését szintén kedvező áru, vagy teljesen ingyenes terembérelti lehetőségekkel segítik.

Fényes Elek, a 19. század utazója, hontörténész így írt tatai élményeiről: „Kedves haza ez népének, mert áldott s kellemes, s a nép hite szerint is, a legszebb a megyében.”

A 2017-ben 10 éves Tatai Városkapu Zrt. komplex módon gondolkodik természetről, épített környezetről, turizmusról, hogy Fényes Elek szavai valóban igazak maradjanak az idelátogatók és az itt élők számára is – az idők végezetéig.



**Tatai Városkapu Közhasznú Zrt.**

2890 Tata, Váralja u. 4.

Tel: + 36 34 589 555

E-mail: [info@tataivaroskapu.hu](mailto:info@tataivaroskapu.hu)

Weboldal: [www.tataivaroskapu.hu](http://www.tataivaroskapu.hu)

Facebook: [www.facebook.com/tataivaroskapu](http://www.facebook.com/tataivaroskapu)



**Magyar Zoltán Művelődési Központ**

2890 Tata, Váralja u. 4.

Tel: + 36 34 589 555

E-mail: [info@tataivaroskapu.hu](mailto:info@tataivaroskapu.hu)



**Új Kajakház Ökoturisztikai Központ**

2890 Tata, Tópart sétány 2.

Tel: + 36 34 487-090

Mobil: +36 30 562-60-60

E-mail: [okokozpont@tataivaroskapu.hu](mailto:okokozpont@tataivaroskapu.hu)

Facebook: [www.facebook.com/Ujkajakhazokoturisztikaikozpont](http://www.facebook.com/Ujkajakhazokoturisztikaikozpont)



**Tata és Környéke Turisztikai Egyesület**

**Tourinform Iroda**

2890 Tata, Ady Endre u. 9.

Tel.: +36 34 586 045 vagy +36 06 30 755 40 05

E-mail: [tata@tourinform.hu](mailto:tata@tourinform.hu)

[www.visittata.com](http://www.visittata.com)



## KUNY DOMOKOS MÚZEUM

A Kuny Domokos Múzeum megyei hatáskörű városi múzeum, amely szakmai-módszertani központként segíti a megye muzeális intézményeinek munkáját. Két kiállítóhelye van: a Vármúzeum és a Német Nemzetiségi Múzeum.

Kiállítóhelyeinken változatos programokat kínálunk, melyekkel nemcsak a város vagy a megye lakosságát, hanem a messzebről érkezőket is meg kívánjuk szólítani. Ezen alkalmainkat gyerekeknek és felnőtteknek is szánjuk, azzal a céllal, hogy erősítsük a helyi közösségi identitást, a patrióta szellemet és segítsük a turizmus fellendülését.

Múzeumunk széles spektrumú feladatkört lát el. Közgyűjteményként értékmérés és értékteremtés a feladatunk a régészet, a néprajz, a történelem, a numizmatika, a képző- és iparművészet, valamint a természettudományos területeken egyaránt.

A modern kor elvárásaihoz igazodva nagyarányú digitalizálást folytatunk a gyűjteményeinkben, melynek egy része a múzeum honlapján illetve az Europeana adatbázisban (az Európai Digitális Könyvtárban) már elérhető és kutatható.



Múzeumunk folyamatos régészeti kutatásokat végez. Ezek közül kiemelhető a Vitány vára, amelynek elsődleges célja az erdőben álló műemlék megmentése, vagy a Tata főterén, a Kossuth téren történt ásatás, ahol a város kora-középkori múltjának, egykori településének nyomai kerültek elő, vagy a Pécsi Tudományegyetemmel közösen Környén végzett tevékenységünk, egy késő római kori belső erőd kutatása, ahol bizonyítást nyert, hogy ezen erőd egyedülálló típusú volt a belső erődök rendszerében.

Folyamatos gyűjtéseket folytatunk több irányban is, például helyi vonatkozású képeslapokkal, fényképekkel is folyamatosan gyarapodunk, de keressük az 1956-os forradalom és szabadságharc helyi eseményeit vagy éppen a helyi kisiparosok, mesterek világát megörökítő dokumentumokat. A közelmúltban szerencsés módon bővült képzőművészeti gyűjteményünk néhány tatai vonatkozású Dobroszláv Lajos festménnyel is. Új területnek számít a múzeumunkhoz került rádiógyűjtemény, amely Tardos községben került kiállításra.

A kutatások eredményei cikkek, publikációk formájában a szélesebb közönség által is megismerhetővé válnak, elsődlegesen a múzeum saját évkönyvében.

Természettudományos gyűjteményünk népszerűsítésére külön programokat szervezünk, melyeken meg lehet ismerkedni a város geológiai érdekességeivel, kőzeteivel és ősmaradványaival.

Vetélkedőket, előadásokat, tanulmányi sétákat is több alkalommal rendeztünk már. Tata „Gyermekbarát Város” kezdeményezéshez jól illeszkednek múzeumpedagógiai programjaink. A vidéki múzeumok gyakorlatából kiemelkednek a „Tata tantárgyhoz” kapcsolódó foglalkozások, amelyek során a diákok élményekben gazdagodva sajátíthatják el a város nevezetességeivel kapcsolatos tudnivalókat, megismerkedhetnek műtárgyaival, műemlékeivel, azok egykori szerepével. Nyaranta két témában táborokat is szervezünk a diákoknak.

A fentiek alapján jól érzékelhető, hogy a Kuny Domokos Múzeum nemcsak tudományos, kutatói területen, hanem művelődési, tanulást segítő oldalon is meghatározó intézménye a városnak.



A tatai vár



### Kuny Domokos Múzeum

Dr. Schmidt Mayer Richárd igazgató

2890 Tata, Váralja u. 1-3.

Telefon: +36 34 381 251

E-mail: [info@kunymuzeum.hu](mailto:info@kunymuzeum.hu)

[www.kunymuzeum.hu](http://www.kunymuzeum.hu)



## MÓRICZ ZSIGMOND VÁROSI KÖNYVTÁR

A Móricz Zsigmond nevét 1961 decemberétől viselő tatai városi könyvtár 1949-től, alapítása óta egyike a város leglátogatottabb, s bízást mondhatjuk, legkedveltebb művelődési intézményeinek. Az elnevezés az éppen aktuális politikai, közigazgatási modelleknek megfelelően változott (járási, városi, közművelődési, most éppen nyilvános könyvtár a besorolása), de a lényeg nem módosult: tartalmas, magas szintű szolgáltatást kíván nyújtani a használóknak, felnőtteknek és gyermekeknek a városban.

Könyvtárunk a tudásalapú társadalom alapintézménye, az információs esélyegyenlőség és demokrácia helye.

Küldetése, hogy mindenki korlátozás nélkül hozzájusson a dokumentumok különféle típusaihoz, az információhoz a magyar és egyetemes kultúra, valamint a gazdaság valamennyi területén. Könyvtárunk tevékenysége során őrzi és ápolja a klasszikus könyv- és könyvtárkultúrához kapcsolódó értékeket, felismeri és használja az új technológiákat, együttműködik országos és régiós könyvtári hálózatokkal és rendszerekkel, a helyi kulturális és gazdasági szervezetekkel.

A központi könyvtár (fiókjával együtt) a városban jelentkező könyvtári igények kielégítésére törekszik – a szórakoztató irodalomtól a tudományos információig. Küldetését folyamatosan bővülő dokumentum állományával, a felhasználók igényeire alakított korszerű szolgáltatásaival, jól felkészült szakembereivel és technikai felszereltségével valósítja meg.



Író-olvasó találkozó

### **Mindezek segítségével támogatja:**

- az életen át tartó tanulást,
- az oktatás különböző szintjein tanulókat,
- a szabadidő hasznos eltöltését,
- a fizikailag hátrányos helyzetűek ellátását,
- a város és környéke természeti értékeinek, társadalmi folyamatainak kulturális, történelmi, néprajzi kutatásainak bemutatását,
- a közelemben való részvételhez szükséges állampolgári tudnivalók és jogi szabályozás megismerését,
- a gazdaság, a kultúra, a tudomány és a művészet kérdéseiben való eligazodáshoz szükséges információk és tudásanyag közvetítését.

Szolgáltatásaival, sokszínű programjaival, helytörténeti gyűjteményének bemutatásával a város sajátos arculatának része, őrzi és ápolja a klasszikus kultúrához kapcsolódó értékeket.

Ezen dolgoztak és dolgoznak a könyvtár munkatársai évtizedek óta, szem előtt tartva az egyre változó érdeklődést, a technikai változásokat. Így az évek folyamán a könyvek és folyóiratok mellett elkezdtük gyűjteni a nem hagyományos könyvtári dokumentumokat: a videokazettákat, majd a DVD-ket, a multimédiás és zenei CD-ket. Egyre gyarapodó hangoskönyv-gyűjteményünkkel a látásukban korlátozott használóinkat segítjük. Megjelentek állományunkban az e-könyv formátumú dokumentumok is.

Könyvtárunk a kölcsönzésen, információkutatáson túl a könyvtárközi kölcsönzés lehetőségét is megadja használóinak, kérésükre az ország bármely könyvtárából megkérve a szükséges irodalmat.

2013-ig a Tatai Többcélú Kistérségi Társulás keretében ellátó és módszertani központja voltunk a városkörnyék könyvtárainak is. Baj, Dunaaalmas, Dunaszentmiklós, Naszály, Tardos, Kocs, Vértestolna, Szomód számára biztosította intézményünk a szakszerű állománygyarapítást, folyóiratok és más információhordozók beszerzését.

Könyvtárunkat az egyre magasabb szakmai színvonal érdekében a fenntartó Tata Város Önkormányzatának forrásain túl az Európai Unió és Magyarország anyagi támogatásával is fejlesztjük.

Az utóbbi évek sikeres európai uniós pályázataival alakítottuk ki számítógépparkunkat, s tudunk széles körben érdeklődésre számító programsorozatokat, író-olvasó találkozókat, klubfoglalkozásokat tartani.

A tatai Móricz Zsigmond Városi Könyvtár lehetőségeihez mérten korábban is adományozott könyveket határon túli könyvtáraknak. A testvérvárosi kapcsolatok kialakulásával a tataiak által felajánlott könyvek összegyűjtésével és kijuttatásával igyekeztünk frissíteni az ottani könyvtárak állományát. Ezen túlmenően többször is sikeresen pályáztunk a Kölcsey Ferenc Alapítvány által meghirdetett „Testvérvárosi könyvtár” című pályázatokon, könyvbemutatókat szerveztünk, rendszeresen közreműködtünk a különböző testvérvárosi vetélkedők szervezésében, lebonyolításában, zsűrizésében.



Könyvadomány Szovátának, 2012

### **Móricz Zsigmond Városi Könyvtár**

Sinkó Ildikó igazgató

2890 Tata, Váralja u. 4.

Telefon: +36 34 380 281

E-mail: [konyvtar@mzsvktata.hu](mailto:konyvtar@mzsvktata.hu)

[www.mzsvktata.hu](http://www.mzsvktata.hu)

[www.facebook.com/mzsvk](https://www.facebook.com/mzsvk)



## A VASZARY-VILLA ÉS LAKÓJA, NAGY JÁNOS SZOBRA SZMŰVÉSZ

A Tatán élt Vaszary János festőművész a kor híres építésztől, a magyar szecesszió egyik emblemikus személyiségétől, Toroczki Wigand Edétől rendelte meg lakóháza terveit. A ház 1912-ben készült el. Vaszary 1932-ig itt lakott feleségével, de mivel gyermektelenül halt meg, a ház az államra szállt. A háború után egy ideig Dobrosláv Lajos festő élt benne, majd Kerti Károly grafikus használta szolgálati lakásként. Tulajdonosa volt a Magyar Képzőművészeti Alap, használta a megyei múzeum, 2008-ban pedig Tata városáé lett az értékes ingatlan.

Nagy János szobrászművész nyolcvanéves korában döntött úgy, hogy otthagyja Felvidéket, és visszatér Magyarországra, hogy itt teljesítse ki életművét. Tata Város Önkormányzata a Vaszary-villában biztosít neki alkotóházat és lakhelyet, ennek fejében a városnak adja alkotásait. Küldetésének tekinti nemcsak a magyar, hanem a keresztény európai kultúra megmentését, ezért a történelemből, az irodalomból, valamint a vallásból merít ihletet.



A Vaszary-villa



Nagy János



Műterem



### A művész így vall erről:

„Egész életemben úgy kellett élnem, hogy kisebbséghez tartozom, utolsó, megvetett, jogtalan ember, sőt háborús bűnös vagyok. Vétkeim közt szerepelt, hogy anyámmal tízéves koromban tüntetem a magyar iskoláért. Mindig is igyekeztem becsületes ember maradni, de mégis engedetlen duhajnak tartottak, mert nem léptem be a pártba, és az egyháznak sem fordítottam hátat. „Lázadásom” egészen az átköltözésemig, nyolcvanéves koromig tartott, ezért nem is kaptam olyan munkát, amelyet megérdemeltem volna. Ha kaptam is szép, nagy megbízásokat, azokat mindig elvették tőlem. Belefáradtam ebbe, nem volt lehetőségem a feladatnak megfelelő módon megvalósítani az álmaimat. Közben azt láttam, hogy a velem egykorú művészek Magyarországon gyönyörű szobrokat készítenek, kiélhetik magukat, elkészíthetik és elmondhatják gondolataikat. Aztán volt egy álmom arról, hogy most már elég, tessék kiteljesíteni munkádat, életművedet. Elkezdtem keresni a lehetőséget, hogy miképpen tudnám megvalósítani ezt. Tudtam, hogy ott nem fog menni, mert a magyar kultúra kisebbségi területen mindig idegen kultúra marad. A szlovákoknak pedig nem érdekük, hogy teret adjanak annak.

Megkaptam a várostól a felújított Vaszary-villát, ahol dolgozhatok, ahol még megvalósíthatom álmaimat. Cserébe Tatára hagyom alkotásaimat. Mindig is arra vágytam, hogy munkáim egyben maradjanak, nem szeretném, ha az Ecseri piacon árulnák vagy sokszorosítanák. Itt ígéretet kaptam erre.

Még negyven évre való tervem van, egyik nagy álmom Esterházy Jánoshoz kötődik, akit előbb-utóbb szentté fognak avatni. Fasisztának kiáltották ki, mert a szlovák parlamentben egyedülként megtagadta, hogy aláírja a zsidók kitelepítéséről szóló törvényt. A többi képviselőt, aki aláírta, nem nevezték fasisztának. Ha az ő elképzelései teljesültek volna, akkor ma Európában olyan béke, szeretet uralkodna, amelyet Krisztus képzelt el. Szeretném, ha az ő álma valóra válna. Hiszen olyan tiszta, élő gondolatai vannak, amelyek megmentenék az európai kultúrát nemcsak az idegen inváziótól, hanem a belső birkásodástól is. Mindenki tanulhatna tőle a kisebbség-többség együttéléséről. A morva-lengyel határon lévő Mirovban kastélybörtönben halt meg, ahol már rabtársai is szentként tisztelték. Szeretnék elkészíteni egy kálváriát Mirovban, ahol már emlékhelyet állítottak neki.

Továbbá helyre akarom tenni a fejekben a magyar nép nagyságát. Szeretnek minket -talan, -telen népek nevezni, amely mindent másoktól vett át, a nyelvet, a kultúrát stb. Nomád, primitív gyilkos rablónép vagyunk – tanították és tanítják rólunk. Helyre kell tenni a magyar kultúrát. A modern korban azért már lehet tudni, mit adtunk a világnak, például a gyufát, a telefont, amelyek nélkül nem tudnánk élni. Egy Kodályt, Bartókot ma már nem lehet letagadni, mert munkájuknak nyoma van. Mindezek ellenére folyamatosan kisebbségi érzést próbálnak kelteni bennünk, és el akarják hitetni velünk, hogy „semmi nép” vagyunk, amelynek tegnap még nem volt kultúrája. Sokan vagyunk, akik ez ellen küzdünk, mindenki a maga területén, a maga eszközeivel. Majd meglátjuk, mennyi valóság meg ebből, mi kerül majd be a tankönyvekbe.”

Továbbá helyre akarom tenni a fejekben a magyar nép nagyságát. Szeretnek minket -talan, -telen népek nevezni, amely mindent másoktól vett át, a nyelvet, a kultúrát stb. Nomád, primitív gyilkos rablónép vagyunk – tanították és tanítják rólunk. Helyre kell tenni a magyar kultúrát. A modern korban azért már lehet tudni, mit adtunk a világnak, például a gyufát, a telefont, amelyek nélkül nem tudnánk élni. Egy Kodályt, Bartókot ma már nem lehet letagadni, mert munkájuknak nyoma van. Mindezek ellenére folyamatosan kisebbségi érzést próbálnak kelteni bennünk, és el akarják hitetni velünk, hogy „semmi nép” vagyunk, amelynek tegnap még nem volt kultúrája. Sokan vagyunk, akik ez ellen küzdünk, mindenki a maga területén, a maga eszközeivel. Majd meglátjuk, mennyi valóság meg ebből, mi kerül majd be a tankönyvekbe.”

Pállné Bodonovich Ágnes

Nagy Jánossal készített interjúja felhasználásával



## VASZARY JÁNOS ÁLTALÁNOS ISKOLA

Iskolánk a város egyik nagy múltú intézménye. Története 1870-re nyúlik vissza, amikor egy még földszintes épületben működött a hat évfolyamos Állami Elemi Iskola. A régi épület lebontása után újat építettek, ami 1905-től 6 osztályos leányiskolaként működött. 1948-ban államosították, és 2. számú Általános Iskola lett a neve. Később, 1961-ben vette fel az európai híró festőművész, Vaszary János nevét. Az intézmény Tata központjában, a Harangláb mellett található.

A 112 éves épület az utóbbi időben nagyobb felújításon ment át. Külső homlokzata megújult, nyílászáróit, tetőszerkezetét kicserélték. Belsőleg is megszépült. A tantermeket kifestették, új vizes blokkok kerültek kialakításra, és a tornaterem mellett egy tornaszoba is elkészült.

A tárgyi feltételeink is folyamatosan bővülnek, korszerűsödnek. A 33 teremből 8 szaktanterem, és 14-ben található interaktív tábla.

Tanulói létszámunk 742 fő, ebből 325 fő lány. Tagintézményként hozzánk tartozik a Jázmin utcai intézményrész évfolyamonként 2-2 osztállyal, 218 fővel, és a tardosi Fekete Lajos Általános Iskola is 84 fővel.

Az anyaintézményben felső tagozaton évfolyamonként öt párhuzamos osztály van, alsó tagozaton három. A felső tagozaton a szülők szemében nagy a vonzereje a nagy múltú matematika plusz osztálynak, ahol emelt óraszámú tanulókat oktatunk ezt a tantárgyat. Három éve az emelt szintű idegen nyelvi oktatás is elindult, amely egyre népszerűbbé válik a beiratkozók körében. Az alsó tagozaton öt éve kezdődött az emelt szintű matematikát, és négy éve a plusz idegen nyelvet tanuló osztály.

Tantestületünk létszáma 68 fő, a Jázmin utcai tagintézményé 18 fő, és Tardos 11 fővel csatlakozott hozzánk.

Iskolánkban hat nagy munkaközösség dolgozik: reál, humán, testnevelés, idegen nyelvi, osztályfőnöki és művészeti. Mindegyiknek megvan a sajátos feladata. A versenyek mellett a reál munkaközösség szervezi a matematika tábor, a humán munkaközösség feladata többek között az iskolai ünnepélyek méltó megrendezése. Ez fontos részét képezi az iskolai nevelésnek. A művészeti munkaközösség különböző rendezvényeken mutatja be az ezen a téren folyó magas színvonalú munkát. A testnevelés pedig a „Tártható” programmal várja a játékos szülőket, nagyszülőket, gyerekeket.

Nagy hangsúlyt fektetünk az összetartozás érzésének kialakítására is. Ehhez kapcsolódnak diákprogramjaink, amelyeket az iskola diákönkormányzata szervez havi rendszerességgel. Minden évben bemutatkozunk a szülőknek és a város érdeklődő közönségének egy nagyszabású programmal, amelynek címe: „Ilyenek vagyunk mi”. Ezen az osztályközösségek, egyéni fellépők, iskolánk kórusa, illetve kisebb csoportok szerepelhetnek. Mindenki megmutathatja, miben tehetséges. Ezt segíti még az évente új darabbal jelentkező színpadi szerepléshez, tánchoz. A tanévet a Vaszary-hét programsorozata zárja, amelynek keretében délutánonként rendezvényeket tartunk, illetve zárásként, egy tanítás nélküli munkanapon a diákoknak szóló programok teszik élménydússá a hetet.

### Vaszary János Általános Iskola

Rozman Edit igazgató

2890 Tata Országgyűlés tér 4.

Telefon: + 36 34 588 022

Email: [info@vaszarynet.hu](mailto:info@vaszarynet.hu)

Facebook: [www.facebook.com/vaszaryiskola](http://www.facebook.com/vaszaryiskola)



Vaszary - iskolaépület



Iskolai ünnepély az udvaron



A Jázmin utcai tagintézmény

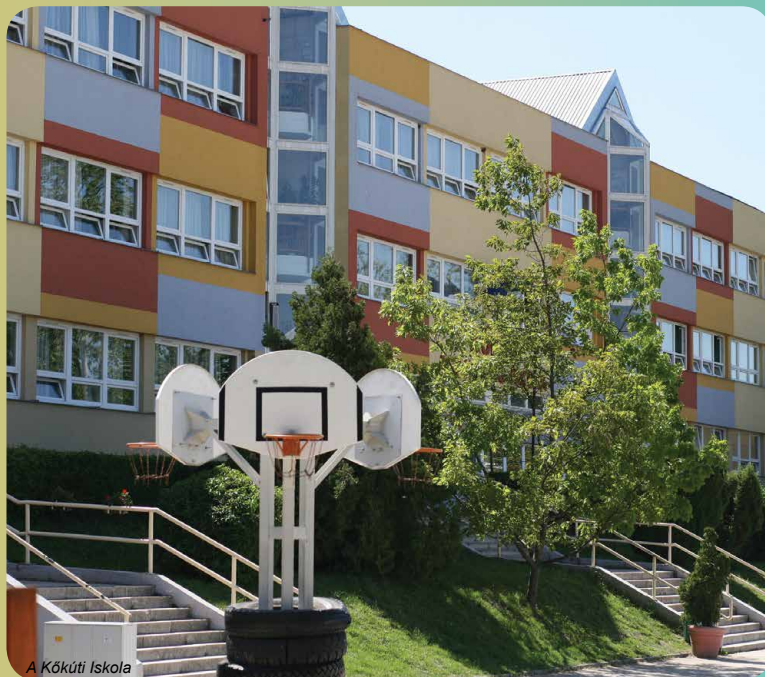


Bizonyítványosztás



## KŐKÚTI ÁLTALÁNOS ISKOLA

Nyolc évfolyamos általános iskolánk 1983-as alapítása után rövid időn belül a város által elfogadott, a szülők körében kedvelt, gyermekközpontú intézményé fejlődött. 2008. augusztus 1-től egy emelt szintű ének-zene oktatást folytató tagintézménnyel bővült. Bár az iskola az elmúlt tíz év során jelentős tartalmi, szemléleti átalakuláson ment keresztül, mindkét intézmény megtartotta hagyományos értékeit. A változás egyben olyan megújulást jelentett, amely összhangban áll alapértékeinkkel, múltunkkal – mindazzal, ami a Kőkúti Általános Iskolát és Fazekas Utcai Tagintézményét az évtizedek során városi, megyei szinten, sőt országosan is ismertté tette. Ezt az elismertséget olyan kézzelfogható eredmények támasztják alá, mint az országos kompetenciamérések és a továbbtanulási, felvételi eredmények, a tanulmányi versenyeken elért helyezések, az ének-zenei, művészeti minősítések, a sport különböző területein elért eredmények, illetve a partnerektől kapott pozitív visszajelzések. Valljuk, hogy mindenki tehetséges valamiben, aminek a kibontakoztatásához az iskolának kell megfelelő színteret, tevékenységi lehetőségeket, módszereket, személyi és tárgyi feltételeket biztosítani, az egyenlő hozzáférés elvét szem előtt tartva.



A Kőkúti Iskola

Négy párhuzamos osztályunkban számos speciális programot tudunk diákjainknak felkínálni.

Junior osztályainkban informatikai eszközök segítségével is erősítjük a tananyag elsajátítását. Felkészítjük tanítványainkat, hogy eredményes ECDL vizsgát tegyenek egy-egy informatikai modulból. Immáron három tanév óta a természettudatos, élményközpontú környezeti nevelést helyezzük előtérbe, mégpedig úgy, hogy a tanulók hetente egy napot projektoktatás keretében az iskola épületén kívül, a város különböző létesítményeiben – az Új Kajaház Ökoturisztikai Központban a tatai Öreg-tó partján, a Fényes Tanösvény oktató termében, a 8-as tó környékén – töltenek.



A Fazekas utcai tagintézmény

Az 58 éve működő ének-zene tagozat hagyományait Fazekas utcai tagintézményünk viszi tovább. Ebben az osztályban kiváló eszköz a művészetek által történő nevelés. Az ének, a tánc, a hangszeres oktatás mind-mind segíti a harmonikusan fejlődő személyiség kialakulását.

A köznevelési típusú sportiskolai osztályok kiépítésénél kettős célt tartottunk szem előtt. Az első az egészségtudatos magatartás és életmód kialakítása a felnövekvő nemzedékben, amely lehetővé teszi, hogy kikerülve a közoktatási rendszerből, a testmozgást és sportokat szerető felnőttként éljék mindennapjaikat. A másik cél az élsport utánpótlásbázisát jelentő versenysport támogatása. Intézményünk nemcsak köznevelési típusú sportiskola, hanem módszertani központ is, melynek feladata a vonzáskörzetéhez tartozó szervezetek bevonása a rendszerbe, a szakmai koordinálás, tájékoztatás, továbbképzések szervezése, szakmai napok tartása.

A Minerva osztályokban kiscsoportos formában, differenciáltan oktatjuk a tantárgyak zömét. Itt a tehetség felismerése, gondozása, a személyre szabott fejlesztés, az egyéni haladási ütem kisebb létszámmal sokkal kedvezőbben biztosítható. Ennek az oktatási formának a feltételeit a Kőkút Képességfejlesztő Alapítvány biztosítja.

Gyermekeinket igyekszünk érzékenyvé tenni a teljes kárpát-medencei magyarság sorsa iránt. Partneri kapcsolatban vagyunk Szováta iskolájával és nem mulasztjuk el a Hátartalanul! program keretében évente meglátogatni őket. Tagintézményünk a szögyéni Csongrády Lajos Alapiskolával áll szoros kapcsolatban, velük rendszeresen a kölcsönös látogatások. Kárpátaljai testvéreink javára már két alkalommal szerveztünk jótékonyági akciót.

**Kőkúti Általános Iskola**  
Kőhalmi Zoltán igazgató  
Cím: 2890 Tata, Kőkút köz 2.  
Telefon: +36-34-588-190  
E-mail: kokutialtisk@freemail.hu  
Honlap: www.kokuti.hu  
www.facebook.com/kokuti.altalanosiskola



A Kőkúti Iskola aulájában



## BLÁTHY OTTÓ SZAKGIMNÁZIUM

A Tatabányai Szakképzési Centrum Bláthy Ottó Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma Tatán, a különleges szépségű Öregtő közelében, csendes, barátságos környezetben található. Intézményünk Bláthy Ottó Tituszról, az egyik legnagyobb magyar feltalálóról kapta a nevét, aki az elektrotechnika úttörőjeként méltán vált halhatatlanná.

Tatán az ipari tanulók képzése több mint 100 éves múltra tekint vissza: az első ipartanodát 1883-ban alapították. Iskolánk elődje 1948-ban költözött a Bercsényi utca 7.-be, az Irgalmas nővérek iskolájának helyére. 1950-től 1963-ig vágártanulók képzése folyt az intézményben, mely ekkor a 311. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet nevet viselte. 1963 után az iskola képzési profilja fokozatosan kibővült, 1976-ban pedig megkapta a volt járási tanács épületét a mai Hősök terén. 1996-ban intézményünk, mely 1984-től viseli Bláthy Ottó nevét, alapítványi iskola lett. 1999 óta ismét az iskola része a Bercsényi utcai épület. 2015. szeptember 1-től iskolánk a Tatabányai Szakképzési Centrumhoz tartozik.

Tradicionális tanintézménynek mondhatjuk magunkat, mivel a családok több generációja végezte és végzi tanulmányait iskolánk falai között. Ez igazolja, hogy nálunk mindig kitűnő szakmai oktatás folyt. Jelenleg is számos, a hazai és nemzetközi munkaerőpiacon egyaránt keresett képzési lehetőséget tudunk kínálni a pályaválasztás előtt álló fiatalok számára.



Szakgimnáziumi oktatásunkban a tanulók a 9-12. évfolyamon érettségi bizonyítványt szerezhhetnek, majd szakosító szakképzésben vehetnek részt, vagy a felsőoktatásban folytathatják tanulmányaikat. Akik elsősorban a szakmai tudás miatt iratkoznak be, a szakközépiskola három évfolyamának elvégzése után szakmát szerezhhetnek. A szakgimnáziumi képzés közlekedésgépész ágazatban autóelektronikai műszerész és autószerelő, a kereskedelmi ágazatban logisztikai és szállítmányozási ügyintéző, a turisztika ágazatban idegenvezető, a rendészeti ágazatban közszolgálati ügyintéző, a szépséget ágazatban kozmetikus, az informatika ágazatban CAD-CAM informatikus és informatikai rendszerüzemeltető, a gépészet ágazatban gépgyártástechnológiai technikus képzettséget kínál.

Szakközépiskolánk a gépészet ágazatban hegesztő és szerzőkészítő, az épületgépészet ágazatban hűtő- és légtechnikai rendszerszerelő, a közlekedésgépész ágazatban karosszerialakatos, a villamosipar és elektronika ágazatban villanyszerelő szakmát biztosít a jelentkezőknek. A régió egyik legeredményesebb szakképző intézménye vagyunk. A különböző szakmák, szakirányok elsajátítását jól felszerelt tanműhelyek, számítástechnikai tantermek, kiváló elméleti és gyakorlati oktatás, valamint kitűnő kollégiumi ellátás segíti.

Elsősorban szakmai jellegű képzést folytatunk, de tudjuk, hogy a megszerzett képesítések gyorsan elavulhatnak. A változásokhoz csak a széles bázisú általános és szakmai műveltséggel, az állandó tanulás készségével, motivációjával és képességével rendelkező ember tud alkalmazkodni. Ezért különös gondot fordítunk tanulóink sokirányú fejlesztésére. Az oktató-nevelő munkát változatos tevékenység típusok és sokszínű módszertani eszközök segítik.

Az elméleti ismereteken túl több hasonló profilú európai szakképző intézménnyel alakítottunk ki szakmai kapcsolatot. Partnerünk a lettországi Ventspilsben működő Arodvidusskola és a lengyelországi Racibórz középiskolája. Tata testvérvárosainak iskolái közül Szováta Domokos Kázmér Iskolacsoportjával, valamint a hollandiai Alkmaar Willem Blaeu nevet viselő oktatási intézményével állunk kapcsolatban. A németországi Schleswig-Holstein tartományban található rendsburgi Berufliche Schulen-nel több éven át, több program során is együttműködünk.

**Tatabányai Szakképzési Centrum Bláthy Ottó Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma**

Nagy Edina igazgató

2890 Tata, Hősök tere 9.

Telefon: + 36 34 586 563

E-mail: [titkarsag@blathy-tata.hu](mailto:titkarsag@blathy-tata.hu)

[www.blathy-tata.hu](http://www.blathy-tata.hu)

[www.facebook.com/blathy.tata](https://www.facebook.com/blathy.tata)



Bláthy Ottó Szakgimnázium





## JÁVORKA SÁNDOR MEZŐGAZDASÁGI ÉS ÉLELMISZERIPARI SZAKKÉPZŐ ISKOLA ÉS KOLLÉGIUM

Intézményünk küldetése olyan szakemberek képzése, akik hivatásukat a mezőgazdasági és élelmiszeripari szakmában képezik el, és a gyakorlatban használható, eredményes munkavégzést lehetővé tevő szakmai tudással rendelkeznek. Célunk, hogy tanulóink adottságaiknak megfelelő képzésben részesüljenek.

Iskolánk közel 75 éve áll a mezőgazdasági és élelmiszeripari szakképzés szolgálatában. Iskolaépületünk, kollégiumunk, tornatermünk, sportpályánk, tanüzemünk és gyakorlókertünk parkosított környezetben található. Intézményünk 2011-ben egy 10 tantermes új szárnyal bővült. Az oktatás feltételei, eszközellátottsága jónak mondható. Számtalan jó mezőgazdász, élelmiszeripari szakember került ki iskolánkból. Ők a mezőgazdasági nagyüzemek irányításában, vállalkozásokban, oktatásban, gazdálkodásban vesznek részt. A duális képzés keretében a sikeres szintvizsga letétele után tanulóink a gyakorlatot termelő üzemekben, vállalkozásoknál töltik. Az iskola széleskörű kapcsolatokat ápol Komárom-Esztergom megye mezőgazdasági és élelmiszeripari üzeimivel, vállalkozásaival, egyéni gazdálkodókkal.

A „Jávorkás diákok” az intézményünkben töltött évek alatt megtanulnak dolgozni, és ezt a képességet nagyon jól kamatoztatják az élet különböző területein. Az iskolában jók a gyakorlati képzés lehetőségei: 120 hektár tangazdasági terület áll a tanulók rendelkezésére Mária pusztán, 1,5 hektár gyümölcsös Bajon, pék tanüzem, üvegházak, szabadföldi területek a dísnövénykertészet számára az iskola területén. Saját traktoros képzést működtetünk, tanulóink kedvezményesen szerezhetik meg a T és a B kategóriás jogosítványt. Tehetséges tanulóinkat segítjük a felkészülésben. Különböző megyei, országos tanulmányi és szakmai versenyeken vesznek részt tanulóink, ahol jó eredményeket értek el. Változatos a szabadidős kínálatunk (sport, színházlátogatások, szakkörök, színjátszó kör, rajz szakkör, hangverseny látogatások) színesíti az iskolai életet. A távollakók részére kollégiumi elhelyezést biztosítunk. A kollégiumi élet sokszínű, a tanulás mellett változatos szabadidős programokat kínálunk tanulóinknak. Iskolánk tanulóinak gyakran részt vesznek azokon a testvérvárosi programokon is, amelyek Tata, Szőgyén, Szováta és Magyarkanizsa barátságát erősítik.



**Jávorka Sándor Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakképző Iskola és Kollégium**  
 Szeifert István igazgató  
 2890 Tata, Új út 19.  
 Telefon: + 36 34 587 580  
 www.javorka-tata.sulinet.hu  
 E-mail: javorka@javorka-tata.sulinet  
 Telefon: + 36 34 587 581  
 E-mail: igazgato@javorka-tata.sulinet.hu





# EÖTVÖS JÓZSEF GIMNÁZIUM ÉS KOLLÉGIUM

A 250 éves múltra visszatekintő iskola 1765. évi alapítása szorosan összefonódott a piarista rend tatai megtelepedésével és tevékenységével.

Az Esterházy család által támogatott piarista gimnáziumot 1948-ban államosították, 1950 óta viseli Eötvös József nevét. A névadó értékrendjéhez híven – a múlt értékét megbecsülve a hagyományörzés mellett a folyamatos megújulást szem előtt tartva – szolgálja gimnáziumunk a város és a tatai kistérség felnövekvő generációit az érettségi megszerzéséig, felkészítve a diákokat a felsőfokú tanulmányok megkezdésére.

2008-tól intézményünk a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat fenntartásából a Tata város tulajdonában lévő Tatai Városkapu Közhasznú Zrt. fenntartásába került. Az akkori közoktatási miniszter 10 évre szóló támogatást kötött az új fenntartóval.



A gimnázium sportcsarnoka



Laboravató

ra mindig nagy hangsúlyt fektettünk. 2012-ben akkreditált, 2014-től – a megyében egyedüli középiskolaként – kiváló akkreditált tehetségpont lett intézményünk. 2017-ben Minősített Tehetséggondozó Műhely címet nyertünk. Ezzel az elismeréssel az ország legelismertebb tehetséggondozó intézményeinek sorába választották gimnáziumunkat.

Az Eötvös József Gimnázium és Kollégium 25 éve ápol szoros cserediák programot a holland testvérvárosunkban, Alkmaarban lévő Murrnellius Gimnáziummal, valamint 4 éve a németországi, schweinfurti Humboldt Gimnáziummal.

A tanórákon zajló oktatási tevékenységet nagyon sokszínű tanórán kívüli tevékenységrendszert egészíti ki: szakkörök, sportkörök, versenyek, kulturális programok. Gimnáziumunk diákjai rendszeres résztvevői olyan testvérvárosi kulturális és sportprogramoknak is, amelyek Tata, Szőgyén, Szováta és Magyarkanizsa barátságát építik.

Gimnáziumunkban – négy és öt évfolyamos képzés keretében – 22 osztályban 670 diák tanul, a kollégiumban pedig 160 diák tölti mindennapjait.

1990-től – öt évfolyamos képzés keretében – angol két tanítási nyelvű képzést folytatunk.

2001-ben – a megyében egyedülállóként – elindítottuk az Arany János Tehetséggondozó Programot, szintén öt évfolyamos képzés keretében. Ez a képzés kiemelt állami támogatással, kollégiumi bentlakással esélyteremtést biztosít a hátrányos helyzetű tehetséges diákoknak.

Négy évfolyamos képzésünkben évfolyamonként három osztályunk van, melyekben 2013-ban tagozatokat indítottunk: az egyik osztály – teljes létszámmal – matematika tagozatos, a biológia-kémia tagozat, a humán tagozat, az emelt német tagozat és az általános képzésű csoport fél-fél osztályt jelent minden évfolyamon.

A Társadalmi Megújulás Operatív Program keretében 2013-ban elnyert pályázati támogatás kiemelkedő lehetőséget biztosított intézményünkben a természettudományos képzésnek. Megteremtette a régóta jelen lévő magas szintű szakmai munka 21. században nélkülözhetetlen infrastrukturális hátterét: két – 36 fő befogadására alkalmas – labort alakítottunk ki iskolánkban.

Intézményünkben kiemelt terület a nyelvtanítás. A képzési profilok mellett gimnáziumunkban DSD (Deutsches Sprachdiplom) vizsgaközpont is működik. A német nyelvet magas szinten tudók helyben tehetik le azt a felsőfokú nyelvvizsgát, amely német nyelvtérületen nyelvi felvételi vizsga nélküli továbbtanulást jelenthet a diákok számára.

Gimnáziumunk tanulói és tanárai 2000 óta vesznek részt a Tempus Közalapítványon keresztül meghirdetett európai uniós Comenius és Erasmus pályázatokon. A projektben résztvevő diákoknak és pedagógusoknak lehetősége volt spanyol, német, török, lengyel, olasz és szlovák résztvevőkkel közösen dolgozni. A munka során az angol vagy a német a közös nyelv.

A tehetséggondozás-



Az iskolaépület

## Eötvös József Gimnázium és Kollégium

Barsi Éva igazgató

Tata, Tanoda tér 5.

Telefon: + 36 34 587 560

[www.eotvos-tata.sulinet.hu](http://www.eotvos-tata.sulinet.hu)



## TATAI REFORMÁTUS GIMNÁZIUM

A Tatai Református Gimnázium a város legfiatalabb iskolája. 2005 szeptemberében kezdte meg működését két 9 évfolyamos osztállyal, 72 tanulóval a Pápai Református Kollégium Gimnáziumának tatai tagintézményeként. Alapító igazgatónk dr. Kálmán Attila, volt országgyűlési képviselő, az oktatási minisztérium egykori politikai államtitkára, egy évtizedig a Pápai Református Kollégium Gimnáziumának igazgatója.

A református nevelés Tatán nem előzmény nélküli, a jelenlegi épületünk helyén a reformáció első évszázadában, 1608-tól 1759-ig református iskola működött, melynek első rektora Pécselyi Károly Imre prédikátor énekköltő volt.

Az iskola évente új 9. osztályok beiskolázásával 2008-ra négy évfolyamos gimnáziummá fejlődött. Ekkor pápai anyaiskolánk elengedte kezünket, önálló intézménnyé váltunk. A 2015/16-os tanévben hálaadó istentisztelettel és ünnepi gálaműsorral emlékeztünk meg 10 éves jubileumunkról. Jelenleg 12 osztályban 350 diákot tanítunk 4 és 6 évfolyamos gimnáziumi nevelés keretében.

A Tatai Református Gimnázium egyházi intézmény. Ebből adódóan az állami nevelési-oktatási feladatokon túl hit- és erkölcs tanítása, napi reggeli áhítatokon és vasárnaponként istentiszteleten illetve misén való részvétel is szerepel az iskola pedagógiai programjában. Céljaink között kiemelt helyen szerepel a keresztyén / keresztyény és a nemzeti értékek fokozott megbecsülésére nevelni diákjainkat.

A kötelező tanítási órákon kívül is igyekszünk minden tanulóknak lehetőséget biztosítani tehetsége kibontakoztatásához. Délutáni programok széles skálája várja diákjainkat: tantárgyi szakkörök, sportkör, énekkar, zenekar, diákszínpad, lego-robot programozás, bábszakkör, irodalmi piknik, elsősegély szakkör, csecsemőápolási szakkör. Évente megrendezésre kerülő programunk a zenei hét, amelyen egy héten át minden délután hat-tíz, jellemzően komolyzenei produkciót mutatnak be diákjaink tanulótársainak.

Az iskolaépület második emeletén kialakított közösségi tér – a Nagyterem – lett a gimnázium állandó kiállítóhelye, a MIND galéria. (A MIND rövidítés: Mindent Isten Nagyobb Dicsőségére. Dobroszláv Lajos tatai festőművész képeinek jobb felső sarkában szerepelt mindig e szócska. A művész iránti tiszteletből ezt a feliratot választotta az iskola a kiállítóteret nevének.) A teremben Tatához vagy a református egyházhoz valamiképpen kötődő alkotók művei kerülnek kiállításra. A tanévenként rendezett 5-6 kiállítás mindegyike nyilvános és ingyenesen megtekinthető. Megnyitójukra diákjaink kívül a város művészei és a helyi média képviselői is szívesen jönnek. A kiállításokon kívül hangversenyt, előadásokat, irodalmi programokat is rendezünk e helyen.

Élő kapcsolatot tartunk fenn a Kárpát-medence református középiskolaival. Tanulóink a 11. osztály végén felvidéki, partiumi vagy erdélyi területeket látogatnak meg osztálykirándulás keretében, hogy személyesen is megérezzék, megtapasztalják a nemzet összetartozását.

Tanáraink, diákjaink rendszeresen részt vesznek a Kárpát-medencei Református Középiskolák Találkozóin, az országos és a Kárpát-medencei Református Tanévnyitó Istentiszteleteken. Megtisztelő számunkra, hogy 2009-ben mi rendezhettük az Országos Református Tanévnyitót (közel 150 református iskola és óvoda részvételével). 2016 nyarán pedig a Tatai Református Gimnázium rendezhette meg a Kárpát-medencei Református Középiskolák XXI. találkozóját. Ezen az eseményen 40 intézmény küldöttsége, meghívott vendégek és vendéglátók együtt mintegy 300-an vehettünk részt.

A Tatai Református Gimnázium igyekszik bekapcsolódni a város életébe is. Részt veszünk városi rendezvényeken, iskolánkban adunk helyszínt városi rendezvényeknek. Együttműködünk a város kulturális és civil szervezeteivel. Részünkről ezek a városi, egyházi és határon túli kapcsolatok jelentik az összetartozást.

Szeretettel várunk minden érdeklődő látogatót gimnáziumunkba!

### Tatai Református Gimnázium

Illés Dániel igazgató

2890 Tata, Kossuth tér 10-11.

Telefon: +36 34 586 576

[www.refi-tata.hu](http://www.refi-tata.hu)

E-mail: [refi@refi-tata.hu](mailto:refi@refi-tata.hu)



A Nagyteremben





## MENNER BERNÁT ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA

Baranyi József, az I. számú Általános iskola akkori igazgatója hozta létre 1957-ben az ének-zene tagozatot Tatán. A következő évben már a hangszeres oktatás is megkezdődött, két tanárt alkalmaztak hegedű és zongoratanításra.

1967-ben ez a hangszeres zeneoktatás a Tatabányai Állami Erkel Ferenc Zeneiskola kihelyezett tagozataként, majd 1969-től önálló intézményként folytatta munkáját Tatán, a Kossuth tér 10. szám alatti épületben, amely belső átalakítások után 2010 augusztusáig adott otthont a zeneoktatásnak.

2010 szeptemberében iskolánk a Fazekas utca 47. szám alatti – Tata Város Önkormányzata által pályázati forrásból felújított – épületbe költözött.

A zeneiskola igényeihez igazodva az épületben kialakításra került egy hangversenyterem is, mely 2011. október 21-én hangversenyterem-avató koncert keretében a Liszt Ferenc Hangversenyterem nevet kapta.



Intézményünkben közel 500 növendék tanul zeneművészeti ágon, billentyűs, akkordikus, vonós, vokális, réz- és fafúvós tanszakokon.

Az iskola fő célja nemcsak az, hogy az ifjúságot zeneértővé, zeneszeretővé nevelje. Évente 2-3 tehetséges növendékünk a zenei pályát választja, őket is sikeresen felkészítjük a középiskolai felvételire.

Az alapfokú művészetoktatás egyik legfontosabb része, hogy növendékhangversenyek rendezésével nyilvános és rendszeres bemutatkozási lehetőséget teremtsen a tanulók számára valamennyi tanszakra és évfolyamra kiterjedően.

Iskolánk kezdetektől nagy hangsúlyt fektet a kamarazenélésre, zenekari munkára. A vonósenekar két korcsoportban működik, ez a „kicsi” Tücsök zenekar és a „nagy” vonósenekar. A fúvószenekar esetében is megtalálhatjuk a kicsik, azaz az utánpótlás együttesét és a nagyok ifjúsági fúvószenekarát. E két együttes mellett énekkarunk, ütőegyüttesünk, gitár együttesünk és harmonika zenekarunk is sikeresen működik.

Évente megrendezésre kerülő hagyományos rendezvényeink közül a legnépszerűbbek:

- Vízkereszt, vagy amit akartok (a fúvószenekar januári koncertje)
- Menner Bernát és Vincze Imre Megyei Szólóhangszeres Verseny (2017-ben rendeztük meg jubileumi versenyünket, immár 30. alkalommal)
- Érettségizők Hangversenye a Magyar Művészetoktatás Napján, a Soltész István által alapított „Zeneiskoláért” Díj átadásával egybekötve
- őszi időszakban a HAngszeresHÁzi Verseny (HA-HÁ)
- Karácsonyi hangverseny

Művésztanáraink kiváló előadóművészek, sokat fáradoznak gyermekeink művészi képességeinek alakítása, fejlesztése érdekében, és személyiségük, esztétikai és érzelmi életük alakításában. Célunk, hogy gyermekeink koncertre járó és komolyzenét értő és kedvelő, a magyar nemzeti kultúra iránt érdeklődő tanítványokká váljanak.

Iskolánk hangversenyterme a város közművelődését is szolgálja, hiszen városi, megyei, országos rendezvények, fórumok, előadások, kiállítások, találkozók helyszíne. Kiváló szülő és kamara koncert helyszín. Több alkalommal adott helyet testvérvárosi rendezvényeknek, fogadásoknak, melyek közül emlékezetesek voltak a kerek évfordulók jubileumai (Gerlingen 20 éves és Szőgyén 15 éves évfordulója). Számos világjáró művész is megfordult és koncertezett a Liszt Ferenc Hangversenyteremben, például a Kodály Vonósnégyes, Szenthelyi Miklós, Szenthelyi Judit, Sebestyén Katalin, Schiffer Ervin, Nagy Ivett, Pitti Katalin, Tóka Ágoston, Baranyai László.

Több együttes is járt és koncertezett az intézményben, így a 25. Klapka György Lövészbandár Fúvószenekara, a Soltész István Kamarazenekar, a Seamróg együttes, a Tritonus Gitár Trió, a Sypus Együttes.

### **Menner Bernát Alapfokú Művészeti Iskola**

Robozné Schönfeld Zsuzsanna  
mb. intézményvezető

2890 Tata, Fazekas utca 47.

Telefon: +36 34 381 609

E-mail: mennerzenede@gmail.com





## KENDERKE - AZ ORSZÁG ELSŐ NÉPTÁNC MŰVÉSZETI ISKOLÁJA

„Születésünk” éve 1981, amikor a Kun Lajosné vezette gyermek néptáncsoport megkezdte működését, és rövid idő alatt országos élvonalbeli eredményeket ért el.

Kun Katalin alapította 1996-ban – szülői támogatással – művészeti iskolánkat, melyben hagyományaink őrzésére elkötelezett, kiváló néptánc pedagógusok tanítottak eddig közel 4500 gyermeket és felnőttet. Képzési kínálatunk: néptánc, moderntánc, társastánc, népzene (hegedű, kontra, nagybőgő, citera, trombita, furulya, ének).

Feladatunknak tekintjük népünk kultúrájának visszahonosítását, tömeges átadását, igényes színpadi megjelenítését. Mindezeket a gyermekek szolgálatába állítjuk úgy, hogy épüljön fizikumuk, fejlődjön szellemük, lelkeségük, hogy játékaikon, dalainkon, táncaikon keresztül megélezzék az együttlét örömét, az iskolánkat összetartó szeretetet és a közösség biztonságát.

Közel ötszázan járnak több mint 20 együttesünkbe. Az óvodások és a 12 évfolyamos művészeti iskola mellett az idősebbek a Tatai Szarkalábokban, a volt diákok a Tata Táncgyűttesben, a muzsikálni vágyók a Kenderke Barátai Zenekarban találják meg társaikat, barátaikat. Az



időszakosan látható Táncszínházunkban, az irodalmi-, és a nemzeti ünnepeinkre rendezett műsorainkban 60-100 gyermek és felnőtt közreműködik. Az alkotók, a koreográfusok az iskola pedagógusai, akik közül többen itt nőttek fel.

A nevelőtestület tagjai országos koreográfiai-, csoportos-, szólo díjakkal, az év legjobbjainak járó antológiai meghívással, rangos hazai és európai fesztivál-fel lépésekkel büszkélkedhetnek. A legtöbb díjat eddig Jakab András és Kánya Réka tanítványai nyerték.

A Kenderke folyamatos megújulásának egyik eredménye a Fürkész Program. A négy művészeti ágra kiterjedő, projekt szemléletű képzés a népművészet kiapadhatatlan forrásából merít. Irányítója Farkas Emőke, aki Gyenizse Judit kézműves ötleteire támaszkodva a családoknak is szervez ismeretbővítő „Szószóló” napokat.

Játszóink, táncházaink mellett az „Élő hagyomány” sorozatunk részeként a felújított Kossuth térre is szervezünk interaktív programokat. Így lehet mindenki

számára ismert a regölés, a betlehemezés, a böjti karikázó, a pünkösddőlő, az aratóünnep, a húsvéti- és a kiszéző szokások, a farsangi tréfálkozások, az „alakoskodások”.

Eddig 21 népművészeti fesztivált szerveztünk az Angolkertben, gazdái vagyunk a Tatai Sokadalomnak.

A város szívében álló épületünkben példa értékű felszereléssel várjuk tanítványainkat. Három tánctermünkben, zene- és kézműves szaktantermeinkben az esztétikai nevelést is szolgálják a muzeális értékű berendezések.

Tapasztalataink átadására hospitálókat, gyakornokokat fogadunk, pedagógus továbbképzéseket szervezünk. Négy felsőoktatási intézménnyel kötöttünk megállapodást – a Magyar Táncművészeti Egyetemmel, a Szegedi Tudományegyetemmel, az Eszterházy Károly Egyetemmel és a Károli Gáspár Református Egyetem Nagykőrösi Főiskolai Karával – ezek az iskolában folyó pedagógiai innovációra, a Fürkész programra, és az itt kidolgozott szakmódszertanra alapulnak. Méréseink bizonyítják: a képzésünkben résztvevők tanulmányi eredményei javultak.

A műhely prominens oktatógárdája mellett a pedagógus jelöltek negyedik generációja nő fel: a tanítványok tanítványai. Ők a Kenderkében megélt élményekkel gazdagodva tudják: a múlt értékei segítik a jelent, megalapozzák a jövőt, ezért fontos, hogy minél többen ismerjék meg népművészetünket.

A Kenderke kapuja mindenki számára nyitva áll!

### Kenderke Református Alapfokú Művészeti Iskola

Kun Katalin iskola- és Fürkész alapítóigazgató  
2890 Tata, Almási u. 24.  
www.kenderke.hu  
neptanc@kenderke.hu





# „TATAI PATARA 1597” TÖRÖK KORI TÖRTÉNELMI FESZTIVÁL - A NAGY DURRANÁS!

A ZOFI Rendezvényszervező Kft. neves múzeumi szakemberek és történészek támogatásával rendezi meg minden év májusában a „Tatai Patara 1597” Török kori Történelmi Fesztivált.

A rendezvény az 1597-es sikeres tatai ostrom, gróf Pálffy Miklós hadvezéri tevékenysége és a várnál harcolt hősök emléke előtt tiszteleg.

Állandó helyszínük a tatai vár, a várakok és az Esterházy tér.

A kerettörténet szerint az 1594-ben kirobbanó újabb háborúban Tata négybástyás vára török kézen van és ez komoly akadálya sikeres dunántúli keresztény hadmozdulatok indításának. A hadi kudarcokat látva gróf Pálffy Miklós komáromi főkapitány furfangos tűzmestereinek segítségével cselvetésre szánja magát, és 1597. május 23-án kapupetárdával „kopogtat be a várkapun”.

A korhű ruhák, haditechnikai eszközök és autentikus csatajelenetek egyedülálló élményt garantálnak a nézők számára. Valóságos időutazás, élő történelemóra!

A „Tatai Patara 1597” Török Kori Történelmi Fesztivál évről évre egyre különlegesebb programokkal várja az érkezőket. Belemerülhetünk a 16-17. század életének mindennapjaiba, kipróbálhatjuk magunkat a korabeli mesterségekben vagy az akkori ételek készítésében is. A kóstolók után borral, serbettel vagy hús forrásvízzel olthatjuk szomjunkt.

Múltidéző kiállítások, katonazenekari fesztivál, lovasbemutatók, török kávékóstoltatás és gyönyörű hastáncosok várnak bennünket. Még a szigorúan őrzött hárembe is bepillantást nyerhetünk; a korhű vásári forgatag pedig mutatványosokkal, tűzzsonglőrökkel és a Nánai Sólymos Vitézek vidám, történelmi színelőadásával varázsol el minket. Mindeközben „Sarkantyú peng, szoknya libben” a Borudvarban, ahol több száz néptáncos tánccházal és rangos Nemzetközi Néptánc találkozóval készül az eseményre.

A kontraszt kedvéért a 25. Klapka György Lövészdandár is felvonultatja legmodernebb haditechnikai eszközeit.

A Tatai Patara 2017-ben tizedik alkalommal varázsolta el az ide látogatókat – több mint 500 hazai, cseh, szlovák, lengyel, finn, német, osztrák és olasz hagyományőr, valamint többszáz további közreműködő egyedülálló összefogásának köszönhetően. A monumentális csatajelenetekben pikások, muskétások, janicsárok, azabok, seymenek és pattantyúsok mutatták be harci tudományukat a korabeli taktikának megfelelően, hadtörténész irányításai alapján.

A Tatai Patarán a szórakozás és az élményszerű „történelmi fejtágítás” egyszerre adatik meg a látogatóknak, a gyermekek számára pedig a tanulás egy teljesen új dimenziója nyílik meg. „Aprajafalvában” kézműves foglalkozások, csepűragók tábora, valamint népi játszótér várja a kicsiket, a „Deák-Patarát” pedig kifejezetten iskolások számára találták ki a szervezők, izgalmas és történelmi tanulságokat tartalmazó programokkal.

A Deák-Patara csoportos időutazás, élő történelem óra. Természetesen a „tanóra” nem klasszikus értelmében véve kerül lebonyolításra. Korabeli környezetben várjuk az érdeklődőket, akik aktívan (kipróbálva, megkóstolva, felvéve, felépítve vagy éppen lerajzolva) tapasztalhatják meg a 16. század szokásait, mindennapjait, és a 21. század haditechnikáját.

A hangsúlyt a kalandra, a játékra és a történelmi hűségre helyezzük, amiről történészek, muzeológusok, hagyományőrök, múzeumpedagógusok gondoskodnak.

Egy-egy állomáshely a török hódoltság korának egy-egy szimbolikus helyszíne, ahova a gyerekek térkép segítségével jutnak el, s ahol a foglalkozás kiscsoportos „munkával” zárul. A programmal a tanterv egy – tapasztalataink szerint – nehezen tanítható részének aktív feldolgozásával tudunk segíteni minden tanuló-korosztály számára.

Ezzel a – tudásunk szerint komplexitásában eddig egyedülálló – projekttel próbálunk segíteni a történelemoktatásban. Maradandó élményt és használható tudást igyekszünk nyújtani Tata festőien szép környezetében.

## **Tatai Patara 1597 Török kori Történelmi Fesztivál**

Zombori Mihály főrendező

Postacím: 2890 Tata, Szegfű u. 23.

Telefon: +36 20 942 3830

Email: [tatai.patara@gmail.com](mailto:tatai.patara@gmail.com), [m.zombori@axelero.hu](mailto:m.zombori@axelero.hu)

[www.tataipatara.hu](http://www.tataipatara.hu)

Facebook: [www.facebook.com/TataiPatara](https://www.facebook.com/TataiPatara)





## TATAI SOKADALOM A KENDERKE GONDOZÁSÁBAN – TÖBB MINT HAGYOMÁNYŐRZÉS

A Tatai Sokadalom a Kárpát-medence népművészetének őrzőjeként a térség legnagyobb népművészeti fesztiválja a festői szépségű Angolkertben, június harmadik hétvégéjén. Szervezőként a hagyományápolásért, kulturális szerepvállalásunkért 2008-ban a „Tata város kultúrájáért arany fokozat” és a megyei „Príma Díj” kitüntetésben részesültünk. 2015-ben rendezvényünk elnyerte a Magyar Marketing Szövetség Városmarketing Gyémánt Védjegyét.

Rendezői gyakorlatunk két és fél évtizedes múltra tekint vissza, ami 1992-ben a kárpát-medencei magyarság és nemzetiségek köréből szerveződött Híd-Fesztivállal kezdődött. A tataiak akkor is örömmel fogadták már a hiánypótló rendezvényt, a néptáncosok színes felvonulását, a szabadtéri színpadi előadásokat.

A sor 2000-ben és 2001-ben a Millenniumi Sokadalommal folytatódott. A rendezés jogát az addig elért országos élvonalbeli jelenlétünkkel nyertük el. Így lett Tata a Kárpát-medence népművészetét bemutató hét rendezvényközpont egyike. A kiválasztás szempontjaihoz hozzátartozott a festői környezet és a város vezetőinek fogadókészsége. Az ő mindenkor támogatásuk mellett a Sokadalomban jelentős értékeket képvisel a civil összefogás is. Legnagyobb mértékű ebből szakmai testületünk társadalmi, és művészeti együtteseink kulturális szerepvállalása, mely kiegészül a mindig segítő Felőtt Utazók Klubja, a Polgárórság és az év közben is aktív szülők biztonságos háttérrel munkájával.

Célunk, hogy az autentikus népművészetből táplálkozva, a mai kor emberének szóló stílusokkal, irányzatokkal kiegészülve, évről-évre tömegeket vonzó fesztivált valósítsunk meg. A teljességre törekszünk, így a fesztivál műsorában helyet kap a kézművességet bemutató vásár, az aprók játszója, meseelőadásai, a felnőtteknek szóló programok, a világi- és népzenei koncertek, a sátorbálok, a táncházak, a tűzgrás és a néptáncot bemutató monumentális gálák.

A Sokadalom a helyi, megyei, határon túli, európai tánc- és művészeti együttesek kulturális találkozóhelye. Örökséges fesztivál, díjazott szolista, sztárvendégek kedvelt helyszíne, és bemutatkozási lehetősége a városi óvodáknak, iskoláknak, művészeti együtteseknek, a fogytékkal élők csoportjainak. Szeretnénk, hogy a gyermekek kiváló előadók példáján nőjenek fel, és a jövőben az igényes kultúra fogyasztóinak táborát szaporítsák. Egyediségünk része az Őrségtől Egerig népszerű kenderkés játszóik integrálása, ahol a picinyek kipróbálhatják a kenyér sütését, a babamosodát, a babaházat.

2010-ben a tatai országgyűlés 500 éves jubileumi eseménysorozatának, majd 2012-ben egy hármas testvérvárosi évfordulónak adott otthont rendezvényünk – az akkor 25 éves gerlingeni, 15 éves szőgyéni és 10 éves szovátai kapcsolat megünneplésére ideérkezett néptáncosok műsorszámait egy összevont gálában megjelenítve. A jeles események megrendezésére a város szívében, az Országgyűlés téren és környezetében került sor.

A Sokadalom 2013-tól helyszíne a városi művészeti díjak átadásának is, melyet önkormányzatunk az országos, nemzetközi eredményeket elérő diákoknak és felkészítőiknek alapított.

Féltő szeretettel használjuk a megújult Angolkertet, a védelem alatt álló történeti parkot, annak ligetes tisztásait, árnyékat adó lombzugait. A park stílusos és méltó formai kerete a népművészet tiszta forrásából táplálkozó szépségnek, az abból sugárzó lelkületnek, a benne rejlő tanításnak és az abból áradó erőnek, mely a közreműködőkből és közönségből közösséget, az ismeretlenekből ismerősöket, az emberek sokaságából pedig Sokadalmat formál.

### Tatai Sokadalom

Farkas Emőke fesztiváligazgató

Telefon: +36 34 587005

[www.kenderke.hu](http://www.kenderke.hu)

[www.facebook.com/tataisokadalom](http://www.facebook.com/tataisokadalom)

e-mail: [sokadalom@kenderke.hu](mailto:sokadalom@kenderke.hu)





# VÍZ, ZENE, VIRÁG FESZTIVÁL

A három szót már 24. alkalommal köti össze Magyarország legnagyobb családi fesztiválja a Víz, Zene Virág Fesztivál. A rendszerint június utolsó hétvégéjén megrendezett fesztivál tízezreket vonz évről évre Tatára, a vizek városába. A történelmi látványosságokkal bővelkedő helyszín, a hangulatos környezet a kihagyhatatlan tűzijáték, a nemzetközi fellépőkkel tarkított programsorozat és az utánozhatatlan vízi karnevál mára országos szintű rendezvényt nőtte ki magát.

## Értékek és szórakozás

Joggal kérdezhetnénk honnan a fesztivál neve? A fesztivál alapítói három értéket szerettek volna kiemelni közel negyed századdal ezelőtt, amikor megálmodták ezt a rendezvényt. A víz maga az élet, és városunk Tata, mint a vizek városa vonult be a köztudatba. A zene az összetartozást, a közös nyelvet, a virág pedig az újjászületést szimbolizálja.

A három érték pedig együttesen teremti meg azt az atmoszférát, amitől ez a fesztivál az elmúlt 23 évben olyan népszerűvé és különlegessé vált. A hétvége utánozhatatlan eleme az Öreg-tó felett a műrepülő show, a rendszerint szombati napon megrendezett vízi karnevál és az azt követő tűzijáték.

Az Öreg-tó – amely egyébként hazánk legősibb halastava – ilyenkor átváltozva, ritkán látott arcát mutatja a látogatóknak. Lampionokkal, virágokkal díszített csónakokkal, ladikkokkal, kajakokkal és persze az elmaradhatatlan sárkányhajókkal több százan vonulnak fel, hogy fényt gyűjtsenek a kora nyári éjszakába.

## Együtt a család

Hosszú évek alatt nőtte ki magát rendezvényünk egy családi fesztivállá. Családi, mert minden korosztály számára kínálunk szórakozási lehetőséget. A fesztivál története alatt felnőtt egy teljesen új generáció, ami azt jelenti, hogy a programokkal is követnünk kellett ezt a változást. Több generációnak szervezzük a programokat, így valóban együtt, egy helyen lehetnek a családok.

A sokszínűségről a legalább 70.000 m<sup>2</sup> terület és az 5 színpad egyaránt gondoskodik. A legtöbb zenei stílus képviselteti magát, hazai és külföldi előadók rendre szívesen lépnek fel a természet formálta csodálatos „díszletek” között.

Egyre több „nagy névvel” is büszkélkedhetünk. Többek között fellépőink között tudhatjuk Mungo Jerry (Anglia), Joe Murányi (USA) Peter Lipa (Szlovákia), Boban Markovic (Szerbia), Dorrey Linn Lyles (USA) művészeket, a hazai sztárok és DJ-k listája pedig már százas nagyságrendben mérhető. A fellépők felkérésekor elsődleges szempontunk, hogy figyelembe vegyünk: minden korosztály fontos nekünk.

## A zenén túl

A zenei programokon és show műsorokon túl az Öreg-tó partja ilyenkor kézműves vásározzal is megtelik. Natúrtermékek, minőségi alapanyagokból készült kézműves termékek széles választéka várja a látogatókat, kikapcsolódni vágyókat.

A hangulatos időtöltésről pedig választékos gasztronómiai kínálat és a neszélyi történelmi borvidék termékeit kínáló borudvar gondoskodik. Várunk mindenkit, aki ki szeretne kikapcsolódni, sétálni, pihenni, szórakozni vagy csak a középkori környezetben egy pohár hűvös bort meginni.

A fesztivál sajátosságait ismerte el a közelmúltban adományozott Hungarikum Díj, valamint a Fesztiválszövetség „Kiváló” minősítése is.

### Víz, Zene, Virág Fesztivál Egyesület

2890 Tata, Váralja u. 4.

Telefon: +36 34 381 488

E-mail: level@tataifestival.hu

www.vizzzenevirag.hu





## TATAI MINIMARATON

A Tatai Minimaron verseny ötletgazdája Varga István. Ha egy sporteseményt több mint 30 éve megrendeznek, az több dolgot is jelent. Egyrészt azt, hogy van egy közösség, amelyik képes arra, hogy évről-évre megfelelő szinten biztosítani tudja a feltételeket. Amit Tatán 1984-ben kitaláltak, az működik. A több mint 30 év azonban azt is jelenti, hogy az ilyen jellegű versenyre van igény. A teljesítőképességét az ember szereti próbálgatni. A tatai 14 km pontosan az a táv, ami komoly futóknak ideális a félmaratoni, vagy a maratoni futásra való felkészülésként. Az amatőrök, a kedvtelésből futók pedig hosszabb-rövidebb felkészüléssel szintén teljesíteni tudják. Tatán egyébként is sokan futnak, több olyan verseny van a városban, amelyen 7 és 14 km teljesítésére van lehetőség. Tavasszal és ősszel a Tő-futás, az év utolsó napján pedig a Szilveszteri futás várja a futás szerelmeseit.

Ezzel is magyarázható, hogy évről-évre ezer körül van a Minimaron indulóinak száma. A 14 km-es táv megtétele alatt a város legszebb útjain futnak a versenyzők. Körbefutják az Öreg-tavat és a Cseke-tavat, érintik az Angol parkot és futnak a város főutcáján és a kisebb utcákban. A szervezők szándéka szerint a verseny célja az egészséges életmód, az atlétika és a rendszeres testedzés népszerűsítése, valamint versenyzési, kondíció felmérési lehetőség biztosítása – továbbá a nemzetközi kapcsolatok ápolása.

A verseny nemcsak hazai, hanem nemzetközi szinten is rangot vívott ki magának. Egyre több ország képviselője áll rajthoz. Legutóbb, 2016-ban holland, olasz, szlovák, portugál, német és észt futó is volt az indulók között. Az életkort tekintve is nagyon széles a skála, hiszen az általános iskolás korúaktól a 90 éves öregurakig találunk résztvevőket. Versenyről beszélünk, de ez több annál. Egy olyan baráti találkozó ahol nem számít a kor, a nem, a hovatartozás, mert itt mindenki magának akarja bebizonyítani, hogy milyen képes, mit tud.

A város is magáénak érzi a Minimaratont. Rengetegen segítik a rendezést „hivatalból”, de nem hivatalosan is, hiszen a sportbarátok a versenyútvonal mellett szurkolnak, buzdítják a futókat, és a frissítő „zuhany” is előkerül egy-egy locsolás erejéig. A szervezők, újra és újra meghallva az idők szavát, szükség szerint változtatnak a versenykiíráson. Ennek köszönhető például az, hogy az egykor csak egyéni számként futható versenyen ma már váltóverseny is van. Az életkori kategóriák megállapításával a versenyek kiírói azt szerették volna elérni, hogy minél többen kapjanak díjat, és az életkorok tekintetében ne legyen nagy különbség egy-egy kategórián belül. Az 5 évenkénti felosztás jó ötlet volt.

A versenyen történő indulás megkönnyítésére az interneten előnevezhetnek a futók, de természetesen a versenyt megelőző nap délutánján és a verseny reggelén is lehet nevezni.

Az utóbbi években délután 4 óra volt a rajt ideje, következésképpen az eredményhirdetés a késő estébe nyúlt. A szervezők 2017-ben – próbaként – délelőtt 11 órás kezdést határoztak meg. Így az eredményhirdetés is délutánra kerül. Ezzel azt szeretnék elérni, hogy a díjak átadásán az érmesek ott tudjanak maradni, és kényelmesen hazaérhessenek még aznap a messzebből érkező versenyzők is.

### Tatai Minimaron utcai futóverseny

Tompa Andor szervező

2890 Tata, Kossuth tér 1.

E-mail: [tompa.andor@freemail.hu](mailto:tompa.andor@freemail.hu)

**Tompa Andor**

a Tatai Minimaron szervezője





# ÖREG-TAVI NAGY HALÁSZAT

*Halászati és gasztrofesztivál a tatai halászmesterek emlékére*

Éppen 470 esztendeje, hogy az Öreg-tavi Nagy Halászatnak első ünnepét rendezték Tatán. Történt ugyanis, hogy 1547-ben pünkösdkor Mátyás király 60 vizát hozatott a tatai vár melletti tóba a Dunából vendégei szórakoztatására. A Nagy Halászat híret vitte is akkor Európa szerte Beatrix királyné nagybátyja, a pápai nuncius, illetve azok a cseh főurak, akik szintén részt vettek a mulatságon. \*

Aztán, az 1800-as évek végén, amikor Tata már az Esterházy grófi család uradalmi központja volt, egy tehetséges halászmester szerzett hírnevet a helyi halászatnak. Valasek Ferencet a szakirodalomban a modern magyar haltenyésztés megalapítójaként is említik. Az ő idejében még lazac is volt az Öreg-tóban. Egy korabeli híradás tudatja, hogy 1881-ben Kaliforniából hozott lazacikrákkal, s miután ezek kikeltek, mintegy kétezer darab lazaccal gazdagították az uradalmi halastavat.

Volt hát már bőven történelme a tatai halgazdálkodásnak, amikor 2001-ben először ünneppé vált a tatai Öreg-tó évi rendes halászatának kezdete, az akkor a területen halgazdálkodást folytató Tatai Mezőgazdasági Rt. szervezésében. A minden év októberének utolsó hétvégéjén megtartott, több tízezer embert fogadó Öreg-tavi Nagy Halászat fesztivál 2016-tól már a Tatai Városkapu Közhasznú Zrt. rendezvénye.

Igazi látványossággal, hajnalban hálózúzással kezdődik a fesztivál programja. Festőien szép képet mutat napkeltekor a feszülő hálóban fickándozó halak pikkelyeinek ezüstje, aztán a halászok egyenletes ritmusba rendeződött mozdulatai, amelyekben egyszerre van jelen a feszülő erő és a hullámzó könnyedség. Mindez olyan érzést kelt a látogatóban, mintha időutazáson venne részt, hiszen a munkafolyamat ősi szokásokat idéz. Segíti a történelmi utazást a folyómederben felállított, a régi mesterek emléke előtt tisztelgő hagyományos eszközök jelenléte, mint például a szalmából készült, a halászok pihenőhelyeként szolgáló halászkunyhó. Szintén a hagyományokhoz tartozik, a tó partján, a Keresztelő Szent János szobornál rendezett, a halászok munkájára áldást kérő ökumenikus szertartás is. Minden évben tisztelettel emlékeznek meg a szakma régi mestereiről az Öreg halász szobra előtt, és a várban rendezett történelmi kiállítással, vagy konferenciával is.

A rendezvény egyben gasztrofesztivál is, és célja, hogy népszerűsítse az édesvízi, hazai termelésű halakból készült ételek fogyasztását.

Apropó halételek.

1970-től 35 éven át egyedül Tatán volt halászati képzés. A volt diákok most már minden évben mint a halászat, a halfőzés mesterei jönnek vissza Tatára, hogy hagyományos és tájjellegű ételeket főzzenek.

A fesztiválon egy helyen vannak jelen a jellegzetes tiszai, dunai halból készült halászlé ízek, a különlegesen pácolt, füstölt harcsából, csukából, sügərből, angolnából, tokhából készült ételek.

Tata városa 2016-ban pályázta meg és nyerte el 15 évre az államtól az Öreg-tó halászati jogát. A fesztivált ettől kezdve a Tatai Városkapu Közhasznú Zrt. szervezi nagy körültekintéssel, számítva a fesztivál partnereinek további együttműködésére. A Kuny Domokos Múzeum szakmai háttérével, az Ászár-Neszmélyi Borvidék szőlősgazdái remek boraikkal emelik a rendezvény színvonalát a jövőben is.

Az Öreg-tó, mint kiemelt jelentőségű vizes élőhely is figyelmet kap a rendezvényen. Az ehhez kapcsolódó programokhoz a szervezők a természetvédelemmel foglalkozó civil szervezetektől kapnak segítséget, hogy az Öreg-tavi Nagy Halászat rendezvénye a történelmi tradíciók tiszteletével az értékek őrzése mellett értéket teremtsen a jövő számára is.

\*Forrás: Fülöp Éva Mária – László János szerk.: Komárom-Esztergom Megyei Múzeumok Közleményei 15. (Tata, 2009) Fülöp Éva Mária: „... A tenger a mi istenünknek ama nagy halastava...” Viza, a királyi hal

**Tatai Városkapu Közhasznú Zrt.**

2890 Tata, Váralja u. 4.

Tel: + 36 34 589 555

E-mail: [info@tataivaroskapu.hu](mailto:info@tataivaroskapu.hu)

Weboldal: [www.tataivaroskapu.hu](http://www.tataivaroskapu.hu)

Facebook: [www.facebook.com/tataivaroskapu](https://www.facebook.com/tataivaroskapu)





## TATAI VADLÚD SOKADALOM

Ha elérkezik a november, az év egészében megannyi szépséget rejtő Tata egy egészen különleges étellel és hangulattal kezd megtelni... A téltre készülődő városra mintha varázslat szállna... vadludak, vadrécék és sirályok ezrei, tízezrei érkeznek a távoli Északról, a sarkvidék fagyos világából. Az Öreg-tó iszaphátakkal tarkított, sekély vízfelületére naponta egyre több madár ereszkedik le, november végére és december elejére a számuk akár az 50-60 ezret is elérheti. A hideg téli éjszakákat itt töltő nagy madársereglet reggelente felkerekedik és a szélrózsa minden irányába kirepül ki a tóról, hogy aztán a nappali órák csendje után alkonyatkor ismét megismétlődjön a különleges természeti jelenség. És ez már évszázadok óta így zajlik, hiszen Tata a vonuló madarak képzeletbeli égi vándorútján különleges helyet foglal el. A tatai Öreg-tó Európa egyik legjelentősebb vadlúd gyülekezőhelye, mely a Ramsari Egyezmény és a Natura 2000 védelme alatt is áll.

A madárvonulás lenyűgöző jelensége ihlette arra a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesületet, hogy 2001-ben útjára indítsa a Tatai Vadlúd Sokadalmat, Tata egyik ikonikus téli fesztiválját. A rendezvény szervezői köre 2005-től kibővült a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósággal, majd 2008-tól a Száz Völgy Természetvédelmi Egyesülettel is. E három szervezet mintegy 100 önkéntese évről-évre óriási lelkesedéssel szervezi a különleges eseményt, mely ma már Magyarország legjelentősebb természetvédelmi fesztiválja.

A szervezők elsődleges célja az, hogy a madárvonulás látványos jelenségén keresztül bemutassa a tatai Öreg-tó szépségét, nemzetközi természetvédelmi jelentőségét és egy egész napos, hangulatos családi fesztivál keretében nyújtson találkozási, bemutatkozási lehetőséget a hazai madárvédelem, természetvédelem hivatásos és civil szereplői számára is. A fesztivál egész napos, színes programot kínál természettudományos előadások, gyermekfoglalkozások, különböző kisállat- és solymász bemutatók formájában, a látogatók részesei lehetnek a madárgyűrésnek, kulturális programok zajlanak és hangulatos adventi vásár is kiszolgálja a sokezer látogatót.

A Tatai Vadlúd Sokadalom Magyarország legnagyobb természetvédelmi fesztiváljának számít, de európai viszonylatban is kiemelkedik. Látogatottsága ma már – az időjárás függvényében – elérheti a 20 ezer főt is. Megtelnek ilyenkor a város szállodái, panziói, éttermei is. Ezen a napon tényleg a biodiverzitás és a természetvédelem fővárosává válik Tata.

Amitől e látványosság Európa-szerte, de talán világviszonylatban is egyedülálló, az az, hogy az Öreg-tó az egyetlen olyan nemzetközi jelentőségű madárpihenőhely, amelyet egy város szinte teljesen körülvesz. Nem is akármilyen város! Tata, a „vizek városa” Magyarország legjelentősebb vízi várával, a barokk építészet megannyi műemlékével olyan keretet nyújt a madármegfigyeléshez, amelynek élményéért több kontinensről is érkeznek látogatók.

A Tatai Vadlúd Sokadalom főszereplői az 5-6 ezer kilométeres vándorúttal ideérkező vadludak, ők gondoskodnak a fesztivál legfőbb hangulati elemeiről, a csendről és a vadlúd zsvajról, amit persze ornitológusok értő tolmácsolása tesz minden korosztály számára még hangulatosabbá, még varázslatosabbá.

### Tatai Vadlúd Sokadalom

Fő szervezők: Csonka Péter

2836 Baj, Dózsa György u. 8.

Telefon: + 36 30 663 4659

E-mail: csonkapeter8@gmail.com

Musicz László

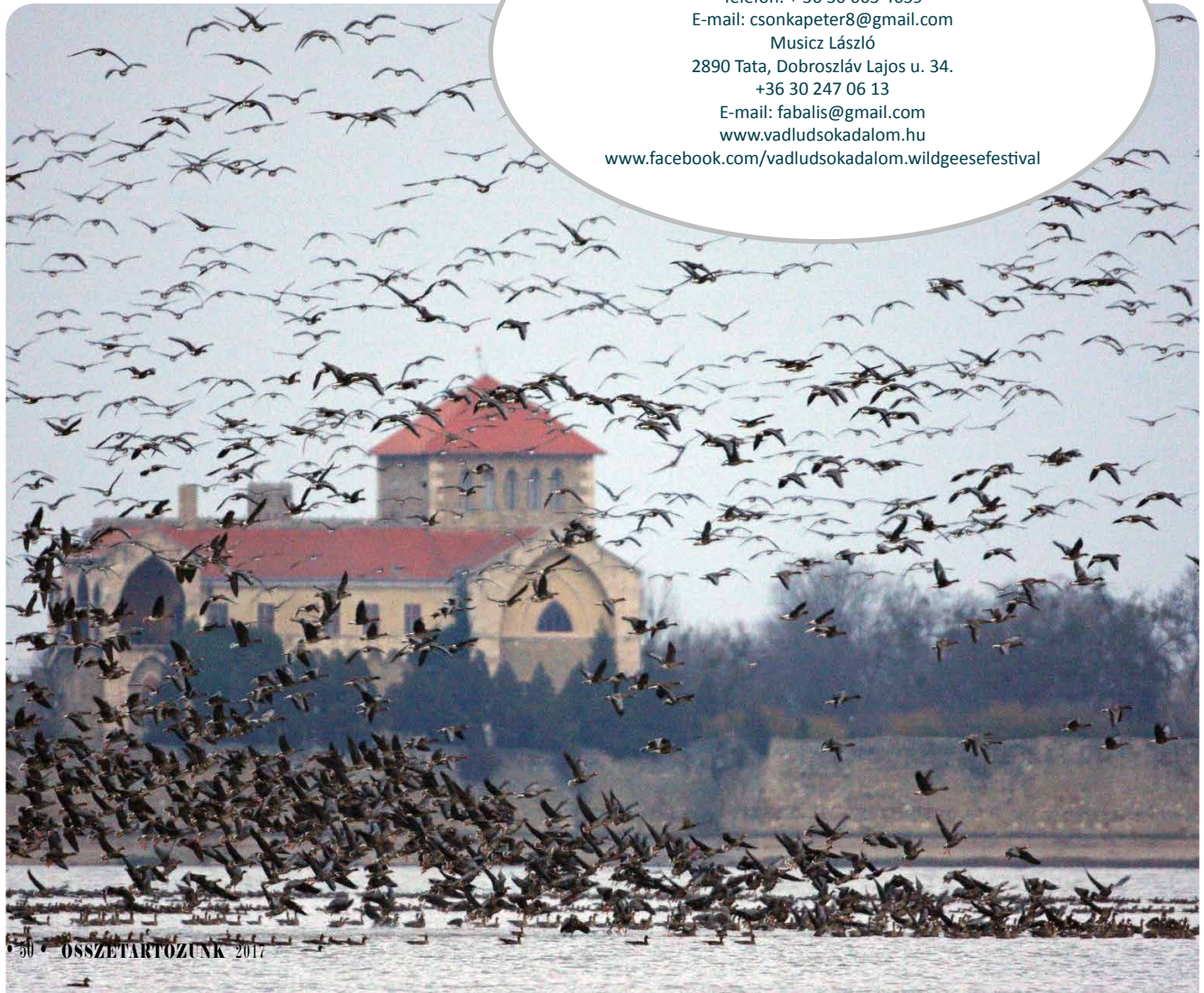
2890 Tata, Dobroszláv Lajos u. 34.

+36 30 247 06 13

E-mail: fabalis@gmail.com

www.vadludsokadalom.hu

www.facebook.com/vadludsokadalom.wildgeesefestival







# S Z Ő G Y É N

A község a Garam alsó folyásától nyugatra, a Dunától északra, Esztergomtól 27 km-re fekszik. Felszíne dimbes-dombos, átlagos tengerszint feletti magassága 203 méter, legmagasabb pontja a 273 méter magas Almahegy. Területén két mély árok húzódik, amelyek esőzésekor a Párizs patakba vezetik a vizet. Lakóink száma 2486, ebből 76 százalék magyar nemzetiségű.

## A község történetéből

A régészeti kutatások eredményei bebizonyították, hogy ez a terület már a kőkorszak elején lakott volt. Az első ásatásokat a Busahegyen végezték, több ezer éves kőszerszámokra bukkantak ezen a helyen. Feltárták egy település maradványait is, az i.e. 4. évezredből. Ezután a Busahegy elnéptelenedett, de az i.e.3. évezred derekán két újabb településnek adott otthont.

A község keletkezésének időpontját és nevének valódi eredetét a mai napig homály borítja. Tudjuk azonban, hogy 1156-ban már létezett, és SCHEUDEN-nek hívták. 1242-ben tatárok foglalták el, kivonulásuk után IV. Béla király szlovák és német telepesekeket hívott a községbe. Mintegy 40-50 német család érkezett, és a község ezzel két részre szakadt (Ungarica Villa Sceudin, Theutonica Villa Sceudin). Ezek tulajdonképpen a máig használatos Magyarszőgyén és Németszőgyén elnevezések, bár a község 1944. január elsején egyesült.

A török háborúk idején Szőgyén stratégiai szempontú fontos település volt. Ennek bizonyítéka, hogy – az érsekújvári védelmi rendszer részeként – sánccal körülvett palánkvár épült itt. A törökök távozása után az országban rendfenntartó csoportokat szerveztek, 1696-ban Szőgyénben is megalakult egy ilyen egység, Sipos István vezetése alatt. 1703-ban kitört a Habsburg-ellenes Rákóczi-féle szabadságharc, amelynek során Rákóczi katonái – a kurucok – Szőgyént is elfoglalták. Erős táborot hoztak itt létre, amely egyben élelmiszer-lerakot is volt. 1768-ban vagyonösszeírás céljából bizottság érkezett Szőgyénbe. Az általa készített jegyzőkönyvből tudjuk, hogy Magyarszőgyénben és Németszőgyénben akkor összesen 330 család élt (174 illetve 159), amelyek 4533 katasztrális hold területen gazdálkodtak és rétjeik évente 428 szekér szénát adtak.

Az 1848-as forradalom eszméi Szőgyénben is lelkes fogadtatásra találtak. Május 16-án alakult meg a helyi nemzetőrség, amelynek kapitányává Pathó Pállt választották. Egyes vélekedések szerint ő Petőfi Sándor Pató Pál úr című versének hőse. Nemesi családból származott, 1829-ben költözött Szőgyénbe, ahol községi jegyzőként működött. Bár nem volt sokáig az említett egység parancsnoka, a község történetének egyik legismertebb alakjává vált. A magyarszőgyéni temetőben van eltemetve.

A 19-20. század fordulóján azonban Szőgyén lakóinak száma folyamatosan növekedni kezdett. Ekkor merült fel először a két község egyesítésének gondolata is. Ennek legfőbb támogatója Csongrády Gyula jegyző volt.



Pathó Páll szobra

Az I. világháborús mozgósítás a lakosság többségét a mezőkön érte, mert még javában folyt az aratás. A behívottak a templom előtt gyülekeztek, ahonnan cigányzene kíséretében Kőbölkútra vitték őket, itt vártak a vonatok. Csak a nők, az öregek és a gyermekek maradtak otthon, akikről nemsokára az állatállományt is elkobozták. A szegénység napról napra nőtt. Férfiak és igavonó állatok nélkül gyakorlatilag lehetetlen volt megművelni a földet, a termés is nagyon gyenge volt, ráadásul legnagyobb részét be kellett szolgáltatni. Az ipari árucikkek csaknem hozzáférhetetlenné váltak, az üzerek ócskaságokat kínáltak horribilis összegekért. Tetőzte a bajt, hogy 1915-ben az esztergomi fogolytáborban tifuszbajjárvány tört ki, amely a távolabbi falvakra is kiterjedt. Szőgyénben is sokan estek áldozatául. A háború végén pedig influenzajárvány söpört végig a vidéken, amely szintén sok halálos áldozatot követelt a községben. A férfiak, akik a gyors győzelem reményében vonultak ki a harctérre, piszkosan, kiéhezve és rongyos ruhákban tértek haza – mármint azok, akik egyáltalán túléltek vagy nem estek fogságba. A háború Magyar- és Németszőgyénben 58, illetve 56 halálos áldozatot követelt, tiszteletükre 1924-ben emlékművet állítottak a templom mellett.

A trianoni békeszerződés 1920-as aláírása után Szőgyén Csehszlovákiához került, ami meghatározta további történelmét. Kezdték kiépülni az új állam hatósági szervei, ez azonban nagyon lassú folyamat volt. Az elcsatolt területeken, tehát Szőgyénben is egészen 1938-ig a magyart használták hivatalos nyelvként. A község határa ekkor mintegy 10 ezer katasztrális hold területű volt.

A legnagyobb földbirtokkal a katolikus egyház rendelkezett, az ő birtoka volt Ivánhalma, Rendeskút és Hidegvölgypuszta.

Amikor már befejezéséhez közeledett a II. világháború, Szőgyénben és környékén az átfogó szovjet offenzíva végleg visszaszorította a németeket, akik azonban szó szerint az utolsó pillanatokban még elköverték két barbár cselekedetet: felrobbantották a község mindkét templomát. A Szent Mihály-templom teljesen rombadőlt, a másik, a falu közepén álló Nagyboldogasszony-templom súlyos károsodást szenvedett.



## Nagyboldogasszony-templom

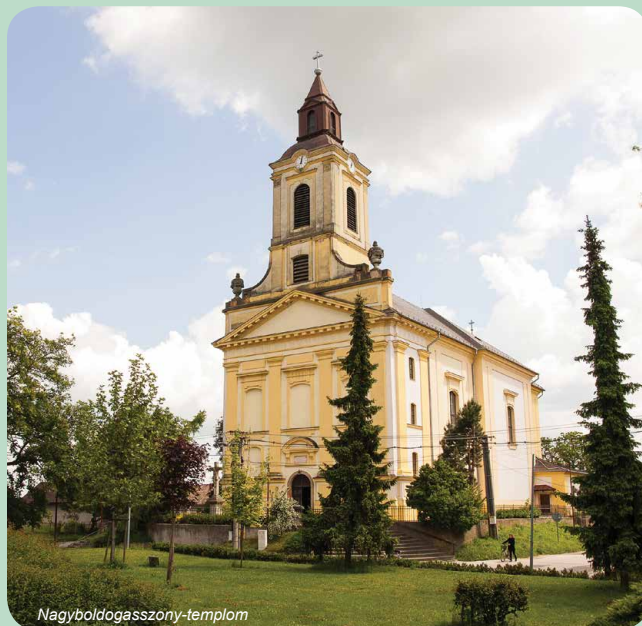
Szőgyén község büszkesége és egyben a hitélet központja a barokk stílusban épült Nagyboldogasszony római katolikus templom. 1799-ben a Nagyboldogasszony tiszteletére szentelték fel. A második világháború során elszenvedett sérüléseit 1957-ben tüntették el. Belső tatarozását 1968-ban, majd az 1980-as évek végén végezték el. Már a nagyságával is lenyűgöző látvány, belső terének szépségére pedig méltóan büszkék az itt élők.

A felszenteléskor közzétett adatok szerint az új templom hajója 18, szentélye 8,5 öl, boltozata 10 öl magas. Harangjainak egyikét, a Szent Mihály-templomból átszállítottakon kívül, a Rákóczi-féle szabadságharc idején találták a környéken. A rajta lévő felirat szerint 1515-ben készült. Egy másikat – amelyben gót betűs felirat volt – a szőgyéniék 1652-ben egy császári kapitánytól vásároltak. Ez a harang később megrepedt, kijavítása után a lakosság kopott harangnak nevezte. Műemlék jellege mentette meg attól, hogy az első világháború alatt anyagát hadicélokra használják fel.

A templom tornya eredetileg 60 méter magas volt. 1838-ban szeltek rá órát. Az alatta lévő domb és a magas torony miatt környezetéből feltűnően kiemelkedik, messzi vidékről látszik, ezért a környék jelentős tájékozdási pontja. Amíg kevés háznál volt óra, addig a tornyóra segítségével tájékozódott a lakosság az időt illetően. Amikor a háziórák elterjedtek, még mindig támpont volt a pontos idő szempontjából a torony által mutatott idő. A templom órájának ütése és a harangszó nem csupán az időt jelezte a község lakóinak, hanem láthatatlan összekötő kapocs is volt az emberek között.

A visszavonuló német csapatok 1945. március 28-án, a Szent Mihály-templommal egy időben felrobbantották. Sérülése azonban nem lett olyan végzetes, mint a kistemplomé. Tornya semmisült meg, a helybeliek számára eddig szinte nélkülözhetetlen órájával együtt. A földre hullottak harangjai, melyeket a béke beköszöntése után a bejárat előtt faállványokra helyeztek. A megrongált tetőt és a tornyot a község lakói éveken keresztül óvták a beázástól, a további romlástól. Jelentős állami támogatással és a helybeliek áldozatvállalásával 1957-ben fejeződött be a megrongált részek helyreállítása. A torony mintegy 10 méterrel alacsonyabb lett az eredeténél, s ez zavarja az épület harmóniáját. Óra sem került rá. A helyi egyház történetével foglalkozó régebbi írás szerint a templom előtti dombon kápolna és kálvária volt. 1710-ben állították a bejárata előtt álló kőfeszületet, melynek elődje fából készült. Később állították mellé a Fájdalmas Szűzanya és Szent János evangélista szobrát. Valószínűleg mindhárom alkotás annak a kálváriának a maradványa, melyről először 1761-ben tesznek említést.

Az épületet körülvevő vaskerítés és annak kőalapzata a 19. század utolsó éveiben készült.



Nagyboldogasszony-templom



## Tájház

A Tájházat az egyik volt parasztházban rendezték be, amely hatalmas gazdasági udvarával és melléképületeivel különösen alkalmasnak tűnt erre a célra. 2005. október 14-én nyitották meg, az érsekújvári Thain János Múzeum kihelyezett részlegeként. Udvarába léces „verőckén” át jutunk be, amely a tipikus léckerítés része. Berendezésre került a lakóház épülete, melyben korhűen mutatják be az emberek életét.

Az istálló a ház végében áll. A teheneket és a lovakat többnyire külön tartották, de az itteni istálló közös volt. Itt láthatók az állattartás eszközei. Tipikusan többfunkciós épületről van szó, amely egyebek között a kocsiszín és a „pelyvás” szerepét is betöltötte. A pajta végében van a prэшáz, az udvarról vezetett a pincelejárata. Az istálló és a pajta közé épül a rakott kemence, amelyben kenyert és más ennivalót sütöttek.

A lakóházzal szemben álló nádfedeles épület két részből áll. Elöl van a nyári-konyha, tavasztól őszig itt főztek, s napközben is itt tartózkodtak a családtagok. Itt végezték a piszkosabb házimunkákat is. Hátra a magtár kapott helyet, ahol a gabonatermést raktározták. A Tájház nyárikonyha ajtaja előtt van a kerekes kút, a magtár mellett pedig ólak sorakoznak.

## Régészeti múzeum

A Szlovák Nemzeti Múzeum régészei 1995 és 2001 között feltárták az elpusztult Szent Mihály-templom és a helyén állt, még régebbi templom maradványait. Mivel érdekes és tanulmányos leletek kerültek elő, a község önkormányzata úgy döntött, hogy kiállítás formájában a nyilvánosság elé tárja e kutatások eredményeit. E célból a tájház szomszédságában vásárolt meg egy másik épületet. Ez földszintes, téglalap alaprajzú ház, amely pilléres folyosójával az udvar felé tekint. Három helyiségből áll (első szoba, konyha és hátsó szoba), amelyekben rendezve tekinthetik meg a régészeti kutatások eredményeit a látogatók. Kívülről a középső helyiségbe nyílik bejárat, amely mintegy előszobaként is szolgál. Az itt található vitrinekben a Szőgyénről írt különböző kiadványok láthatók.

A jobbra nyíló szobában a Szent Mihály-templomnál előkerült leletek tekinthetők meg. E templom helyén valószínűleg már Szent István uralkodása idején (1000-1038) kisebb kápolna, imahely volt. Később szentélyé épült át, amelyhez a 13. században építették hozzá a hajót. 1685-ben a menekülő török csapatok lerombolták, helyén 1731-ben épült fel az új templom. Mint már szó volt róla, 1945-ben a visszavonuló német katonák felrobbantották, és bár nagyobb része állva maradt, nem építették újjá. Helyette lebontották a romokat, és az anyagot az autóbusz-garázs építésére használták fel.



A Szent Mihály-templom felújított alapjai





Szőgyéni régészeti múzeum

Ami pedig a múzeum balra nyíló helyiségét illeti – amely az egykori lakóház ún. hátsó szobája volt –, ott a Csongrády család és a Szőgyénből származó Király Mária Nicefora nővér életét ábrázoló dokumentumokat tekinthetnek meg a látogatók.

## A kortárs képzőművészet galériája

A községben 1999-ben szervezték meg a Nemzetközi Képzőművészeti Tábor első évfolyamát. Azóta évente találkoznak itt több ország (Szlovákia, Magyarország, Csehország, Lengyelország, Románia, Szerbia, Ausztria, Kanada) képzőművészei, akik különféle művészeti stílusokat és irányzatokat képviselnek. Résztvevői kicserélik tapasztalataikat, ihletet merítenek a szép környezetből, barátságok szövődnek köztük. A tábor ma már évről évre több művészt vonz Szőgyénbe. Mivel a képzőművészek itt alkotott műveik egy részét a községnek ajándékozzák, az önkormányzat úgy határozott, hogy a régi községháza épületében galériát rendez ezekben az alkotásokból. Jelenleg 45 művész több mint 400 alkotását tekinthetik meg a látogatók.



## Szőgyén Község

94354 Szőgyén, Fő utca 1  
Telefon: +421 3675 66 001  
E-mail: svodin@svodin.sk  
www.svodin.sk





## CSONGRÁDY LAJOS ALAPISKOLA

Iskolánk 2003-ban vette fel Csongrády Lajos kántortanító nevét, aki 1873-tól a szőgyéni elemi iskola igazgatója és a Nagyboldogasszony-templom kántora volt. A közoktatás terén kifejtett munkássága maradandó értékű községünk történelmében. Felvirágoztatta az elemi iskolát, majd megírta máig fennmaradt versét, az ARANY ABC-t, mely közvetlen hangnemben közvetíti a tanuló ifjúság számára korának erkölcsi elvárásait.

Iskolánk oktatói és tanulói számára Csongrády Lajos személye méltó példakép, hiszen mindig az igaz értékek követője volt. Bár intézményünk arculata az évtizedek során sokszor változott, nevelési tervében mindig fontos szerepet töltött be az oktatás színvonalának és a nevelés hatékonyságának növelése, a hagyományok ápolása, a nemzeti értékek továbbadása. Ennek érdekében a pedagógusok számos alkalommal vettek és vesznek részt szakmai továbbképzéseken, hogy mind az oktatás, mind a nevelés terén a kor követelményeinek megfelelő tudással rendelkezzenek. Iskolánk arra törekszik, hogy a magas szintű tantárgyi tudás mellett tanulóink megfelelő emberi tartással is rendelkezzenek. Legyenek nyitottak, fogékonyak a művészetek értékeire, becsüljék meg a tudást, és képességeiket, tehetségüket kamatoztatva találják meg helyüket a társadalomban és az életben.

Iskolánkban jelenleg 9 osztályban 130 diák tanul. Tantestületünk 16 főből áll, a zökkenőmentes működést további 4 alkalmazott biztosítja. A délutáni napközis foglalkozás 2 csoportban zajlik 54 gyermekkel. Külön bánásmódban részesülnek az integrált tanulók. A velük való foglalkozást gyógy pedagógus felügyeli.

A szakköri tevékenységek nem csak az aktív pihenést és a szabadidő hasznos eltöltését, de tudatos tehetséggondozást is biztosítanak. Jelenleg működő szakköreink: színjátszás, néptánc, ének és furulya, kézművesség, diákújság szerkesztése, játékos szlovák nyelvtanulás. A tehetséges diákok évente számtalan tanulmányi versenyen vesznek részt, melyek közül a Tompa Mihály Vers- és Prózamondó Versenyen, az Ipolyi Arnold Népmesemondó Versenyen és a Katedra Matematika Versenyen évről évre országos dobogós helyezéseket érnek el. Iskolánk házigazdája a Szőgyéni Regionális Matematika Versenynek, melyre több környező iskolából jelentkeznek versenyzők. Biztosítjuk diákjaink számára az úszó- és sítanfolyamon való részvételt, valamint az erdei iskolában való tartózkodást.

Az Iskolaprogramban nagy hangsúlyt fektetünk a nyelvtanulás fontosságára. A felső tagozaton minden évfolyamban emelt óraszámú oktatjuk az angol nyelvet, helyenként a természettudományi tantárgyakat. Az alsó tagozaton bevezettük a kötelező furulyaoktatást.

Állandó programjaink közé tartozik a színház- és könyvtárlátogatás, de nem hiányoznak a hagyományos, évről évre megrendezésre kerülő rendezvények sem: a népmese napja, az Aradiakra emlékezünk, a magyar nyelv napja, Mikulásváró, adventi gyertyagyújtás, karácsonyi műsor, a Magyar kultúra napja, maszkbál, megemlékezés az 1848-49-es forradalom és szabadságharc tiszteletére, Iskolába csalogató, a Magyar költészet napja, a Föld napja, a Volt diákok találkozója, az Anyák napja, sportnapok, tanár – diák mérkőzések, gyermeknap.

Névadónkról minden évben megemlékezünk a Csongrády napok keretén belül. E rendezvénysorozat minden diáknak kedves, hiszen számos előadás, játék, vetélkedő és verseny kerül ilyenkor megrendezésre, amelyek által nemcsak a diákok tudása gyarapszik, hanem közösségük is erősödik.

Iskolánk az elmúlt, 2015-16-os tanévben ünnepelte a magyar nyelvű oktatás újraindításának 65. évfordulóját, melynek tiszteletére többek között átadtuk a „Történelmi lépcsőházat”, melynek segítségével végigkövethető a magyar történelem a honfoglalástól egészen az Európai Unióhoz való csatlakozásig.

Iskolánk mottója: „...a gyermekeknek két dolgot kell adnunk: gyökereket és szárnyakat.”

### Csongrády Lajos Alapiskola

Szarka Andrea igazgató  
94354 Svodín, Školská ulica 1125/1  
Tel.: +421 36 75 94 120  
E-mail: csongrady@svodin.sk  
www.csongradyai.sk



Szavalóverseny az iskolában



## CIVIL SZERVEZETEINK

A **Csemadok** helyi szervezete 2018-ban ünnepli fennállásának 65. évfordulóját. Ez alatt az idő alatt számtalan helyi és regionális rendezvénnyel ápolta, éllette és adta tovább a nemzeti kultúrát, a hagyományokat, történelmünk örökségeit. A megalakulás dátumát emléktábla őrzi a régi Iparos Kör falán, melyet fennállásának 50. évfordulójára emelt az akkori tagság. A szervezet jelenlegi elnöke Hinzellér László.

A **32. sz. Szent Mihály cserkészcsapat** 1993 óta működik a községben, alapítója Berényi Kornélia. Az elmúlt 24 év alatt több száz gyermek és fiatal fordult meg a csapatban. Rendszeresen részt vesznek a Szlovákiai Magyar Cserkészszövetség rendezvényein, helyi rendezvényeken, öregbítve Szőgyén hírnevét, élteve a cserkészlet szellemiségét a tíz cserkésztvörvény értelmében. Kopjafa és a templomban elhelyezett „Magyar Cserkészliliom” falfaragvány hirdeti jubileumaikat. Szoros kapcsolatban állnak hazai és anyaországi csapatokkal, köztük a Tatán újrászerveződött 722. sz. Öveges József cserkészcsapattal.

Az **Iglice Néptáncgyűttes** 1996-ban alakult azzal a céllal, hogy őrizze és továbbadja a magyar népi tánc- és viselkedéskultúrát. A táncosok zömében 6-25 év közötti fiatalok. A tagság létszáma 60-70 fő között mozog. Az együttes tagjai olyan lelkes amatőrök, akik szeretik a népművészetet, szívügyük annak ápolása és továbbadása. Az együttes fellépéseinek többségét – küldetésének eleget téve – főleg Szlovákia magyar lakta falvaiban valósítja meg. Ezen kívül gyakori meghívottjai a különböző hazai, nemzetközi jellegű folklórfesztiváloknak.



Iglice Kamara

A fiatalokkal való foglalkozás 3 korcsoportban történik.

A legkisebbek az Apró Iglice tagjai, akik népi gyermekjátékokkal, mondókákkal, ritmus- és ütemérzékük fejlesztésével foglalkoznak, ők biztosítják az utánpótlást. Ismerkednek népszokásokkal, melyeket népi szerkesztett játék formájában visznek színpadra.

A műhelymunka az Iglicében teljesedik ki, ahol konkrét tájegységek megismerése a cél. Ők a gyermekjátékokon túllépve a tájegységek lépéseinek alapjait sajátítják el.

A csoport legidősebbjei – a 16-25 év közöttiek – az Iglice Kamara tagjai, többször sikeresen szerepeltek külföldön is: Magyarországon, Csehországban, Lengyelországban, Erdélyben, de jártak már Ausztriában és Olaszországban is.

A táncgyűttes legnagyobb megmérettetése a Füleken két évente megrendezésre kerülő Eszterlánc Szlovákiai Magyar Gyermekek Néptáncfesztivál országos fordulója volt, amelyen a táncosok a zsűri döntése alapján ezüst sávós minősítésben részesültek. 2009-

ben a Csemadok 60. évfordulójának járási ünnepségén emléklappal ismerték el munkájukat.

Az együttes évekig több szőgyéni rendezvény társszervezője volt. A szőgyéni tájházzal évente közösen szervezték a húsvéti hagyományok bemutatóját, a majális, a Pajta Fesztivált, a Csemadokkal karöltve pedig a szüreti felvonulást.

A csoport az autentikus néptáncon kívül táncszínházas produkciókban is részt vett. Közreműködtek a szőgyéni Miért Kisszínpad történelmi emlékműsoraiban, valamint a Felvidéki Rocksínház énekeseivel Koltay Gergely A napba öltözött leány című rockoperájában.

Az együttes vezetője Szarka Andrea.

Szőgyén település táncgyűttese több ízben mutatkozott be Tatán, hisz számtalan rendezvényre kaptak meghívást.

Első ízben 2003-ban a tatai Tiszti Klubban egy jótékonyági rendezvényen mutatkoztak be, majd közreműködői voltak a Szent kereszt felmagasztalása templomban bemutatott Magyar Passiónak, melyet 2004-ben láthattak a Miért Kisszínpad előadásában. A táncgyűttes akkori tagjai ott bábáskodtak a Csongrády-Fazekas testvérkapcsolat (2005) bölcsőjénél és számos rangos kulturális rendezvényen rophatták a táncot. Ilyen volt például a Regejáró Fesztivál (2009), a Tatai Sokadalom (2009), a Víz, Zene, Virág Fesztivál (2010), a Tatai Patara (2014), a Pünkösdi Fesztivál (2016). Nemzeti ünnepeinken, a Nemzeti Összetartozás Napján, kiállításmegnyitókön is képviseltették magukat népdalokkal, szerepeltek a Szőgyéni utcában és más koszorúzási ünnepségeken.

A tatai Pötörke Néptáncgyűttes vezetőinek, Gyurkó Erzsébetnek és Keltai Gábornak köszönhetően az Iglice Néptáncgyűttes két koreográfiával is gazdagodott. Nagy öröm, hogy a tánccsoport bármikor számíthat szakmai segítségükre, támogatásukra.

Amilyen szeretet övezte az Iglicét Tatán, ugyanolyan szeretettel várta a tatai táncosokat a szőgyéni közönség, amely több ízben tapsolhatott a Pötörke Népművészeti Egyesület tagjainak és a Kenderke Művészeti Alapfokú Iskola növendékeinek. A szőgyéni színpadon alkotott közös kört a sok pötörkés és iglicés táncos, jelezve a közönségnek közös gyökereinket. A Porozó, a Cifra, a Csevergő tagjai, valamint a Kenderke táncosai többször is emelték fényét az évente megrendezésre kerülő Pajta Fesztiválnak. A Kenderke a Szőgyénben zajló összpontosításuk alkalmával táncházba hívta az iglicés fiatalokat.

Őrizzük hát továbbra is közösen népi kultúránkat, mint a szemünk fényét, mert „a tűznek nem szabad kialudni”!



Szőgyéni népviseletben



A **Szógyén Öröksége Társulás** tíz éve működik. Alapítója Nágel Dezső, jelenlegi elnöke Lebec Szabolcs. A szervezet rendezvényeivel és munkájával segíti a nemzeti évfordulókat, megemlékezéseket, jeles napokat és helyi értékek megőrzését. Működését 2005-ig a Csémadok alapszervezet segítette, mára a 9. Vörössipkás Zászlóalj felvidéki hagyományörzői, a cserkészek, és a tájház munkatársainak segítségével szervezi rendezvényeit. A Fénnyel írott történelem című könyv kiadásával és a Szent Mihály-templomkertben lévő Kálvária képeinek felújításával igyekezett megőrizni a ránk maradt szellemi és tárgyi emlékeket. Évente szervez ünnepséggel és emlékezéssel egybekötött kiállításokat. Köztük a „Trianon” kiállítást, az „Othontalanok” című kiállítást, a Wass Albert - emléknapokat, a „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?” című I. világháborús kiállítást, a „70 éve történt” címet viselő kiállítást a II. világháborúra emlékezve, képzőművészeti kiállítást a Mária Zarándokútról, a Nyitott templomok napja rendezvényt, melyet Szógyén első írásos emlékének 860. évfordulója és a Nagyboldogasszony-templom felszentelésének 215. évfordulója alkalmából szervezett, megemlékezve a községben működő jubiláló intézmények, szervezetek és csoportok munkásságáról. 2017-ben ugyanezen rendezvény keretében ünnepséget szervez a Szent László emlékéhez kapcsolódóan, és az Arany János bicentenárium alkalmából gazdag képzőművészeti, zenei, irodalmi és biblia témájú programot kínál, ahol szerepelnek helyi, testvérvárosi és regionális kulturális csoportok, hagyományörzők. A rendezvény megszólít minden érdeklődőt az óvodás korúaktól a legidősebb korosztályig, hívőt és nem hívőt egyaránt.



Ünnepi körmenet Szógyénben

A szógyéni nyugdíjasok klubja **Székporúak Klubja** néven alakult újjá 2015-ben, Nágel Dezső vezetésével. Az önkormányzat helyet biztosított számukra, ahol rendszeresen találkoznak. Történelmi, helytörténeti, egészségügyi előadásokat szerveznek, és autóbusszus kirándulásokat tartanak havi rendszerességgel. A közelmúltban Szógyénben találkoztak, és léptek kapcsolatba a tatai Városi Nyugdíjas Klub vezetőségével. Terveik szerint a jövőben közös rendezvényekkel gazdagítják a testvértéleplési kapcsolatot.

A **Szógyéni Sportegyesület** kilencven éve, 1926-ban alakult. A sport kezdetben csak a labdarúgást jelentette községünkben. Az évek során azonban népszerűsége tette szert más sportágak is, amelyekben szép eredményeket érnek el a község sportolói. 2015 tavaszán Víg Gábor polgármester segítségével hivatalos alapokra került a sportegyesület működése. A Sportklub elnöke Kunyik Tamás lett, akit további hat vezetőségi tag segít munkájában. Az újonnan alakult sportvezetőség elsődleges célja a stabil és aktív működés. Hivatalosan is megalakultak a sport szakosztályok, ami a labdarúgást, asztaliteniszt, kézilabdát és a súlyemelést jelenti. Minden egyes szakosztálynak külön vezetője van, aki odafigyel az aktív és becsületes működésre.



asztaliteniszezők bajnokságban szerepelve képviselik községünket hétről hétre. Számos versenyt és megmérettetést teljesítenek még annak ellenére is, hogy a szakosztály nagy része idősebb sportolókból áll. A becsületes munka és felkészülés meghozta számukra a legnagyobb sikert, ugyanis a 2016-os bajnoki kiírásban sikerült bajnokságot nyerniük.

Az újonnan alakuló sportegyesület megadta a lehetőséget a *kézilabdát* kedvelők számára is. Vezetőjük és egyben edzőjük Konkser Erika, aki kitaró munkát végez a kézilabda szakosztály élén. A kézilabda csapatot egyelőre alapiskolás diáklányok képviselik. Diákjaink hétről hétre a kézilabda alapismereteinek elsajátításával szorgoskodnak. Bajnokságban egyelőre nem szerepelnek, de barátságos meccseken részt vesznek, ami felkészíti őket a bajnoki megmérettetésekre.

*Súlyemelőink* egy jól felszerelt konditeremben edzhetnek a nap 24 órájában. Vezetőjük Ivanics Norbert, aki saját maga is a súlyemelés megszállottja. A súlyemelés egyéni sport, de vezetőjük egy csapatát kovácsolta össze ezt a kis közösséget. Jó pár kiemelkedő egyéni díjjal büszkélkedhet Csókás Erik és Ivanics Norbert is.

Az egyéni sportoknál feltétlenül megemlékezésre méltó Szakálos Dávid becsületes és kitaró munkája, aki a *gördeszka* megszállottja. Csodálatos és néha veszélyes mutatványai számos elismerést és sikert szereztek már neki. Ezek az elismerések igazolják vissza azt az elszánt munkát és stílust, amit képvisel.

A *labdarúgás* mindig is a legkedveltebb sportok közé tartozott községünkben. A labdarúgó szakosztály élén Bartos Gergely áll. Falunk három csapattal képviselteti magát különféle bajnokságokban. A diákok, az ifik és a felnőttek hétről hétre megmérettetik magukat saját bajnokságukban. Számos labdarúgó megfordult csapatainkban. Sok olyan játékosunk volt, aki Szógyénben nevelkedett és itt is fejezte be karrierjét, de szép számban akadtak olyanok is, akik elkerültek magasabb bajnokságokba. A jelenlegi vezetőség elsődleges célja a hazai labdarúgók kinevelése és szerepeltetése, ugyanis az elmúlt években túlnyomó részt a vendégjátékosok jutottak főszerpéhez. Elmondható mindhárom csapatunkról, hogy többszörös bajnokok, ugyanis az évek hosszú során rengeteg bajnoki aranyérmet szereztek.

Az *asztalitenisz* fontos szerepet tölt be a sportegyesület működésében. A szakosztály elnöke Hinzellér László, aki becsületes, kitaró és odaadó munkát végez a szakosztály élén. A szógyéni

Berényi Kornélia  
Szarka Andrea  
Kunyik Tamás







## RENDEZVÉNYEINK

### Pató Pál Napok

A Pató Pál Napok Szőgyén hagyományos háromnapos rendezvénye. Hogy miért ez a neve a rendezvénynek? A község temetőjében nyugszik Pathó Páll urunk, aki az 1800-as évek derekán volt a falu jegyzője. Róla írta Petőfi Sándor Pató Pál úr című híres versét. Hogy ez egyelőre még nem bizonyított tény, hogy jogos lenne itt a kérdőjel? Ej, ráérünk még ennek eldöntésére! Annyi bizonyos, hogy itt az ideje Pál urunk példáját szem előtt tartva lassítani, mert bizony a mai szőgyéniekre inkább a túlhajszoltság, mint a tunyaság jellemző. A Pató Pál Napokon a lazításra, szórakozásra, pipázásra, borozgatásra kitűnő lehetőség kínálkozik.

Erre a rendezvényre gyűlnek össze községünk testvértelepülései – Tata, a csehországi Bystřice, a lengyelországi Pińczów. E kis V4-ek barátsága már 2005 óta tart és töretlenül fejlődik. Élvezzük egymás társaságát, muzsikáját, táncait, a polgármesterek pedig „stratégiai tervezés” keretében beszélnek meg a következő évi együttműködés lehetőségeit.

Sporteseményekből sincs hiány. A testvértelepülések több sportágban mérik össze technikájukat és kitartásukat.

A három napos kultúrmasor mellett előadás, vitafórum, fiatalok szakmai találkozója, különböző versenyek és szentmise is a program részét képezik. Minden korosztály talál itt érdekességet. A rendezvényen helyi árusok kínálják és népszerűsítik termékeiket.

A Főtér színpadán egymást érik a nemzetek néptáncai, dalai, zenéi, de mindenféle más műfaj is helyet kap a programban, hogy a közönség minden korosztályához szólhasson a műsor, a művészet nyelvén. Fellépési lehetőséget kapnak úgy a feltörekvő előadók, zenekarok, mint a sztárvendégek. A szombat este a felhőtlen szórakozás, ahol az utcabálon még magával Pathó Páll úrral is koccinthatunk, mert ő már bizony szorongatja is a borospoharat!

A Pató Pál Napokhoz szorosan kapcsolódnak a Nemzetközi Képzőművész Alkotótábor és a Csiribiri Tábor zárókiállításai. A képzőművész tábor a környező országok neves alkotóit fogja össze. A művészek egy-egy képet a községnek adományoznak, így mára miénk a környék legnagyobb kortárs galériája. A Csiribiri Táborban is minden évben sok a résztvevő, nem csak Szőgyénből, de a környékről is.

### Csiribiri Játszóház Tábor

A Csiribiri Játszóház ötlete 2001-ben született, hogy az év jeles ünnepei témakörében foglalkoztassa a gyermekeket. Fő profilja a kézművesség, a kézügyesség és kreativitás fejlesztése. Nagy hangsúlyt kapnak a hagyományok, és a szervezők fontosnak tartják az év jeles ünnepei kapcsán ismert szokások megismertetését – farsangoló, húsvétváró, szüreti foglalkoztató, karácsonyváró foglalkozások keretében. A játszóház rendszeres résztvevője a szőgyéni rendezvényeknek, ahol a tájház alkotóműhelyével karöltve magára vállalja a gyermekek kézműves foglalkoztatását.

A játszóház 2002-ben indította útjára nyári táborait, ahová a helybéli gyerekeken kívül a környező falvakból is jelentkeznek érdeklődők.

Eleinte a Nyugdíjasok Klubja adott otthont az ötnapos táboroknak, a csiribirisek ma már azonban nyolcadik éve veszik birtokba a Csongrády Lajos Alapiskola udvarát, kihasználva a terebélyes diófa adta árnyékos területeket.

A Manóház a legapróbbak számára nyitotta meg kapuját, kilencedik éve várja a 3-5 éveseket szüleikkel, illetve nagyszüleikkel együtt.

2013-tól tematikussá váltak a táborok. Volt lovagok tábora, indiántábor, kalóztábor, a cirkusz világa.

Az évek során több kézműves és foglalkozásvezető megfordult a Csiribiri berkeiben, akik színesítették a programokat. Sőt eljutottak oda, hogy egykori táborozók mára foglalkozásvezetővé nevelődtek.

Érdeklőségként szolgál, hogy egy-egy alkalommal tataiak is foglalkoztak a táborozókkal. Népi kézművességet oktattak a Pötörke táncosai, selyemfestést tanulhattak Sulyok Teréz festőművésztől, restaurálást Papp Kinga restaurátortól. Jenei Terézia és Nágel Kornél képzőművészek által is új ismeretekkel gazdagodtak a táborozó gyermekek.

2014-ben a Szőgyén Öröksége Társulás jóvoltából négy magyarkanizsai diák is a tábor részese lehetett Nyilas Leonov Anita, a Vajdasági Magyar Nemzeti Tanács alelnöke, a magyarkanizsai önkormányzat munkatársa vezetésével. A tábor programját alkotásaival és ötleteivel színesítette Muhi Zsuzsanna, magyarkanizsai alkotó.



Csiribiri Játszóház Tábor

### Pajta Titkok

A szőgyéni tájház ad otthont az Iglice Néptáncgyűttes és Szőgyén Község Önkormányzata közös őszi rendezvényének, mely kezdetben néhány évig szüreti felvonulással egészült ki. A fesztivál küldetése a hagyományápolás, a magyar kultúra tiszteletben tartása és megőrzése, képviselni és képviseltetni a hagyományos népművészetet, főleg annak zenés és táncos formáit, a hagyományokat, játékokat, szokásokat, kézművességet.

A rendezvény „Paraszt7próbával” indul. A verseny a paraszti élet hagyományából meríti feladatait, eszköztárát.

A kisbíró kidobolja és jó humorral „közhírré teszi” a falura jellemző történeteket, a nyár búcsúztatóját és az őszi köszöntését. Majd a bíró és bíróné kedvcsináló táncával veszi kezdetét a fesztivál.

A „Heted 7 Vigasság” délutánján a színpadon koncertek, gyerekprogramok, népmese, néptánc, tánccház, vásári forgatag várja a látogatókat. Helyi és vendégcsoportok szórakoztatják a közönséget.

A kora esti óráktól fesztiválzenekar biztosítja a jó hangulatot és húzza a talpalávalót a táncolni vágyóknak.

Étel- és italstandok kínálják finomságaikat, a vendégek megkóstolhatják a híres szőgyéni kemencés lepényt és a szőgyéni bort egyaránt.



Kézműves- és házi termékek piaca várja azokat, akik a tradicionális élet hívei, és előnyben részesítik a háztáji termékeket, a hazai és bio-termékekből készült finomságokat. A tájház udvarán a helyi és környékbeli kézművesek mutatják be és kínálják a vásárra kézzel készített termékeiket. Lehet válogatni a „vásárfia” portékák gazdag kínálatából, miközben a hagyományokat ápoló kézművesek foglalkoztatják a rendezvényre érkező gyereksereget.

## Rendezvények a Tájházban

A Tájház és a Régészeti Múzeum 2005 őszén került átadásra az érsekújvári Thain János Múzeum kihelyezett kiállításaként. Múltunk emlékeinek megőrzése, községünk szokásainak felelevenítése és a 20. század eleje népiéletének bemutatása a Tájház fő rendeltetése. Ezen belül hagyományos rendezvényeinkre is várjuk szeretettel az idelátogatókat.

A **Húsvétvárót** 2007 óta minden évben megrendezzük azzal a céllal, hogy felelevenítsük a régi húsvéti ünnepek népszokásait és megőrizzük közösségünk hagyományait. Az alkotóműhely ideje alatt, ami általában az ünnepek előtt szombaton kerül megrendezésre, bemutatunk a gyermekeknek különböző hagyományos kézműves technikákat, melyeket elődeink szinte kivétel nélkül ismertek és használtak is a mindennapi életükben. Bizonyos mesterségek bemutatásához szakembereket hívunk, akik a szakma rejtelseibe is beavatják az érdeklődő kis vendégeket. A saját kezűleg elkészített alkotásokat (ilyenek például a hímestojások, a képeslapok, a korabeli fajtékók) a gyermekek a nap végén hazaviszik magukkal és otthon már önállóan is tudnak készíteni hasonló tárgyakat.

A Tájházi Találka egész napos program családok részére. Minden évben egy népi mesterség kiállításával kezdődik. A kézművesek kirakodóvásáron mutatják be a termékeiket a Tájház udvarán, ahol mindenki bemutatót, vagy foglalkozást is tart gyermekeknek, felnőtteknek egyaránt. A fajték készítése természetesen ebben az alkotóműhelyben is kulcsfontosságú feladat. Közben a látogatók közreműködésével népi ételek készülnek, amik aztán a kemencében kisülve csemegeként szolgálnak mindenkinek.

A **Tök jó nap** elnevezésű őszi alkotóműhely gyermekeknek és szüleinek egyaránt szól. Minden évben a tök az alapja ennek a napnak. Különböző lámpások, szobrok készülnek belőle. Mindemellett őszi termékekből képeket, babákat és egyéb tárgyakat készítünk. A gyerekek újabb fajtékokkal ismerkednek meg, melyeket maguk is elkészíthetnek. Természetesen az állatokkal való ismerkedés is minden évben része a rendezvénynek. Bemutatkozott már nálunk Gumi, a görény, az álmos borz, a rafinált róka és számtalan madár is. Rossz idő esetén a rendezvény helyszíne a pajta, ahol igazi vidám, családi hangulatban zajlik az alkotás folyamata. A meleg tea és a frissen sült tök illata kísérik minden évben e rendezvényt.

A **Karácsonyváró** rendezvény a faluban működő mindkét alapiskolának és az óvodának szól. A második adventi hét minden napján osztályonként jönnek a gyerekek, akikkel a karácsonyi szokásokat és hagyományokat elevenítjük fel. Egy karácsonyi történet meghallgatása után csoportokba osztódnak és minden csoport a család egy tagját képviseli az ünnepek alatt. Így megismerkednek az ünnep lényegével, elkészítenek bizonyos karácsonyi ételeket és saját készítésű díszekkel karácsonyfát öltöztetnek. E közben tanulnak, fejlesztik alkotóképességüket, jól szórakoznak és főleg megértik a karácsony lényegét.

**Bokor Klára**  
**Szarka Andrea**  
**Svajcer Edina**

### Szőgyén Község

Fő utca 1  
94354 Szőgyén, Szlovákia  
Obec Svodín  
Hlavná 1  
943 54 Svodín, Slovensko  
Telefon: +421 3675 66 001  
E-mail: svodin@svodin.sk  
www.svodin.sk

GPS:

47.911130371, 18.49799931  
47° 54' 40.0693362" N  
18° 29' 52.7975178" E



A Tájház udvarán



# SZOVÁTA

Településünk nevét a székely Örlöcz nemhez tartozó Szovát-ágból eredeztetjük. A székely nem- és ágneveket vizsgáló Németh Gyula megállapítása szerint ez az olyan földrajzi nevekből keletkezett ágnevek közé tartozik, amelyek kivételesen személynevekként is előfordulnak.

Szováta Erdélyben, a Görgényi-havasok lábainál, a Sóvidék kistérségi északnyugati sarkán található fürdőváros.

Különleges szépségét fekvése, az őt körülölelő hegyek (Siklódi-kő – 1025 m, Bekecs – 1080 m, Mezőhavas – 1777 m), a hatalmas bükk- és fenyőrengetegek, a lépten-nyomon felbukkanó sós tavak és só-karsztok, a csörgedező-csobogó pizstrángos patakok, de mindenekelőtt a csodálatos Medve-tó adja.

A település létét, kialakulását és fejlődését mindig is a só jelenléte határozta meg. Furcsának tűnhet, ha azt mondjuk, hogy éppen az itt található sóhegyek miatt viszonylag későn jött létre Szováta falu, akárcsak a szomszédos Parajd is.



Sószikla

Ennek az az oka, hogy a székelyek sokáig – hogy hozzáférést biztosítottak mindenkinek – közvetlenül nem szállták meg a nagy értéket képviselő sólélő helyeket. Elégséges volt egyiknél Sófalva, a másiknál Sóvárad közelsége. A Szovátával határos Sóvárad (4 km-re fekszik délnyugatra) római castrum nyomait őrzi. Itt volt a castrum salivum, a sóórzés hivatala.

A visszavonuló rómaiak által elhagyott felszíni „sóvágásokat” először az avarok, később a bolgárok vették művelés alá. A honfoglalás utáni századokban az erdélyi sóbányák elégitették ki Magyarország teljes só szükségletét. Szent István király sószállító hajói már 1003 után rendszeresen közlekedtek a Maroson. A legelső írásos utalással a sóvidéki só kitermelésére II. András király a barcasági német lovagrend részére adott kiváltságlevelében találkozunk (1222-ben), melyben megengedte, hogy a Maroson és az Olton hat-hat hajót tarthassanak, melyeken lefelé székely só, s visszafelé egyéb árukat szállítottak.

A székelyföldi ősi vagyonközösség és jogi egyenlőség döntően befolyásolta a székelyek életét. A székely szabadság (libertas) egyik eleme az, hogy a természeti kincseket saját javukra hasznosíthatták. Innen következett a székelyek szabad „sójoga” is. Az idők során a szabad sójog megléte, korlátozása és visszaadása jellemezte a sóvidéki székelyek történetét.

Luxemburgi Zsigmond király 1405-ben megtiltotta a földesuraknak, hogy saját birtokukon sóbányát nyissanak. 1463-ban Mátyás király megerősítette a székelyek szabad sóbányászati és kereskedési jogát. A sóvidéki só kezdettől fogva a székely nemzet köztulajdona volt, s így minden székely háztartás ingyen sót kaphatott, de csak 1562-ig, mikor a székelyföldi felkelések leverése után II. János Zsigmond a királyi kamara javára foglaltatta le a székelyföldi sóbányákat – a segesvári országgyűlés pedig a kincstár tulajdonába adta.

Az erdélyi fejedelmek – Báthory Gábor (1603), Bocskai István (1605), Bethlen Gábor (1613) és I. Rákóczi György (1631) – választási feltételei között szerepelt a székelyek ősi szabadságának tiszteletben tartása és a szabad sójog szavatolása is. A székelységet megillető ingyen só a II. Rákóczi Ferenc vezette szabadságharc idejére adták vissza.

Bár a Sóvidék egésze földrajzi egységet alkot, adminisztrációs határral kettőbe vágása is azért történt, hogy megosszák a só: mind Udvarhelyszéknek, mind Marosszéknek biztosítsanak belőle. 1587-ben jelölték ki a Szováta és Parajd, vagyis a Szováta és Udvarhely szék közti határt.

Szováta alapításának évtizedeiből több oklevél vagy oklevélkivonat is fennmaradt, így Szováta korai történelme jobban dokumentált, mint általában a székely településeké. Báthory Zsigmond Királyi Könyveiben több idevonatkozó oklevél kivonatot is bejegyeztek, így a település keletkezésének több részletét ismerjük.

Szováta tulajdonképpen alapító levelét 1578. szeptember 13-án Gyulafehérváron adta ki az erdélyi kancellária. Báthory Kristóf erdélyi vajda kiváltságlevelét adott a szovátai sóbánya őrjeinek. De már korábban is lakói voltak Szováta mezejének, ugyanis Báthory Zsigmond



1587. december 15. előtt Szovátán Gyulai Pál főkamrásának birtokot adományozott. Adományát 1590. szeptember 11-én megerősítette. A másolatban fennmaradt oklevél számunkra fontos kitétele „a nemrég újonnan telepített” mondatrészt, amely azt bizonyítja, hogy Szovátán a Báthory Kristóf telepítése – 1578. szeptember 13. – előtt már létezett egy korábbi település, amelyet nem említenek az eddig előkerült írott forrásaink.

Ha a település létrejöttét a felszínre emelkedett sónak, a sószikláknak köszönhetjük, a fejlődését tulajdonképpen a só oldott formában való jelenléte és annak gyógyászati hasznosítása hozta el.

Édesvízű patakok is sűrűn behálózják a területet. A 30 km hosszú Szováta-vize, a Sebes-pataka (18 km), és a Juhod-pataka (17 km), meg mellékvizeik öntözik földjeit, és ömlenek a Kis-Küküllőbe. A Cseresznyés-hegy alatt erednek a Kőrös-Toplica és az Aranybánya patakok, melyek nélkül nem jöhetett volna létre a telepnek életet adó heliotermikus tó, a Medve-tó. Mellette a Mogyorósi-tó, a Vörös-tó és a Zöld-tó valamint a Rigó-tó alakult ki. Kissé távolabb volt a már korábban létrejött Fekete-tó, mindegyik más kémiai összetételű és más hőmérsékletű vízzel.

A kedvező földrajzi feltételek között Szovátán üdülő- és gyógyfürdő alakult ki. Kezdetben, a 19. század utolsó harmadában a Géra-fürdőnek is nevezett Alsó-telep, majd a 20. század első évtől a Felső-telep volt Szováta-gyógyfürdő balneológiai központja.

Annak ellenére, hogy a szovátai sósvizeket már századokkal korábban is használták fürdőzésre, Szováta első, hivatalosan engedélyezett gyógyfürdője az 1872-ben létrehozott híres Géra-fürdő volt. Megalapítója, egyben a szovátai modern fürdő megteremtője Veress József (1817-1889), aki zseniálisan felismerte, hogy a szovátai sós források vize nagy értékű, nem szabad engedni, hogy kihasználatlan elfolyjon. Egyszerű gazdálkodó ember léteére okosan szervezte meg az akkori fürdőéletet, építette ki a fürdőt az akkor országos hírű korondi (árcsói) fürdő mintájára.

Az 1875-1881 között kialakult Medve-tó viszonylag hosszú ideig kihasználatlanul várt befektetőre. Sófalvi Illyés Lajos az 1800-as évek végén felismerte, hogy Szováta jövője a Medve-tóban van. 1894-ben tette meg az első lépéseket a Medve-tó körüli fürdő létrehozásához, megszerezve a tó kizárólagos használati jogát.

A fürdő gyors fejlődését elősegítette az 1904-ben épült, a falut a fürdőteleppel összekötő megyei út és az 1906-ban Parajdig kiépített, Balászfalváról induló Kis-Küküllő menti vasút.

A két világháború között, viszonylag rövid idő alatt a telep nagyon szépen kiépült, nemzetközi hírűvé vált.

Fürdő településként Szováta 1952-ben kapott városi rangot, mivel már az akkori kommunista vezetés is felismerte a fürdők gazdasági és egészségügyi jelentőségét, különleges státuszt és fejlesztési stratégiát dolgozva ki számukra.

Az államosítást követően csak az 1970-es években indult nagyobb arányú állami fejlesztés: az 1970-es években megjelentek az első szállodák: Szováta, Mogyorós, Bükkös, és 1982-re a Fenyves szálló. A szállókomplexumhoz korszerű kezelőrészt és kiszolgáló létesítmények épültek. Azóta is folyamatosan épülnek új szállók, villák, panziók és egyéb turisztikai célú létesítmények.

Az 1980-as helyi kezdeményezésre, és a helyi vállalatok összefogásával önerőből megépült a Sebes patak völgyén egy libegő-székes felvonó, a téli turisztikai kínálat bővítése érdekében. Ugyancsak ezt a célt szolgálta a 2000-es évek folyamán szervezett Szovátai Téli Játékok, mely 10 alkalommal került megrendezésre Szováta fürdőn és a sípályán.

A 2000-es évek folyamán beindult a fürdővállalat privatizációja: többségi tulajdont a Danubius nemzetközi szállodalánc szerzett és megkezdte a létesítmények korszerűsítését, nemzetközi szintű gazdasági hasznosítását. Ezzel párhuzamosan indult a fürdő közcélú infrastruktúrájának fejlesztése, modernizációja is, mely ivóvíz-, csatornahálózat, út és járda felújítást, a zöldövezetek kialakítását és parkosításokat vont maga után.

Ugyancsak a fejlesztésekhez tartoznak a természeti értékek fenntartható hasznosításának biztosítását célzó fejlesztések: például a Tivoli-tó és környéke újjáépítése, a Sós útja turisztikai öko-park kiépítése, a kilátótorony és turisztikai információs központ létesítése. Ezekhez a fejlesztésekhez uniós forrásokat sikerült lehívni.



A fürdő további fejlesztése szükséglet. A jelentkező turisztikai igények kielégítésére az önkormányzat további fejlesztéseket tervez különböző ágazatokban, tevékenységi területeken. Ezek közül több már megvalósítási fázisban van. Megemlítjük egy szabadterei kulturális, művelődési létesítmény kiépítését a már létező filmszínház környékére alapozva. Ennek megvalósulása katalizálja majd a szabadidős és művelődési kínálat kiterjesztését a fürdővendégek számára.

A Medve-tóra és a (Felső) fürdőre nehezedő turisztikai kereslet nyomás csökkenthető lenne a Géra fürdő újjáépítése és egy Aquapark kialakítása által.

A szép fürdőkultúra hagyományok fellesztésének és továbbvitelének szándékával alakult meg a Szovátai Turisztikai Egyesület, mely az önkormányzat tevékenységével karöltve 2016-tól szervez szabadterei minőségi művelődési programokat elsősorban a fürdővendégek számára.





A Medve-tó

mélysége 18,9 m, köbtartalma 248.397 m<sup>3</sup>, a vízben oldott só 66 000 tonna. A sóhegyeken gazdag vegetáció nő, ami szinte példátlan ilyen környezetben.

A havasalji kis faluból tehát európai hírű fürdőváros lett. Városi rangra való emelése 1952-ben történt. A falusi múlt máig ott van a település arculatán. Míg a sóstavak mellé, az erdők közé ékelt fürdőtelepen gyönyörű villák, panziók, szállodák sorakoznak, lent, a völgyben kanyargó út mentén még számos kis ház őrzi a régi idők emlékezetét. A „telep” és a „falu” kettőse közé, talán hogy enyhítse a kontrasztot és összekösse őket, épült a „város” tömbházakkal zsúfolt lakótelepeivel.

A gomba módra szaporodó panziók már nem csupán a fürdőtelepet díszítik, ott vannak a település peremén, új utcákat alakítva ki, így erősítve az egész város fürdőjelleget. Mert a fürdő a fontos. Bár a városnak ipari létesítményei is vannak, a vonzó környezet megőrzése, a fürdő, a turizmus fejlesztése – az elmúlt évek számos jelentős beruházása is ezt szolgálta – a meghatározó Szovátán. Az itteni ember akkor él jól, ha mások is jól érzik magukat a városban.

Szovátá jó hírű, szívesen látogatott település. A gyógy-, a szabadidő- valamint a konferenciaturizmus fontos központja. Az országosan kiemelt fürdővárosok sorába tartozik.

Erdély legkedveltebb és legdivatosabb fürdővárosa címet nyerte el. Hát csoda-e, ha folyamatosan növekedik a turisták száma?

Fő látványosságai természetesen a tavai. Sóstavai (Medve-, Mogyorósi-, Vörös-, Zöld-, Fekete- és Rigó-tó) mellett az édesvízű, a Pirokska-tó, illetve a Tivoli-tóhoz épült szabadidő központ nyújthat felüdülést. A Medve-tó a világ legnagyobb heliotermitikus sós tava. A felszínre tört sókarszt, a sósziklák látványa sem mindennapi. A tavak körüli sétányok illetve a „Só útja” tanösvényei (2,8 km) 5 megfigyelőponton, egy 28 m magas kilátótoronnyal, 16 pihenőhellyel hosszabb erdei barangolásra készítik a természet szépségeit kedvelőket.

A fürdőtelep villáinak homlokzatán székely ácsmesterek munkáit csodálhatjuk.

A Petőfi park különböző zenés szórakoztató műsorok helyszíne is. Itt áll nemzeti költőnk műkébe álmódott alakja. Nem messzi innen, a római katolikus kápolna előtt Márton Áron, a székelyek nagy püspöke bronzszobránál hajthatunk fejet. Mindkettő a szovátai Bocskay Vince szobrászművész remek alkotása.

1905-1907 között Szovátán nyaralt a budapesti Népszínház ünnepezt színésznője, Jászai Mari, aki a fürdőtelep vízzel való ellátottságának hiányosságait látva – egy távolabbi patakából hordták a vizet –, a fürdővendégek sorából toborzott társaival együtt estélyeket, bálokat, előadásokat rendezett, és ennek jövedelmét, 2400 koronát egy kút létesítésére ajánlotta fel. Bár a vízellátást a szovátaiak hamarosan más módon orvosolták, a kút a faragott kőhomlokzattal – amelyen egy színészmászk utal a kút létrejöttében oly fontos szerepet játszó tragikára – megépítették, s Mária forrás néven 1910 augusztusában adták használatba, hadd legyen a fürdőtelepen egy kút, amelynél bárki ingyen olthatja a szomját. „Mária forrás, Jászai Mari lelkes közreműködésével emelte a fürdő közönsége. 1910.” – írták egy kihelyezett fekete márványtáblára, amely sajnos áldozatul esett a háború pusztításainak.

Egy másik szépen kialakított kút, a Géra csorgó vize viszont nem ajánlott a szomjazónak, hiszen tömény sósvíz, amely nem csupán fürdőzésre (tartályokban hordják szét e célra), de élelmiszertartósításra is alkalmas és használatos.

Szovátán 260 szállásadó egység található 2650 szobával, amely összesen 6420 vendég részére biztosít szállást. (Ez kb. 65 %-kal több mint a hivatalos statisztika adatai.) A szállásadó egységek közül 14 szálloda, több mint 90 panzió és villa, 120 magánzállás (kiadó szoba, hétvégi ház, apartman). 2016-ban kb. 160.000 vendég szállt meg Szovátán, és ez 560.000 vendégéjszakát jelent, ami 3,5 napos éves átlagos tartózkodási időt jelent. Szovátán a vendéglők száma jóval kisebb, mint a vendéglátó egységek száma, mégpedig 26 vendéglő, 3 pizzázó és 2 gyors étterem található.

A Medve-tó Szovátá fő nevezetessége. Strandjára 2016-ban 131.082 belépést, a Mogyorósi-tóra pedig 18.227 belépést számoltak a strandkapuk. Egy másik fontos látványosság az édesvízű Tivoli csónakázó tó és szabadidőközpont, amelyet 3 hónapos nyitva tartása alatt 2500 ember látogat meg. Nem utolsó sorban tegyük említést a „Só útja” nevű turisztikai tanösvényről is, amelyet évente 1000 ember sétál körbe, érintve a kilátótoronyt, ahová pedig átlag 500 turista merészkedik fel.

A fürdőkezelés Szovátán három kezelési tényezőn, kuratív faktoron alapszik. Ezek a nyugtató mikroklíma, a heliotermitikus Medve-tó és más sóstavak, források, valamint a gyógyiszap.

Legfontosabb gyógytényező a heliotermitikus, naptól felmelegedő Medve-tó. A heliotermitia jelensége a tömény sósvízű tó fölött átfolyó két édesvízű patakocskának köszönhető. Ha nem volna ez az igen vékony, alig pár centis édesvízréteg a tömény sósvíz fölött, a Medve-tó is ugyanúgy viselkedne (nappal fölmelegedne, éjszaka újból lehűlne), mint a világ bármelyik természetes tava. A Medve-tó esetében a felszíni édesvízréteg sűrűsége jóval kisebb, mint az alatta levő akár 50 °C-os sósvízé. Ez a sűrűségkülönbség meggátolja az áramlási folyamatok kialakulását. Az áramlási folyamatokban meggátolt sósvíz hőmérséklete a hőelnyelő zónában így napról-napra emelkedik, és a természetben máshol nem tapasztalt, szinte hihetetlenül magas értékeket is felvehet.

A Medve-tó, a sóhegyek és a rajtuk lévő erdők 79 hektár nagyságú területen (ebből 5,7 hektár a sósvízű tavak felülete) országos érdekességű védett területet képeznek. A tó 502 m magasságban van, kiterjedése 3,8 hektár, kerülete 2 km, legnagyobb



Szovátá, fürdőtelep



# INTÉZMÉNYEINK, SZERVEZETEINK

## Oktatási intézmények

A Szovátai oktatási hálózat két iskola köré szerveződik. Az S. Illyés Lajos Általános Iskola keretében 172 gyerek óvodai, 278 tanuló elemi iskolai és 223 tanuló általános iskolai oktatásban részesül. A Domokos Kázmér Iskolacsoportnál jelenleg évfolyamonként 4-6 osztállyal működik a közép- és szakiskolai oktatás, 2015-től kizárólag magyar nyelvű képzésben.

## Szováta Városi Bölcsőde

Működése az 1970-évektől folyamatos, ezt az 1999-es költözés sem szakította meg. Jelenleg 31 kisgyerekekkel működik, az Önkormányzat fenntartásában.

## Szováta-Nyárád Kórház

Egészségügyi központként indult, s pár év alatt nevében is kórházzá alakult, belgyógyászati, tüdőgyógyászati illetve gyermekgyógyászati osztállyal, röntgennel, laborral, járóbeteg-ellátással.

## Educatio SIL Egyesület

Az S. Illyés Lajos Általános Iskola pedagógusközössége az oktató nevelő munka és a szabadidős tevékenységek szervezésére és támogatására hozta létre.

## Bernády Közművelődési Egylet és tagszervezetei

A szovátai művelődési élet megszervezésére jött létre 1990-ben. Tevékenysége: kulturális-közművelődési élet szervezés, rendezvényszervezés, a nagy hagyományokkal rendelkező kórusmozgalom támogatása, ernyőszervezeti szerepkör felvállalása, illetve képzőművészetekkel, közművelődéssel, népművészettel és hagyományőrzéssel kapcsolatos saját programok és rendezvények kezdeményezése és kivitelezése.

## Intermezzo Kamarakórus

1996 őszén alakult a kórus fiatal pedagógusokból. Nemzetközi kórusfesztivál szervezője. Lemezeket adott ki gyermekdal feldolgozásokkal és egyházi művekkel. A Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége (KÓTA) minősítő bizottsága 2015-ben Arany fokozattal minősítette.

## Mezőhavas Népi Zenekar

A zenekar 2002. december 1-én alakult, 13 zenésszel és 3 népdalénekesrel. Azóta megsokasodtak az énekesei. Helybeli és környékbeli események kedvelt szereplője.

## Szovátai Népi Játsszóház

A népi kultúra átörökítése érdekében szerveződött Szovátai Népi Játsszóház 2007-ben alakult. Céljai: a népi hagyományok megismerése, megélése és átadása, olyan egyéni képességek megalapozása és fejlesztése – közösségi beilleszkedés és viselkedési formák, érzelmi kultúra kialakítása, hagyományos kézműves technikák elsajátítása, népzenei és néptánc műveltség megalapozása, nem utolsósorban nemzeti önzertudatuk fejlesztése, maradandó értékek megismertetése, megszerettetése –, ami a gyerekek számára alapvetően fontos.

## Szarkafészek színtársulat

Régi színházi hagyományok tovább éltetője Szovátán a Kovács Katalin kezdeményezésére és szakmai irányításával 2012-ben alakult Szarkafészek színtársulat. A Bernády Közművelődési Egylet tagszervezeteként jött létre. Évente színpadra visz egy-egy színházi darabot, amellyel több előadást szerveznek helyben és a régióban is.

## Szovátai Huszár Egyesület

A hagyományőrző huszárcsapat 2007. március 14-én alakult egy huszáros témájú előadást követően, mint a Bernády tagszervezete. A 15. Mátyás huszárezred lovas hagyományainak, emlékének és szellemiségének tovább ápolását tűzték célul. Önálló egyesületként 2010 április havában jegyezték be.



A szovátai városháza udvara



### Mariánum Egyesület

A Boldogasszony Iskolanővérek erdélyi missziója 2010-ben hozta létre a Mariánum Egyesületet, mely azóta az Erdélyi Tündérkert Alapítvánnyal közösen tölti be azt a funkciót, hogy háttérét adja az iskolanővérek sokoldalú tevékenységének, melynek egyik fontos gyümölcse a Marosszéki Kodály Zoltán Gyermekkar. (Tata Város Önkormányzata több alkalommal is támogatta a Mariánum Házat.)

### Szovátai Turisztikai Egyesület

2012-ben alapította 15 turisztikai tevékenységben érdekelt vállalkozó. Alapításának célja Szováta turisztikai kínálatának fejlesztése, a szállások és vendéglátók érdekképviselete, programszervezés.

### Pro Sovata Alapítvány

Holland kezdeményezés, a Romanische Kinderhulp Alapítvány szovátai szervezete. Elsődleges célja a szovátai Tinkerbell gyermekotthon fenntartása. 2015-ben ünnepelték elődmozgalmának és a hollandiai alapítvány szovátai jelenlétének 25-ik évfordulóját.

### Diákhitel Egyesület

Szociális érzékenységről téve tanúbizonyságot, a szovátai jó képességű, nehézsorsú diákok továbbtanulási lehetőségeinek javítására, tanulmányaik elősegítésére hozták létre szovátai tanárok, vállalkozók, tehető magánszemélyek.

### Medve-tó Sportegyesület

A városi sportklub, egyesületi formában működik önkormányzati támogatással. A labdarúgás szponzori támogatást is élvez. Szakosztályai: labdarúgás, kézilabda, kosárlabda, súlyemelés, küzdősport, sakk.

### Szovátai Hegyimentő Egyesület

A Hegyimentő Egyesület önkéntes, szabadidejükben természetjárással foglalkozó és környezetükre odafigyelő fiatalok kezdeményezésére alakult 2008-ban.

### Szovátai Hagyományőrző Baranta Sportegyesület

A szovátai baranta, mint a hagyományos, természet közeli életmód mozgalom 2008-ban indult. 2010. április 20-án került bejegyzésre, mint Egyesület. Tagszervezete és alapító tagja a 2012-ben megalapított Erdélyi Baranta Szövetségnek.

Más helységeken bejegyzett, országos jelentőségű civil szervezetek is végeznek tevékenységeket Szovátán. Ilyen az RMPSZ Romániai Pedagógusok Szövetsége – TOK Alapítvány, a Dévai Szent Ferenc Alapítvány – Szent József Gyermekotthon, valamint a Gyulafehérvári CARITAS.



## RENDEZVÉNYEINK

Városunk hagyományos rendezvényei a következők:

**A Medve-tó születésnapja** – A város büszkeségének létrejöttét háromnapos ünnepséggel köszöntik a szovátiai május végén vagy június elején 2000 óta folyamatosan. Ez tulajdonképpen a városnapok szerepét is betöltő rendezvénysorozat.

**Tavaszi futóverseny** – 2017-ben XXIII. alkalommal szervezték. Az elmúlt évek során ezen alkalmanként testvérvárosi (köztük tatai) futók is részt vettek.

**Tavaszi Nemzetközi Kórusfesztivál** – Az Intermezzo Kamarakórus rendezvénye. Az önkormányzat támogatásával immár kilenc alkalommal szervezték meg. 2015 óta a fesztiválon a Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetségének (KÓTA) minősítő bizottsága is jelen van és minősíti a résztvevő kórusokat.

**Tökfesztivál** – Őszi rendezvényünk, október közepén tartjuk. Célja, hogy a fürdőidény után is Szovátára terelje a figyelmet. Ennek alkalmából szervezünk találkozót a testvértelépülések küldöttségeivel.



Futóverseny Szovátán



Tökfesztivál Szovátán

**Bekecsi tetői megemlékezés** – Világháborús csatahelyen szervezett őszi ünnepség. A Szovátai Huszár Egyesület meghívására Erdély minden sarkából jött huszárok vannak jelen az eseményen.

**Idősek napja** – Az idősek és nyugdíjasok tiszteletére szervezett, kulturális műsorokkal színpített rendezvény november elején.

**Adventi gyertyagyújtás** – Advent minden vasárnapjára szervezett ökumenikus jellegű szabadtéri karácsonyváró rendezvények. Ezekhez kapcsolva szombatoként kézműves vásárokat tartunk. Partnerek az iskolák, az egyházak és a Szovátai Ifjúsági Szervezet, fellép szinte minden kulturális tevékenységet folytató csoport és szervezet.

**Parkzene** – A fürdőtelepi Petőfi parkban szervezett esti zenei fellépések a fürdőidény idején, a helybeliek valamint a fürdővendégek szórakoztatására.

A **Bernády Közművelődési Egylet** szervezőként vagy közreműködőként részese csaknem valamennyi kulturális rendezvénynek. Elkötelezetten ápolja, és a köztudatban tartja névadójának, dr. Bernády Györgynek emlékezetét, munkásságát, szellemi hagyatékát.

A **Mezőhavas Népi Zenekar** rendszeresen szervez jótékonyági gálaműsort a helyi árvaház javára a karácsonyi ünnepek időszakában, saját és meghívott előadókkal, önállóan vagy más szervezetekkel, csoportokkal közösen. Rendszeresen fellép a városi rendezvényeken, koncerteket ad a Medve-tó születésnapján, Idősek napján.

Az **Intermezzo Kamarakórus** rendszeresen karácsonyi koncertjével köszönti az ünnepet.

A **Szovátai Népi Játsszóház** rendszeres programjai a havi rendszerességgel megtartott zenés, táncos, mesés, kézműves játsszóházak. Az ezek mellett szervezett nagyobb rendezvényei a népi hagyományok mentén szorosan kötődnek a vallási ünnepkörhöz. Ilyen például a karácsonyváró játsszóház és vásár, a farsangtemetés hagyományos felvonulással és tánczással, a húsvéti játsszóház tojásfestéssel és a pünkösdlő. A Játsszóház éves rendszerességgel szervez néptánc-tábort, több helyszínen is. Szintén évi rendszerességgel napközis tábort is szervez Szovátán 60-80 szovátai és 20-30 meghívott gyerek számára. Évente szervez konferenciát, felnőttképzést, pedagógusképzést, szakmai értekezletet, valamint Játsszóházas találkozót játsszóház vezetők-szervezők számára.

A **Szovátai Ifjúsági Szervezet** jelentősebb programjai: dákoknak szervezett vetélkedő és verseny típusú szórakoztató és szabadidős rendezvények, Mikulásszolgálat, környezetvédő országos programokban való részvétel, faültetés, környezet tisztántartás, adventi gyertyagyújtás karácsonyváró eseményeinek szervezése, ismeretterjesztő kirándulások, gyalogtúrák diákoknak, fiataloknak.

### Szovátai Város Önkormányzata

545500 Szovátai, Fő út, 155 sz.

Tel. +40265570218

Fax: +40265570524

Email: sovata@cjmures.ro

### Szovátai turisztikai információs központ (CNIPT)

Str. Trandafirilor F.N.

(Lângă scara de intrare al Hotelului Danubius)

545500 Sovata, Jud. Mureș, Romania

Email: cnipt.sovata@yahoo.com

Telefon: +40 365 082197

www.sovatacnipt.ro





Magyarkanizsa, Halász tér

# MAGYARKANIZSA



Városháza

Magyarkanizsa a magyar-szerb határtól mindössze 15 km-re található, a Tisza jobb partján fekszik, Szerbia északi részén, Vajdaság Autonóm Tartományban. Ez a területi-közigazgatási egység keletről a Tiszával, illetve Törökkanizsa községgel határos, délről Zentával, nyugatról Szabadkával, északról pedig határvonala a szerb-magyar országhatárral azonos. A község területe összesen 399 négyzetkilométer.

Magyarkanizsa községhez ma, a múlt század közepén végbement átalakításokat követően közigazgatásilag 13 település tartozik, melyek a következők: Adorján, Horgos, Ilonafalu, Kishomok, Kispiac, Magyarkanizsa, Martonos, Orom, Oromhegyes, Tóthfalu, Újfal, Velebit, Völgyes.

Magyarkanizsa határ menti község, tehát közlekedési és áruforgalmi szempontból a nemzetközi kapcsolatok egyik legfontosabb kapujának számít. Területén található a szerb-magyar határ vasúti és közúti átkelőhelye is, Horgosnál és a folyami határátkelő Magyarkanizsánál.

## Magyarkanizsa története

Kanizsa neve valószínűleg szláv eredetű. A knez, knezsev szavakból vezethető le, de arról nincs adatunk, hogy elsődlegesen mire vonatkozott: vízfolyást, például patakot, birtokot jelentett-e, esetleg a knez, kenéz, vagyis az ispán székhelyét jelölte. Ezekből az alapszavakból származnak a Kenesna, Canisa, Kenese, Kanisa, Kanjiža, Kanizsa elnevezések is.

A régészeti leletek arról tanúskodnak, hogy a Tisza-parton, a mai Halász tér környékén már a bronzkorban létezett település. Az emberi lakhely kialakulását a Tisza közelsége és gazdagsága, az átkelőhely tette indokolta, illetve az északi-déli, nyugati utak kereszteződése.

A rómaiak idejében, a népvándorlás korában egy őrhely állhatott ezen a magaslaton, illetve egy erődítmény, földvár, amely a Kanizsa-patak torkolatát is őrizte, vagyis a későbbi Körösét. Anonymus, III. Béla névtelen jegyzője, azt írja krónikájában, hogy 896 táján Zuárd, Kadocsa és Bajta vezérek Kanizsánál keltek át a Tiszán, hogy a folyón túl területeket meghódítsák.

A középkori okiratos források szerint Kanizsa királyi birtok volt, 1093-ban pedig a pannonhalmi benedekrendi apátságához került a Miroth nevű halastóval egyetemben. A tatárjárás előtt a településnek az 1240-es összeírás szerint 27 háznépe, vagyis kb. 135 lakosa volt, foglalkozásukra nézve lovas jobbágyok, halászok, szekeresek.

A tatárjárás, majd a törökidőszak idején a település teljesen elpusztult.

A török uralom felszámolásával Kanizsa is a határőrvidék része lett, megerősített sáncként, ennek felosztása után pedig 1751-ben a Tiszai Korona-kerülethez csatolták. Ebben az időben hagyta el nagyszámú szerb lakosság, és települt át Bánátba, illetve Oroszországba. Helyükbe a Kamara 1753-tól kezdődően magyar lakosságot telepített az északi megyékből, akiknek jogállását az 1773-as rendeletek kiegyenlítették a szerbek jogaival. Kanizsa ezután Bács-Bodrog vármegye szerves részévé vált, nemsokára mezővárosi és révjogot is nyert.

Az elkövetkező évszázad meghatározó volt a város fejlődésében, hatékonyvá vált a mezőgazdaság, benépesültek a kanizsai közigazgatás alá tartozó puszták, mint Adorján, a mai Oromhegyes, Völgyes, Orom, Tóthfalu környéke, először szőrványtanyák, majd tanya-csoportok formájában. Ekkor már vásártartás és a hetipiac is megillette Mária Terézia kiváltságlevele révén. Erőteljes fejlődésnek indult az ipar, szakmák és céhek honosodtak meg.

Ezt a fejlődést a magyar forradalom és szabadságharc éveit egy kissé visszavetették, a város 1849 folyamán kétszer is leégett, elpusztult, csak 110 háza maradt. A múlt évszázad második felében aztán minden újjáépült.

A település 19. századi történetében a nagygazdák, gazdag vállalkozók, kereskedők, iparosok játszották a vezető szerepet. Megalakult a Gazdakör, az Úri kaszinó, az Ipartestület, beindultak az olvasókörök, szakszervezeti körök, megépült a Vigadó, kialakult az Erzsébet liget, más néven Népkert. Gőzmalom és fűrésztelep létesült és már ekkor hírnevet szerzett magának a kanizsai építőipar: a kőművesek, ácsok, kubicosok egész Közép-Európában dolgoztak.

A 20. század első évtizedei még intenzívebb fejlődést hoztak. 1908-ban Kanizsa rendezett tanácsú város lett, 1912-ben megépült az új városháza, a Gyógyfürdő, az új Szent Pál templom. A 18. században épült nagytemplomot is ekkor bővítették, de az 1700-as években emelt görögkeleti templom is ekkor nyerte el mai küllemét.



Az első világháború viharos változásokat hozott a település sorsában is. A néhai városi közlegelő területére a trianoni döntés után a kormány délszláv lakosságot telepített, így alakult ki Velebit és a későbbi Vojvoda Zimonjic. Nagy hatással volt a második világháború is, bár a település gazdasági, népességi szerkezete lényegében változatlan maradt egészen az 1960-as évekig. Ekkortájt indult be egy határozott fejlődés mind a mezőgazdaságban, mind az iparban. Elkezdődött az olajmezők kiaknázása, az úthálózat korszerűsítése, megépült az új tiszai híd. A Tisza 1970. évi nagy áradása után új gátrendszer létesült, és a város új településrészrel gazdagodott a Körös torkolati részének feltöltésével.

Impozáns fejlődést jegyzett az építőipar és az építőanyag-gyártás, új ágazatként jelentkezett a fémipar és a szigetelőanyag-gyártás. 1980-ban megkezdte működését az új gyógyfürdő és rekreációs központ. A régi gazdasági ágazatokban is végrehajtották a rekonstrukciót: a mezőgazdaságban (gépesítés, öntözőrendszer, kultúraváltás, üvegház, belterjes állattenyésztés), a malom-, a fa-, a textil- és az élelmiszeriparban. A nyolcvanas évek végén a szocialista rendszer krízisbe jutott és a község gazdasági fejlődése leállt.

A csönd városának is nevezett Kanizsa mindig megkülönböztetett figyelmet szentelt az oktatásnak és a művelődésnek. Itt alakult meg a mai Vajdaság területén az egyik első óvoda, mindig fejlett volt általános iskolai hálózata, az 1880-as években már tanonciskola működött, később, 1965-ben pedig mezőgazdasági iskola is létesült. Már az 1840-es években volt színháza is.



## Magyarkanizsa ma

Magyarkanizsa népessége a 2011-es népszámlálási adatok szerint összesen 25 343 fő volt. Ebből magyar nemzetiségű 21 576 fő, szerb 1 830 fő, roma 596 fő, román 268 fő.

## Oktatás, művelődés, sport

Magyarkanizsán egy óvoda, három általános iskola és egy középiskola működik, valamint alapfokú zeneiskolában is tanulhatnak a diákok. Az intézmények többségében magyar nyelven folyik az oktatás. A városban évtizedek óta színvonalas felnőttoktatás folyik, melynek az egykori Munkásegyletem, a mai Cnesa Oktatási és Művelődési Intézmény ad otthont.

Ma a községnek van könyvtára, zeneiskolája, művelődési háza, és számos civil egyesület fejt ki itt tevékenységét. A község egyik büszkesége a tűzoltó egyesület, mely nem csak napjainkban végez kiemelkedő munkát. Magyarkanizsa tűzoltó-csapata az 1911-es torinói világversenyen aranyérmet szerzett.

A kultúra területe mellett kiemelkedő eredményeket felmutató sportélet is zajlik: úszóklub, kajak, sakk, atlétika, cselgáncs és birkózó klub, valamint labdarúgó klubok működnek, melyek regionális, országos és nemzetközi megmérettetéseken is kiválóan szerepelnek.

Magyarkanizsa ma színvonalas civil, kulturális, oktatási, egyházi és sportrendezvények otthona, melyek vonzerejét a település békés, nyugodt és barátságos hangulata is megerősíti. Magyarkanizsán és a hozzá tartozó településeken évente egy tucat állandó és több száz egyéb rendezvényt tartanak. A legjelentősebbek közülük a nagy hagyományokra visszatekintő Kanizsai Írófőváros, a Jazz, improvizatív zene fesztivál, a Nemzetközi Futó- és Úszómaraton, az önkormányzat szervezésében megvalósuló Szent István-nap és Újkenyér-ünnep.



Kukoricafesztivál megnyitó



## A Tisza és Magyarkanizsa

Magyarkanizsa a Tisza partján fekszik, ahol sétány, bicikliút és a nyári idényben szabadstrand várja a vendégeket, akik a Gyógyfürdő és a szállodák, vendégházak mellett, egy Tisza-parti kempingben is megszállhatnak, amelyek környezetében számos étterem is található.

Kiemelt turisztikai esemény a júniusi tiszavirágzás, melyet akár sétahajóból, csónakból, akár a város határában erre a célra kialakított Tiszavirág-sétányról is megtekinthetnek az érdeklődők. A Tisza partvonala mentén létrehozott, padokkal ellátott sétányról nyílik a legjobb kilátás a folyóra, és a folyó felett táncoló kérészekre. A tiszavirágzás egyedi természeti jelenség: a kérészek rajzása és néhány órányi élete egyedülálló természeti csoda. Ilyenkor a folyón mintha milliónyi kicsi fehér virágocská ringana.

## Látnivalók

Magyarkanizsa központjában főként a település kulturális és közigazgatási intézményei találhatók. A főtér egyik ékessége a városháza, melynek parkjában látható a település két szülöttének, Koncz István költőnek és Dobó Tihmér festőnek a szobra. A két különböző alkatú művész jó barátságban volt egymással. Mellettük Harsányi Tibor zeneszerző és Miloš Dimitrijević ügyvéd szoborpárosa áll – mindketten magyarkanizsai, akkortájt ó-kanizsai születésű jeles személyiségek voltak.

A Fő téren található Magyarkanizsa ortodox temploma, ám kis sétával a település mindkét katolikus temploma, iskolái és könyvtára is elérhető. A főtéren található az önkormányzati alapítású művelődési-oktatási intézmények: a Cnesa Oktatási és Művelődési Központ, a Regionális Kreatív Műhely, a Regionális Szakmai Pedagógus-továbbképző Központ, valamint az Art Hotel és Art Café együttese is. A szálló 9 szobával és 3 apartmannal várja a vendégeket. Kifinomult ízlésű belső tereinek vonzerejét a földszinten található hangulatos művész-kávézó egészíti ki.

A központtól pár száz méterre található az Erzsébet-liget, mai nevén a Népkert. A park ölelésében megbújik a Magyarkanizsa gyógyvizét hasznosító fürdő, mely kiváló adottságaival és a rekreációs lehetőségek széles körével a község egyik fő turisztikai helyszíne.

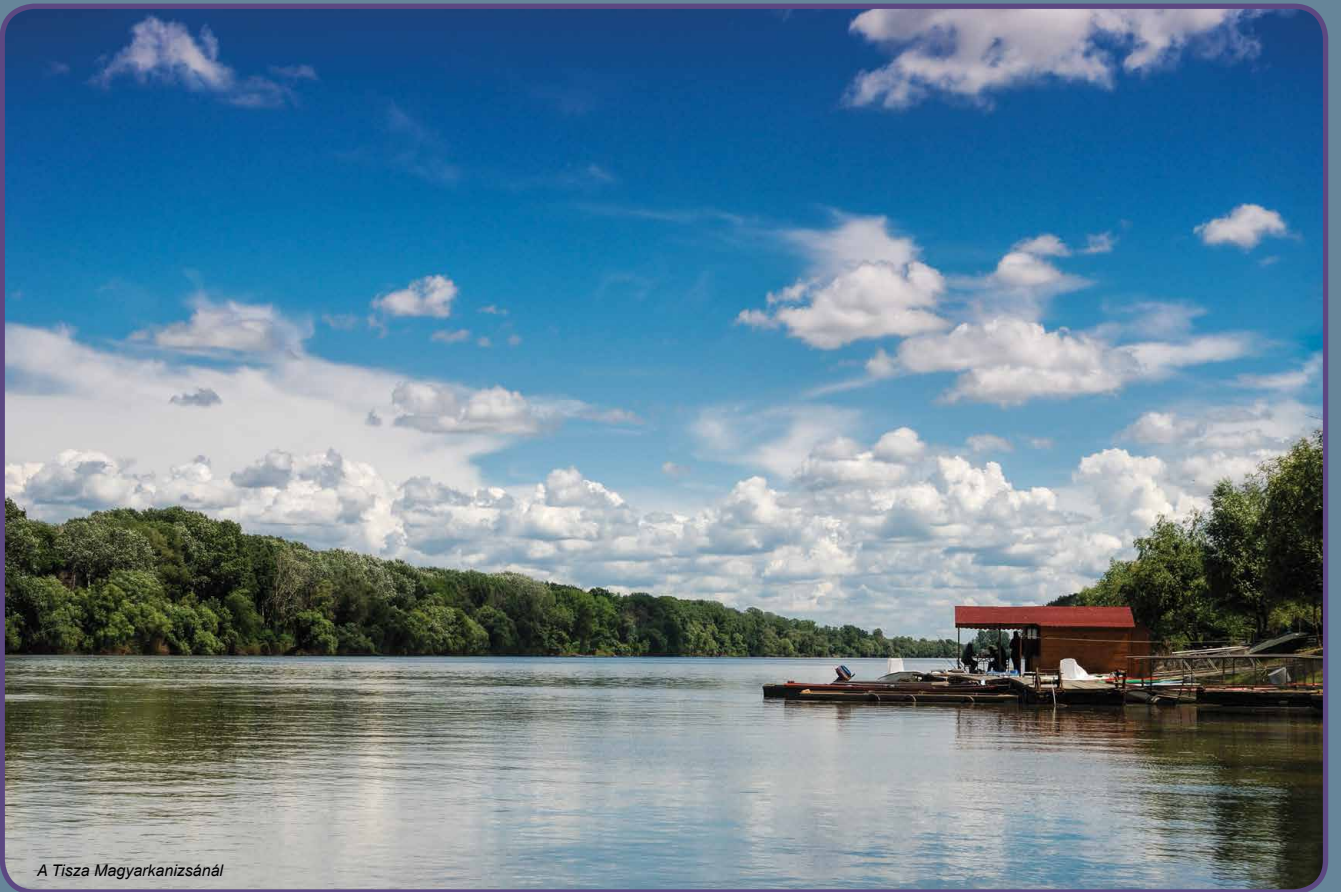
A Magyarkanizsa határában található Tiszavirág-sétány mellett a közeli Horgosnál lévő Kamaráserdő és környéke kiváló lehetőséget ad a tájegység természeti értékeinek a megismerésére. A 19. század derekán telepített Kamaráserdő és környéke 2004-ben vált természetvédelmi területté. A természeti park területén több tucatnyi veszélyeztetett és védett állatfaj él.

Gyógy- és egészségturizmusa mellett Magyarkanizsa a falusi turizmus nyújtotta lehetőségeket is igyekszik kihasználni. A környékbeli településeken (Kispiacon, Tóthfaluban) berendezett tájházakban a tájegység régi népiéletét, hagyományos életformáinak tárgyi és épített hagyatékát tekinthetik meg a látogatók.

Egyre több táj-jellegű vendégház hely épül a környéken, melyek nemcsak a néprajzi értékek tanulmányozására, hanem tartalmas szabadidős tevékenységekre is lehetőséget nyújtanak. Egyike ezeknek a Horgos melletti, gyönyörűen felújított Túrú-tanya, mely borospincével, kemencével, vendégszobákkal, kültéri tűzrakóhellyel és számos kikapcsolódási lehetőséggel várja a látogatókat.







A Tisza Magyaránizsánál



Art Café



Art Hotel



## INTÉZMÉNYEINK, SZERVEZETEINK

### Cnesa Oktatási és Művelődési Központ

A Cnesa Oktatási és Művelődési Központ szerteágazó tevékenységgel és feladatkörrel bír, a minőségi kulturális tartalmak és az élethosszig tartó tanulás közvetítésének elkötelezettje.

#### Története

Az intézményt 1958-ban alapította az akkori városi önkormányzat azzal a céllal, hogy intézményes keretet biztosítson a felnőttoktatásnak. Az évek során szerkezetileg hol bővült, hol kisebb lett az intézmény, de mindenkor a valós helyi és regionális igények kiszolgálására törekedett – úgy a felnőttoktatásban, mint a művelődés terén.

Kezdetben a neve Munkásegyletem volt és az oktatási részleg mellett több alegységet is magában foglalt (Kanizsai Amatőrszínház, Kultúra mozi, horgosi Művelődési Ház, Alapfokú Zeneiskola és József Attila Könyvtár). Idővel ezek az egységek önálló jogi személyisévé váltak vagy megszűntek.

A Munkásegyletem a 1990-es évek elején nevet változtatott és akkor kapta a ma is használatos elnevezését.

Az intézmény fő tevékenységi köre a felnőttképzés maradt, de emellett még más szervezeti egységeket is felölelt: az Info TV-t, amelynek alapvető célja a közszolgálati tájékoztatás, a mozit, a Művészetek Házát (színház) és az Alkotóházat, amely a Tisza Néptánc Egyesületnek és az Ozoray Árpád Művelődési Egyesület különböző szakágainak ad otthont. 2008-ban az újonnan felépített és megnyitott Dobó Tihámér Képtárat is a Cnesához csatolták.

A 2015/2016-os évek során további változások történtek: az Info TV a médiaházak magánosítási folyamatában magánkézbe került, az Alkotóházzal pedig a továbbiakban a József Attila Könyvtár gondoskodik.

Miután a Magyar Nemzeti Tanács kiemelt jelentőségű intézménnyé nyilvánította, 2011. szeptember 14-én részlegesen átvette a Cnesa OMI alapítói jogait is.

#### Rendezvények

A Cnesa éves naptárában saját rendezvények és olyan programok szerepelnek, amelyeknek otthont, helyszínt ad. A Művészetek Háza elsősorban a közművelődési-kulturális tartalmakat helyezi előtérbe, külön hangsúlyt fektetve a gyermekek és fiatalok számára szervezendő programokra. Saját rendezvényei között vannak hivatásos és amatőr színházi előadások, filmvetítések, hangversenyek, humorestek, előadások-beszélgetések, irodalmi estek, könyvbemutatók, kiállítások.

A Művészetek Házának nagyterme 320 néző befogadására alkalmas, a régió legnagyobb és legjobban felszerelt színháztermének számít.

Az intézmény társadalmi szerepet is vállal: a községben tevékenykedő civil szervezetek számára mindig díjmentesen biztosít termet rendezvényeikhez.

A híres magyar kanizsai festőgénuszról elnevezett Dobó Tihámér Képtárban szinte havonta nyílik új kiállítás, de a képzőművészeti tartalomon kívül ad számos más jellegű rendezvénynek is.

A Kultúra Mozi havonta vetít mozifilmeket gyermekek és felnőttek számára, de helyet ad filmfesztiváloknak is.

A Művészetek Háza a 2016-os évben mintegy 200 rendezvényen több mint 22 ezer látogatót fogadott, de ezek a számok nagyjából azonos szinten alakulnak már évek óta.

#### Felnőttoktatás

A felnőttoktatási részleg képzései között vannak nyelvtanfolyamok (angol, német, olasz, szerb, magyar), szaktanfolyamok (fodrász, szabó-varró, számítástechnikai, illetve energetikai tanfolyamok), EU-s tájékoztató és készségfejlesztő képzések, pályázati tréningek, közművelődési szakemberképzés, környezetvédelmi képzések, szervezetfejlesztési kurzusok, stb. Mivel ezek a képzések iskolarendszeren kívülinek számítanak, rugalmasabban illeszkedhetnek az elvárásokhoz, illetve a megrendelők igényeihez. Így az intézmény magas színvonalú szolgáltatásai valóban eleget tesznek az ügyfelek, ill. a közönség igényeinek.

#### Cnesa Oktatási és Művelődési Intézmény

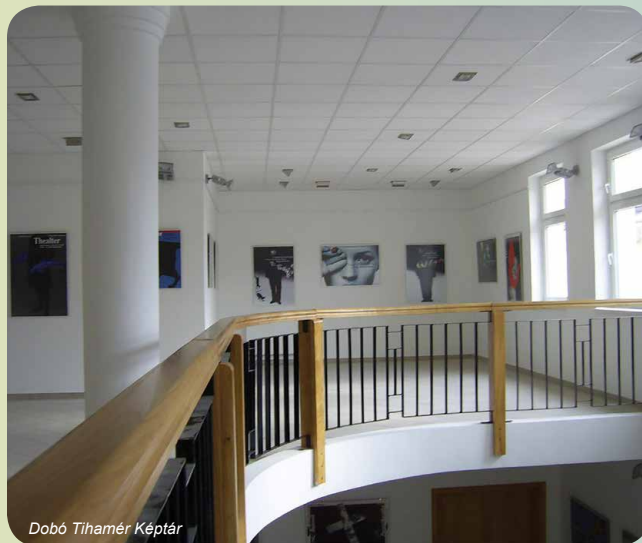
Intézmény vezető: Sarnyai Károly

weboldal: [www.cnesa.rs](http://www.cnesa.rs)

Facebook oldal: CNEsa Obrazovno-KulturnaUstanova / Oktatási és Művelődési Intézmény

Telefon: +381 24 873 043

e-mail: [cnesa@cnesa.rs](mailto:cnesa@cnesa.rs)



Dobó Tihámér Képtár



Cnesa



## Jovan Jovanović Zmaj Általános Iskola

A Jovan Jovanović Zmaj Általános Iskola egyike a Magyarkanizsa községben működő három önálló általános iskolának. A kezdetben bentlakásos leánynevelő intézetként működő intézmény, mely a Miasszonyunkról elnevezett szegény iskolanővérek rendjéhez tartozott, 1901. szeptember 9-én kezdte meg működését. 116 év alatt az intézmény sok változást élt meg, volt elemi, majd polgári iskola, jelen formájában a Jovan Jovanović Zmaj Általános Iskola nevet 1989. január 1-jétől viseli. A tanítás öt épületben folyik: Magyarkanizsán a Zmaj- és Ady-épületben, valamint Martonoson, Adorjánon és Velebiten. A valamikori önálló Ady Endre Általános Iskola az integráció éveiben a magyarkanizsai általános iskola részévé vált, azonban a név a mai napig az intézmény ezen épületét jelöli. A szintén leánynevelő intézetnek szánt martonosi épület kihelyezett tagozatán, magyar nyelven, nyolc éven keresztül tanulnak a diákok. Az adorjáni épületben magyar nyelvű alsós tagozatok működnek. Velebiten szerb ajkú alsós diákok összevont tagozaton tanulnak az elsőtől a negyedik osztályig. A velebiti és az adorjáni tanulók a felső osztályokat Magyarkanizsán fejezik be. Az iskolának összesen 1020 tanulója és 162 dolgozója van a 2016-2017-es tanévben.

Az iskola politikája a tolerancia, az elfogadás, az inklúzió és egyenjogúság elvein alapszik. A mindennapi munkában nagy hangsúlyt fektet a különleges bánásmódot igénylő tanulók felkarolására. Az iskolában 102 tanuló egyéni fejlesztési terv alapján tanul, közülük hatvanötven gyógy-pedagógiai tagozaton. Követve a tudományos innovációkat, évről évre fejlődik az iskolai technikai felszereltsége éppúgy, mint az alkalmazott oktatási- és nevelési módszerek. A pedagógusok egyéni szakmai fejlődésére is nagy hangsúlyt fektet az intézmény. A tanulás mellett a tanulók és a dolgozók számára fontos a kikapcsolódás, ezért számos saját rendezvényt felel (Gyerekfesztivál, sporthetek, karácsonyi vásár, húsvéti vásár stb.), ami kötetlenebb kapcsolatot alakít ki a résztvevők között, és természetesen szebbé teszi minden diák számára az itt töltött nyolc évet. Az iskola, túlmutatva oktató-nevelő tevékenységén, igyekszik a közösséget szolgálni, kapuja nyitva áll a széleskörű együttműködésre más területek intézményeivel is. Jelentős előrelépésnek számít a 2014-ben 7 általános iskolával megkötött testvériskolai egyezmény. Ezen dokumentumok megteremtették annak lehetőségét, hogy a diákok megismerjék a Kárpát-medencében élő, hasonló gondolkodású és elhivatottságú társaikat.

Az iskola sok változást élt meg történelme során, hitvallásában a következő gondolatok szerepelnek: „...az ideálisnak egyáltalán nem nevezhető körülmények ellenére az iskola számtalan kiváló szakembert, orvost, mérnököt, mestert, munkást, művészt, tudóst adott nemcsak Jugoszláviának, hanem az egész világnak is. A következő száz év – remélhetőleg békésebb – megalapozása tőlünk függ, a jelenkor diákjaitól, a szülőktől, a tanároktól és az egész város összefogásától. Bízunk a jövőben, és küzdünk a modern, de a hagyományokat megőrző és tisztelő 21. századi kanizsai iskoláért!”

Jovan Jovanović Zmaj Általános Iskola

Intézmény vezető: Bíró Edit

weboldal: [www.jjzkanjiza.edu.rs](http://www.jjzkanjiza.edu.rs)

Facebook oldal: [www.facebook.com/pages/Jovan-Jovanovic-Zmaj-Általános-Iskola/570468756404787](https://www.facebook.com/pages/Jovan-Jovanovic-Zmaj-Általános-Iskola/570468756404787)

Telefon: +381 24 874 070

e-mail: [direktor@jjzkanjiza.edu.rs](mailto:direktor@jjzkanjiza.edu.rs)



Zmaj Általános Iskola

## Magyarkanizsa Község Ifjúsági Irodája

Magyarkanizsa Község Ifjúsági Irodája, vagyis az OZ – ahogy mindenki ismeri a környéken – már régóta központi találkozási helye a községi fiataloknak. 1988-as alakulásakor az Ifjúsági Szövetkezet nevet és szervezeti formát viselte. A kanizsai ifjak szocializálódását, szokásainak alakulását fennállása óta szinte teljesen meghatározta, hiszen otthont adott a zeneművészetnek, a színháznak, segítette az ifjúsági munkák szervezését és támogatta a sportprogramokat is. Működésében a közelmúltban néhány éves szünet állt be, bezárta kapuit, elveszték az ifjúsági programok, és mintha a fiatalok is eltűntek volna. A hiányt mindenki érezte, ezért hathatós önkormányzati támogatással 2012-ben megújult külsővel nyitott ki újra az Ifjúsági Iroda és az Ifjúsági Otthon, hogy maga köré gyűjtse az itthon maradottakat és igényes programokat kínáljon a számukra.

Az Ifjúsági Iroda a Magyarkanizsa községbeli fiataloknak, értük és nekik van. Programjaival egyaránt igyekszik megszólítani mindenkit, aki innen származik, ide települt, itt él, de azokat is, akik már máshol tanulnak, dolgoznak, de a szívükben mindig községbelinek érzik magukat. Az iroda nem titkolt célja, hogy a községbeli fiatalokat összefogja, közös programok köré szervezze és a közösség erejével segítsen nekik motivációt találni az életben. A község polgáira mindig is az összefogás és összetartozás volt a jellemző, kiforrott közösség él itt, de manapság erre nevelni kell, ehhez hozzá kell szoktatni a fiatalokat, és ez nem kis munka.

Az iroda működésének alapját az Ifjúsági akcióterv képezi, amely 2015-ben szakemberek segítségével a valós problémákat tárta fel és ezek megoldására ötéves program-keretet kínál. Az ezt a keretet megtöltő programok elsősorban az egyént, az önmegismerést és a személyiségfejlesztést állítják a középpontba, de ezen kívül fontos céljuk a közösség kialakítása és ifjúsági közösségek építése is, és az, hogy a fiatalok jobban megismerjék a községet, ahonnan származnak, ahol élnek, valamint annak előmozdítása, hogy kötődjenek szülővárosukhoz, lakhelyükhöz. Az Ifjúsági Iroda célcsoportja nemcsak az ifjúság, hanem már az általános iskolások is, akiknél még a szokások kialakításában aktívan részt vehet az iroda, de programjai kapcsán nem feledkezik meg a fiatal felnőttekről sem, akik a munkavállalás küszöbén állnak.

Napi működésében az Ifjúsági Iroda folyamatosan szembesül az elvándorlás és népességfogyás, az elöregedés kórképével, mely Magyarkanizsát sem kerüli el. Éppen ezért nincs könnyű dolga. Szerencsére azonban vannak csoportok, amelyek aktív közösségi életet élnek: kreatívak, aktívak és motiváltak. Az ifjúságszervezői munkát nem könnyíti meg a község tagoltsága sem, hiszen a község 13 településének fiataljait kell elérnie. Éppen ezért 13 ifjúsági kisközösség és egy nagy közösség létrehozása a cél. Motiválni a fiatalokat, példát mutatni nekik, felkarolni a tehetségeket, felkutatni a munkalehetőségeket és igényes szabadidő eltöltési lehetőséget kínálni a különböző korosztályoknak, a speciális igényeket is figyelembe véve: ez az, amit az iroda vállalt, és amiért napról napra aktívan dolgozik.

Magyarkanizsa Község Ifjúsági Irodája

Ifjúsági koordinátor: Kovács V. Sára

weboldal: [www.youthka.rs/rolunk.php](http://www.youthka.rs/rolunk.php)

Facebook oldal: [www.facebook.com/OZ.kanjiza](https://www.facebook.com/OZ.kanjiza)

Telefon: +381 64 2325015

e-mail: [kanc.zamlade@kanjiza.rs](mailto:kanc.zamlade@kanjiza.rs)



## Bartók Béla Közművelődési Egyesület

Szerbia északi kapujának mondják Európa legforgalmasabb határátelőkészítőhelyét, a horgosít. Ez a nyitott kapu új idők szelét engedi be, civil szerveződések határon átnyúló kapcsolatai célozzák meg az Európai Unió felé vezető lehetőségeket. Gazdag művelődési és néprajzi hagyományaink azonban arra is köteleznek, hogy őrizzük és ápoljuk örökségünket. Az életerőt bizonyítja, hogy ma a Bartók Béla Közművelődési Egyesületnek több mint 120 aktív tagja van, pártoló tagjainak száma pedig a több százat is meghaladja, hiszen a legkisebektől az idősekig minden korosztályt felölel, és maga köré tömöríti az egész települést. Feladatuknak tartják a hagyományaink megőrzését, ápolását és átadását a jövő nemzedékének. 80 éves múltja kötelezi az egyesületet arra, hogy mindezen értékek ápolásához megteremtse a lehető legjobb feltételeket.

Az egyesület baráti kapcsolatot tart fenn Magyarországon több városban, köztük Röszkén, Mórahalmon, Szegeden, Kiskunhalason, Tázlár-on, Mesztegnyőn, továbbá számos anyaországi településen, ahol szívesen látják vendégül a Bartók hagyományörző csoportjait.

Az elmúlt évek folyamán bebizonyosodott, hogy a betanult és új programok, műsorok elsajátításához és fejlesztéséhez a legjobb feltételek a különböző táborokban adódtak. Ezeknek a táboroknak közösségerősítő és fejlesztő hatása van. Megfelelő előadók, drámapedagógusok bevonásával erősíthető a gyerekek és a fiatalok közösségi szelleme. A programok és egyben az egyesület tevékenységének célja az összetartozás, a közösségi élet és a nemzeti öntudat erősítése.

2002-ben az egyesület színvonalas munkásságáért Magyarkanizsa Község Pro Urbe-díjában részesült.

### Bartók Béla Közművelődési Egyesület

Művészeti vezető: Szécsi Zsolt

Facebook oldal: [www.facebook.com/bartokbelammehorgos](http://www.facebook.com/bartokbelammehorgos)

Telefon: +381 63-56-93-02

e-mail: [szeccs@stcable.rs](mailto:szeccs@stcable.rs)



Bartók Béla Közművelődési Egyesület



Tisza Néptáncgyesület

## Tisza Néptáncgyesület

A magyarkanizsai Tisza Néptáncgyesület 1996. október 25-én alakult, az együttes művészeti vezetője alapításától fogva Tóth Ágnes.

Az egyesület elsődleges célkitűzése a magyar nyelvterület különböző tájegységeinek néptánc, népzenei és népdal kincsének népszerűsítése, oktatása, valamint a feledésbe merült népszokások újjáélesztése, elsősorban Magyarkanizsa városában, valamint a község és Vajdaság területén.

Az együttesben több szakosztály működik: néptáncos, népdal-énekes, kézműves. Csoportjai állandó résztvevői a helyi önkormányzat rendezvényeinek, valamint képviselik magukat számos hazai és külföldi fesztiválon, szemlén és megmérettetésen egyaránt.

Programjainak és tevékenységének elsődleges célcsoportját az 5-15 éves korú gyermekek képezik, azonban a táncgyesületben folyó munka aktív résztvevői a gyermekek szülei is. A szervezet – a legfőbb, emberi értékeket megőrző célkitűzésével összhangban – egy nagy családként funkcionál.

Annak tükrében, hogy az egyesület fontosnak tartja a népszokások, a kismesterségek és a népi kézművesség különböző ágainak minél szélesebb körben való megismertetését, évente rendszeresen ismétlődő programokat szervez. Ilyenek például a hagyományos disznóvágás, a farsangi karnevál, a húsvéti tojásírás, a Tisza-menti népzenei és néptáncműhely, a Kukoricafesztivál, a karácsonyi mézeskalács sütés, a karácsonyi táncjáték.

Az egyesület megalakulása óta, rendszeresen, jelentős eredményeket ér el a Kőketánc elnevezésű vajdasági gyermek néptáncszemlén, a vajdasági felnőtt néptáncgálán, a Gyöngyösbokrétán, az Interetno fesztiválon, valamint ifjúsági csoportja több alkalommal bejutott a budapesti Ifjúsági Néptáncantológia gálaműsorába.

### Tisza Néptáncgyesület

Művészeti vezető: Tóth Ágnes

Facebook oldal: [www.facebook.com/TiszaNE](http://www.facebook.com/TiszaNE)

Telefon: +381 64-305-1313

E-mail: [tothagi60@gmail.com](mailto:tothagi60@gmail.com)



## Gyógyfürdő

### A Gyógyfürdő története

Magyarokanizsa környékén a 20. század elején két artézi kút állt rendelkezésre az állatok itatására. Az állatállomány növekedése azonban újabb kutak fúrását igényelte. Az 1908 tavaszán fúrt új kút különleges vizet adott: sárgás színű, erősen gázos vizet bukkant a felszínre. A környékbeliek hamarosan csodatévő hatást tulajdonítottak ennek a kútnak és vízének. A Csodakút gyógyító erejéről legenda is született: a Népkerben ma is áll annak a cigánylánynak a szobra, aki fájós ízületeit ebbe a vízbe áztatva gyógyult ki a reumatikus fájdalmából. A csodatévő kút híre egyre terjedt, így hamarosan pénzt is szedtek attól, aki a kút vizébe merített.

1909-ben egy helybéli vállalkozó részvénytársaságot alapított és a helyi hatóságoktól koncesszióba vette a kutat. Grünfeld Hermann egy gyógyfürdő kiépítését tűzte ki céljául: a város határában található kútból a vizet csővezetékkel a település központjába, a Népkerbe vezette.

A Magyarokanizsai Csodakút Artézi Fürdő 1913 nyarán nyílt meg a vendégek előtt: volt itt termásvizes nyitott uszoda és 20 fedett fürdőkád is. Az épületben gőzfűtés és villanyvilágítás üzemelt. Megkezdődött a célzott gyógyterápia is: a vizet reumás megbetegedések, izom-, ízületi és idegbetegségek kezelésére vették igénybe. Am a vizet ivókúrákra is alkalmazták: elsősorban a gyomor- és bélpanaszokkal küszködőknek javasolták. A vizet évekig palackozták is: jellegzetesek voltak a fél- és egyliteres sötétzöld színű palackok, amelyeket kapcsos porcelándugóval lehetett lezárni. Az üvegek oldalán „A Csodakút vize – Magyarokanizsa” felirat szerepelt.

1945-től már állami intézményként működött az Artézi Fürdő, amelynek vizét a belgrádi vizsgálatok is gyógyhatásának ítélték. Így újabb kutatások kezdődtek, újabb fúrásokat végeztek. Ennek eredményeként új, kénes-nátriumos hévízre is bukkantak, s 1980-ra felépült a ma is látogatható, szállodákkal ellátott új gyógyfürdő és gyógyközpont.

### Gyógyászat, üdülés, rekreáció

A magyarokanizsai „Banja Kanjiža” Rehabilitációs Szakkórház, közismert nevén a Gyógyfürdő, egyévszázados fennállása és működése alatt 300 ágyas korszerű rehabilitációs és rekreációs gyógyközponttá fejlődött. (A fürdővendégek megszállhatnak az Aquamarin szállóban vagy az Abella gyógypanzióban, de az Aqua Pannon és a Lupus szállodák is egységet képeznek a Gyógyfürdővel, melynek épületéhez zárt függőfolyóval kapcsolódnak.)

A gyógyintézet szívesen vár minden vendéget, akinek pihenésre, egészségügyi felüdülésre vagy gyógyrehabilitációra van szüksége – mindarra, amit a gyógyvíz vagy a gyógyító sárfürdő (peloid) nyújthat.

Az Aquamarin épületben két hévízes, fedett medence áll a vendégek rendelkezésére. A nátrium hidrokarbonátot, jódot, szulfidokat tartalmazó alkális (51, 64 és 72 °C) hévíz és a gyógyító sárfürdő reumatikus betegségek kezelésére alkalmas, illetve azokon segít, akik ízületi vagy csontszerkezeti sérüléseket szenvedtek, de rekreatív hatása is van. A gyógyintézetet nagy park veszi körül, magában az intézetben pedig a vendégeket számtalan lehetőség várja: a korszerű – 300 férőhelyes – vendéglő részben a vajdasági és bácskai konyhaművészet csodáit élvezhetik, a kongresszusi terem különböző hivatali és művelődési rendezvényeknek ad otthont, valamint a tévészalón, a fodrász szalón, a modern wellness létesítmény, a szauna, a konditerem és az emléktárgyakat árusító üzletrészek is a kényelmet szolgálják. A Gyógyfürdő komplexumához tartoznak a tenispályák és a 600 néző befogadására alkalmas sportszarnok is – a kispályás sportok kellékeivel (kézilabda, teremlabdarúgás, kosár- és röplabda, asztalitenisz, cselgáncs, birkózás) felszerelve.

Olyan környezet ez, amelyet a csöndre, zöldövezeti kikapcsolódásra, kényelemre vágyó vendégek óhajtanak. A környezet erdőben és vadászterületeken apró és nagyvadra egyaránt lehet vadászni; a szépségéről híres Tisza folyó pedig a sporthorgászok paradicsoma.

A fürdés, a parkban tett séták, a környék sokszínű kulturális emlékeinek megtekintése kellemes időtöltés, a Gyógyfürdő pedig gyors felépülést szavatol.



A Gyógyfürdő épülete



A gyógyfürdő medencéi

### „Banja Kanjiža” Rehabilitációs Szakkórház – Gyógyfürdő

Intézmény vezető:

Dr. med. Slobodanka Drndarski

weboldal: [www.banja-kanjiža.com](http://www.banja-kanjiža.com)

Facebook oldal:

[www.facebook.com/SbrBanjaKanjiža](https://www.facebook.com/SbrBanjaKanjiža)

Telefon: +381(0)24 874725

e-mail: [office@banja-kanjiža.com](mailto:office@banja-kanjiža.com)



## RENDEZVÉNYEINK

### Községnap

#### Történelmi háttere és célja

Magyarkanizsa község október 20-án ünnepli a község napját, mely ünnep történelmi gyökereit a régmúltban találjuk: 1686-ban a török hatalom gyengülni kezdett, s a keresztény seregek a Habsburgok vezetésével felszabadították Magyarország nagy részét, így október 20-án a mai Kanizsa község területét is a megszállók alól. A kereszténység győzelme azóta is összetartja Európa nemzeteit. Ezért az önkormányzat erről az eseményről többnapos rendezvénysorozattal emlékezik meg, mely napokon elsősorban a bel- és külföldi testvérvárosok képviselőivel, hivatalos delegációival szervez közös programot. Az együtt töltött idő remek lehetőséget nyújt a határokon átvéelő kulturális, idegenforgalmi és gazdasági kapcsolatok ápolására, azok körének kiszélesítésére, hiszen testvérvárosaink nagy része ma már az Európai Unió tagja. A személyes kapcsolatoknak köszönhetően községünk hatékony együttműködést és segítséget kap az uniós előírásokat már a gyakorlatban alkalmazó szakemberektől mind a közigazgatás, mind a gazdaság különböző területein.

#### Programja

A községnap programozat részét képező intézményi események (pl. az iskolák, a könyvtár vagy a civil szervezetek szervezésében megvalósuló programok) évről évre változnak, mindig új tartalmakkal gazdagítják az ünnepet, de a hivatalos programelemek, melyek szervezője az önkormányzat, minden évben hasonló rendben követik egymást.

Így a megemlékezés történelmi helyszínén, az Oromhegyes határában található Csákó-halmon veszi kezdetét. Azon kívül, hogy ez a domb a község legmagasabb pontja, egyben történelmi jelentőséggel is bír.

A zentai csata 1697. szeptember 11-én volt. A Habsburgok Savoyai Jenő vezetésével győzelmet arattak a törökök felett, melynek következtében – Bánságot kivéve – felszabadult a török uralom alól a Magyar Királyság területe. Ám ezt a csatát 1686-ban megelőzte egy kisebb csata, amelynek a jelentősége abban rejlik, hogy ez volt az első győzelmes csata ebben a térségben a török ellen. Ennek a korábbi csatának a feltételezett helyszíne a Csákó-halom.

Ezen a helyen évente emléktábla-avatást tart az önkormányzat. Ez a hely emlékezteti ugyanis a magyarkanizsai polgárokat a közös sors vállalására, az elődök munkájára és a térséghez kötődő gazdag múltra. Az emlékhely táblái egyre korábbi időknek állítanak emléket, évszázadonként az adott kor legjelentősebb eseményét megörökítve a domb tetején álló kereszt körül. A megemlékezést a helybéli művelődési egyesület fellépése gazdagítja.

A Községnap legjelentősebb eseménye az ünnepség, melynek keretében sor kerül a község nyilvános elismeréseinek átadására. A képviselő-testület határozata értelmében az elismerések között megtalálható a díszpolgári cím, a pénzjutalommal járó Pro Urbe-díj és köszönő oklevelek is adományozhatók. Ezen ünnepség keretében, hagyományosan a magyarkanizsai városháza dísztermében kerül sor a polgármester ünnepi beszédére és az elmúlt év eseményeit összefoglaló kisfilm levetítésére is.

A községnap programozat állandó eleme a Halász téri koszorúzás. Míg a Csákó-halom a község legmagasabb pontja, addig a Halász tér azért jelentős, mert ez Magyarkanizsa város legősibb pontja. A téren áll az emlékoszlop, amelyen az „Itt született Magyarkanizsa” felirat szerepel. A régészeti feltárások és történelmi források arról tanúskodnak, hogy ezen a helyen már a bronzkorban létezett település és itt állt a földvár, melyre a mai település magva épült.

A koszorúzás után a program általában a Dobó Tihamér Képtárban folytatódik, ahol új kiállítás megnyitására kerül sor – általában olyan alkotók műveiből, akik vagy Magyarkanizsa községhez vagy testvérvárosaink valamelyikéhez köthetők.

Magyarkanizsa község napjának ünnepségsorozata a hagyományok szerint a Művészetek Háza nagyszínpadán ér véget koncerttel vagy színházi előadással – mely minden alkalommal az önkormányzat ajándéka a község polgárainak.

Az ünnepi műsoroknak a Község Napja alkalmából mindig azonos üzenete van: a közös emlékezet tesz egy közösséget igazán erőssé! Minden év, minden város-napi ünnepség a születésről és a megújulásról, az itt élő emberek életszeretéről és hitéről szól.



Csákó-halom



A városháza díszterme

#### Községnap

Főszervező: Magyarkanizsa önkormányzata

Telefon: +381 24 873 249

weboldal: [www.kanjiza.rs](http://www.kanjiza.rs)

Facebook oldal: [www.facebook.com/KanjizaMunicipality](https://www.facebook.com/KanjizaMunicipality)

e-mail: [office@kanjiza.rs](mailto:office@kanjiza.rs)



## Futó- és Úszómaraton

Minden év augusztusának második hétvégéjén kerül megrendezésre a magyarkanizai Nemzetközi Úszó- és Futómaraton. A szervezők évről évre azt a hagyományt folytatják, melynek gyökerei a távoli múltban vannak: 1882-ben rendezték meg ugyanis eleink az első kanizsai futó és úszó versenyt. Aztán jó időre feledésbe merült az esemény, de egy régi újságcikknek hála a maratont újraéledt: az első verseny 100 éves évfordulóján, 1982-ben újra eldőrdült a rajtpisztoly, azóta is arra sarkallva a várost és a sportkedvelőket, hogy ne hagyják elveszni a hagyományt.

Dél előtt az úszók a Tisza vizében 3,5 kilométeres távon versengenek, délután pedig az atléták futják le – a valamikori Horgos-Magyarkanizsa táv helyett – a város utcáin kialakított futópályát: összesen 10.500 méteren.

Az évről évre idelátogató versenyzők és a kanizsaiak is tudják, hogy a versenyre szabadon nevezhetnek mind az aktív mind az amatőr sportolók. A több száz résztvevő különböző kategóriákban versenyez, melyet a szervezők elsősorban a kor alapján állapítanak meg.

Így a legkisebbek is versenybe szállhatnak: úszásban a Tisza-parti medencében mérhetik össze erejüket, futásban pedig a strand homokján dől el, hogy ki a leggyorsabb.

A fair play keretei között lezajló versenyek évről évre visszacsábítják azokat, akik egyszer már résztvettek a kanizsai maratnon. Vannak olyan versenyzők, akik már két évtizede rendszeresen lefutják vagy leúszák a távokat – és bizony ez a legnagyobb elismerés a szervezők számára. Bizonyíték, hogy a maratont nemcsak a versengés lehetőségéért, hanem a baráti légköréért, a vendégszeretetéért is látogatják a résztvevők.

A magyarországi szervezett csoportok már a rendezvényt megelőző napon megérkeznek, de más európai országokból is eljönnek olyanok, akik gyakori résztvevői voltak a maratonnak, de időközben külföldre távoztak. A futóversenyben minden évben részt vesznek a fogyatékkal élővel foglalkozó Együtt Velel Értük civilszervezet tagjai is, akik kísérőikkel teszik meg a számukra kijelölt távot.

A szervezők minden évben a versenyfeltételek fejlesztésén dolgoznak: biztosított az orvosi ellátás, az időmérést chippek könnyítik, a futóknak több ponton is citromot és üdítőt biztosítanak, mindkét célban frissítő várja a versenyzőket. Az úszók ebédet, a futók vacsorát kapnak. A vízen csónakos felügyelők, az utcákon rendőrök, illetve a Vöröskereszt aktivistái vigyáznak a résztvevők testi épségére és biztonságára.

A díjak a versenykategóriák mindegyikében kiosztásra kerülnek, de a legidősebb és a legfiatalabb résztvevő, valamint a legjobb kanizsai férfi, és a legjobb kanizsai női résztvevő is külön kategória ajándékot kap. Valamint – az elmúlt évek újításaként – bevezetésre került az abszolút győztesek kategóriája azoknak a versenyzőknek a körében, akik teljesítik mind az úszó, mind a futótávot a saját korcsoportjukban.

Ez a sportesemény akár Magyarkanizsa helytörténetének részeként is említhető. Tömegességével, közösségépítő tradíciójával és az egészséges életmódról szóló üzenetével valóban jövőbe mutató rendezvényként gazdagítja az egyébként is igen sokszínű községbeli eseménynapit. Jelentőségét és kedveltségét az is mutatja, hogy a rendezvény megtartásához helyi, regionális és országos támogatók különböző formában, de rendszeresen hozzájárulnak.



Futómaraton

### Nemzetközi Futó- és Úszómaraton

Főszervező: Magyarkanizsa önkormányzata

Telefon: +381 64 8062128

weboldal: [www.maratonkanjiza.rs](http://www.maratonkanjiza.rs)

Facebook oldal: [www.facebook.com/maratonkanjiza](https://www.facebook.com/maratonkanjiza)

e-mail: [maraton@kanjiza.rs](mailto:maraton@kanjiza.rs)



Úszómaraton



## Egyéb rendezvények

A különböző helyi rendezvények szervezői évről évre a céllal látnak neki munkájuknak, hogy mind a város lakóinak, mind az ide látogató vendégeknek kellemes kikapcsolódást biztosítsanak: még több vidámságot, még tartalmasabb szórakozást. A folytatásban néhány községbeli rendezvény bemutatása következik – a teljesség igénye nélkül.



Traktorfesztivál

### Traktorfesztivál

Több mint száz traktor látványos felvonulásával kezdődik minden évben május közepén Oromhegyesen a Traktorfesztivál. A szervező Atlantis Garden Klub udvarán és környékén ilyenkor több ezer látogató is összegyűlik.

A felvonuló traktorok között évről évre megjelennek a legmodernebb John Deer vagy New Holland márkájú, már-már luxuskategóriába tartozó csodamasinák is, de mellettük akadnak 50-60 éves, meglepően jó állapotban lévő gépek is. A traktorok izgalmas gyorsasági és ügyességi versenyeken vesznek részt (töltésben, traktorgyorsulásban, súlyhúzásban, köttetésben, akadálypályán és eszközkapcsolásban), melyek pártját ritkító látványosságnak számítanak. De minden évben megválasztják a legerősebb traktoristát és a Traktorszépét is.

Mivel a szervezők számára fontos a családi program biztosítása, ezért a gyerekek zsákban ugrálásban, malac- és kecskefogásban versenyezhetnek, a színpadon pedig egézsnapos művelődési-szórakoztató műsor várja a közönséget.

### Traktorfesztivál

Főszervező: Ép testben élő hagyomány- civilszervezet

Telefon: +381 24 884 074

Facebook oldal: [www.facebook.com/traktorfesztival](http://www.facebook.com/traktorfesztival)

e-mail: [atlantis@tippnet.rs](mailto:atlantis@tippnet.rs)

### Kanizsa Feszt

A Kanizsa Feszt 2013 óta minden év június utolsó hetében várja a fiatalokat a magyarkanizsai Tisza-partra. A fesztiválon változatos események zajlanak: koncertek, vetélkedő, nyári egyetem, különböző sport- és ügyességi versenyek. Sokféle szórakozási lehetőség tölti ki a napját azoknak is, akik a fesztivál teljes időtartamára sátorhelyet váltanak és a Tisza-parton kempingezve vesznek részt a programokon.

A zenei programrészben ismert magyarországi és szerbiai előadók, Dj-k gondoskodnak a nagyszerű buli-hangulatról.

Az esti koncertek mellett a délutáni programok sorát gazdagítja a kézműves utca, ahol a hagyományos foglalkozásokat ki is lehet próbálni; a médiuműhely, ahol a televíziózás alapjait ismerkedhetnek, a filmklub jó hangulatú, tartalmas, fiatalos filmekkel; de a Dobó Tihamér-rajzverseny is várja az ügyeskező, kreatív alkotókat.

Főszervező: Forró Lajos

Telefon: +381 62 1023482

weboldal: [www.kanizsafeszt.com](http://www.kanizsafeszt.com)

Facebook oldal: [www.facebook.com/kanizsafeszt](http://www.facebook.com/kanizsafeszt)

e-mail: [kanizsafeszt@gmail.com](mailto:kanizsafeszt@gmail.com)



Főzőverseny

### Nemzetek Főzőversenye Határok Nélkül

Kispiac legjelentősebb szabadtéri eseménye a Nemzetek Főzőversenye Határok Nélkül. A CHEF Vajdasági Hagományörző, Idegenforgalmi és Gasztronómiai Szövetség szervezésében megrendezésre kerülő hagyományörző gasztronómiai eseményen minden évben részt vesznek székelyföldi, felvidéki, kárpátaljai, anyaországi és vajdasági főzőcsapatok is, melyek feladata a saját tájegységükre jellemző, hagyományos étel elkészítése.

A rendezvény keretében a polgármesterek, politikusok, helyi közösségi elnökök és képviselők versenyére, valamint a média grill- és főzőversenyére is sor kerül. A főzőversennyel egyébként gyakran egyidőben zajlik a hagyományos kispiaci jószág- és kirakodóvásár is, ami további sok-sok látványt kínál az odalátogatóknak.

Az elkészült ételkavalkádból minden évben a Magyar Fehér Asztal Lovagrend tagjaiból álló zsűri választja ki a díjazottakat.

A nagyszabású rendezvényt tarka művelődési műsor kíséri, de a rendezvény Bajuszkirályát is megválasztják.

Főszervező: Varbai András

Telefon: +381 64 3705995

e-mail: [chef.kispiac@gmail.com](mailto:chef.kispiac@gmail.com)



Írótábor

### Kanizsai Írótábor

A Kanizsai Írótábor a régió magyar nyelven alkotó művészeinek egyik legfontosabb találkozóhelye, mely már 1952 óta invitálja Magyarkanizsára az irodalmárokat.

A rendezvény hosszú évek óta két koszorúzással kezdődik: az első megemlékezésre a Népkertben kerül sor, ahol az írótábor emlékműve áll, majd ezt követi a rendezvény hivatalos megnyitója a városháza előtti parkban, a Dobó-Koncz-szoborparknál. Minden évben van program (kiállítás, kerekasztal-beszélgetés, könyvbemutató) a Dobó Tihamér Képtárban, a galéria tőszomszédságában található Art Café pedig ideális helyszíne a kávéházi beszélgetéseknek, a vajdasági kiadók bemutatkozásának, illetve a Kanizsai Írótábor díszvendégével való beszélgetésnek. Az írótábor hagyományait követve a résztvevők renthagyó irodalom-órákat tartanak az általános iskolákban és sor kerül – a mindig különleges hangulatú – utcai író-olvasó találkozóra is.

Főszervező: József Attila Könyvtár, Magyarkanizsa

Telefon: +381 24 4877 323

e-mail: [office@kanjiza.rs](mailto:office@kanjiza.rs)



## Szüreti Napok

A horgosi helyi közösség rendezvényén, a Szüreti Napok programjában sportversenyek (horgász-, futó-, asztalitenisz versenyek, labdarúgó torna), kiállítások, művelődési műsor, főzőverseny, terménybemutatók, szakmai versenyek és gyermekfoglalkozások is szerepelnek évről évre, az esték pedig a szórakozásé: művelődési műsor, illetve koncertek szórakoztatják a közönséget a Földműves Szövetkezet udvarában.

A horgosi vadászok jóvoltából a Szüreti Napokon szinte mindig vadast főznek. Őzet, szarvast, illetve vaddisznót főzhetnek a főzőversenyre jelentkezők, akiknek a főzőhelye a Vasút utcában kerül felállításra.

Főszervező: Helyi Közösség Horgos  
Telefon: +381 24 792 041  
e-mail: mzhorgos@stcable.rs



## Kukoricafesztivál

A Tisza Néptáncegyesület legjelentősebb rendezvénye a Kukoricafesztivál, amelyet 2006-ban, az egyesület fennállásának 10 éves jubileumán indítottak útjára az egyesület önkéntesei. A háromnapos, nemzetközi rendezvény fő célja a kukoricához, a kukorica betakarításhoz kapcsolódó népszokások bemutatása, népszerűsítése, hogy a már-már feledésbe merült szokás ismét életre keljen, része legyen mindennapjainknak. A külföldről és Vajdaság egész területéről érkező résztvevők vetélkedőkön (versenyszerű kukoricafosztás, morzsolás, csutkavárépítés) elevenítik fel a paraszti kultúra jellegzetes munkáit, kézműves foglalkozásokon vehetnek részt, ezalatt szabadtéri néptáncos és népzenei műsorok szórakoztatják a vendégeket. Vajdasági kézművesek kirakodóvására, műhelymunkák, valamint kukoricából készült ételek bemutatója és kóstolója is várja az idelátogatókat. A népi hagyományok mellett teret kapnak a művészet más területei is, minden évben kiállítást szerveznek vajdasági, pályakezdő iparművészek részére. A rendezvény két kiemelkedő eseménye a vajdasági magyar népzenei együttesek szombat esti közös gálaműsora, valamint a vasárnapi nemzetközi néptánc gálaműsor.

Főszervező: Tóth Ágnes  
Telefon: +381 64 305 1313  
weboldal: www.kukoricafeszt.net  
e-mail: tothagi60@gmail.com



## Vajdasági Szólótánc Fesztivál

A Vajdasági Szólótánc Fesztivál már 2007 óta minden évben megrendezésre kerül és a horgosi Bartók Béla Művelődési Egyesület egyik legjelentősebb rendezvénye. Az előző évek pozitív visszhangja, az érdeklődők száma, a stabil szakmai háttér biztosítják a rendezvény sikerét.

A Vajdaságban sokáig nem volt lehetőség arra, hogy a néptáncosok egyéni koreográfiákkal, improvizatív elemeken nyugvó néptáncsal mutassák be, szakmai zsűri előtt, a tudásukat. A fesztivált a Magyar Nemzeti Tanács 2010. november 29-e óta a vajdasági magyarság kiemelt jelentőségű regionális rendezvényeként tartja számon.

Az elmúlt egy évtizedes története igazolja, hogy e nivós rendezvényre nagy igény mutatkozik szakmai körökben. Fellépők érkeznek Vajdaság egész területéről, és természetesen az anyaországból is.

Főszervező: Szécsi Zsolt  
Telefon: +381 63 56 93 02  
e-mail: szecsizs@stcable.rs

## Hurka- és Kolbászfesztivál

Adorján lakosságának többszöröse, több ezer néző kíváncsi minden évben a Hurka- és Kolbászfesztivál hagyományörző rendezvény eseményeire. A hurka- és kolbásztöltő versenyen mindig sok csapat vesz részt, amelyek a nevezési díj ellenében öt kiló kolbászúst és ugyanannyi hurkának való, disznófejjel gazdagított belsőséget kapnak a versenyezéshez.

A Papp Pál utcában és környékén a kirakodóvásár sátrai állnak, ahol a gyerekjátékoktól a cukrásztermékekig, a ruhaneműtől a füstölt hústermékekig, a kézműipari portékától a mezőgazdasági gépekig szinte mindent meg lehet találni.

A kiváló hangulat felelősei a környékbeli lakodalmas zenekarok. Szerbiai és magyarországi előadók könnyűzenei koncertjeire is sor szokott kerülni. A rendezvényen a szervező helyi közösség nem kevesebb, mint 10 ezer darab frissen sült, ingyenes hurkával és kolbással vendégeli meg minden évben a látogatókat.

Főszervező: Adorján Helyi Közössége  
Telefon: +381 24 4884 006  
e-mail: adorjan@kanjiza.rs





## TATA, SZÓGYÉN, SZOVÁTA, MAGYARKANIZSA – A KEZDETEK

Tata testvérvárosi kapcsolatainak története még a rendszerváltás előtt, 1985-ben kezdődött, amikor is az akkori Városi Tanács úgy döntött: hivatalos együttműködést alakít ki a hollandiai Alkmaarral. Alig két évvel ezután, 1987-ben, a németországi Gerlingennel létesített testvérbarátságot a tanácsi vezetőség. Városunknak a „nemzetközi porondon” megtett ezen első lépéseit ma már egyértelműen politikai nyitásként, a küszöbön álló politikai változások előjeleként értékelhetjük – annak ellenére is, hogy e kapcsolatok megkötését és kibontakozását a szocialista rendszer szigorúan ellenőrzése alatt tartotta.

1990 után a testvérvárosi kapcsolatok jelentős mértékben elősegítették a kelet-közép európai országok nyitását a nyugat felé: előmozdították az itt élők megismertetését a nyugati országok lakóival. E folyamat részeként városunk már meglévő testvérvárosi kapcsolatai is megerősödtek, az első szabadon választott önkormányzat pedig újabb két településsel kötött együttműködési megállapodást: a franciaországi Dammarie-lès-Lys-szel 1993-ban és az olaszországi Arenzano-val 1994-ben. Az ezredfordulón, 2000-ben pedig sikerült kialakítanunk egy „testvérvárosi háromszöget” is: Dammarie-lès-Lys olaszországi testvérvárosával, Montebellunával létesítettünk hivatalos kapcsolatot. 2004-ben a lengyelországi Pińczów-val vált hivatalossá testvérvárosi együttműködésünk.

Amíg a fenti városokkal kötött testvérvárosi szövetségünket a nyelvükben, kultúrájukban, történelmükben, hagyományaikban különböző európai nemzetek közötti megértés, kölcsönös tisztelet és összefogás szükségességének felismerése motiválta, a szlovákiai Szógyénnel, a romániai Szovátával és a szerbiai Magyarkanizsával való kapcsolatukra közös történelmünk, nyelvünk, kultúránk, hagyományaink – és nem utolsósorban a határainkon túl élő magyarok iránti felelősségérzetünk készítettek.

Hogyan is indult újtárra ez a három testvérkapcsolat, amelyeket gyakran – talán figyelmetlenségből, talán „az egyszerűség kedvéért”, de mindenképpen helytelenül! – szintén „nemzetközinek” szoktak titulálni?

Az események felidézéséhez több mint húsz évet kell visszalépni az időben. A történet 1995-ben, egy hideg, havas, télvegi napon kezdődött, amikor Nágel Dezső, Szógyén polgármestere felkereste Tata polgármesterét, Kerti Katalint, hogy információkat, segítséget kérjen a Szógyénből kitelepítettek első találkozájának megszervezéséhez. A szógyéni születésű tatai lakosok neveire, lacímeire volt szüksége a szógyéni szervezőgárdának a rendezvény meghívotti listájának összeállításához.

A tatai segítségnyújtás megtörtént, telefonhívások, faxüzenetek jöttek-mentek, a lista a sok jó szándékú közreműködő munkájának eredményeként rendben elkészült, a szógyéni rendezvény szerencsésen megtartott. Az eseményen Tata Város Önkormányzatának képviselőiben részt vevő Beigelbeck Ottó alpolgármester és e cikk szerzője az alábbi sorokkal mondott köszönetet Szógyén polgármesterének:

*„Ez a hétvége nemcsak az egykori szógyénieknek, hanem nekünk, többé-kevésbé kívülállóknak is szívet melengető, felejthetetlen élmény volt. Lelkes szervezőmunkájuk, a gondos előkészítés és a színvonalas megvalósítás joggal vívta ki valamennyi meghívott elismerését.*

*Mindannyian tudjuk, hogy régi sebeket begyógyítani nem képes – és nem is hivatott – egy ilyen megemlékezés, ám a szülőföld elvesztésén érzett fájdalmat és keserűséget enyhítheti. Tiszteletre méltónak tartjuk, hogy szeretetükkel és emberségükkel méltó alkalmat teremtettek egykori földijeiknek a súlyos emlékekkel való szembesülésre.”*



vatalosan is „levizitált” egymásnál... A tataiak könyveket gyűjtöttek a szógyéni könyvtárnak. 1997 márciusának idusán a szógyéniak ismét ünnepi műsort adtak Tatán.

Majd a két település önkormányzati képviselő-testületeinek jóváhagyásával 1997. május 9-én, Szógyénben megkötötték a frigy: Tata és Szógyén polgármestere aláírta a két település közötti testvérvárosi megállapodást.

„Megcsináltuk!” – ezzel a kevésbé hivatalos, de sokat mondó szóval és a hozzá tartozó széles mosollyal kommentálta Nágel Dezső polgármester a – ma már tudjuk, legalább is „várostörténelminek” nevezhető – lépést...

Mára a Szógyénnel 20 éve kötött barátság Tata leggazdagabb, legsikeresebb testvérkapcsolatává vált. Évente 25-30 közös eseményen találkozhatnak egymással a tataiak és szógyéniak. A különféle rendezvényeken, alkalmakon éves átlagban 250-300 szógyéni és tatai fordul meg vendégként mind Tatán, mind Szógyénben. Az elmúlt évtized létszámadatait figyelembe véve megállapíthatjuk, hogy a Tatára érkező testvérvárosi vendégek több mint 40 %-a szógyéni volt, és minden tíz, testvérvárosi látogatásra utazó tatai közül négynek Szógyén volt az úti célja.

A Tata és Szógyén közötti kapcsolat legfontosabb hagyományos eseményeiről kiadványunk következő fejezetei igyekeznek képet adni.

De ez az ügy, ez az akta ezzel a levéllel – mint sejthetjük – nem zárult le. Valahogy újra és újra adódott valamilyen alkalom arra, hogy tataiak Szógyénbe, vagy szógyéniak Tatára látogassanak... Például amikor 1996. március 15-én a szógyéni amatőr színjátszó színpad felejthetetlen sikerű, teltházas-pótszékes ünnepi műsort adott a művelődési központban. Ismét egy tatai köszönőlevelet idézünk:

*„A nézőközönség soraiban helyet foglalók közül sokan mondták: most aztán megmutatták a szógyéniak! Valóban – a szereplők felmutatták nemzeti ünnepünk legszebb arcát és példát adtak arról, hogyan ünnepelnek azok, akik számára mélyen megélt, sokat adó, de még többet követelő, sorsformáló örökség magyar mivoltuk.”*

Egy tatai delegáció részt vett a Szógyénből kitelepítettek második találkozáján, egy szógyéni delegáció tiszteletét tette a tatai augusztus 20-i ünnepségen, majd az év végén, immár egyre nyilvánvalóbb szándékkal a két település vezetősége hi-







A két önkormányzati képviselő-testület jóváhagyásával elhárult minden akadály az újabb „házasság” elől: Hetényi Tamás és Péter Ferenc 2002. szeptember 29-én a tatai polgármesteri hivatal dísztermében ellátták kézjegyükkel Tata és Szováta testvérvárosi megállapodását. Hetényi Tamás ünnepi beszédéből idézünk:

„Különös, szinte misztikus egybeesésnek tekintjük, hogy hetedik testvérvárosunk Erdélyben, a bűvös hét szám tartományában fekszik. Erdélyben ugyanis hét királyi vár, hét magyar vármegye, hét székely szék, hét szász szék, hét református kollégium és hét római katolikus főgimnázium található.”

Tata és Szováta kapcsolatát 2002 őszén történt, de a barátkozás, a különféle közös programok megvalósítása már az év elejétől megindult: tatai sportolók is részt vettek a szováta téli játékokon és egy szováta fiatal hölgy, Kovács Zsuzsanna is megmutatta tehetségét egy tatai képzőművészeti táborban (az azóta immár 14 alkalmat megélt Tatai Tehetséggondozó Művészeti Tábor egyik „nulladik kiadásában”).

Ha a számadatokat tekintjük, a szováta kapcsolat – a szőgyéni és a gerlingenit követően – Tata harmadik legjelentősebb testvérvárosi együttműködése. Évente 8-10 közös eseményen van alkalma találkozni egymással a tataiaknak és a szovátaiaknak. A két város közötti együttműködés meghatározó tényezői a fiatalok – és ez nyilvánvalóan erős bizakodásra jogosít fel bennünket a jövőt illetően. A sportoló, a művészetekben jeleskedő fiatalok, az érdeklődő középiskolások feladata lesz az, hogy a nagykorúságig, majd a felnőtt korig növesszék-fejlesszék az évezred első éveiben született, most 15 éves testvérbarátságot.

„A házasságok az égen kötöttek” – tartja a mondás. De vajon hogyan kommentáljuk azt a tényt, hogy Tata és Magyarkanizsa „házasságának” gondolata – a Ligúr-tenger partján született?

Az történt ugyanis, hogy Tata 2006-ban megválasztott, új polgármestere, Michl József 2008-as, első arenanoi látogatásakor, a Mare e monti gyalogló rendezvényen részt vevő tatai „csapatba”, azaz delegációba „beválogatta” a tatai futóversenyek rendszeres résztvevőjét, Crisán Márius is. Az Olaszországba vezető hosszú úton a tatai delegáció tagjai sok mindentről szót váltottak, így természetesen szóba került a futás is. A kiváló tatai senior futó beszámolt a város polgármesterének a gerlingeni Solitude futáson szerzett tapasztalatairól – és megemlítette, hogy futó barátaival együtt nemcsak Németországban szokott versenyezni, hanem például a Délvidéken is. Egy Magyarkanizsa nevű város által rendezett futó- és úszó versenyen. A futás révén pedig jó barátságba került több magyarkanizsaival – közöttük egy Terzic Miroslav nevű ügyvéddel, akinek jó kapcsolatai vannak a magyarkanizsai önkormányzattal, és eljátszott már a gondolattal, hogy Magyarkanizsa és Tata... – Szó szót követett, és mire a tatai delegáció hazaérkezett Arenanoból, már meg is fogalmazódott a terv Magyarkanizsa „megkörményezésére”.



Bizonyára a szőgyéni kapcsolat korán megmutakozó sikeressége volt az oka annak, hogy az immár új polgármester, Hetényi Tamás vezette tatai önkormányzati képviselő-testület 1999-ben hivatalos formában is kifejezte szándékát újabb határon túli magyar településsel való testvérvárosi kapcsolat létesítésére.

A „házasságszerző” ebben az ügyben két vegyész mérnök volt: egyikük, Vékony Ferenc történetesen az akkori tatai önkormányzati képviselő-testület egyik legbefolyásosabb tagja, másikuk, az erdélyi gyökerű Kríza Dániel, a tatai képviselő jó ismerőse. Felelges lenne tagadni: annak rendje és módja szerint „kinézték” Tata számára a Tatától 650 kilométerre található, híres-neves sövidéki turisztikai célpontot, Szováta... (Ma már megállapíthatjuk: milyen jól is tették!)

2000-ben a Határon Túli Magyarok Hivatalában megtörtént az első személyes találkozás Szováta város polgármesterével, Péter Ferencel. Ezt követően a felek levélváltás útján biztosították egymást arról, hogy komolyak a szándékaik. 2001 nyarán a tatai önkormányzat hivatalos delegációja járt háztűznézőben Szováta, ősszel pedig a szovátaiak vizitáltak Tatán.



A két jó barát futó, Márius és Miroslav ezúttal nem a versenypályán, hanem a kapcsolatépítésben „vetették be magukat”. Aktív háttér munkájukkal elérték, hogy Michl József polgármester hivatalos meghívását elfogadva Nyilas Mihály magyarkanizsai polgármester és munkatársai még 2008 őszén ellátogattak Tatára. Az érezhetően jól sikerült látogatás végén a két polgármester abban egyezett meg egymással, hogy támogatják az ismerkedést városaik különféle szervezetei és intézményei között.

2009-ben a képzőművészek – felnőttek és fiatalok – nyitották az ismerkedők sorát. 2011-ben már nem kevesebb, mint 11 „hivatalos” alkalommal találkozhattak tataiak és magyarkanizsaiak egymással. A közös programok közül kiemelkedett az az októberi tatai találkozó, amelynek keretében Nyilas Mihály polgármester a tatai képviselő-testület tagjai és a tatai intézményvezetők számára bemutatta városát és Magyarkanizsa községet. Ezen a találkozón fogalmazódott meg (végre!) az a terv, hogy 2012-ben hivatalos kapcsolat kötésre kerüljön sor a két város között.





Terzić Miroslav, Nyilas Leonov Anita, Michl József, Crisán Márius

A testvérvárosi megállapodás aláírása végül 2012. július 2-án, a tatai városházán történt meg. Tatai részről Michl József polgármester, Magyarkanizsa önkormányzata nevében – Nyilas Mihály polgármester megbízásából – Nyilas Leonov Anita, a községi tanács tagja helyezte el kézjegyét a kapcsolatot szentesítő díszes okmányon. Ő tolmácsolta a magyarkanizsai polgármester köszöntő szavait is:

*„Ma kölcsönösen hazaérkeztünk. Ezentúl nemcsak kedves vendégként, hanem hazalátogatókként is üdvözölhetjük egymás, s biztos vagyok abban, hogy egy biztató, tartalmában folyamatosan bővülő közös jövő áll előttünk. Az elmúlt kilencven év bebizonyította, hogy a nemzetet nem lehet határokkal felszabdalni. A tataiak érzézik otthon magukat, ha Magyarkanizsára látogatnak, mint ahogy mi is most Önöknél ezt érezzük.”*

Mit is lehet még ehhez hozzátenni? Tata és Magyarkanizsa kezdeti szakaszában lévő, de feltétlenül ígéretes együttműködése, a széleskörű, erős és virágzó szőgyéni kapcsolat, mellyel a „csehszlovák-magyar lakosságcsere” tragédiájára adtunk választ, a mai kor nyújtotta lehetőséget megragadva, összetartozásunk hivatalos formában történt kinyilvánításával, vagy éppen a lassan nagykorúvá érő testvérb

barátság a székely Szovátával – reményeink és szándékaink szerint mind-mind továbbszövegetik és erősítik a szálakat az anyaország és a határon túlra került egykori országrészek között.

Bizakodjunk Babits Mihállyal:

*„Él a nagy Isten és semmise megy kárba,  
Magyarok se lettünk pusztulni hiába,  
hanem példát adni valamennyi népnek,  
mily görbék s biztosak pályái az égnek.”*

Osgyáni Zsuzsanna

Fülöp László Zsolt, Vigh Gábor, Michl József polgármesterek és Kormányos Káyai Livia magyarkanizsai tanár Szovátán, 2017. június 4-én





## KAPCSOLATAINK KALEIDOSZKÓPJA

A kaleidoszkóp görög szó. Szó szerinti jelentése: „szép formákat néző”. Egy optikai játék megnevezésére használjuk. Néhány szimmetrikusan elhelyezett tükör egy csőbe helyezve megsokszorozza az apró, csillogó, színes tárgyak képét. A kép a kaleidoszkóp forgatásával végtelen variációkban változtatható, innen az átvitt értelmű jelentés: színesen kavargó változások gyors egymásutánja.

Ha egy kaleidoszkópot kézzől-kézre adunk, a benne levő apró csillámok elrendeződése szinte minden beletekintőnél más-más képet mutat. Ugyanígy vagyunk valahogy a Tata, Szőgyén, Szováta és Magyarkanizsa közötti testvérbarátsággal is: ennek mindegyik szereplője különböző mintázatot fedez fel benne. Lássunk most néhány példát arra, hogy kinek-kinek mit is mutat kapcsolataink kaleidoszkópja!

*Gútay Jánosné, a Tatai Versbarátok Köre vezetője:*



Gútay Jánosné

„Két évtized az ember életében is jelentős forduló. Ebben a pár évben az életünk komoly eseményei, változásai következnek be. A gyermekből felnőtté válunk. Közben sok-sok öröm, megpróbáltatás, harc, sikertelenség is belecsúszik ezekben az évekbe. Tata-Szőgyén testvérkapcsolata is felnőtté nőtte ki magát. Egy csodálatos fává fejlődött.

Már az első találkozás is maradandó emléket hagyott a tataiak, s az én szívemben is. Akkor még a Fazekas Utcai Általános Iskolában tanítottam. Nagy és őszinte szeretettel fogadtak a Szőgyénből érkező általános iskola tagjait, az anyanyelvi vetélkedő győztes kis csapatát. Jutalmul itt tölthettek közel egy hetet Tatán. Ismerkedhetek Tata nevezetességeivel, s ami a legfontosabb, azokkal a családokkal, akik szívesen fogadták ezeket a gyermekeket, s kísérő tanárukat. Nagy köszönet Török Istvánné kolléganő családjának, akik tucatonál is több alkalommal vállalták a tanárok elszállásolását! Komoly barátságok szövődtek a szőgyéniek és a tataiak között. Ez a program már 17 éve tart. Évről évre érkeznek új gyerekek. Közel 70 család kötött így szoros barátságot a felvidéki családokkal. Csodálatos hagyomány teremtődött. Büszke vagyok arra, hogy mi is besegíthettünk ezen csoportok programjainak a szervezésébe! Persze ez csak egy szelet a két település, intézmények barátságából, programjaiból.

Nem lehet elfelejteni azt a szeretetet, amivel minden alkalommal fogadtak Szőgyénben. Ők is azt vallják, amit a költő Szabolcska Mihály: csak a szeretet lehet a világ megváltója.

Tata város mindenkori vezetői mindenben támogatták, hogy a testvérbarátság terebélyes fája még több színes levelet, s virágot fakasszon.

Másfél évtizede tart Osgyáni Zsuzsanna vezetésével a Tatai Tehetséggondozó Művészeti Tábor határon túli magyar gyerekeknek és tataiaknak. Itt a résztvevőknek módjukban van a különböző művészeti ágakkal ismerkedni, s belekóstolni az alkotás csodáiba. Nyitottak a gyerekek Tata ősi hagyományainak, a kerámia, a fazekasság titkainak a megismerésére, amit Csizsár Józseftől és Gútay Jánostól tanulhattak el.

Én az irodalom és az anyanyelv rejtett kincseivel próbáltam, próbálok a táborozókat megismertetni. Igazi testvériség alakult ki közöttünk. Berényi Kornélia méltán kapta meg Tata Díszpolgári címét, hisz kezdettől fogva szívén viselte, s igazi motorja volt minden programnak, találkozásnak.

Testvéri szeretettel vártak a szőgyéni nyugdíjasok, s az általános iskolások, amikor meghívást kaptam, hogy az önálló műsoromat, a „Négy évszak legszebb versei” címűt, s a „Hej páva, hej páva” című balladaműsört elmondhassam.

Nagy megtiszteltetés volt, hogy férjem, Gútay János kiállíthatta alkotásait Szőgyénben a többi tatai alkotókkal.

Közel négy és fél éve, hogy megalakítottam Tatán a Versbarátok Körét.

A versek szeretete mellett nagy örömünkre szolgál, hogy a szőgyéniek is szívesen látnak bennünket templomukban, ahol tavaly a Nyitott templomok napján szívesen szolgált a csoportunk a „Szeretet soha el nem múlik” című műsorunkkal. Az elhangzott versek mindegyikében ott sejlett a mély és őszinte állásfoglalás a hitről, a hazáról, az összetartozásról.

Bár a trianoni határ szétszakított minket, de a két település vezetői, csoportjai mindent megtesznek azért, hogy ez a fal leomoljon, s ez a húsz éves kapcsolat még tovább színesedjen, virágozzon.

Köszönet, hogy mi is részesei lehettünk ennek a nemes, testvéri kapcsolatnak!”



Gútay János a Tatai Tehetséggondozó Művészeti Táborban



Berényi Kornélia, Osgyáni Zsuzsanna, Gútay Jánosné



### Keresztesi József, a Magyar Zoltán Népfőiskolai Társaság alelnöke:

„Az 1995-ben alakult népfőiskola elnöksége viszonylag hamar elindította az a kezdeményezést, amely elsősorban a testvérvárosokkal, azok szervezeteivel való együttműködést, a kapcsolatok kiépítését és fejlesztését célozta.



Szógyénben, 2016-ban

Első utazásunk, csoportos látogatásunk Szovátára vezetett, ahol szívesen látott vendégek voltunk. Természetesen Kolozsváron is körbe néztünk, s megálltunk Parajdon és Korondon is. 2004-ben a Bihar Megyei Civil Szervezetek Szövetségével kerültünk kapcsolatba, ahol dr. Fleisz János történész vezette a szervezetet. Így ő természetesen több alkalommal is tartott előadást Tatán. Sőt, a nagyváradi képzőművészeti galéria néhány tagjának kiállítását is szerveztünk az Eötvös József Gimnáziumban és Kocson is. 2009 szeptemberében a Bihar Megyei és Nagyváradi Civil Szervezetek Szövetsége (BINCISZ) és társszervezete, a Tibor Ernő Képzőművészeti Alapítvány és Galéria népes vezetői és művészi küldöttséggel képviseltette magát a tatai civil napokon. Ezt követően Egei Györggyel alakult ki állandó kapcsolat, aki több éven keresztül – az elmúlt évben, 2016-ban is – jött rajzolni városunkba, és nagyon sok képet adományozott a népfőiskolának, a városnak... Az együttműködés keretében elnökségünk néhány tagja több alkalommal részt vett a

nagyváradi szervezetek programjain, és a Magyar Kultúra Napja alkalmából Meleg Vilmos színész tartott Tatán két nagy sikerű előadást a Bláthy és a Református iskola tanulói és a népfőiskolai érdeklődők előtt.

Az elmúlt években a szógyéniakkal alakult ki erősebb kapcsolat, amiben jelentős szerepe volt Tata önkormányzatának. A város vezetése folyamatosan ápolja, erősíti a testvérvárosi kapcsolatokat, s ebben a keretben – örömkre – a népfőiskola is helyet és lehetőséget kapott a bekapcsolódásra, amivel örömmel éltünk. Őket sikerült egy szakmai projektbe is bevonni a nagyváradiakkal együtt. Az elmúlt évben, 2016-ban Magyarankizsáról is hívtunk résztvevőt – Mikuska Juditot – egy országos szakmai programba, amely nagy örömkre sikeresen megvalósult.”



Tatai és szógyéni kirándulók Seimecbányán, 2015-ben

### Kun Imre, a Tatai Nyugdijas Klub elnöke:

„Tata Város Önkormányzata meghívására a Nyugdijas Klub tagjai közül 2012-ben többen részt vehettek az „Együtt az időskor méltóságáért” című szovátai rendezvényen, ahol nagyon jól érezték magukat és felejthetetlen élményekkel tértek haza.

Klubunk 2013 óta tart kapcsolatot a Gúta városában működő Nyugdijas Szövetséggel. Azóta évente akár több alkalommal is látogatást teszünk egymásnál. Nagyon jó barátságban vagyunk velük!

A szógyéni Pató Pál napokra rendszeresen ellátogatunk a tatai önkormányzat szervezésében. Dalkörünkkel két ízben is szerepeltünk már a rendezvényen. A Felvidékről kitelepítettek emléknepjének tatai programjaiban is többször szerepeltünk. Az idén tavasszal örömmel értesültünk róla, hogy Szógyénben újjáalakult a nyugdíjasok egyesülete „Szépkorúak Klubja” néven. Bízunk benne, hogy a közeljövőben közös programot szervezhetünk velük együtt, akár Tatán, akár Szógyénben. Magam, mint szógyéni születésű tatai, különösen fontosnak tartom a két település kapcsolatát, amihez mi ilyen módon is hozzájárulhatunk.”



Kun Imre városi kitüntetést vesz át Michl József polgármestertől



## Fiú Ferencné, a Tatai Fürdő Utcai Néphagyományőrző Óvoda vezetője:

„A Néphagyományőrző Óvodapedagógusok Egyesületéről szeretnék néhány gondolatot megosztani. Az egyesület alapítói, az egykori Gödöllői Agrártudományi Egyetem Óvodájának óvónői – a Néphagyományőrző Óvodai Program szerzői –, valamint támogató óvodapedagógusok voltak azok, akik 2000. április 7-én megalakították a Néphagyományőrző Óvodák Egyesületét. (2006-tól Néphagyományőrző Óvodapedagógusok Egyesületnek nevezzük e szervezetet.)

Ebbe az egyesületbe Magyarország óvodái közül azok az óvodák tartoznak, amelyek elkötelezték magukat a Néphagyományőrző Óvodai Program iránt, valamint akikben a közös gondolkodás igénye munkálkodik.

Az egyesület legfőbb célja a néphagyományőrző szemléletű óvodák, óvónők szakmai összefogása, illetve népi kultúránk örökségének vállalása, hagyományaink, szokásaink vállalása, éltetése, gyarapítása.



A néphagyományőrző óvodapedagógusok és dr. Beró Henrietta tatai alpolgármester Erdélyben

Nevelőtestületünk 2000 óta tagja az egyesületnek. Az egyesület fennállása óta minden évben kétnapos országos szakmai konferenciát szervez azoknak, akik fontosnak érzik a múlt örökségének éltetését és a mai modern világba való „átmenekítést” – természetesen, a mi esetünkben, a gyermeki személyiségekben, a gyermek életkori sajátosságainak megfelelően.

A magyar embernek van mire büszkének lennie, mert van múltunk. De hogy hogyan vigyázunk rá és mennyit őrzünk meg az utódoknak, az az itt élőkötől függ. Jó nekünk, mert létezik ez az egyesület, ami ezt az édes terhet felvállalta és megpróbál közösséget létrehozni a cél érdekében. Hagyományt ápolunk, éltetünk és hagyományt teremtettünk találkozóinkkal.

A Néphagyományőrző Óvodapedagógusok XIX. Országos Találkozójára, melyet a mi óvodánk szervezett 2017 tavaszán, az egyesület és a városunk meghívására külföldről is szép számmal, 52-en jöttek el. Hogy, miért is említem ezt? Hát, csak azért, mert az összefogás, hogy múltunkat őrizzük HATÁRTALAN, és a felénk sugárzó

szeretet, amit a külföldről érkező kollégánők részéről éreztünk – felejthetetlen. Nálunk vendégeskedtek Dunaszerdahely, Erdély, Vajdaság, Kárpátalja (Visk), valamint testvérvárosaink közül Magyarokanizsa, Szováta, Szőgyén érdeklődő óvodapedagógusai. Ők azok, akik az anyanemzet hagyományait a határokon túl is, küzdelmek árán is éltetik, és gyermekeiknek megtanítják hovatartozásukat. Erő, kitartás lelkesedés, elhivatottság, szeretet és tisztelet, amivel jellemezhetnénk őket. Önzetlen munkájuk példamutató lehet számunkra! Városatyáink is elismeréssel vannak feléjük, mert felkarolták és támogatták eljöveteleüket. Nagyon örültünk, hogy külföldi kollégánőink eljöttek, itt voltak és magukkal vittek egy darabka megbecsülést városunkból és az egyesülettől!”

Az Egyesület nyitott rendezvényein mindig szívesen fogadta és fogadja azokat az óvodapedagógusokat is, akik nem egyesületi tagok, de felismerik a hagyományok pedagógiai hatását, és helyi programjukat, óvodai gyakorlatukat a hagyományéltetés szemlélete hatja át. Kapcsolatainkat szívesen bővítjük a határon inneni és túli szakmai szervezetekkel, a tevékenységünk iránt érdeklődő óvodai testületekkel!”



Fiú Ferencné, a tatai találkozó házigazdája



A Néphagyományőrző Óvodapedagógusok tatai találkozásán



## A SZŐGYÉNI CSONGRÁDY LAJOS ALAPISKOLA TATAI KAPCSOLATAI



Tata-Szőgyén Sportnap

2005. május 9-én Kunyik Éva a Csongrády Lajos Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola és Dinga László a Fazekas Utcai Ének-zenei Általános Iskola és Művészeti Alapiskola igazgatói testvériskolai megállapodást kötöttek. Az ezt megőrkítő okirat igazolja, hogy addigi kapcsolataikat kiterjesztik az iskolai élet minden területére. Együttműködésük alapjaira a határok nélküli Európa. Együttesen felvállalják a nemzeti hagyományok ápolását, kulturális örökségeik megőrzését. Hozzájárulnak az európai népek, nemzetek közötti, határokon átívelő barátság-hoz az egyesült Európában.

A testvériskolai megállapodást megelőzően testvérosztályi kapcsolatok működtek, melynek során a két iskola tanulói között baráti kapcsolatok alakultak ki levelezés és személyes találkozások útján. Emellett egyre hangsúlyosabbá vált a kultúra és a sport területén való együtt-

működés. 2001 óta minden tavasszal az önkormányzat játékos anyanyelvi vetélkedőt szervez a felső tagozatos szőgyéni alapiskolásoknak. A győzteseket minden évben a Fazekas Iskola diákjainak családjai látják vendégül. Az itt tartózkodásuk idején részt vesznek az iskola által szervezett programokon is, lehetőségük van bepillantani az iskola életébe.

Minden évben sor kerül a tatai és a szőgyéni diákok sporttalálkozójára, a Tata – Szőgyén Sportnapra. A gyerekek játékos sportversenyeken, atlétikában és labdajátékokban mérik össze ügyességüket és gyorsaságukat. A rendezvény helyszíne évente változik, hol Szőgyénben, hol valamelyik tatai általános iskolában rendezik.

Az utóbbi években a két iskola kiemelt figyelmet fordít a szakmai együttműködésre és a személyes kapcsolattartásra. A hagyományos programokon túl is bekapcsolódnak egymás programjaiba, ünnepeibe.

Ennek keretében a szőgyéni alapiskola diákjainak egy csoportja meghívást kapott a nagymarosi erdei iskolába, és a Koppánymonostoron rendezett Fazekas Napra. A programok tevékeny részesei voltak, bemutatták iskolájukat, meséltek falujukról, szokásairól. Az itt megszerzett tudásukat a tatai diákok egy színvonalas vetélkedőn bizonyíthatták.

A magyar oktatás újraindításának hatvanötödik és a testvériskolai megállapodás tizedik évfordulójára Szőgyénben szervezett rendezvényeken a Fazekas iskola tanulói is szerepeltek. A kórus a zászlószentelő szentmisen mutatta be az erre az alkalomra megtanult darabokat, a gálahangversenyen pedig a táncosok és a népdalénekesek léptek fel. Különlegessége volt a produkciónak, hogy a szőgyéni és a tatai diákok együtt léptek színpadra. A felkészülés folyamán közös próbák zajlottak, váltakozóan a két intézményben.

A Határtalanul pályázat keretében a Fazekas Iskola hetedikesei a szőgyéniakkal töltöttek két napot, mely során megnézték a zólyomi várat, a szőgyéni Tájházat, bemutakoztak dallal és tánccal, és részt vettek tanítási órákon is. Betekinthettek a könyvtárba is, ahol örömmel fedezték fel a magyar nyelvű könyveket. A helyi televízió riportot készített velük.

A 2016-17-es tanévtől a nevelő-oktató munka nagyobb hatékonysága érdekében a szakmai munka területére került nagyobb hangsúly. Egy tatai találkozás alkalmával Szarka Andrea igazgatónő vetette fel azt a gondolatot, hogy a két tantestület találkozzon, hogy megismerhessék egymás pedagógiai tevékenységét, az alkalmazott módszereket és tanulásszervezési eljárásokat, a közösségépítés és a személyiségfejlesztés érdekében végzett nevelő-oktató munkát, illetve azt, hogy hogyan lehet figyelembe venni és értéként közvetíteni a gyermekek eltérő kulturális, társadalmi háttéréből adódó sajátosságokat.

Az első találkozás sikere után a két tantestület megállapodott abban, hogy a pedagógiai feladatok megoldásában együttműködni törekednek – a tanulók fejlődésének támogatása érdekében.



Faültetés a Fazekas Iskola udvarán 2005-ben



Faültetés a Csongrády Iskola udvarán 2013-ban





A Fazekas és a szőgyéni iskolák pedagógusainak találkozója Tatán, 2016-ban



A tanév végi jutalomkönyv csomagok átadása

Tata Város Önkormányzatának több olyan kezdeményezése van, melyekkel a tanév során a szőgyéni gyermekeket és fiatalokat igyekszik segíteni, támogatni. Azt lehet mondani, hogy Tata „szeme sarkában” mindig ott vannak a szőgyéni csongrádys diákok. Szemmel tartja őket, mint gyermekét az anya. Erős kötelék a nyelv, az anyanyelv, a magyar nyelv. Összeköt – erősebben, mint a vér, vagy a bőr színe.

A tatai önkormányzat támogatását igyekszik elsősorban a nemzeti azonosságtudat, a magyarságtudat kibontakozása és megerősödése érdekében tenni.

Tata Város Önkormányzata hetedik éve vállalja fel azt a küldetést, hogy támogatja a Csongrády Lajos Alapiskolába beiratkozó 1. osztályos kisdíkokat a Rákóczi Szövetség Beiratkozási Programján keresztül. Teszi ezt annak érdekében, hogy minél több magyar család vállalja gyermeke magyar tannyelvű iskolába íratását, hozzájárulva ezzel a magyar közösségek megmaradásához a településen és a Felvidéken egyaránt.

Tata és Szőgyén önkormányzata 2001 óta minden év tavaszán anyanyelvi-történelmi csapatvetélkedőt szervez a felső tagozatos szőgyéni alapiskolásoknak. A győztesek, akiket évről évre tatai családok látnak vendégül, programokban gazdag hosszú hétvégét töltenek el Tatán. A többi csapat minden tagja ajándékcsoomagban részesül.

2011-ben egy újabb tatai kezdeményezés indult útjára. A Csongrády Lajos Alapiskola tanévzáró ünnepségén Tata Város Önkormányzata értékes könyv-csomagokat ad át az iskola azon három alsó tagozatos és három felső tagozatos tanulójának, akik tanáraik értékelése szerint a magyar nyelv művelésében a leginkább jeleskedtek az adott tanév során.

Az alapiskola számára megtiszteltetés az a gesztus is, hogy tehetséges diákjaik rendszeresen szerepelhetnek a város rendezvényein. Legutóbb 2017-ben a Felvidékről Kitelepítettek Emléknapjára kaptak meghívást.

A Tatai Versbarátok Köre révén rendhagyó irodalom órákon vettek részt a szőgyéni diákok. A tataiak két alkalommal látogatták meg a Csongrády Alapiskolát, s viték el a magyar irodalom gyöngyszemeiből válogatott összeállításukat.

Tata figyelme az identitástudat megerősítésén túl más területekre is kiterjed. 2015-ben Tata Városa 30 olyan csongrádys diák ötnapos táboroztatását vállalta magára, akik abban a tanévben eredményeket értek el tanulmányi- és egyéb versenyeken, és akik tehetségükkel képviselték iskolájukat helyi ill. regionális rendezvényeken.

A Tatai Vadlúd Sokadalom népszerű és egyedi esemény, melyen 2015-ben volt szerencséje részt venni két csongrádys évfolyamnak.

2016-ban az iskola pedagógusai kaptak meghívást Tatára. A kétnapos szakmai találkozón látogatást tettek a Fazekas Utcai Általános Iskolába, de a küldöttség tagjainak emellett kikapcsolódásra is volt lehetőségük, hiszen a gazdag program során Tata legszebb részeivel ismerkedhettek meg.

Tata Város Diákönkormányzata 2017-ben immár hetedik alkalommal szervezi meg háromnapos kerékpártúráját a felvidéki testvértelepülésre, Szőgyénbe. A biciklisek csapata évről évre a Csongrády tantermeiben kap szállást. Szőgyén Község Önkormányzata igyekszik színes és változatos programot biztosítani a kerékpározóknak, de vannak visszatérő programok, mint a „pajtamozsi” a tájházban, és minden évben kultúrmműsorral emlékeznek a nemzeti összetartozás jegyében az Emlékparkban, ahol koszorút helyeznek el az emlékoszlop előtt.

Kedvet kapva a tatai fiataloktól, néhány éve kibővült a túra a Szőgyén – Tata kerékpározással. A hetven kilométeres távra a Csongrády Lajos Alapiskola diákjai, pedagógusai, szülők és sportkedvelők vállalkoznak, akik a visszaúton együtt kerekéznek a dr. Varga András önkormányzati képviselő által vezetett tatai csapattal.

A felsoroltak példaértékű összefogásról és önzetlen segítségnyújtásról tanúskodnak, emellett kapcsolatok, barátságok kialakulása és ápolása valósul meg minden közös megmozdulásban. És ez a fontos!

**Sárközi Krisztina**

a Kőkúti Általános Iskola Fazekas Utcai Tagintézményének vezetője

**Szamosvölgyi Erzsébet**

a tagintézményi munkaközösség vezetője

**Szarka Andrea**

a Csongrády Lajos Alapiskola igazgatója



Testvériskolai találkozó Tatán, 2009-ben



## LASSAN NAGYKORÚ...

## Anyanyelvi vetélkedők Szőgyénben

Nekem mindig nagyon nehéz valamit elkezdni. Húzom-halasztom egészen addig, amíg a körmömre ég a dolog, s akkor már muszáj belevágnom. Most is így jártam, s leülve a gép elé, azon gondolkodva, milyen címet adjak ennek a kis írásnak, amelynek célja, hogy a Szőgyénnel való testvérvárosi kapcsolat eltelt évtizedeiben megélt élményeim, s a kis történeteket áttekintsem, nagyon sok minden eszembe jutott. (Persze egy jó cím, az nem!)

Nem is annyira az események, hanem az arcok jutottak eszembe. Az, hogy azok a gyermekek, akikkel a kezdet kezdetén megismerkedtem, azóta már diplomás emberek, középiskolások – s persze én sem lettem fiatalabb! Találkozni mindig jó velük: az ikrek, a huncut szemű kis kópé fiúk, Matyi, Bence, Balázs – lassan felnőnek, s csak bízhatunk benne, hogy az életükhöz adhattunk valamit, amire talán szívesen emlékeznek. De félre a szentimentális gondolatokkal, nosztalgiaiával, lássuk, ami a dolgom!

Hogyan is kezdődött? Aktívan dolgozó könyvtárosként kerültem kapcsolatba Osgyáni Zsuzsannával, aki azt találta ki, hogy – színesítve a rendezvények palettáját, – szervezzünk az általános iskolásoknak Szőgyénben egy vetélkedőt – Tatáról. Ismerjék meg a gyerekek szép városunk történetét, mit érdemes tudni, megjegyezni, mi az, amit láthatnak, ha itt járnak nálunk, s mindezt játékos formában.

Ismerte elköteleződésemet a gyerekek iránt – bizonyára ezért esett rám a választása. Szívesen vállaltam a feladatot, akkor még nem tudva azt, hogy végül is egy (eddig) 17 éven át tartó rendezvénysorozat veszi kezdetét! A két önkormányzat közösen hirdette meg a „vetélkedőt”, amelyre jelentkezhetek a gyerekek, s ezt meg is tették, igen szép számban. Nagyon jól sikerült, mindenkinek ez volt a véleménye – s hogy legyen jövőre is! A „nyeremény” – az első helyezett csapat tagjai egy hosszú hétvégét tölthetnek Tatán (ez azóta is így van!) – kedvcsináló ajánlatnak tűnt a gyerekeknek. Vendéglátó családoknál nyertek elhelyezést, s a testvériskola (a Fazekas Utcai Általános Iskola) életébe is belekóstolhattak egy kicsit. Így aztán, felbuzdulva a sikeren, a következő években is meghirdettük a játékot, mert hiszen ez játék, nem pedig komoly előtanulmányokat vagy biflázást igénylő „szellemi vetélkedő”! Volt irodalom, történelem, Mátyás király, egy-egy évfordulás személyiség vagy esemény jegyében összeállított játékos feladatsor. A részt vevő csapatok jókedvűen – de azért kicsit izgulva is – oldották meg a kérdéseket. Csábító volt az a „hosszú hétvége” – ugyanis „szájról szájra” járt a hír, az előző évek nyertesei nem fukarkodtak a mesével, a történetekkel, mit csináltak, milyen eseményeken vettek részt, hová kirándultak s mi mindent láttak az itt töltött napok alatt. Barátságok szövődtek a gyerekek, és – most már, ennyi év után bátran elmondhatjuk – a felnőttek között is. A vendéglátók s az önkormányzat igyekezett minél színesebb programot összeállítani, s hogy ez mennyire tette elégedetté a szőgyéni gyerekeket, ahhoz érdemes elolvasni élménybeszámolóikat (a [www.decem.eu](http://www.decem.eu) oldalon), s megismerni, hogyan nyilatkoznak az itt töltött időről, a programokról, melyeket kifejezetten számukra szerveztek.

Azután, pár év elteltével elkezdtünk azon gondolkodni, hogy jó-jó, egy kicsi ebből, egy kicsi abból, tanulhatnak, játékosan ismereteket szerzhetnek a gyerekek, de vajon mi lehet az, amivel a legjobban szolgálhatnánk – a magunk szerény eszközeivel – a felvidéki magyar iskolás gyerekek érdekeit, mi az, amiből a legtöbbet profitálhatnak. S rájöttünk, hogy ez a nyelv – a mi édes anyanyelvünk, amely közös értékünk, s rengeteg lehetőséget ad játéka, tanulásra, versengésre, s közben még épülésünkre is szolgál. S hogy jó döntést hoztunk, arra bizonyították, hogy a játék sikere töretlen. Azóta is rendszeresen, minden évben megrendezzük az anyanyelvi játékot, kapcsolódva a tavaszi ünnepekhez, amelyekhez immár kapcsolódnak a Csongrády-napok rendezvényei is. Mindig találunk egy „apropót”, évfordulót, ami köré csoportosíthatjuk a játékot. Ilyen volt a Kosztolányi Dezső költői életműve, vagy Lőrincze Lajos, Varga Balázs nyelvművelői munkássága előtti tisztelegés, hogy csak néhányat említsek. Legutóbb – természetesen – például Arany János bicentenáriuma körül emlékeztünk meg a játékban, átvéve a nagy



Vetélkedő közben



A győztes csapat tagjai és vendéglátóik Győrben, 2014-ben

költőtől több játékos feladványt is. Sorolhatnám tovább, de nem ez a célom. Inkább az, – s ezt a személyességet talán megbocsátják nekem – hogy elmondjam, milyen öröm volt, van és (remélem) lesz, hogy ebben a történetben én is benne vagyok, lehetek! Minden újságot, könyvet, rejtvényfüzetet úgy veszek a kezembe, hogy biztosan találok majd benne valami olyat, amit beépíthetek a következő játékba. Már télen jegyzem az ötleteket, hogy mire eljön a tavasz, készen álljak arra, hogy összeállítsam a forgatókönyvet, amelynek élvezetesnek kell lennie – de ugyanakkor valami-féle új tudást, ismeretet is



kell adjon a gyerekeknek. S mindig várom, hogy jöjjenek, jelentkezzenek, örüljenek, játsszanak velem együtt! Eddig még nem csalódtam – csalódtunk, s most már, hogy lassan tizennyolc éve hívjuk játszani anyanyelvünkkel a gyerekeket, azt remélem, nem is fogunk. Talán nem tűnik túl patetikusnak, ha végül – mintegy a gondolatmenetem zárásaként azt mondom, írom, Illyés Gyula szavait kölcsönözve: „Egy népet nem a testi hasonlóság, hanem a közös múlt, a hasonló gond, az egy haza levegője egyesít s választ el egy más múltú és más jelenű néptől. Magyar az, akinek nyelve és esze magyarul forog. Becsületesen nem lehet más vizsgát találni arra, hogy kit tartunk igazán magyarnak. Nem könnyű vizsga ez. Sokkal nehezebb annál, ami elé a fajta testi jegyeinek kutatói állítják az embert. Itt a lelket kell kitenni.” (Illyés Gyula: Ki a magyar?) Ebben a „vizsgában” egy icipici terület, kis történet ez a mi játékunk, s ha akármilyen kicsi is, de segítség amit adtunk – már jó érzéssel nézhetünk vissza az elmúlt évekre!

**Kristófné Szabó Szerafina**  
könyvtáros



Nothart Erika igazgatóhelyettes a jubileumi tortával



Kristófné Szabó Szerafina



Versenyre várva

A 2017-es győztes csapat és vendéglátóik





## VASZARY – ZMAJ TESTVÉRISKOLAI KAPCSOLAT



Magyarkezsisai diákok és pedagógusok a Vaszary iskolában, 2012-ben

2012-ben Tata Város Önkormányzati Képviselőtestülete határozatában döntött arról, hogy testvérvárosi megállapodást köt a délvidéki Magyarkezsisa önkormányzatával. Ezen együttműködés keretében pedagógusaink szakmai tapasztalatcseréjére, a diákok közös tanulmányi, kulturális és sport tevékenységeinek szervezésére, valamint a magyarság összetartozásának erősítésére a Vaszary János Általános Iskola testvériskolai kapcsolatot alakított ki a magyarkezsisai Jovan Jovanović Zmaj Általános Iskolával.

Ezt a kapcsolatot a közös programok, személyes találkozások erősítik.

Először a Zmaj Általános Iskola hagyományos művészeti fesztiválján mutatkoztunk be kulturális műsorral testvériskolánk közösségének, valamint a település lakosságának. Első alkalommal csak vendégként szerepeltünk, majd részt vettünk a kulturális versenyben is.

A színes műsor keretében színpadi jelenet, népdalfeldolgozás, gitárjáték valamint ugrókötel bemutató is szerepelt az első bemutatkozónkon. Később is hasonló műsorral utaztunk Szerbiába. Valamennyi produkciónk nagy sikert aratott.

A Gyermekfesztivál egy nagyszabású, számos külföldi és magyarországi iskolát megmozgató rendezvény, valójában művészeti verseny is. Ezen indultak iskolánk tanulói több kategóriában. Többen közülük hatalmas tapsot kaptak és díjazottak is lettek.

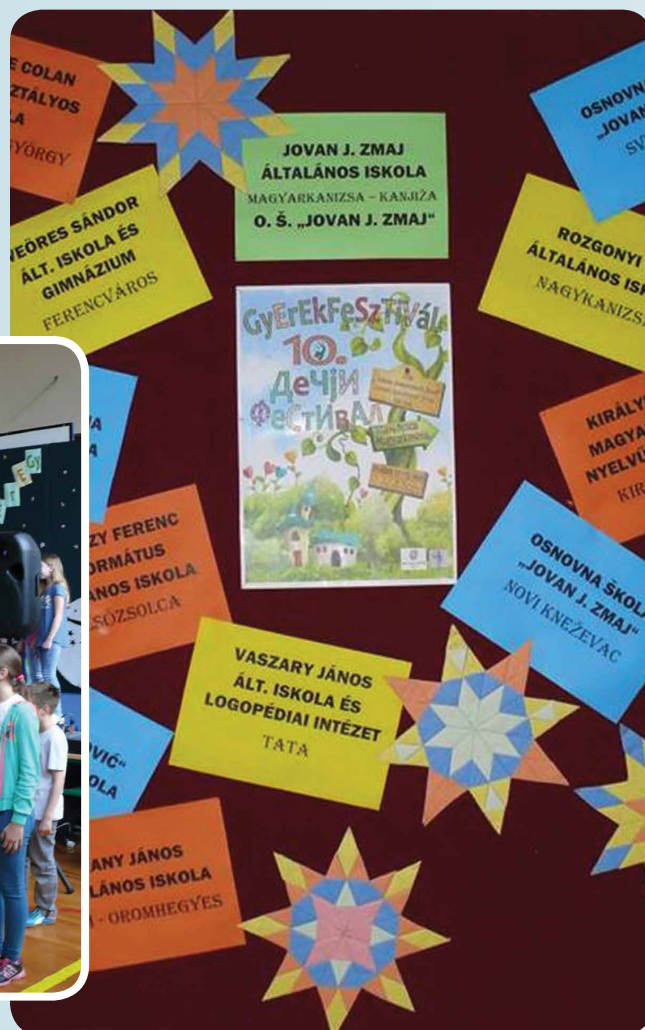
Tanulóinkat családok szállásolták el, így megismerkedhettek a településsel és környékével, sőt barátságokat is kötöttek – életre szóló élményekkel gazdagodtak.

A kultúrán túl, 2014-ben az „Utazás szülőföldem földrajzi és történelmi változásain át” címet viselő helyismereti versenyen is részt vettünk, ahol Magyarországról, Romániából és Szerbiából indultak csapatok. A verseny célja a testvériskolai kapcsolatok megerősítése és egymás kultúrájának megismerése volt. A résztvevőknek kutatniuk kellett saját településük történelmében, majd egy földrajzi vonatkozású témával együtt be kellett mutatniuk kutatásuk eredményét egy PowerPoint prezentáció formájában. A versenyzők maguk nem utaztak a verseny helyszínére, mivel internetes kapcsolat segítségével adhatták elő pályamunkájukat. A legjobb előadók Karsai Bernadett és Tillmann Dóra vaszarys tanulók lettek.

Mi is többször láttuk vendégül a Nemzeti Összetartozás Napján testvériskolánk tanulóit. Ezek az alkalmakon találkozhattak diákjainkkal és meséltek saját életükről, iskolarendszerükről, iskolájukról. PowerPoint bemutató segítségével megismertették diákjainkkal Magyarkezsisát, és ők is betekintheztek a mi iskolánk életébe. Ez mindig nagy élményt jelentett azoknak az osztályoknak, ahol ezek a kötetlen beszélgetések zajlottak.

Jó lenne még sokoldalúbbá tenni a kapcsolatunkat, több területen is részt venni egymás életében!

**Vaszary János Általános Iskola**



Gyermekfesztivál Magyarkezsisán, 2017-ben



## A DOMOKOS KÁZMÉR ISKOLACSOPORT ÉS A BLÁTHY OTTÓ SZAKGIMNÁZIUM KAPCSOLATA

A Tatabányai Szakképzési Centrum Bláthy Ottó Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma nagy gondot fordít arra, hogy széles bázisú általános és szakmai műveltséget nyújtson tanulóinak. Ezért nemcsak hazai szakképző iskolákkal ápol szakmai kapcsolatot, hanem több hasonló európai oktatási intézménnyel is – közöttük az erdélyi Domokos Kázmér Iskolacsoporttal.

Együttműködésünk a szovátai intézménnyel több, mint egy évtizedes múltra tekint vissza. A szovátai iskola líceumának szakképzési kínálatában több olyan szakma is szerepel, melyet a Bláthyban is hosszú ideje tanítanak és tanulnak. Erdélyben ugyanolyan fontosnak tartják a jó szakemberek képzését, mint nálunk, így a mechanikai képzés testvérintézményünkben is színvonalas. Az informatika, növekvő fontossága miatt szintén rendkívül népszerű, a turisztika pedig Szovátán, a Sóvidék legnagyobb üdülőközpontjában, ahová egész évben sereglenek a gyógyulni és pihenni vágyók, éppolyan vonzó szakma a fiatalok számára, mint itt Tatán, a vizek városában. Így a két iskola tanárai számára egymás oktatási rendszerének, valamint elméleti és gyakorlati oktatási módszereinek megismerése kölcsönösen előnyös tapasztalatszerzést jelent.

Hagyománnyá vált, hogy a két intézmény tanárai és diákjai kölcsönösen vendégül látják, illetve meglátogatják egymást minden tanévben. A szovátai vendégek tavasszal érkeznek, mi pedig ősszel, általában októberben viszonzozzuk a látogatást. Az oktatók egymás szakmai tapasztalataival és jó gyakorlataival gazdagodnak, a tanulók pedig bepillantást nyernek egymás életébe, környezetébe és kultúrájába. Az erdélyi diákok iskolánk tanulóinak segítségével kirándulásokon csodálhatják meg Tata és környéke természeti szépségeit és épített nevezetességeit. 2015-ben elfogadták meghívásunkat a Bláthy Kupa alkalmával is. Focirajongóink és játékosaink megtapasztalhatták, hogy a Domokos Kázmér iskola épületének folyosóit nem véletlenül díszíti a sok különféle bajnokságból hazavitt trófea: a szovátai diákok nagyon jó focisták. Mivel az iskolai és a kollégiumi nevelés során mindkét intézményben külön figyelmet kap a magyar nemzeti kulturális örökség megismerése és a nemzettudat megalapozása, a szovátai diákok ugyanebben az évben a Nemzeti Összetartozás Napján rendezett ünnepély alkalmával is Tata vendégei voltak.



Tökfesztivál Szovátán a Bláthy diákjaival, 2016-ban



A Nemzeti Összetartozás Napja Tatán a Domokos Kázmér Iskolacsoport képviselőjével, 2016-ban

Minket is minden évben sok érdekes programmal várnak vendéglátóink. A tati diákok megismerhetik a hagyományos székely vendégszeretetet, valamint Erdély szépséges tájait, településeit, kulturális értékeit. Körbejárhatják a méltán világhírű szovátai Medve-tavat és a körülötte kiépült üdülőtérületet, valamint egy-egy kiránduláson a környék látnivalóit is felfedezhetik: a Gyilkos-tó partján meghallgathatják keletkezésének történetét és az erről szóló legendákat, végigjárhatják a Békás-szorost, leszállhatnak a parajdi sóbányába, kézbe vehetik és megcsodálhatják Korond híres faze-kasművészetének remekeit, és Farkaslakán leróhatják tiszteletüket Tamási Áron emléke előtt az író szülőházában.

A Domokos Kázmér Iskolacsoporttal ápoltestvériskolai kapcsolat a két intézmény oktatóit új szakmai tapasztalatokkal és új ötletekkel, a diákokat pedig új élményekkel és új barátságokkal gazdagítja. Bízunk benne, hogy együttműködésünk még sok éven át fennmarad, és tovább erősödik.

**Bláthy Ottó Szakgimnázium**



## TATA-SZŐGYÉN KERÉKPÁRTÚRA, AVAGY ÖSSZETARTÁS KÉT KERÉKEN

2010 őszén a városi diákönkormányzat megújult erővel, lelkes tagokkal vágott neki a tanévnek. Fő céljaink között szerepelt egy közös program az egyik testvérvárosunk diákságával. Végül a felvidéki Szőgyénre esett a választásunk, mert ez van a legközelebb Tatához. Biciklizni pedig mindenki szeret – így jött létre a Tata-Szőgyén kerékpártúra, ami az évek során egyre nagyobbá nőtt ki magát. Kezdeményezésünk mind a tatai, mind a szőgyéni önkormányzatnál és a helyi alapiskolánál segítő kezekre talált.

Először 2011 júniusában, tizenhárman keltünk útnak, hogy teljesítsük a kétszer hetven kilométeres távot. Az odaút Komáromon át vezetett, majd Duna menti falvakon haladtunk keresztül. A terepviszonyok nem bizonyultak megterhelőnek, még a hobbibiciklistáknak sem, bár a Szőgyén előtti pár kilométeres domboknál sokan egyszerűbbnek látták tolni a kerékpárokat... A Csongrády Lajos Alapiskolában vártak minket felvidéki barátaink, akik két napig láttak minket vendégül. Ekkor ismerkedtünk meg Baracska Árpáddal, a szőgyéni tájház ezermester-képzőművészeivel, aki a későbbi túráink közkedvelt figurája lett. Árpi bácsival és további vendéglátóinkkal közösen faragtunk, festettünk, sütögettünk, és esténként még a rögtönzött „pajtamozit” is beüzemeltettük nekünk.

A legelső túra tizenhárom tatai kerekese közül szinte mindenki állandó résztvevőjévé vált a következő évek kirándulásainak. E kemény maghoz pedig sok új ember társult: volt olyan év, hogy 35 fővel képviseltük városunkat. A programok egyre bővültek, így a második túrától kezdve már három napon keresztül élvezhettünk a felvidéki vendégszeretetet.

Nagy élményt jelentett számunkra, amikor felvidéki kerékpárosok számoltak be nem mindennapi útjaikról. Ilyen volt például a révkomáromi Bujna Zoltán, a „biciklis dervis” kerékpáros élménybeszámolója, aki százhat nap alatt több mint 7000 kilométert kerekedett Ázsiában – követte példaképe, Vámbéry Ármin (1832-1913) útját. Ezt túlszárnyalva a kürti származású Kovács Tamás 11000 kilométeres utat járt be egy emléktúra keretében két keréken.

Szőgyénben állandó idegenvezetőnk Berényi Kornélia, Tata díszpolgára volt, aki bemutatta nekünk a helyi templomot és a Kortárs Galériát, ahol tatai képzőművészek alkotásait is láthattuk. 2013-ban a Szőgyén közeli településeket is bejártuk biciklivel. Ellátogattunk Bénybe, ahol megtekintettük a templomot és a több mint ezer éves rotundát.

A Tata-Szőgyén kerékpártúrákat minden évben úgy időzítettük, hogy a nemzeti összetartozás napját együtt ünneplhessük Felvidéken. Előtte itthon verssel, zenével készültünk, amit a szőgyéni trianoni emlékműnél adtunk elő. Kerékpártúránk is igazolja, hogy mennyire összetartozónak érezzük magunkat –határainkon innen és túl.

Hazafelé Esztergomon keresztül jöttünk, de volt olyan is, amikor a hetven kilométert egy kicsit lerövidítettük, és komppal keltünk át a Dunán.

Minden évben külön öröm volt számunkra, hogy nemcsak az alapiskolások, hanem tanáraik és régebből ismert barátaink is csatlakoztak hozzánk a programok során. Velünk együtt ők is várták a június elejét, évről évre.

Állandó kísérőnk és felügyelőnk volt a túrák mindegyikén dr. Varga András önkormányzati képviselő, aki Tata Város Diákönkormányzatának patronáló képviselője. Mindig nagy segítséget nyújtott számunkra Osgyáni Zsuzsanna nemzetközi referens a szervezői munkájával.

Örömmel értesültem róla, hogy az utóbbi években a Tata-Szőgyén kerékpártúra Szőgyén-Tata-Szőgyén kerékpártúrává bővült: a tatai indulást megelőző napon a vállalkozó kedvű szőgyéni alapiskolások és felnőttek átkerekkeznek Tatára és egy egyéjszakás pihenő után a tataiakkal együtt térnek vissza Szőgyénbe.

2011-ben, az első Tata-Szőgyén kerékpártúra utáni élménybeszámolóink ezekkel a gondolatokkal zárult: „Mert valami elkezdődött. És folytatódni is fog!” Az akkori ígéret beteljesült, hiszen már a hatodik Tata-Szőgyén kerékpártúrát is sikeresen megszervezte a városi diákönkormányzat. Jó látni, hogy az akkori TAVIDÖK-kel olyan határon átvélő programot hoztunk létre, amire a mai napig van igénye és kedve a tatai és szőgyéni diákoknak!

**Dózsa Eszter**

*Tata korábbi diákpolgármestere*



Útban Szőgyén felé, 2011-ben



## SZŐGYÉNI CSERKÉSZEK TATÁN, TATAI CSERKÉSZEK SZŐGYÉNEN



Tatai cserkészek Szőgyénben, dr. Beró Henrietta alpolgármester vezetésével, 2015-ben

A szőgyéni cserkészek első ízben 2012 májusában jártak Tatán, amikor a Vaszary János Általános Iskolában közös játék keretében mutatkoztak be, az ott tartott testvérvárosi rendezvény keretében.

Majd ugyanez év novemberében egy hétvégét töltöttek el ismét a testvérvárosban, amikor őszi tanyázásra fogadták be a csapatot a Tatai Református Gimnázium, hogy a Vadlúd sokadalom programjaiba betekintve járhassanak a cserkészlet ösvényein. Nagy élmény volt a magyarkaniszi kézműves asszony, Muhi Zsuzsanna foglalkozása, aki szintén látogatást tett ebből az alkalomból a közös testvérvárosban.

2014 és 2015 decemberében a Betlehemi Békélangot hozták el Felvidékről és adták át, első ízben a református gimnázium diákjainak, majd az alakuló tatai cserkészcsapat tagjainak. Ezt követte a Horváthy Dénes vezette delegáció látogatása a szőgyéni cserkészotthonban, amikor közös őrsi órát tartottak a szőgyéni cserkészekkel.

2015-ben a szőgyéni, augusztusi csapattáborban látogatást tett dr. Beró Henrietta Tata alpolgármestere, Balázs Viktor, és az újra alakuló tatai csapat néhány tagja.

2016. március 15-én a tatai városi megemlékezéseken részt vett két szőgyéni cserkész, és díszőrséggel szolgált a közös nemzeti ünnepen.

2016. április 30-án ott voltak a szőgyéni csapat képviselői az újraalakuló tatai csapat névadó ünnepségén, amikor az felvette a 722. sz. Öveges József cserkészcsapat nevet. Ez év nyarán együtt táboroztak a Felvidéken szőgyéni, tatai, köbölkúti és marcellházi cserkészek – és közel százan eredtek Vámbéry Ármin nyomába.

2016 őszén ismét a tatai vadludakkal tanyáztak a szőgyéni cserkészek, amikor három napon át esztergomi cserkészekkel és tatai cserkésztestvéreik látogatásával élvezték a vizek városának szépségeit és vendégszeretétét.

A két csapat a cserkészlet szellemiségében erősíti Szőgyén és Tata testvériségét.

**Berényi Kornélia**



Szőgyéni és tatai cserkészek Tatán, 2016-ban



## EMLÉKKERESZT TATÁN ÉS SZŐGYÉNEN



Emlékkereszt Tatán



Emlékkereszt Szőgyénben

Tatán, közel a Szőgyéni utcához, a Mindszenty téren áll a Kereszt, mely egy újabb összekötő kapocs Tata és Szőgyén között. Kapocs, mely összefűz és emlékeztet, akárcsak a Szőgyéni utcában állított emléktábla, ahol a Felvidékről kitelepítettek emléknapján, együtt emlékeztek tataiak, szőgyéniak, régi szőgyéniak és azok leszármazottai.

1948-ban a Beneš dekrétumok értelmében 135 szőgyéni család volt kénytelen elhagyni otthonát. Tatán és környékén teremtettek új otthonát.

2015. június 4-én, a Nemzeti összetartozás napján avatták és szentelték fel az Emlékkeresztet Tatán, a Mindszenty téren. Pontos mását pedig Szőgyénben július 11-én, az Európa Napok ünnepe napján, a Nagybaldogasszony-templom előtti Emlékparkban.

Az emlékkeresztben lévő Korpusz hajdan a szőgyéni Méri családdal került Tatára, amikor búcsúzni kellett, és vinni a legszükségesebbeket. Az elrejtett korpusz vagonban utazott, a nemzeti színű zászlóba csavarva. Vitték magukkal azok az emberek, akiket vagyonuktól, állampolgárságuktól, közösségüktől megfosztottak, szülőföldjükről elűztek. Vitték a szenvedő Krisztus mását, ami a jogfosztottságban is a feltámadást jelentette számukra, és reményt egy boldogabb jövőben.

A Korpusz 68 év után került elő a padlásról, a nemzeti színű zászlóval együtt. Özvegy Méri Ferencné, Sára Ilna veje, dr. Jámbor Imre talált rá, és a történetét megismerve, megosztotta azt a tatai kapucinus templom plébánosával. Az ő javaslatára kereste meg Michl József polgármestert, aki tovább álmolta a korpusz történetét, és megosztotta Vích Gáborral, Szőgyén polgármesterével.

Mindkét kereszt fáját szőgyéniak, a talpazatul szolgáló tadosi követ tataiak adományozták. Az egyazon tölgyfából hasított kereszt a szőgyéni Smídt Róbert faragóművész munkáját dicséri, a korpusz másolatát Baracska Árpád grafikus öntötte formába.

Mindkét kereszt megérdemelten kapott méltó helyet Tatán és Szőgyénben egyaránt, hogy hirdesse Isten dicsőségét, enyhítse emlékeinket, erősítse reményünket.

A Nemzeti Összetartozás Napján minden évben együtt emlékezünk Tatán a nemzetünket ért tragédiára, arra a gyalázatra, amikor a nagyhatalmak megpróbálták szétzúzni, megsemmisíteni nemzetünket.

Közel száz év távlatából elmondhatjuk, hogy ez nem sikerült. Nem sikerült, mert együtt vagyunk. Együtt emlékezünk Tatán, közös testvérvárosunkban, az elszakadt országrészekből érkezettek, a felvidéki, délvidéki és erdélyi testvértelepülések küldöttei, közösen.

Ez a kapcsolat nem más, mint a szellemi újraegyesítése a szétszakított Magyarországnak. Az anyaországi Tata közös rendezvényekkel újraépíti a nemzetet, megerősíti az összetartozást.

Újraépíti, hisz a Szőgyénnel húsz éve ápolt testvérkapcsolat a tanúbizonyság arra, hogy bár országokat szét lehet szakítani, a nemzet összetartó ereje erősebb minden hatalomnál.

Újraépíti, amikor a szőgyéni iskolások részére anyanyelvi vetélkedőt szervez, immár 17 éven keresztül, amikor a Tatai Tehetséggondozó Művészklubban életre szóló barátságok születnek tatai, szőgyéni, szovátai és magyarkanizsai fiatalok között. Képzőművészeti kiállítások rendeződnek Tatán és az elszakadt országrészekben egyaránt, közös gyermektáborok, alkotótáborok, kerékpártúrák, iskolai találkozók, sport rendezvények, közös látogatások, emlékeztetések követik egymást.

Köszönettel tartozunk a Gondviselésnek, amiért a szenvedésből is csodák születnek, hisz Trianon nem csak tragédiája a nemzetnek, de a túlélése is.

Bár a felvidéki magyarságnak nem engedélyezett, hogy élhessen a kettős állampolgárság jogával, bár 70 év elteltével is élnek még Szlovákiában a beneši dekrétumok, mindezek ellenére nagy kegyelem, hogy a szellemi Magyarországnak része lehetünk, és az, hogy a kívül rekedt nemzettestvéreinkkel együtt őrizhetjük nemzeti, kulturális és keresztény értékeinket.

A szőgyéni emlékkereszt talpazatába vésvé ez a mottó olvasható: „A múlt erős gyökér, jelen és jövő belőle él.” A múlt már békévé szelődött a kapcsolat révén, melyet a két település ápol. A kereszt emlékeztet az elűzöttek szenvedéseire, mégis a jövőbe vetett hitet hirdeti. Krisztus volt az, aki megőrizte bennünket a nehéz időkben. Krisztus megváltó, megbocsátó szeretete legyen továbbra is az a biztos kapocs, mely összeköt bennünket. Álljunk meg imádkozni a kereszt előtt Szőgyénben és Tatán, nemzetünk megmaradásáért és az összetartozásunkért.

Berényi Kornélia



## A FUTÓK KÖZÖTTI KAPCSOLAT NEM „FUTÓ KAPCSOLAT”

A testvérvárosi kapcsolatok építésében, fejlesztésében, sőt adott esetben még az útnak indításában is fontos szerepet játszanak a sportolók közötti kapcsolatok. Tata városa számos olyan sportlétesítménnyel rendelkezik, számos olyan sportszervezet működik a városban, számos olyan sportversennyel büszkélkedhet, amelyek hozzájárulnak a kapcsolatépítés folyamatához.

Az összes közül azonban kiemelkedik mindaz, amit a futók tettek le az asztalra. A futók közötti sportbarátságoknak meghatározó szerepe volt a Tata-Gerlingen testvérvárosi együttműködés kiépülésében, és a mostanában kicsit dőcögösen előre haladó alkmaari és arenzanoi testvérkapcsolaton is képesek időről időre egyet „lendíteni”.

Talán mondanunk sem kell, hogy Tata, Szőgyén, Szováta és Magyarkanizsa barátságában is – „a láb mindig kéznél van”.

Lássuk, hogyan!

Körülbelül harminc éve történt, hogy a Sprint Futóklub tagjai először vettek részt a magyarkanizsai futó és úszó maratonon. Azt már az idők homálya fedi, hogy miként jutottak erre az elhatározásra: valószínűleg egy prospektus kerülhetett a kezükbe, és ebben fedezhették fel ezt a versenyt. Határ menti városról lévén szó, nem haboztak sokat, odautaztak. A verseny és a fogadtatás annyira megtetszett a tatai futóknak, hogy azután minden évben részt vettek ezen a megmérettetésen és meghívták a tatai versenyekre a magyarkanizsai futókat, akiket az Öreg-tó partján található egyesületi házban láttak vendégül.

De nemcsak Tatán és Magyarkanizsán, hanem egyéb versenyeken is összefutottak, így például egy Bécs-Budapest szupermaratonon is, ahol az egyik magyarkanizsai futó, **Terzic Miroslav** felvetette tatai barátjának, **Crisán Máriusnak**, hogy talán ki lehetne alakítani Tata és Magyarkanizsa között egy városi szintű kapcsolatot is, ha már a futók ilyen jó barátokra leltek egymásban. E gondolatból végül is csak évekkel később lett tette, amikor Michl József tatai polgármester karolta fel a kezdeményezést, és aki Nyilas Mihály magyarkanizsai polgármester személyében hozzá hasonlóan elkötelezett partnerre talált a testvérvárosi kapcsolat létrehozására. (Minő véletlen: a magyarkanizsai polgármester egyébként maga is részt vett egy korábbi Tatai Minimaratonon...)

A futók közötti barátkozás a városok közötti együttműködés létrehozásának előkészületeitől függetlenül zavartalanul folyt tovább. Évről-évre több személyes ismeretségre tettek szert, kölcsönösen egyre szívélyesebb fogadtatásban, vendéglátásban volt részük, majd a 2012-es kapcsolat kötést követően immár mindkét városban jól érezhetővé vált, hogy nem egyszerű résztvevői egy adott versenynek, hanem immár „a testvérek”. A versenyeken kívüli programok során örömmel fedezték fel a településeik adottságai közötti hasonlóságokat és elismeréssel figyelték, hogy hogyan fejlődik évről évre a vendéglátó város.

Márius és Miroslav két verseny között ma már az interneten tartják a kapcsolatot és rendszeresen beszámolnak egymásnak településük és a helyi „futó társadalom” életének jelentősebb eseményeiről. – Köszönettel tartozunk mindkettejüknek azért, hogy kezdeményezésükkel annak idején újjára indították Tata és Magyarkanizsa testvérvárosi együttműködését!



Szováta gyorslábú sportemberei szintén nagyon aktívak a testvérvárosi kapcsolatok ápolása terén. **Kozomos Lajos** vallásánár, a legrégebbi és legidősebb szováta futó és Soós Levente csapatvezető, sporttanár gondolatait idézzük:

„A Tatai Minimaratonon először 2004-ben vettek részt szováta futók, egy 5 fős csapattal, Kulcsár Zoltán vezetésével. Kedves meglepetést okozott a tataiak szíves vendéglátása, a pontos és jó programszervezés, valamint Tata város szépségei, látványosságai. Azóta minden évben mindig egy-egy új helységet, nevezetességet ismerhettünk meg, vagy új kulturális műsorban lehetett részünk. Azt mondhatjuk, hogy fél

Magyarországot így jártuk be. Köszönet ezért a mindenkori tatai polgármesternek és önkormányzatnak is.

Nagyon tetszett, tetszik az is, hogy a Minimaratonon találkoznak Tata testvérvárosainak képviselői, futói. Olyan barátságok születtek, amelyek a mai napig fennmaradtak.

Minden szováta futónak álma volt, hogy egy ilyen nagy, nemzetközi versenyen dobogóra állhasson. Ez először akkor valósult meg, amikor Soós Levente sporttanár diákokat is bevont a csapatba. De végül az úgynevezett „nagy csapat” által értük el sikereink csúcspontját, amikor is felnőtt váltóknak 2015-ben és 2016-ban aranyérmes lett!

Minden évben nagy izgalommal készülünk arra, hogy újra Tatára mehessünk, de ugyanakkor boldogan és szeretettel várjuk a tatai futókat is a Szováta Tavasz futóversenyre, amelyet mi is összekötünk egy-egy jó, hegyi, havasi kirándulással (például az 1777 m-es Mezőhavas meghódítására), amely vendégeink számára is maradandó élményt nyújt.”



**Nemes Zoltán** párkányi futó az utóbbi években vált részesévé Szőgyén és Tata testvérbarátságának. 2015-ben és 2016-ban Szőgyén Község képviselőjeként versenyzett a Tatai Minimaratonon. Bokor Klára szőgyéni újságírónak adott egyik interjújából kiderül, hogy Zoltán saját bevallása szerint nem vágyik élsportolói babérokra, és számára a cél nem mások, hanem önmaga legyőzése. Ugyanis cukorbeteg. Ennek ellenére – vagy éppen csakazértis – lefutotta már a müncheni maratont, a félmaratont kétszer, Karva és Lábatlan között, valamint Bécsben, ezen kívül számtalan kisebb versenyen vett részt.

Aranyérme eddig egy van, éppen az, amelyet Szőgyén képviselőjeként szerzett a Tatai Minimaratonon 2016 augusztusában. Négy alkmaari futóval szövetkezve nyerte meg életkori kategóriájuk csapatversenyét.

A korábbi években vállalkozóként dolgozott többek közt Szőgyénben, és jó baráti viszonyba került az akkori alpolgármesterrel, Vigh Gáborral, aki 2015-ben már polgármesterként felkérte, hogy képviselje Szőgyént a Tatai Minimaratonon. Zoltán ezt a megbízatást nagyon szívesen elvállalta, és a következő évi versenyen is elindult – mint utóbb kiderült, a csapat aranyért.

Ha megkérjük és bíznak benne, akkor továbbra is szívesen eljön Tatára. Mint minden más versenyre, erre is becsületesen felkészül, betartja a kemény edzéstervet, mert a cukorbetegnek nagyobb önfegyelemre van szüksége, mint az egészséges futónak. Vallja: nem az számít, ami mögötte van, hanem ami előtte.

Hajrá Zoltán, sok sikert a Tatai Minimaratonon!

Osgyáni Zsuzsanna





## TATAI TEHETSÉGGONDOZÓ MŰVÉSZETI TÁBOR

Amikor Tata Város Önkormányzata 2003 nyarán első alkalommal szervezett alkotótáborot ügyes kezű, művészetekre fogékony tatai, szőgyéni és szovátai gyerekek számára, még senki sem sejtette, hogy ezzel Tata testvérvárosi kapcsolatainak talán legértelmesebb, legértékesebb – és sokak szívének minden bizonnyal legkedvesebb programja indul útnak.

A határon túli magyar gyerekek és fiatalok tatai társaikkal közös egyhetes meszterkedésének kiindulópontja az a 2002-es képzőművészeti tábor volt, amelyet Sulyok Teréz művész-tanár szervezett tatai tanítványainak, és amelybe az önkormányzat mintegy „befizetett” négy szőgyéni, egy szovátai és egy arenzanoi (!) fiatal alkotót. Ez az összejövetel olyan jól sikerült, hogy a következő nyáron önkormányzatunk már négy-négy szőgyéni és szovátai fiatalot hívott meg Tatára – immáron a saját szervezésű táborába.

Az immár másfél évtizedes múlttal büszkélkedő Tatai Tehetséggondozó Tábornak azóta kialakult a maga jól bevált rendje. A táborozást minden év augusztusának elején rendezi meg önkormányzatunk. A foglalkozások hétfői napon indulnak, a táborozás szombaton koradélután a záró rendezvénnyel fejeződik be, melynek keretében a résztvevők kiállítják az egy heti munka „termését” és átveszik a személyre szóló emléklapokat.

A testvérvárosi résztvevőket kollégiumi körülmények között szállásoljuk el. A tataiak számára a tábor „napközis” jellegű. Eddig legtöbb alkalommal a Bláthy Ottó Szakközépiskola kollégiuma volt a „táborhely”, de tartottunk már táborot a Jávorka Sándor Szakközépiskola kollégiumában, és egy alkalommal az Új úti iskola adott szállást a határon túlról érkezőknek. A 15. tábor színhelye az Öreg-tó Club Hotel lesz.

A foglalkozások jelentős része az aktuális „táborhelyen” zajlik, de állandó színhelyünk még a Mennern Bernát iskola és annak fazekasműhelye. Tartottunk még foglalkozást a Fazekas utcai általános iskola épületében, a Magyary Zoltán Művelődési Központban, a Mennern Bernát zeneiskola régi, Kossuth téri épületében és a várban is.

A kezdetektől törekszünk a kis létszámú csoportokban történő, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő oktatásra. A táborot 2008 óta két szekcióban: a szépművészeti és a kézműves szekcióban szervezzük meg. Ez lehetővé teszi, hogy településenként legalább hat fiatal lehessen részese egy-egy táborozásnak. A kezdeti résztvevőkhöz – a tatai, szőgyéni és szovátai fiatalokhoz – 2009-ben, azaz már évekkel a testvérvárosi kapcsolat hivatalossá tétele előtt csatlakoztak a magyarkanizsaiak is. Két alkalommal, 2008-ban és 2015-ben csángó résztvevői is voltak a tábornak.

Az elmúlt tizenégy évben Szőgyénből 43, Szovátáról 29, Magyar-kanizsáról 23, Tatáról 68 gyermek, illetve fiatal vett részt a táborozásban. E résztvevők életkora meglehetősen széles skálán mozgott:

az éppen hogy csak 10 év körüli gyerekektől a huszoneves egyetemistákig mindenkit befogadott a tábor.

A legtöbbszor táborozó gyerekek, fiatalok a következők voltak: Deák András Zsolt (Szovátáról, 8 alkalommal), Vámos János (Szőgyénből, 7 alkalommal), Péter Huba (Szovátáról, 7 alkalommal) és Németh Attila Levente (szintén Szovátáról, 7 alkalommal, a 7. alkalommal foglalkozásvezetőként).

A tataiak közül két (immáron egyetemista) leány: Musicz Mirjam és Dózsa Eszter vett részt legtöbbszor a tábor munkájában, 4-4 alkalommal.

A tábor magas szakmai színvonalát jelzi, hogy korábbi résztvevőink közül többen felsőfokú képzőművészeti vagy iparművészeti tanulmányokat folytatnak, illetve folytattak. Álljanak itt az ő neveik is:

- Vámos János (Szőgyén) – Szlovák Műszaki Egyetem, Pozsony
- Németh Attila Levente (Szováta) – Kolozsvári Képzőművészeti és Design Egyetem
- Máté Tímea (Szováta) – Kolozsvári Képzőművészeti és Design Egyetem
- Sárány Balázs (Magyarkanizsa-Horgos) – Pécsi Tudományegyetem, Művészeti Kar
- Bagi Anita (Magyarkanizsa) – Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Pedagógusképző Kar
- Görözdí Lilla (Tata) – Pécsi Tudományegyetem, Művészeti Kar
- Görözdí Rita (Tata) – Pécsi Tudományegyetem, Művészeti Kar
- Laborc Zsófia (Tata) – Magyar Képzőművészeti Egyetem
- Szabó Angéla (Tata) – Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Pedagógusképző Kar



Németh Attila és Deák Zsolt



Munkában a szépművészeti szekció



Közös kép készítése a tábor 10. évfordulóján



A Tatai Tehetséggondozó Művészeti Tábor célja a tehetséggondozás, a gyermekek és fiatalok alkotói motivációjának erősítése – de mindennek előtt az, hogy erősítse a résztvevőkben a nemzeti azonosságtudatot és az összetartozás érzését. A szépművészeti és kézműves foglalkozások mellett ezért kezdetektől fogva helyet kapnak drámapedagógiai és irodalmi programok, valamint a résztvevő települések bemutatkozó estjei is, melyek elsősorban a résztvevők magyarságtudatának erősítését kívánják szolgálni.

A táborok minden évben egy-egy konkrét témakörhöz kapcsolódnak. Eddigi témáink a következők voltak:

- 2003 Kép – költészet – zene
- 2004 Várak és védőik
- 2005 Barokk
- 2006 Repülés
- 2007 Művészeti hagyományok
- 2008 Reneszánsz
- 2009 Szépművészet és kézművesség
- 2010 Királyok Tatán
- 2011 Romantika
- 2012 Mozgás
- 2013 Képzeltbeli lények
- 2014 A barokk Tata
- 2015 Fű, fa, virág
- 2016 Időkerék

A 2017-es tábor témájául Arany János költői életművét választottuk.



Az első tábor szovátai és szőgyéni résztvevői



A 2015-ös záró rendezvényen

A szépművészeti, kézműves és kultúrtörténeti foglalkozások vezetésében eddig – a teljesség igénye nélkül – a következő helyi, magyarországi művészek, pedagógusok közreműködtek: Sulyok Teréz művész-tanár, Gútay Jánosné magyartanár, Gútay János művész-tanár, Cs. Kiss Ernő fafaragó, Csiszár József keramikus, Nyikus Anna népi iparművész, Horváthné Frank Brigitta tanár, Lengyel Gábor művész-tanár, Szegvári Emese kosárfonó, Kristófné Szabó Szerafina könyvtáros, Gyarmati Lajos építész, Juhász Zsuzsanna ruhatervező, Tankóné Borsos Dóra tűzzománc készítő, Janka Ferencné kézműves, Szabó Éva múzeumpedagógus és munkatársa, Juhászné Juhász Erika, Kamenár Csilla rekeszománc készítő, Kóthay Péter művész-tanár, Vargáné Gíber Lilla rajztanár, Stampler Edina óvónő, Juhász Tímea keramikus, Óvári Zsuzsanna művész-tanár, Szapu Krisztina kosárfonó, Németh Anita restaurátor.

A testvérvárosokból érkezett foglalkozásvezetőink a következők voltak: Smidt Róbert fafaragó és Baracska Árpád grafikus Szőgyén-

ből, Sárkány József művész-tanár, Muhi Zsuzsanna kézműves, Erdélyi István fafaragó és Kormányos Kávai Lívia tanár Magyarkanizsáról, valamint Szabó László puzstina művész-tanár és Németh Attila Levente szovátai képzőművész.

A fiatal testvérvárosi résztvevőket természetesen felnőttek is elkísérik a tatai táborozásra. Közülük feltétlenül kiemelendő az a három személy, akik minden alkalommal óriási segítséget nyújtanak a tábor előkészítéséhez és lebonyolításához: a szőgyéni Berényi Kornélia, a szovátai Molnos Ferenc és a magyarkanizsai Nyilas Leonov Anita közreműködését nehezen tudnánk nélkülözni.

### Nyilas Leonov Anitát idézzük:

„A magyarkanizsai gyermekek 2009-ben vettek részt először a Tatai Tehetséggondozó Művészeti Tábor munkájában és azóta is visszajáró vendégei. Mindkét szekcióban, a kézművesben és a szépművészetiben is részt vettek a táborlakók. Az ott folyó munka mellett kapcsolatokat, barátságokat létesítettek a tatai, szovátai és szőgyéni gyerekekkel. Nagyszerű és maradandó élmény volt számukra, hogy a kialakult szokásoknak megfelelően egy estét a házigazda gyerekek otthonában töltöttek. A gyermekek mellett Magyarkanizsáról több foglalkozásvezető is részt vett a munkában. Muhi Zsuzsanna quilling technikát tanított, Kormányos Kávai Lívia a keresztszemes kézimunkák világát ismertette meg a táborlakókkal, míg Sárkány József tanár úrral szappanszobrokat készítettek, és Erdélyi Istvánnal kopjafát faragtak. Az elkészített munkákból a tábor végén záró kiállítást rendeznek minden évben, melynek keretében a testvértelépüléseket képviselő egy-egy diák elmondja, hogy mit jelent neki a tábor és a közös alkotás.

A tábor idejére eltűnnek az országhatárok. Hangulatát belengi az összetartozás érzése, az alkotás boldogsága és felszabadultsága, a kialakuló barátságok pedig jövőbemutató szoros kapocsként tartják össze a résztvevőket.”



Csiszár József és tanítványai





Irodalmi foglalkozás



Munkában a kézműves szekció



Sulyok Teréz és tanítványai

*Berényi Kornélia gondolatai a táborról:*

„Tizenöt évvel ezelőtt érkeztek első ízben szőgyéni fiatalok Tatára, hogy egy hetet töltsenek el a képzőművészetek jegyében tatai, és az akkor létesült erdélyi kapcsolat által Szovátáról érkezett fiatal tehetségekkel. Az első együttlét öröme és sikere adta a lehetőséget, hogy folytatódjon a nyári találkozó Tata Város Önkormányzatának szervezésében, erősítve ezzel az anyaország és az elszakadt országgrészek kapcsolatát – a gyermekek és az ifjúság körében.

Szőgyénben az elmúlt évek alatt nagy népszerűség övezte a tábort, ahová a szőgyéni önkormányzat által meghirdetett pályázat nyerteseiként lehetett bejutni. A mai napig kiérdemelt jutalomként töltenek el egy hetet fiataljaink, élvezve Tata vendégszeretetét és szépségét, alkotva, teremtve és tehetségeket kamatoztatva.

Öt évvel ezelőtt új nemzettestvérek érkeztek, az anyaországi, a felvidéki és az erdélyi fiatalok mellé, az új testvértelepülésről, a délvidéki Magyarokiszáról. Így gazdagodott a tábor szellemisége az egyazon nemzethez tartozó, egy kultúrát és értékrendet őrző kárpát-medencei fiatalok körében.

Az elmúlt tizenöt év alatt gyermekek nőttek fiatallá, ifjúvá, sőt művésszé. A tatai művésztanárok és kézműves foglalkoztatók évente név szerint várták őket, észlelték és tovább segítették fejlődésüket.

Voltak visszatérő kedvencek, nagy barátságok, szerelmek, és sok-sok kedves emlék, történet, amire a mai napig jó visszaemlékezni – résztvevőknek, szervezőknek és tanároknak.

A közös testvérváros, Tata az összekötő kapocs itt is, miként a négy település közötti egyre sokrétűbb és színesebb kapcsolatrendszer többi területén is. Osgyáni Zsuzsanna, a tábor megálmodója és szervezője jelképes gyermekeinek tekinti a hajdani és a mostani táborlakókat.

Szőgyén község büszke a fiatal tehetségre, Vámos Jánosra, aki gyermekként került a tatai táborba, ahol nagy népszerűségnek örvendett az elmúlt évek során, miként társai is, a „Végletek” című kiállítás szereplői. Ettől is nagyobb, és szebb dolog kapcsolja azonban őket össze, mégpedig a legendás barátság, ami kíséri életüket és munkásságukat. Volt alkalmuk találkozni a szőgyéni Nemzetközi Alkotótáborban is, 2015-ben, amikor egy héten át alkottak, és élvezték az együttlét örömeit.

Nemcsak a táborok és a kiállítások, de a számtalan találkozás a négy település helyszínén, mind-mind túlmutatnak a trianoni tragédián, mely szétszabdalta a történelmi Magyarországot. Minden egyes találkozás és történet tanúbizonyság arra: Összetartozunk!

2017-ben a tizenötödik táborra készülődnek a négy településen, önkormányzati dolgozók, tanárok, gyermekek és fiatalok. Erre az alkalomra bizonnyára eljönnek a „nagy öregek” is, hogy együtt emlékezzenek és további sikeres táborozást kívánjanak az elkövetkező évek folyamán gyermekeknek és fiataloknak, kis és nagy tehetségeknek, szervezőknek, tanároknak, vendégeknek és vendéglátóknak egyaránt, a 15. születésnap kapcsán.”

**Osgyáni Zsuzsanna**



## „VÉGLETEK” – „TASZŐSZOMA”

„Minden barátság azzal a homályos érzéssel kezdődik, hogy valahol már találkoztunk. Mintha régen testvérek lettünk volna. Még inkább, mintha ikrek lettünk volna. S ezért a találkozás csak viszontlátás. Amikor pedig az ember barátjától elszakad, tudja, hogy ez a távozás csak látszat. Valahol együtt marad vele úgy, ahogy együtt volt vele a találkozás előtt...” (Hamvas Béla)

Ez az idézet volt a mottója annak a kiállításnak, amelyet Tata Város Önkormányzata 2014. június 4-én a Kuny Domokos Múzeumban rendezett a Nemzeti Összetartozás Napja alkalmából. A kiállításon négy fiatal alkotó munkái szerepeltek – akiket barátság kötött, köt össze. A szőgyéni Vámos János, a szováti Németh Attila, a magyarkanizsai Sárkány Balázs és Bagi Anita a Tatai Tehetséggondozó Művészeti Táborban ismerkedtek meg és kötöttek barátságot egymással. Attila és János 2007-ben, Balázs 2009-ben, Anita pedig 2011-ben csatlakozott a tábor munkájához.



Végletek - Tata, 2014.



Michl József, Nyilas Mihály és dr. Szász Attila polgármesterek a Végletek kiállítás megnyitón

Nagy örömet és büszkeséget jelentett valamennyiünknek, a tábor résztvevőinek, foglalkozásvezetőinek és szervezőinek, hogy ennek a négy, felsőoktatási tanulmányait végző fiatalnak 2014-ben megszervezhettünk egy olyan kiállítást, amelynek keretében egy rangos kiállítóhelyen mutathatták be bontakozó tehetségüket a nagyközönségnek

A kiállítás címéül a fiatalok ezt a szót választották: „Végletek”. Vámos János indokolása szerint azért, mert ez utal a határon túliságukra is, mivel végeknek is neveztek régebben a határ közeli, határon túli magyarlakta vidékeket, másrészt pedig azt is kifejezi, hogy mindannyian kicsit mások, mást-mást képviselnek.

A tatai „Végletek” kiállítás olyan sikert aratott, hogy a következő években az alkotókat meghívta egy-egy újabb közös kiállításra Magyarkanizsa, majd Szőgyén önkormányzata is.

Már csak Szováta hiányzott a sorból.

2016-ban azonban onnan is megérkezett a felkérés a fiatalok számára – egy különös betűszóval jelzett kiállításon történő részvétellel. Idézzük fel az ötletgazda *Molnos Ferenc* 2016. október 15-én, a szováti városházán elhangzott megnyitói beszédét:

### TASZŐSZOMA

Ha valamit meg akarunk jelölni, a legtöbbször egy ismert nevet, kifejezést akasztunk rá, ami e nélkül is egy jól meghatározott jelentést tartalmaz, s nagyon ritkán adunk neki olyan nevet, amely még új, és semmi mást nem hordoz, csak annyit, amennyit mi adtunk neki.

Hát legyen ennek a kiállításnak a címe: TASZŐSZOMA, ami semmi mást nem jelent, csak ezt a kiállítást, amelyet 2016. október 15-én Szováton nyitunk meg!

Vagy ez sem igaz? Jelent ez mást is? Ha így írom, TaSzóSzoMa, máris jobban érthető, honnan is származik ez a cím. Négy település – Tata, Szőgyén, Szováta, Magyarkanizsa – nevéből az első szótagok egymásba fűzése. Így már nyilvánvaló, hogy jelent négy települést is. Négy különböző országban található települést. Ez a „találás” itt nagyon fontos, hiszen valaha mindannyian egyazon, Kárpát-medencét kitöltő országban voltak, de egy diktátum következtében más-más országban találták magukat.

Hát jelent Kárpát-medencét, és jelent egyazon nemzetet és nyelvet. Jelent hasonló sorsot és a világra való rácsodálkózáshoz hasonló nézőpontot. Jelent valami köteléket.

A TASZŐSZOMA jelent egy tatai tehetséggondozó tábort. Jelenti mindazokat, akik abban részt vettek. Jelent néhány fiatalt, akik most kiállítottak. Jelent néhány művet, amit most megtekinthetünk. És minket, mindannyiunkat, akik most itt vagyunk.

Összetekoltam egy új szót, és máris mennyi terhet kell cipelnie! A teljes örökségünket és a jövőnket egyaránt. Mindazt, amit mi, idősebbek megtapasztaltunk, és azt is, amit a fiatalok most álmodnak.

Benne van Deák András Zsolt, Kovács Zsuzsanna, Németh Attila Levente, Sárkány Balázs, Siklódi Fruzsina, Szabó Angéla, Szócs Máté Tímea és Vámos János gondolata, vágya. A tatai közös emlékek aranypora. A kéz alatt alakuló forma láttának izgalma. Tömegeik, színeik, vonalaik játéka. Ott van a tétova keresgélés és a lendület is. Az érzékenység, a felelősségtudat, a szembenézés. „Ilyenek vagyunk” – mondják alkotóikról és rólunk e művek. „TASZŐSZOMA” – mondom én.”

A megragadóan szeretetteljes, bensőséges hangulatú kiállítás megnyitón a korábbi táborlakók mellett Szováta, Szőgyén, Magyarkanizsa és Tata önkormányzati küldöttségei is részt vettek. A kör bezárult: Tata, Magyarkanizsa és Szőgyén után immár Szováta is hitet tettek a négy település képviselői – fiatalok és felnőttek egyaránt – összetartozásukról.



TASZŐSZOMA, Szováta, 2016.

Osgyáni Zsuzsanna



## NEM HOLT RÖG, HANEM ÉLŐ LÉLEK



Smidt Róbert és felesége

Idén márciusban mutatták be Tatán Smidt Róbert szőgyéni fafaragóművész „Himnusz” című táblaképét, melyet Magyarországon a tatai közönség láthatott először. Az egyedülálló faragvány hat éven át készült. A 10 négyzetméter nagyságú, 5x2 méteres és 800 kilogramm súlyú tölgyfából faragott táblakép a magyarság történelmét jeleníti meg.

Bizonyára azért is itt, ebben a városban tartották a „Himnusz” premierjét, mert az alkotó művei nagyon is ismertek és közkedveltek a tataiak körében. Legelső tatai köztéri faragványa, amely a szőgyéni Nagyboldogasszony-templomot ábrázolja, a Május 1. út melletti Testvérvárosok Parkjában áll. Szinte egyidős a Szőgyén-Tata testvérvároskapcsolattal, hiszen 1997. augusztus 20-án avatták fel.

2011 májusa óta a Somogyi Béla utca 6. szám előtti terecskén készlettel megállásra az arra járókat egy másik, Smidt Róbert műhelyéből kikerült alkotás, a Szent István 3. gyalogezred emlékére készült oszlop. A helyszín nem véletlen: a gyalogezred

egykori laktanyája a Vaszary iskola közelben álló épülete volt. Innen indultak a honvédek 1942. november 4-én a keleti frontra, ahol „esküjükhöz híven magyar katonabecsülettel álltak helyt” – ahogy az emlékmű talapzatán olvashatjuk.

2015. június 4-én avatta fel a Nemzeti Összetartozás Napján Tatán együtt emlékező testvérvárosi közösség – szőgyéniak, szovátaiak, magyarkanizsaiak és tataiak – az újhegyi Mindszenty téren a Szőgyénből kitelepítettek emlékkeresztjét. A Szőgyénből Tatára menekített korpuzhoz a keresztet, majd a mellé később felállított kopjafákat szintén Smidt Róbert készítette. Ez a kereszt, továbbá a művésznek a Nemzeti Összetartozás terén álló trianoni emlékműve minden évben helyszíne a tatai június 4-i megemlékezéseknek.

Nem véletlen tehát, hogy 2013 tavaszán Michl József polgármester éppen Smidt Róbertet kereste meg azzal a kéréssel, hogy készítsen Tata és testvérvárosai számára egy olyan jelképet, amely a június 4-i rendezvények alkalmával egyszerre fejezi ki a magyar nemzet szétszaktottságát és egységét tartozását.

A művész következő tatai látogatása alkalmával már alaposan végiggondolt, kiforrott tervvel állt elő. Az asztalra helyezhető méretű faragvány struktúrájában hasonlít a Nemzeti Összetartozás terén álló Trianon emlékműhöz. Öt részből áll, a központi elem jelképezi az anyaországot, az ezt körülölelő darabok pedig a Trianon által elszakított egykori országrészeket: a Felvidéket, Kárpátalját, Erdélyt és a Délvidéket. De míg a középső elem a köztéri emlékműnél egy csonka, kettőbe tört kopjafa, addig az új alkotás központi oszlopcskája az arany színben ragyogó országalmát emeli a magasba. A Trianon emlékmű körüli négy kisebb kopjafát fekete vaspánt szorítja össze, melyen a tragikus dátum, 1920. június 4. olvasható. A nemzeti összetartozás jelképében a központi elemet körülvevő, elmozdítható darabok inkább kézfejekre utalnak, melyek, ha a helyükre kerülnek, óvóan hozzásimulnak az országalmához is. Vaspánt helyett nemzeti színű szalag köti, tartja össze a jelkép darabjait.

A 2013. június 4-ére elkészített alkotás talapzatán egy Babits Mihály idézet olvasható: „nem holt rög, hanem élő lélek”. A „kézfejek” alsó részére pedig rákerültek Tata határon túli magyar testvértelepüléseinek nevei.

Minden év június 4-én, a Nemzeti Összetartozás Napja legünnepibb, legemelkedettebb pillanataiban a „kezek” újra körbeveszik az egész évben árván álló országalmát.

A megemlékezések végén azután útra kelnek, egyikük Szőgyénbe, másikuk Szovátára, harmadikuk Magyarkanizsára utazik haza és ott várja az újabb ünnepi alkalmat, amikor ismét rátalálhat társaira.

Az egyik „kézen” még nincsen felirat. Bízunk benne, hogy megadja a sors Tata városának azt, hogy ez a kéz is gazdára találjon – Kárpátalján.

**Osgyáni Zsuzsanna**

A Nemzeti összetartozás jelképe Szovátán, 2017 pünkösdjén











Készült  
a Magyar Kormány  
támogatásával



MINISZTERELNÖKSÉG  
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKARSÁG



BETHLEN GÁBOR  
Alap